ΛΟΓΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΤΗι ΚΗ΄ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1871

ΗΜΕΡΑι

ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΕΩΣ

ΤΩΝ

ΝΕΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΟΥΣΑΚΗ

τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς φυσιολογίας

ΠΑΡΑΔΙΔΟΝΤΟΣ ΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ ΤΩι ΔΙΑΔΟΧΩι ΑΥΤΟΥ

ΕΥΘΥΜΙΩι ΚΑΣΤΟΡΧΗι

τακτικῷ καθηγητῇ τῆς λατινικῆς φιλολογίας.

ΑΘΗΝΗΣΙ,

ΤΥΠΟΙΣ «ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ»

ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΒΟΥΛΗΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΩΝ

1872.

ΛΟΓΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΤΗι ΚΗ'ι ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1871

ΗΜΕΡΑι ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΕΩΣ

ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΡΧΩΝ

ΤΟΥ

ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΟΥΣΑΚΗ

τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς φυσιολογίας

ΠΑΡΑΔΙΔΟΝΤΟΣ ΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ ΤΩι ΔΙΑΔΟΧΩι ΑΥΤΟΥ

ΕΥΘΥΜΙΩι ΚΑΣΤΟΡΧΗι

τακτικῷ καθηγητῇ τῆς Λατινικῆς φιλολογίας.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ «ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ»

Ἐπὶ τῶν ὁδῶν Βουλῆς καὶ Μουσῶν

1872.

ΛΟΓΟΣ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΤΗ: ΚΗ': ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1871

ΥΠΟ ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ

ΤΟΥ

ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΟΥΣΑΚΗ

τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς φυσιολογίας

ΠΑΡΑΔΙΔΟΝΤΟΣ ΤΗΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ ΤΩ: ΔΙΑΔΟΧΩ: ΑΥΤΟΥ

ΕΥΘΥΜΙΩ: ΚΑΣΤΟΡΧΗ:

τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Λατινικῆς φιλολογίας.

Σεβαστὴ ὁμήγυρις,

Διανύσας τὸν νενομισμένον τῆς πρυτανείας χρόνον ἔρχομαι ἀσμένως σήμερον ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦτο, ἵνα κατὰ τὸν νόμον ἐπιτελέσω καὶ τὸ τελευταῖον πρυτανικὸν καθῆκον, διδοὺς ἔλεγχον τῶν ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ πεπραγμένων. Τὸν περὶ τούτων πρυτανικὸν λόγον, ὡς ἀναφερόμενον οὐ μόνον εἰς τὰ τῆς ἐνιαυσίου διοικήσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πνευματικὸν τοῦ πανεπιστημίου βίον καὶ οἱονεὶ γράφοντα τῆς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσεως τὴν καθόλου εἰκόνα, πᾶς φιλόμουσος, ὡς εἰκὸς, περὶ πολλοῦ ποιεῖται· δι' ὃ καὶ δημοσίᾳ ἀπαγγέλλεται, εἰς παντὸς ἐπήκοον, ἐνώπιον οὐ μόνον τοῦ σεβαστοῦ τῶν καθηγητῶν ὁμίλου καὶ τῆς φιλομαθοῦς νεότητος, ἀλλὰ καὶ τῶν προϊσταμένων τῆς πολιτείας ἀρχῶν καὶ πάντων τῶν προσερχομένων κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην πολιτῶν, ἵνα ἴδωσι καὶ αὐτοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι πάντες μὲν, μάλιστα δὲ τῶν ἐν τέλει οἱ τὰ τῆς παιδείας διέποντες, δι' ἧς ἡ μέλλουσα Ἑλλὰς παρασκευάζεται, ὁποῖοι καὶ τίνες οἱ καρποὶ τοῦ τεμένους τούτου τῶν

Μουσῶν καὶ ὁπόσοι, καὶ τίνα τὰ προσδεόμενα ἐν αὐτῷ συντόνου μερίμνης καὶ ἐπιμελείας.

Τίνες δὲ, ὁποῖοι καὶ ὁπόσοι οἱ καρποὶ τοῦ πανελληνίου τούτου τεμένους ἐν τῷ παρελθόντι οὐδενὶ ἐξ ὑμῶν ὑπάρχουσιν ἄγνωστοι.

Οἱ δὲ τοῦ παρόντος εἶνε τὸ περισπούδαστον ἡμῶν μέλημα. Ναὶ ἐκ πρώτης τῶν ὀμμάτων ἐπιβολῆς βλέπει πᾶς Ἕλλην ὅτι οἱ τοῦ παρόντος πολλῷ πλείονες τῶν τοῦ παρελθόντος γίνονται, καὶ τὴν ἄλλοτε σπάνιν ἐν ἀριθμῷ, δαψιλὴς ἑκάστοτε διαδέχεται ἀμητὸς λογίων καὶ ἐπιστημόνων ἀνδρῶν χρησίμων τὰ μάλιστα εἰς πολλὰς τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας ἀνάγκας.

Ἀλλ' ὅμως, ἐὰν τὸ πρῶτον τοῦ ἀνθρώπου βῆμα ἢ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ψέλλισμα μεγάλη λογίζηται πρόοδος ὡς πρὸς τὴν ἀφετηρίαν, ἐξ ἧς ὁρμᾶται, συγκριτικῶς ὅμως πρὸς ὃ σημεῖον ἐν τῷ μέλλοντι προώρισται πολὺς ἔτι αὐτῷ ἀπολείπεται δρόμος εἰς τὴν ἀσφαλῆ ἐπὶ τοῦ τέρματος ἄφιξιν.

Ὁ θαλασσοπόρος ἀναγόμενος εἰς πέλαγος οὐδέποτε βλέπει ὁπόσον ἀνάγεται ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, ἀλλ' ὁπόσον ἀπέχει ἀπὸ τοῦ πρὸς ὃν ὅρμον φέρεται καὶ ἂν σκοπίμως διευθύνεται.

Καὶ τοῦ γένους ἡμῶν τὴν διανοητικὴν πρόοδον μὴ κρίνωμεν μόνον ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑκάστοτε προϊόντων τοῦ πανελληνίου τούτου καθιδρύματος, διότι ἐν τούτῳ οὐδὲν ἄλλο διαφαίνεται εἰμὴ ὁ μέγας τοῦ ἔθνους ὀργασμὸς καὶ ὁ διακαὴς πρὸς παιδείαν ζῆλος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὴν ταύτης ἐπιτυχίαν παρασκευῆς, πρὸς ἣν ἐὰν ἀποβλέψωμεν, πειθόμεθα τάχιστα ὅτι πολλῶν καὶ ἄλλων ἐφοδίων ἔτι ἔχει χρείαν τὸ ἔθνος, κατὰ τὴν μακρὰν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς προόδου πορείαν του, καὶ πολλοὺς ἔτι σταθμοὺς ἀναγκαῖον νὰ διανύσῃ μέχρι τοῦ τέρματος.

Ὅτι δὲ τῶν ἐθνῶν ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις, ἕως ἂν ἀφίκηται εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον διανύει ἐν τῇ συνεχεῖ αὐτῆς πορείᾳ ὡς τῶν ἐμψύχων ὄντων ὁ βίος, διαφόρους σταθμοὺς, εἶνε ἀναμφίλεκτον· καὶ οὐδείς που ὁ ἀγνοῶν. Καθὼς παρὰ τούτοις

οὕτω καὶ παρ' ἐκείνοις ἡ ἀπὸ σταθμοῦ εἰς σταθμὸν μετάβασις οὐδέποτε γίνεται δι' ἁλμάτων, ἀλλ' ἐν τῇ προοδευτικῇ πορείᾳ ὁ εἷς σταθμὸς γίνεται βεβαίως πρόδρομος τοῦ ἀκολούθου ὅταν σκοπίμως παρασκευάζηται.

Ὅσα λοιπὸν τῶν ἐθνῶν τῆς ἑαυτῶν προόδου καὶ τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου ἀληθῶς κήδωνται, οὐδέποτε ἵστανται ἐν τῷ αὐτῷ σημείῳ τῆς πνευματικῆς αὐτῶν διαίτης μονίμως καὶ διὰ παντὸς προσηλωμένα, ἀλλὰ ἐπὶ σμικρὸν καὶ ἠρέμα κινοῦνται καὶ δεόντως συγκροτοῦνται, ἀναλόγως τῶν φυομένων ἀναγκῶν τῶν ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀναπτύξεως, εἰς ὃν προῆλθον, καὶ τοῦ προορισμοῦ, εἰς ὃν τείνουσιν. Καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ἐν ᾧ βαθμῷ προέβη, μὴ νῦν ἀνῶμεν, ἵνα εἴπωμεν κατὰ τὸν ῥήτορα τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ προαλείφωμεν εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ σταδιοδρομίαν, χορηγοῦντες αὐτῷ ζωτικωτέραν μὲν καὶ δὴ καὶ πλουσιωτέραν τὴν πνευματικὴν τροφὴν, ἀνάλογον δὲ πρὸς τὰς χρείας τοῦ ἀγῶνος, καὶ πάντοτε σκοπίμως.

Ὅτι δὲ πολλῶν ἤδη χρήζει τὸ ἔθνος πρὸς τελειοτέραν αὐτοῦ παρασκευὴν καὶ ἀσφαλεστέραν πορείαν ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς προόδου πλεῖστα εἶνε τὰ διδάσκοντα ἡμᾶς καὶ δὴ καὶ αὐταὶ αἱ ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ καθ' ἑκάστην ἀναφυόμεναι ἀνάγκαι, καὶ, ἢν μὴ ὑπὸ μανδραγόραν καθεύδωμεν, αὐτὰ δὴ τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ὑψούμενα μεγαλοπρεπῆ καὶ περιφανῆ ἱδρύματα τῶν ἀοιδίμων Στουρνάρη, Τοσίτσα καὶ Βαρβάκη, τὰ περίβλεπτα ταῦτα μέγαρα, ὡσεὶ φωνὴν ἀφιέντα, σημαίνουσιν ἡμῖν καθαρώτατα, ὁποῖα καὶ ὁπόσα περιλείπονται ἔτι ἀτημέλητα καὶ χέρσα ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει τοῦ ἔθνους, ἀληθῆ σοφίας καὶ πλούτου μεταλλεῖα, ὧν ἡ καλλιέργεια καὶ τοῦ ἔθνους τὴν εὐημερίαν δύναται νὰ μεγαλύνῃ, καὶ τὴν αὐτονομίαν καὶ ἰσχὺν αὐτοῦ νὰ κρατύνῃ.

Τοιαῦτα ζητήματα καὶ πλεῖστα ἄλλα ἔτι σπουδαιότερα οὐδέποτε διέλαθον τῆς προϊσταμένης τοῦ πανεπιστημίου ἀρχῆς τὴν προσοχήν.

Ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς τῆς κυβερνήσεως τὴν σκέψιν καὶ σύνεσιν

ὑπάγονται, τὴν μέριμναν τούτων ἐχούσης, τὰ δὲ εἰς τὴν συμπάρεδρον τῇ ἐμῇ πρυτανείᾳ ἀκαδημαϊκὴν σύγκλητον, τὴν ἐνιαύσιον ταύτην τοῦ πανεπιστημίου διοικητικὴν δεκανδρίαν, ἥτις, κρεῖττον πάσης ἄλλης συνειδυῖα τὰς παρ᾽ ἡμῖν κατεπειγούσας ἀνάγκας, οὐδενὸς τῶν ἐφ᾽ ἑαυτῇ ὠλιγώρησε, τῶν συντελούντων εἰς ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τοῦ καθιδρύματος, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἐνόντα περὶ πολλῶν ἐφρόντισεν, ὡς δῆλον γίνεται ἐν τοῖς καθ᾽ ἕκαστα τοῦ λόγου ἡμῶν.

Ὅτι ἀληθῶς ὁργῶσα πρὸς τὴν παιδείαν φέρεται ἡ Ἑλληνικὴ νεότης τεκμηριοῦται καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας ἐγγραφέντων εἰς τὸ πανεπιστήμιον φοιτητῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημιακὸν ἔτος παλαιῶν τε καὶ νέων ἀνέρχεται εἰς 1244. Ἐκ τούτων 320 εἰσὶν οἱ ἐπὶ τῆς ἐμῆς πρυτανείας ἐγγραφέντες, ἤτοι 34 πλέον ἢ τὸ προηγούμενον ἔτος.

Ἐκ τῶν 320 ἐνεγράφησαν εἰς τὴν

θεολογικὴν σχολὴν	νέοι	9.	παλαιοὶ	17.
εἰς τὴν νομικὴν	»	132.	»	490.
εἰς τὴν ἰατρικὴν	»	123.	»	300.
εἰς τὴν φιλοσοφικὴν	»	37.	»	83.
εἰς τὸ φαρμακ. τμῆμα	»	19.	»	34.
		320.		924.

Ὑπῆρχον δὲ τὸ ὅλον ἐν ἑκάστῃ σχολῇ,

ἐν τῇ θεολογικῇ	26.
ἐν τῇ νομικῇ	622.
ἐν τῇ ἰατρικῇ	423.
ἐν τῇ φιλοσοφικῇ	120.
ἐν τῷ φαρμακευτικῷ	53.
	1244.

Ἐξεταζόμενοι δὲ κατὰ τὰς χώρας, ὅθεν ὡρμῶντο (ἴδε πίνακα ἐπὶ τέλει), 246 ἦσαν ἐκ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, 74 δὲ ἐκ τῆς μὴ ἐλευθέρας. Κατὰ δὲ τὰ γυμνάσια 27 μὲν προῆλθον

ἐκ τῶν Γυμνασίων τῆς μὴ ἐλευθέρας Ἑλλάδος, οἷον 1) ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τριῶν σχολῶν τοῦ γένους, 2) ἐκ τῆς Ζωσιμαίας σχολῆς τῶν Ἰωαννίνων, 3) ἐκ τῆς σχολῆς τῆς Παλαιστίνης, 4) ἐκ τῆς ἐν Σμύρνῃ εὐαγγελικῆς σχολῆς, καὶ 5) ἐκ τοῦ ἐν Χίῳ γυμνασίου· 274 δὲ ἐκ τῶν 16 γυμνασίων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐπιφανοῦς Ῥιζαρείου σχολῆς. Προσῆλθον δὲ ἅπαντες εἰς τὸ πανεπιστήμιον δυνάμει ἀπολυτηρίων. Ἐκ τῶν 27, τῶν προερχομένων ἐκ τῶν γυμνασίων τῶν ἐν ἀλλοδαπῇ, 8 μὲν εἶχον ἐν τοῖς ἀπολυτηρίοις τὸν βαθμὸν ἄ ρ ι σ τ α, 10 δὲ τὸν βαθμὸν λ ί α ν κ α λ ῶ ς καὶ 3 τὸν βαθμὸν κ α λ ῶ ς.

Ἐκ δὲ τῶν 274 τῶν προερχομένων ἐκ τῶν γυμνασίων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος (ἀφαιρουμένων 19 ἀνηκόντων εἰς τὸ φαρμακευτικὸν τμῆμα, ὡς μὴ ἐχόντων χρείαν ἀπολυτηρίου κατὰ τὸν μέχρι τοῦδε ἐν ἰσχύϊ κανονισμὸν) μόνον 9 ἔφερον τὸν βαθμὸν ἄ ρ ι σ τ α, 149 δὲ τὸν βαθμὸν σ χ ε δ ὸ ν κ α λ ῶ ς! οἱ λοιποὶ τὸν βαθμὸν κ α λ ῶ ς, ἢ λίαν καλῶς.

Ἡ ἀναλογία αὕτη τῶν σ χ ε δ ὸ ν κ α λ ῶ ς πρὸς τοὺς ὑπερτέρους βαθμοὺς ἐν τοῖς ἀπολυτηρίοις τῶν παρ' ἡμῖν γυμνασίων ἐφάνη ἡμῖν ἀληθῶς καταπληκτική· διότι ἐλαχίστη ἄλλοτε, ὑπερέβη τὰ τελευταῖα ἔτη τὸ μέτρον, περιλαμβάνουσα πλέον ἢ τὸ ἥμισυ καὶ ἐσχάτως σχεδὸν τὰ $^2/_3$ ἐκ τοῦ ὅλου τῶν εἰς τὸ πανεπιστήμιον φοιτώντων.

Τίνα δὲ σημασίαν ἔχει; Σημαίνει ἆρά γε ὅτι οἱ πλεῖστοι πλημμελῶς διήνυσαν τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἄνευ τῆς δεούσης παρασκευῆς εἰς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἐνδιαίτημα τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἀκαίρως σπεύδοντες, ἀκαίρῳ φερόμενοι ζήλῳ ἢ ὅτι αἱ ἀπολυτήριοι ἐξετάσεις γίνονται αὐστηρότεραι νῦν ἢ ἄλλοτε ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν γυμνασίοις; Ἡ πρυτανεία ἀπὸ καρδίας εὔχεται, ἵν' ἀποδειχθῇ ὅτι αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου, μὴ συνᾴδοντος πρὸς τὴν πανθωμολογημένην Ἑλληνικὴν φιλοτιμίαν, εἶνε τὸ αὐστηρὸν τῶν ἐξετάσεων. Ἐὰν δὲ, ὅπερ αὕτη ἀπεύχεται, ἀποδειχθῇ ὡς αἰτία ὁ ἄκαιρος ζῆλος καὶ ἡ

νεανικὴ σπουδὴ πρὸς μείζονα μαθήματα ἄνευ ἀληθοῦς ἐγκυκλίου παιδείας, ὁμολογητέον μετ' ἄλγους ὅτι μεγίστη ἐκ τούτου βλάβη προσγίνεται καὶ τῇ οὕτω σπευδούσῃ νεολαίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ· διότι οὕτως, οἱ μὴ φέροντες τὰ ἀναγκαῖα κατὰ τὴν εἰς τὸ πανεπιστήμιον σταδιοδρομίαν ἐφόδια, καὶ τὸν ἐπιστημονικὸν βίον διατρέχουσι χωλεύοντες καὶ οἱονεὶ ἐγκυσίχωλοι ὄντες ἄρχονται τοῦ πολιτικοῦ βίου, διὸ καὶ δύσπιστον ὅτι οἱ ἐν ἀκμῇ τῆς αὐτῶν σπουδῆς οὕτω διακείμενοι ἀρτιμελεῖς μετ' αὐτὴν γενήσονται. Ναί, ἄνευ τῆς ἀληθοῦς ἐγκυκλίου παιδείας οὔτε ἡ ἐπιστήμη προάγεται οὔτε ἡ ἠθικὴ ἐπιρρυθμίζεται· διότι ἡ τελεωτέρα περὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα προκοπὴ τῆς νεολαίας, ἰδίως δὲ ἡ περὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ τοὺς φιλοσοφικοὺς καὶ μαθηματικοὺς κλάδους, σκοπεῖ οὐ μόνον τὴν προπαρασκευὴν εἰς ὑψηλοτέρας σπουδάς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἠθικὴν αὐτῆς ἐπίρρωσιν, διατρεφομένης ἐνδελεχῶς καὶ ποτιζομένης ἀφ' ἁπαλῶν ὀνύχων ἐν τῇ μελέτῃ τῶν σοφῶν τῶν προγόνων ἡμῶν συγγραμμάτων τὰ ζωογόνα νάματα, ἀφ' ὧν ποτιζόμενοι ἠγέρθησαν ἐκ τοῦ τάφου τῆς δουλείας οἱ πατέρες ἡμῶν. Ἐκ τῆς πολυχεύμονος ἐκείνης τῶν προγόνων πηγῆς ἤντλουν οἱ πατέρες ἡμῶν, σώζοντες οὕτω καὶ τὴν γλῶσσαν, τὰ παραδείγματα τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀληθοῦς φιλοπατρίας καὶ τῆς ἀψευδοῦς χρηστότητος τῶν πολιτικῶν ἠθῶν. Διὸ οἱ κατὰ καιροὺς τὰ τῆς παιδείας διευθύνοντες ὀφείλουσιν ἵνα διηνεκῶς μεριμνῶσι, βελτιοῦντες καὶ ἀνυψοῦντες, μεδέποτε δὲ ταπεινοῦντες τὴν θεμελιώδη ἐκπαίδευσιν, τὴν γυμνασιακήν, ἥτις δικαίως λέγεται παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις **humanitas, les humanités,** διότι αὕτη μόνη συμβάλλεται εἰς τὸν δὴ λεγόμενον ἀνθρωπισμόν, τουτέστι τὴν ἐξευγένισιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀνύψωσιν αὐτοῦ ὑπεράνω τῶν ἀγρίων παθῶν τῆς ψευδοπαιδείας, ἥτις ἀείποτε μὲν προῆλθεν ἐκ τῆς ταπεινώσεως τῆς ἐγκυκλίου παιδείας, ἀείποτε δὲ ὑπῆρξε πολέμιος δεινὴ τῇ ἀληθεῖ παιδείᾳ καὶ φθοροποιὸς τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου νόσος. Προσέχωμεν λοιπὸν ἅπαντες μὴ τυχὸν ἐκ τῆς ὀλιγωρίας ἡμῶν, διαχέοντες εἰς

τὴν κοινωνίαν στοιχεῖα πολέμια ἀλλήλοις, παρασκευάζωμεν λεληθότως ἐν αὐτῇ πάλην ὀλεθρίαν καὶ ὀδυνηρὰν, ἀνταγωνιζομένων πρὸς ἀλλήλας δι' ἀνίσων δυνάμεων τῆς ψευδοπαιδείας καὶ τῆς ἐπιστήμης, τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀντιθέτως διακειμένης ἑκατέρας τῆς μὲν ἐχούσης συνείδησιν τοῦ καθήκοντος, τῆς δὲ καὶ τὰ ἀθέμιτα τολμώσης βιοπορισμοῦ ἕνεκεν ὡς ἐπὶ τῶν ἀπαισίων χρόνων τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως. Τοιούτου δ' ἐπικειμένου κινδύνου ἡ ἀποτροπὴ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἔγκειται, ἰδίᾳ δὲ ἐν χερσὶ τοῦ διέποντος τὰ τῆς παιδείας ὑπουργοῦ.

'Αναλόγως δὲ τῆς καλλιεργείας καὶ τὸ λῆξαν ἀκαδ. ἔτος δὲν ὑπῆρξεν ἄγονον· ἐν καιρῷ ἐπῆλθεν ἡ συγκομιδὴ, ἄφθονος κατ' ἀριθμὸν τῶν προϊόντων, μὴ ὑποδεεστέρα ἢ τἆλλα ἔτη, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐν ἅπασι καλλίστη κατὰ τὸ ἐξαγόμενον τῶν γενομένων ἐξετάσεων.

Καὶ ἐν μὲν τῇ θεολογικῇ σχολῇ τρεῖς ὑποστάντες εὐδοκίμως τὴν δοκιμασίαν τῶν ἐξετάσεων ἔγγραφόν τε καὶ προφορικὴν ἠξιώθησαν τοῦ μόνου πτυχίου, ὅπερ ἀπονέμει ἡ θεολογικὴ σχολὴ, ἀναγορευθέντες προλύται ἢ τελειοδίδακτοι, εἷς τῷ βαθμῷ λίαν καλῶς, οἱ δὲ τῷ βαθμῷ καλῶς.

Ἡ ἀνακήρυξις προλυτῶν ἐν τῇ θεολογίᾳ εἶνε ἐκ τῶν καρπῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ φυτωρίου ὁ μᾶλλον πολύτιμος διὰ τὴν σπάνιν τοιούτων ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν, ἥτις ἀληθῶς διψῇ καὶ κηρύκων τοῦ θείου λόγου καὶ σοφῶν τῶν ἱερῶν μαθημάτων διδασκάλων. Ὑπομιμνήσκει δὲ ἡμῖν τοὺς μεγάλους ἐκείνους τῆς ἐκκλησίας φωστῆρας καὶ τῆς παλιγγενεσίας τοῦ ἔθνους τοὺς ἀληθεῖς ἡγέτας, ὧν οἱ λόγοι, αἱ συγγραφαὶ καὶ αἱ πράξεις ἐστήριξαν κατὰ τοὺς σκληροὺς τῆς δουλείας χρόνους τὴν θρησκείαν ἡμῶν καὶ διὰ ταύτης διέσωσαν τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν Ἑλληνισμόν.

'Εν δὲ τῇ νομικῇ σχολῇ προσελθόντες 68 ὑπέστησαν καὶ

τὴν τελευταίαν δοκιμασίαν τὴν κυριωτέραν ἐν ταῖς ἐξετάσεσι, τὴν προφορικήν. Ἐκ τούτων εἷς μόνος ἀπερρίφθη, 45 δὲ ἀνηγορεύθησαν διδάκτορες ἐν νομικῇ· οἱ δὲ λοιποί, 22 τὸν ἀριθμόν, ἔτυχον πτυχίου π ρ ο λ ύ τ ο υ. Ἐκ τῶν 44 διδακτόρων τῆς νομικῆς σχολῆς οὐδεὶς ἔσχε τὸν βαθμὸν ἄ ρ ι σ τ α, 4 δὲ μόνον ἠξιώθησαν τοῦ βαθμοῦ λ ί α ν κ α λ ῶ ς, οἱ δὲ λοιποὶ 41 τοῦ βαθμοῦ καλῶς,

Ἐὰν συγκρίνωμεν τῆς τελευταίας δεκαετηρίδος τοὺς διδάκτορας πρὸς τοὺς τῶν προγενεστέρων ἐτῶν, παρατηροῦμεν μετ' ἀπορίας ὅτι κατ' ἐκεῖνα τὰ ἔτη οὐκ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἠξιοῦντο τοῦ βαθμοῦ ἄ ρ ι σ τ α, πλεῖστοι δὲ τοῦ λ ί α ν κ α λ ῶ ς, ὀλίγοι δὲ τοῦ βαθμοῦ κ α λ ῶ ς, τοὐναντίον δὲ συμβαίνει σήμερον. Πλὴν δὲ τούτου καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν προλυτῶν ὡς πρὸς τοὺς διδάκτορας τότε μὲν ἦν ἐλάχιστος, κατὰ δὲ τὰ τελευταῖα ἔτη προέβη ὑπερβαλλόντως, ἐξισούμενος ἔσθ' ὅτε καὶ πρὸς τὸν ἀριθμὸν ἐκείνων. Ἀγνοοῦντες τὴν αἰτίαν τούτου, εὐχόμεθα ὅπως ὁ πλεονασμὸς οὗτος τῶν προλυτῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ ἡ σπάνις περὶ τὴν ἔξοχον διάκρισιν διδακτόρων ὦσι τῆς αὐστηροτέρας νῦν ἢ τἆλλα ἔτη δοκιμασίας ὁ ἀληθὴς καὶ δίκαιος ἔλεγχος καὶ μὴ σημαίνωσι τὸ ἐν πολλοῖς στοιχειῶδες αὐτῶν. Ἀλλ' ὅ,τι σημειώσεως ἄξιον νομίζομεν εἶναι ὅτι, εἰ καὶ ἡ σχολὴ διακρίνει τοὺς ὀπαδοὺς τῆς θέμιδος εἰς διδάκτορας καὶ προλύτας, ἡ πολιτεία ἄνευ τῆς ἀνάγκης, εἰς ἣν ἴσως ἄλλοτε περιῆλθε, σπανίως φαίνεται ποιουμένη διαστολήν· διότι προάγει πολλάκις εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα καὶ τοὺς σπεύδοντας ἀπὸ τῶν γυμνασίων ἔτι, οὐχὶ εἰς ἐκμάθησιν τῆς ἐπιστήμης, ἀλλ' εἰς κατάληψιν ἀξιωμάτων. Οἱ τοιοῦτοι προσερχόμενοι εἰς τυπικὰς ἐξετάσεις περὶ ἐλαχίστου ποιοῦνται τὸν βαθμὸν τοῦ πτυχίου, ὡς ἐλπίζοντες ἐν τῇ πολιτείᾳ μᾶλλον εἰς τὴν προστασίαν τούτου ἢ ἐκείνου ἢ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐπιστημονικὴν ἱκανότητα.

Ὅτι ἡ αἰτία αὕτη μεγάλως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τὸ ἐξαγόμενον τῆς πανεπιστημιακῆς παιδεύσεως, ζημιοῖ δὲ συνάμα καὶ τὴν κοι-

νωνίαν καὶ τὴν πολιτείαν οὐκ ὀλίγον, ἀναντίρρητον. Διὸ ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἰθυνόντων τὰ τῆς πολιτείας εἰς δικαιοτέραν ἐκτίμησιν τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης, ὡς συντελοῦσαν οὐ μόνον εἰς ἐνίσχυσιν τῶν τελειοτέρων σπουδῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀποτροπὴν πάσης ἐνδεχομένης ἐπιδράσεως ἐπὶ τὴν καρτερίαν τῶν νέων.

Ἐν δὲ τῇ ἰατρικῇ σχολῇ 57 προσῆλθον εἰς τὴν τελευταίαν τῶν ἐξετάσεων δοκιμασίαν, τὴν προφορικήν. Ἐκ τούτων δύο μὲν ἀπερρίφθησαν ἐπὶ ἓν ἔτος, 55 δὲ εὐδοκιμήσαντες ἀνηγορεύθησαν διδάκτορες, ὧν πέντε μὲν ἔλαβον τὸν βαθμὸν ἄ ρ ι σ τ α, 25 λ ί α ν κ α λ ῶ ς, οἱ δὲ λοιποὶ τὸν βαθμὸν κ α λ ῶ ς.

Τῶν δὲ τὰς πρακτικὰς ἐξετάσεις ὑποστάντων διδακτόρων τοῦ ἀπιόντος μετὰ τὴν ἐτησίαν ἐν τοῖς νοσοκομείοις καὶ τῇ ἀστυκλινικῇ ἄσκησιν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν ἁρμοδίων καθηγητῶν καὶ προσελθόντων 34 τὸν ἀριθμὸν, τρεῖς μὲν ἀπερρίφθησαν ἐπὶ ἓν ἔτος, τριάκοντα δὲ καὶ εἷς εὐδοκιμήσαντες ἔλαβον παρὰ τοῦ ὑπουργείου, προτάσει τῆς σχολῆς, τὴν ἄδειαν τοῦ ἀσκεῖν τὸ ἰατρικὸν ἔργον πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος. Εἰς ταύτας δὲ τὰς ἐξετάσεις διεκρίθησαν τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, τρεῖς μὲν λαβόντες τὸν βαθμὸν λ ί α ν κ α λ ῶ ς, εἷς δὲ τὸν ἄ ρ ι σ τ α. Ὅτι ἡ ἰατρικὴ σχολὴ ἀποφέρει ἤδη καρποὺς κρείττονας ἢ τἆλλα ἔτη καὶ ὅτι εἰς τοῦτο συντελεῖ τὰ μέγιστα ἡ τῆς ἑστίας ταύτης ἀνάπτυξις ἐν ἅπασι τοῖς κλάδοις δῆλον.

Ἐν δὲ τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ μετὰ τὴν ἔγγραφον δοκιμασίαν 12 προσῆλθον εἰς τὴν προφορικὴν διδακτορικὴν ἐξέτασιν. Ἀλλ' ἐκ τούτων δύο μὲν ἀπερρίφθησαν, ἓξ δὲ ἔλαβον τὸ πτυχίον τοῦ προλύτου, εἷς δὲ, καίτοι ὑποστὰς τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις, μόνον ἑλληνοδιδασκάλου πτυχίου ἠξιώθη· τρεῖς δ' εὐδοκιμήσαντες ἀνηγορεύθησαν διδάκτορες.

Διδασκαλικὰς δὲ ἐξετάσεις ὑπέστησαν τρεῖς, ὧν εἷς μὲν ἐκρίθη ἄξιος πτυχίου ἑλληνοδιδασκάλου τῷ βαθμῷ ἄ ρ ι σ τ α, δύο δὲ, οὓς ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἐξήτασε κατ' ἔγγραφον ἐν-

τολὴν τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας ἐπὶ προβιβασμῷ, ἀπερρίφθησαν παντάπασιν.

Τοῦ δὲ φαρμακευτικοῦ τμήματος οἱ καρποὶ ἦσαν κατά τι κρείττονες ἢ τἆλλα ἔτη, διότι ἐκ τῶν 11 τῶν προσελθόντων μετὰ τὴν ἔγγραφον δοκιμασίαν εἰς τὴν προφορικήν, τρεῖς διακριθέντες τῶν λοιπῶν, ἔλαβον τὸν βαθμὸν ἄριστα· οἱ δὲ λοιποὶ ἐγένοντο δεκτοὶ τρεῖς μὲν τῷ βαθμῷ λίαν καλῶς· πέντε δὲ τῷ βαθμῷ καλῶς. Ἐν τῷ προσηρτημένῳ ἐπὶ τέλει πίνακι ὑπάρχει ὁ ὀνομαστικὸς κατάλογος ἁπάντων κατὰ σχολάς.

Τόσοι καὶ τοιοῦτοι οἱ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος καρποὶ τοῦ πανελληνίου τούτου καθιδρύματος, ἐπιδεκτικοὶ ἀναμφιβόλως ἕνεκα τῆς γονιμότητος τῆς γῆς καὶ μείζονος καὶ βελτίονος ἀναπτύξεως, ἐὰν ἐν τῷ συστήματι τῆς καλλιεργείας ἐπικρατήσῃ ἄλλη τις διάταξις. Οὐδόλως ἐννοοῦμεν τὴν ἀνάγκην νέων κανονισμῶν ἢ νέων νόμων οἷοι συνετάχθησαν. Οἱ ἐν ἰσχύϊ, ὡς ὀρθότατα παρετήρησε καὶ ὁ ἐμὸς προκάτοχος, ἀποδείκνυνται ἂν μὴ κρείττονες τῶν μέχρι τοῦδε συνταχθέντων, οὐχὶ δὲ καὶ ἐλάσσονες. Ὅ,τι ἐλλείπει παρ' ἡμῖν, εἰς οὗ τὴν συμπλήρωσιν ἀναγκαίαν τε καὶ ἀπαραίτητον ἐπικαλούμεθα τοῦ σεβαστοῦ ὑπουργείου τὴν μέριμναν, εἶναι ἡ ἀνύψωσις τῆς παιδεύσεως καὶ ἰδίᾳ περὶ τὰς γενικὰς ἐπιστήμας καὶ γνώσεις.

Ὁ ἐξερχόμενος τοῦ γυμνασίου καὶ μεταβαίνων εἰς τὸ πανεπιστήμιον ἔχει ἀπότομον τὴν μετάβασίν του· μὴ μεμυημένος δὲ προεισαγωγικῶς γενικάς τινας ἐπιστημονικὰς γνώσεις, ἀκροᾶται ἐπιτροχάδην τούτων καὶ δυσχερῶς ποιεῖται τὴν ἀφομοίωσιν· διότι ἐγκύπτει πάραυτα διὰ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου εἰς τῆς εἰδικῆς ἐπιστήμης, ἣν ἐξελέξατο, τὴν ἀκρόασιν καὶ μελέτην, ἀποστερούμενος τῶν γενικῶν ἐκείνων γνώσεων, αἵτινες εἶνε οὐ μόνον ἐπιβοηθητικῶς συντελεστικαὶ εἰς τὸν σκοπόν του, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπαραίτητα ἐφόδια παντὸς λογίου καὶ ἐπιστήμονος. Εἰ καὶ ὁρίζονται ὑπὸ τοῦ ἐν ἰσχύϊ κανονισμοῦ τίνα τὰ γενικὰ καὶ βοηθητικὰ μαθήματα, δυστυχῶς ὅμως πλεῖστα, ἅτινα συμβάλλονται εἰς τὴν ἐκμηδένισιν αὐτῶν καὶ τὴν ἐν

τοῖς κυρίοις μάλιστα στοιχειώδη ταπείνωσιν τῆς διδασκαλίας, καὶ 1) τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου καὶ ἡ κατατριβὴ αὐτοῦ περὶ τοὺς εἰδικοὺς κλάδους, 2) δὲ τὸ τῶν ἐξετάσεων τῶν γενικῶν μαθημάτων καθιερωθὲν σύστημα, ὅπερ καὶ τὴν ἅμιλλαν ἀποσβέννυσι καὶ τὸν δημοσίᾳ ἔλεγχον τῶν ἀπαιτουμένων γνώσεων διακωλύει, διότι αἱ ἐξετάσεις περὶ τὰ τοιαῦτα μαθήματα γίνονται κατ' ἰδίαν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν καθηγητῶν, καὶ 3) ἡ μὴ ἀποπεράτωσις τῶν γενικῶν καὶ βοηθητικῶν τούτων κλάδων ἐντὸς τοῦ ὡρισμένου χρόνου, ἅτε μὴ ἐπαρκοῦντος εἰς τοῦτο. Οὕτω, δὲ, καίτοι σπουδαιότατοι, οἱ γενικοὶ καὶ βοηθητικοὶ οὗτοι κλάδοι τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων ἕνεκα τῶν εἰρημένων αἰτίων τίθενται ἐν ἥττονι λόγῳ πρὸς ζημίαν αὐτῆς τῆς τῶν φοιτητῶν μορφώσεως.

Ὅ,τι δὲ καὶ ἐν τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ λογίζεται συντελεστικώτατον εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν ἐπιστημῶν, πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶνε καὶ ὁ καταμερισμὸς ἑκάστης αὐτῶν εἰς πολλαπλᾶς ἕδρας, συντελῶν τὰ μέγιστα, ὡς ἐν πάσῃ ἐργασίᾳ, εἰς τὴν τελειοτέραν ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν ἑκάστου αὐτῶν μέρους καὶ δὴ καὶ τὴν εὐστοχωτέραν μετάδοσιν. Τὸν καταμερισμὸν τῆς ἐργασίας ἔθετο ὡς νόμον τῆς φύσεως ὁ τοῦ παντὸς πλάστης, ὅτε ταῖς λειτουργίαις τῆς ζωῆς διεσκεύαζε τὴν τελειότητα τῶν ὄντων. Τὸν νόμον τοῦτον, τὸν διέποντα τὴν ζῶσαν φύσιν, μὴ παρίδωμεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ καλλιεργείᾳ τῶν ἐπιστημῶν, ἐὰν βουλώμεθα τελειωτέρους καὶ ὡριμωτέρους καρπούς. Ἡ παραγνώρισις αὐτοῦ εἶναι ἡ κυρία αἰτία, δι' ἣν μετὰ τριακονταετῆ πανεπιστημιακὸν βίον αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι μένουσι παρ' ἡμῖν ἐν ᾗ ἀπ' ἀρχῆς στοιχειώδει καταστάσει ἦσαν, μὴ ἀκολουθήσασαι τὴν πρόοδον τῶν ἄλλων κλάδων. Τοῦ καταμερισμοῦ τούτου τὸ ὠφέλιμον συνειδὼς καὶ ὁ τῆς γεν. χημείας καθηγητὴς καὶ ἀπὸ ἀκραιφνοῦς ζήλου ὁρμώμενος πρὸς τὴν μᾶλλον καρποφόρον διάδοσιν τῆς κοινωφελεστέρας τῶν ἐπιστημῶν ὑπέδειξε πολλάκις καὶ τελευταῖον ἔν τινι πρὸς τὴν πρυτανείαν ἐκθέσει τὴν ἀνάγκην τῆς διαιρέσεως τῆς γεν. χημείας εἰς

πλείονας ἕδρας, ἅτε μὴ ἐπαρκοῦντος ἑνὸς μόνου καθηγητοῦ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ὅλης ἐπιστήμης καὶ δὴ καὶ εἰς τὰς ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν. Πλὴν δὲ ταύτης καὶ ἄλλαι τινὲς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἵνα ἀποφέρωσιν εἰς τὸ μέλλον τοὐλάχιστον ὡριμοτέρους καὶ γνησιωτέρους καρποὺς, ἔχουσι χρείαν τῆς διαιρέσεως ταύτης. Μεταξὺ δὲ τούτων σημειωτέον καὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς φαρμακευτικῆς, ἥτις εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων ἐν τῇ κοινωνίᾳ κλάδων, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν πρόοδον τῆς φυσικῆς καὶ τῆς χημείας.

Διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἰατροσυνέδριον, εἰς ὃ προσέρχονται πρὸς ἐξέτασιν θεωρητικήν τε καὶ πρακτικὴν οἱ ἀπὸ τοῦ πανεπιστημίου ἐξερχόμενοι φαρμακεῖς, λαμβάνον ἀφορμὴν ἐκ πολλῶν περιστάσεων, πολλάκις ἐφείλκυσε δι' ἐκτενῶν ὑπομνημάτων τὴν προσοχὴν τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργείου εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς βελτιώσεως τοῦ κλάδου τούτου καὶ δὴ καὶ τελευταῖον περὶ τὰ μέσα τῆς ἐμῆς πρυτανείας, φροντίζον περὶ τῆς τελειοτέρας ἀναπτύξεως αὐτοῦ διεβίβασε πρὸς τὸ τῆς παιδείας ὑπουργεῖον σπουδαιότατον ὑπόμνημα, περιλαμβάνον τὰς ἀναγκαίας διατάξεις, ὅσας ἐκ μακρᾶς πείρας καὶ μελέτης ἐθεώρησεν εἰσακτέας καὶ παρ' ἡμῖν.

Ἀλλ' ἐπὶ τοιαύτης φύσεως ἀντικειμένων καὶ αἱ τοῦ πανεπιστημίου σχολαὶ καὶ τὰ ἐν αὐταῖς διάφορα ἐπιστημονικὰ τμήματα, οὐδόλως καθυστέρησαν περὶ τὴν μελέτην τῶν ἀναγκαίων τροπολογιῶν τῶν λεγομένων κανονιστικῶν πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐπιστημονικῆς διδασκαλίας.

Τὸ παρὰ τῇ ἰατρικῇ σχολῇ φαρμακευτικὸν τμῆμα ἀναγνωρίζον καὶ αὐτὸ τὰς πολυειδεῖς αὐτοῦ ἐλλείψεις, συνέταξεν, ἀπὸ διετίας ἀσχολούμενον, ἴδιον κανονισμὸν, οὗ τινος ᾐτήσατο διὰ τῆς πρυτανείας τὴν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου διὰ Β. διατάγματος κύρωσιν.

Καὶ ἡ μὲν σύγκλητος, καθὸ συντεταγμένον ὑπὸ εἰδικῶν περὶ τὴν ἐπιστήμην ἀνδρῶν, ἐνέκρινε τὴν παραπομπὴν αὐτοῦ εἰς

τὸ ὑπουργεῖον πρὸς κύρωσιν διὰ Β. διατάγματος. Παρετηρήθη ὅμως ὅτι προσκρούει ἐν πολλοῖς εἰς τὸν ἐν ἰσχύϊ ὀργανικὸν νόμον τοῦ πανεπιστημίου καὶ χρῄζει διὰ τοῦτο, ἐὰν μὴ ὑποβληθῇ εἰς ἀναθεώρησιν καὶ ὑπ' ἄλλης ἐπιτροπῆς, τῆς δι' ἑτέρου νόμου ἐγκρίσεως αὐτοῦ. Ἡ δὲ φιλοσοφικὴ σχολή, ἡ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας περιλαμβάνουσα, τὴν ἀκριβεστέραν περὶ ταῦτα κατάρτισιν τῶν φοιτητῶν θηρεύουσα ᾐτήσατο διὰ τῆς πρυτανείας παρὰ τοῦ ὑπουργείου τὴν διαίρεσιν τῶν διδακτορικῶν ἐξετάσεων εἰς δύο 1) εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν γενικῶν καὶ βοηθητικῶν μαθημάτων, γινομένων τὸ β' ἔτος τῆς φοιτήσεως, καὶ 2) εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μαθημάτων τῆς εἰδικῆς ἐπιστήμης μετὰ τὸ τέλος φοιτήσεως. Ἡ μεταβολὴ αὕτη, τροποποιοῦσα μόνον κανονι στικὴν διάταξιν καὶ μὴ ἀντιβαίνουσα εἰς τὸν ἐν ἰσχύϊ ὀργανικὸν νόμον, ὑπάρχει ἐφικτή, κυρουμένη διὰ Β. διατάγματος. Ἑτέρα δ' αἴτησις, ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, ἣν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἡ τῆς ἰατρικῆς σχολῆς σκοποῦσα τὴν τροποποίησιν τῆς 17 διατάξεως τῶν διδακτορικῶν ἐξετάσεων· καὶ τοῦτο ἵνα δύνηται ἡ σχολὴ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς καὶ μετὰ ἐλάσσονα τοῦ ἑνὸς ἔτους χρόνον νὰ δέχηται εἰς νέαν ἐξεταστικὴν δοκιμασίαν τὸν μὴ ἐπιτυχόντα ἐν τῇ πρώτῃ. Ἡ τροποποίησις αὕτη ἦν ἀναγκαιοτάτη, καθὸ συντελοῦσα τὰ μέγιστα εἰς τὴν αὐστηροτέραν τῶν ἐξετάσεων διεξαγωγήν. Ἐνεκρίθη ὡσαύτως διὰ Β. διατάγματος ἡ ὑπὸ τοῦ φιλολογικοῦ φροντιστηρίου ζητηθεῖσα τροποποίησις τοῦ 8 ἄρθρου τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ, ἵνα ἄρχωνται αἱ φιλολογικαὶ ἀσκήσεις κατὰ τὸ β' ἔτος οὐχὶ δὲ κατὰ τὸ γ' ὡς μέχρι τοῦδε ἐγένετο· καὶ τοῦτο, ἵνα οἱ ἀριστεύσαντες περὶ αὐτὰς ὑπότροφοι ἐντρίβωσι πλείονα χρόνον.

Ἅπασαι δ' αἱ μεταβολαὶ αὗται περὶ τὰς κανονιστικὰς διατάξεις, ὧν αἱ μὲν διὰ Β. διατάγματος ἐκυρώθησαν, αἱ δὲ ὑπὸ σκέψιν ὑπάρχουσιν, αἱ δὲ πάντως σὺν τῷ χρόνῳ ἀναφανήσονται ὡς ἀναγκαῖαι, σκοποῦσι τὴν ὅσον ἔνεστι τελειοτέραν κατάρτισιν τῶν περὶ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀσχολου-

μένων νέων. Ἀλλ' ὅ,τι δεῖται μείζονος φροντίδος καὶ τελειοτέρας προαγωγῆς εἶνε, ὡς εἴρηται, αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ὧν τὸ ὠφέλιμον παντὶ δῆλον. Διότι ἂν ἡ φιλολογία διαμορφοῖ τὸ ἠθικὸν, ὀξύνει τὴν τοῦ καλοῦ αἴσθησιν καὶ ἀνυψοῖ τὸ φρόνημα, ἡ τῆς φύσεως σπουδὴ ἀναδεικνύει τὸν ἄνθρωπον κύριον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπόλυτον. Διὰ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν οὐ μόνον μυεῖται ὁ ἄνθρωπος τὰ μυστήρια τῆς θαυματουργοῦ φύσεως, ἀλλὰ καὶ ὑποβάλλει αὐτὴν ταῖς ποικίλαις αὑτοῦ χρείαις οὕτως, ὥστε δι' αὐτῆς ἀναδείκνυται καὶ αὐτὸς ὑπέρτερος ἑαυτοῦ καὶ κατορθοῖ πράγματα τοιαῦτα, οἷα αὐτὸν ὑπεράνω τῆς λοιπῆς φύσεως ὑπερυψοῦσιν. Ἀλλ' εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἀναγκαῖος οὐ μόνον ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν τῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ ἡ συνδρομὴ ταμείων ἐπιστημονικῶν, συλλογῶν, βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν τοιούτων, ἅπερ πόρων πολλῷ μειζόνων τῶν τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου χρῄζουσιν.

Προέρχονται δὲ οἱ τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου πόροι, ὡς ἐν τῷ ἐπὶ τῷ τέλει προσηρτημένῳ πίνακι καταφαίνεται

1) ἐκ μετοχῶν τῆς ἐθνικῆς τραπέζης,

2) ἐξ ὁμολογιῶν τοῦ ἐθνικοῦ δανείου,

8) ἐκ κληροδοτημάτων,

4) ἐξ ἀκινήτων κτημάτων,

5) ἐξ ἐγγραφῶν καὶ διπλωμάτων,

Ἡ κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος πρόσοδος ἀνῆλθεν εἰς δραχ. .... 154,285,56.

Ἐκ τῶν ἐσόδων τούτων ἀφαιρετέον μέγα μέρος, τὸ τριτημόριον περίπου, οὗ μόνον τὴν διαχείρισιν ἔχει τὸ πανεπιστήμιον· ἔστι δὲ τοῦτο κληροδοτήματα τινὰ, ὧν ἡ χρῆσις γίνεται κατὰ τὰς διατάξεις καὶ τοὺς ὅρους τῶν κληροδοτῶν.

Ἐν τῇ ῥηθείσῃ προσόδῳ τῶν 154,285,56 δρ. συμπεριλαμβάνονται πλὴν τῶν ἐγνωσμένων ἐτησίων εἰσπράξεων, περὶ ὧν

παραπέμπομεν εἰς τοὺς ἐν τέλει τῆς λογοδοσίας ἐν λεπτομερείᾳ λογιστικοὺς πίνακας, καὶ τὰ ἑξῆς χρηματικὰ ποσά·

Ὁ γνωστὸς τῷ πανελληνίῳ φιλογενὴς καὶ φιλόμουσος ὁμογενὴς κ. Ἰωάννης Γ. Βουτσινᾶς, ὁ γενναῖος οὗτος ἀγωνοθέτης τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ, ἐδωρήσατο κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τῷ πανεπιστημίῳ εἰκοσάκις μὲν χιλίας δραχμὰς πρὸς διασκευὴν τοῦ ἀναγκαίου εἰς τὰς χημικὰς ἐργασίας καὶ ἀσκήσεις χώρου, χιλίας δὲ πρὸς ἀγορὰν τῆς ἐκ μαρμάρου προτομῆς τοῦ ποιητοῦ τῆς νέας Ἑλλάδος Ἀλεξάνδρου Σούτσου, καλλιτεχνηθείσης ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ γλύπτου κυρίου Πραξίου. Ἱδρύσας ὁ φιλόκαλος οὗτος ἀνὴρ τὸν ποιητικὸν ἀγῶνα, ἠβουλήθη καὶ οὕτω νὰ θερμάνῃ τὸ ὑπὲρ τῆς ποιήσεως αἴσθημα, ἀναθεὶς ἐν τῷ τεμένει τούτῳ τῶν Μουσῶν τὴν προτομὴν τοῦ τῆς νέας Ἑλλάδος ἀοιδοῦ.

Ὁ ἐν Αἰγιαλῷ τῆς κεφαλληνίας ταχυδρομικὸς ἐπιστάτης κ. Σ. Δ. Ζερβὸς τὰς δέκα κατὰ μῆνα δρ. ἐκ τῆς κατὰ μῆνα χορηγουμένης αὐτῷ ταχυδρομικῆς δαπάνης δωρεῖται τῷ πανεπιστημίῳ, ἐφ᾿ ὅσον διατελεῖ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ταύτῃ. Μετὰ τὴν ἀγγελίαν ταύτην τῆς προσφορᾶς λαμβάνει ἡ πρυτανεία κατὰ μῆνα τὸ δεκάδραχμον. Ἡ προσφορὰ αὕτη, ὅσῳ καὶ σμικρά, μεγίστην ὅμως εὐγένειαν καρδίας καὶ αἰσθημάτων ἀποδείκνυσιν.

Ἐπὶ τούτοις δὲ προσθετέον καὶ τὰ ἑξῆς κληροδοτήματα καὶ δωρήματα, ὧν ἡ εἴσπραξις ἀπὸ τοῦ ἐπιόντος ἄρξεται.

Ὁ ἐν Κισνοβίῳ ἀποβιώσας Γεώργιος Τσούφλης τέκνον τῆς εὐάνδρου Ἠπείρου κατέλιπε τῷ μὲν πανεπιστημίῳ χιλίων ῥουβλίων ἐτήσιον εἰσόδημα ἐκ κτημάτων ἐν Βασαραβίᾳ εὑρισκομένων, ἄλλοις δὲ ἐκπαιδευτηρίοις ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι ἄλλα μεγάλα χρηματικὰ ποσά.

Ὁ δ᾿ ἀρτίως ἐν Καρυταίνῃ ἀποβιώσας Α. Λιμπερακόπουλος ἐκληροδότησε δεκάκις χιλίας δραχμὰς τῷ πανεπιστημίῳ· ἀλλ᾿ ἀγωγῆς κινηθείσης ὑπὸ τῶν αὐτοῦ συγγενῶν, τὸ κληροδότημα οὔπω βέβαιον, καθὰ ἐπληροφορήθημεν παρὰ τοῦ ἐν Τρι-

πόλει πληρεξουσίου τοῦ πανεπιστημίου κ. Παπαζαφειροπούλου.

Ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ ἀποβιώσας Γ. Κατελοῦζος κατέλιπεν, ὡς εἶνε γνωστὸν, καὶ τῷ πανεπιστημίῳ διὰ διαθήκης 100 φλωρία καισαρικά. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἤγειρεν ἀγωγὴν ζητοῦσα τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης, ἐνεργήσαντες ἐκ συμφώνου μετὰ τῶν ἄλλων κληρονόμων, τὴν μὲν περιουσίαν παρακατεθέσαμεν ἐν τῇ Ἀθήνησιν ἐθνικῇ τραπέζῃ, ἡ δὲ ὑπόθεσις νῦν δικάζεται πρωτοδίκως. Ἐπληρώθησαν δὲ παρὰ τοῦ προξένου Βουκουρεστίου κατὰ παραγγελίαν ἡμῶν διὰ τὰ τῆς δίκης ἐν Βουκουρεστίῳ φρ. 190, ἅτινα διανεμηθήσονται ἀναλόγως τῶν ποσῶν τῶν κληροδοτημάτων μεταξὺ τοῦ πανεπιστημίου καὶ τοῦ σχολείου Δημητσάνης, ᾧ κατέλιπεν ὁ διαθέτης τρισχίλια καὶ πεντακόσια φλωρία.

Ἕτερον δὲ κληροδότημα ἐκ Φλωρεντίας καισαρικῶν ἑξακοσίων κατέλιπε διὰ διαθήκης τῷ πανεπιστημίῳ ὁ ἐξ Ἀγχιάλου ὁμογενὴς Δ. Οἰκονόμος, ἐν Γαλαζίῳ ἀποβιώσας πρὸ μικροῦ. Πρὸς τὸν αὐτόθι πρόξενον τῆς Ἑλλάδος ἔγραψεν ἡ πρυτανεία τὰ δέοντα, ἅμα μαθοῦσα, ὅπως μηδὲν κώλυμα ἐπέλθῃ εἰς τὴν εἴσπραξιν αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐκ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ πανεπιστημίου μόνη ἡ κ. Εὐφροσύνη Σαρδέλη ἀπέτισε ἐννεάκις χιλίας περίπου δραχμὰς, ἐκ τοῦ τριτημορίου τοῦ τμήματος τῆς οἰκίας τῆς κατὰ τὴν ὁδὸν Ἑρμοῦ, κληροδοτηθέντος τῷ πανεπιστημίῳ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Γαλάτου, πατρὸς αὐτῆς. Εἰσεπράχθη δὲ ὡσαύτως καὶ τὸ ἐκ χιλίων δρ. κληροδότημα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μαντινείας, Θεοφάνους τοῦ Σιατιστέως, καθυστερούμενον μέχρι τοῦδε. Τοῦ δὲ ἐν Σύρῳ ἐκποιηθέντος οἰκίσκου τὸ ἥμισυ μόνον τοῦ τιμήματος.

Ἐκ τοῦ ἐνοικίου τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ οἰκίας Καλλιφάρωφ χρησιμευσάσης εἰς κατοικίαν τοῦ γεν. προξένου καὶ τοῦ κτήματος τοῦ ἀοιδίμου Ἱεραπόλεως Νεοφύτου, συμποσουμένου εἰς δραχμὰς 2,287,40 εἰσεπράξαμεν μόνον δραχμὰς 487,40, ἃς ὁ κ. πρόξενος ἔπεμψε, τῶν λοιπῶν δραχμῶν 1,800 δαπανηθει-

σῶν εἰς ἐπισκευὰς τῆς προξενικῆς οἰκίας, γενομένας μετὰ πολλῆς οἰκονομίας ὑπὸ τοῦ προξένου κ. Μάνου.

Περὶ τῆς οἰκίας ταύτης δέον, ἵνα ληφθῇ ὁριστικόν τι μέτρον, διότι, ὡς ἔχουσι νῦν τὰ πράγματα, οὐδεμίαν ἀποφέρει ὠφέλειαν, μᾶλλον δὲ ζημίαν προξενεῖ, ὡς μόλις ἐπαρκοῦντος τοῦ ἐνοικίου αὐτῆς εἰς τὰς ἐπισκευάς.

Ἡ ἀρχικὴ μετὰ τῆς πρὸς ἀνέγερσιν προξενικοῦ καταστήματος ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου τοῦ ξενοδοχείου Παπάζογλου ἐπιτροπείας συμφωνία, ἣν ἵν' ἀνεγερθῇ διὰ συνδρομῶν κατάστημα καὶ διαμένῃ ἐν αὐτῷ τὸ Ἑλλ. προξενεῖον ἐπὶ πληρωμῇ ἑκατὸν δραχ. κατὰ μῆνα. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐξετελέσθη δι' ἔλλειψιν ἱκανῶν συνδρομῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἠγοράσθη ἡ οἰκία Καλλιφάρωφ, ἐν ᾗ ὑπάρχει τὸ προξενεῖον, ἧς πρὸς ἀγορὰν, ἐπειδὴ δὲν ἤρκεσαν τὰ ἐκ συνδρομῶν χρήματα, ἐδέησε νὰ γείνῃ δάνειον ἐκ 1,500 καισαρικῶν φλωρίων, ἅτινα τὸ πανεπιστήμιον ἡμῶν ἐπλήρωσε μετὰ τοῦ τόκου αὐτῶν, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς πληρωμῆς τῶν περαιτέρω οὐ μικρῶν τόκων. Τούτου ἕνεκεν, ἐπειδὴ τὸ πανεπιστήμιον ἐδαπάνησε πρὸς ἀγορὰν τῆς οἰκίας πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὁλικοῦ ποσοῦ καταθέσαν, δίκαιον ἔκρινεν ἡ σύγκλητος νὰ ζητήσῃ τοῦ ἐνοικίου τὴν αὔξησιν. Ἀλλὰ ὁ πρόξενος ἀπαντήσας δυσκολίας πρὸς τοῦτο, προὔτεινεν, ἵνα ἡ μὲν οἰκία ἐκποιηθῇ, τὸ δὲ ἥμισυ τοῦ τιμήματος τοκιζόμενον χρησιμεύσῃ πρὸς οἴκημα τοῦ προξενείου, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ ἀποδοθῇ εἰς τὸ πανεπιστήμιον. Τὴν πρότασιν ταύτην δὲν ἀπέρριψεν ἡ σύγκλητος, ἀπήτησεν ὅμως, ἵν' ἀφαιρεθῶσι προηγουμένως ἐκ τοῦ τιμήματος 2,000 καισαρικῶν, ἅτινα ἀπέτισε τὸ πανεπιστήμιον, τὰ δὲ λοιπὰ διανεμηθῶσιν ἐξ ἴσου εἰς τὸ πανεπιστήμιον καὶ εἰς τὸ προξενεῖον. Ἀλλὰ τὴν πρότασιν ταύτην μὴ ἀποδεξαμένου τοῦ προξένου, ἀπῃτήσαμεν τοῦ ἐνοικίου τὴν αὔξησιν εἰς 200 δρ. κατὰ μῆνα· ἀλλ' οὐδ' εἰς τοῦτο συνήνεσε τὸ προξενεῖον ὡς μὴ ἔχον τὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδοκιμασίαν.

Εἰς τὸν ἀξιότιμον διάδοχον ἡμῶν ἀπόκειται, ὅπως λάβῃ

τὴν προσήκουσαν περὶ τούτου μέριμναν καὶ ἐνεργήσῃ τὴν ἐκποίησιν τῆς οἰκίας ἐπὶ τοῖς τεθεῖσι παρὰ τῆς συγκλήτου ὅροις, εἰ δὲ μὴ τὴν τοῦ ἐνοικίου αὔξησιν.

Αἱ ἐν Βραΐλᾳ ἀποθῆκαι Β. Μακρῆ ἐμισθώθησαν ἀπὸ 1 σεπτεμβρίου 1870 ἕως 31 αὐγούστου 1871 ἀντὶ φράγκων 5,970, ἀφ' ὧν κρατήσας ὁ πρόξενος φράγκα 560 διὰ φόρους οἰκοδομῶν ἔπεμψε τὰ ἐπίλοιπα 5410. Ἀλλ' αἱ ἀποθῆκαι αὗται ἔχουσι χρείαν ἐπισκευῆς, καθὰ ἔγραψεν ὁ πρόξενος, περὶ ὧν ἐζητήσαμεν προηγουμένως τὸν προϋπολογισμὸν, ὅστις εἰσέτι δὲν ἐστάλη.

Ὅσων δὲ τιμαλφῶν κέκτηται τὸ πανεπιστήμιον, προερχομένων ἐκ τῆς περιουσίας Παρρησιάδου, Σούτσου κλ. τὴν ἐκποίησιν, περὶ ἧς ἀπεφάσισεν ἡ σύγκλητος, ἀνέβαλεν ἡ πρυτανεία εἰς εὐθετώτερον καιρόν· ἐκ τούτων, τὰ μὲν εὑρίσκονται ἐσφραγισμένα ἐν τῷ πανεπιστημιακῷ ταμείῳ, τὰ δὲ κατατεθειμένα ἐν τῇ ἐθνικῇ τραπέζῃ.

Ληξάσης τῆς πενταετοῦς προθεσμίας τῶν εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν κατατεθειμένων ἑκατοντακισχιλίων δραχμῶν, ἡ σύγκλητος ἀπεφήνατο, ἵν' ἀγορασθῶσι δι' αὐτῶν μετοχαὶ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης, ἐὰν εὑρεθῶσι, μὴ ὑπαρχουσῶν δὲ τοιούτων, ὁμολογίαι τοῦ ἐθνικοῦ δανείου.

Μέγα ὅμως ποσὸν ἐκ τῶν ἐτησίων εἰσπράξεων τοῦ πανεπιστημίου, τὸ χορηγούμενον ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἀστυκλινικῆς καὶ τὴν μισθοδοσίαν τινῶν κλητήρων καὶ τῶν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ βοηθῶν, ἀπέκοψε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὁλοσχερῶς ἡ Κυβέρνησις ἕνεκα τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς δυσχερειῶν.

Διὸ ἡ ἀκαδημ. σύγκλητος ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἔνθεν μὲν τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἀνάγκας τῆς πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας, ἔνθεν δὲ τοὺς μὴ ἐπαρκεῖς τοῦ πανεπιστημίου πόρους, τῆς δὲ Κυβερνήσεως μὴ χορηγούσης πλέον ὅσα κατ' ἔτος ἐχορήγει τῷ πανεπιστημίῳ, ἀπεφάσισε συνῳδὰ τῷ νόμῳ τοῦ πανεπιστημίου καὶ ὥρισεν εἰς δέκα δρ. τὸ τίμημα τῶν ἐγγραφῶν

καὶ τῆς ἀνανεώσεως τοῦ εἰσιτηρίου· εἰς ἑκατὸν δὲ δρ. ἀντὶ τῶν μέχρι τοῦ δε 54 τὸ τίμημα τῶν πτυχίων, ἐὰν τοῦτο ὑπάρχῃ ἐφικτὸν, ἢ μὴ προσκρούῃ εἰς τὸν διέποντα τὸ πανεπιστήμιον νόμον. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ αὔξησις αὕτη τῶν τελῶν, ἥτις παραβαλλομένη πρὸς τὰ τέλη τῶν ἄλλων πανεπιστημίων τῆς Εὐρώπης εἶνε ἀσήμαντος, συντελέσει οὐκ ὀλίγον εἰς τὰς ἀπολύτως ἀναγκαίας πρὸς διδασκαλίαν δαπάνας, ὅσας συνεπάγεται ὁ πλουτισμὸς τῶν συλλογῶν, καὶ δὴ καὶ εἰς τὴν ἐκ τούτων ὠφέλειαν τῶν φοιτητῶν τοῦ πανεπιστημίου.

Ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Πετρουπόλει πληρεξουσίου τοῦ πανεπιστημίου κ. Θ. Ῥοδοκανάκη εἰσεπράχθησαν οἱ τόκοι τῶν δύο ἑξαμηνιῶν τοῦ λήξαντος ἔτους τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μακαρίτου Παρασκευᾶ Νικολάου, κατατεθειμένου ἐν τῇ ἐν Πετρουπόλει αὐτοκρατορικῇ τραπέζῃ.

Ἐξ ἐγγράφου ἐπισήμου τῆς ἐν Πετρουπόλει Ἑλληνικῆς πρεσβείας, πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας ἀφικομένου καὶ πρὸς τὴν πρυτανείαν ἀνακοινωθέντος ἐμάθομεν ὅτι ὁ εὐγενὴς, ὁ πατριάζων υἱὸς τοῦ ἀοιδίμου Δημ. Βερναρδάκη Νικόλαος, ὁ κληρονομήσας τὰς εὐεργετικὰς τοῦ πατρὸς διαθέσεις καὶ τὸν ἀκραιφνῆ ἐκείνου ὑπὲρ τῆς πατρίδος ζῆλον πέμπει ἑκκαίδεκα κιβώτια πολυτίμων ὀρυκτῶν μεγάλης ἀξίας καὶ δι' αὐτῶν πλουτίζεται ἤδη ἡ τοῦ πανεπιστημίου ὀρυκτολογικὴ συλλογὴ ἀναγκαιοτάτη εἰς σπουδὴν τῶν φοιτητῶν περὶ ἐπιστημονικὸν κλάδον τόσῳ πολύτιμον παρ' ἡμῖν.

Ἀλλὰ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἐν Μανσούρᾳ ἀποβιώσαντος Ἐμμανουὴλ Κωνσταντίνου καθυστεροῦσι μέχρι τῆς σήμερον φρ. 2,000 τῶν δόσεων τῶν ἐτῶν 1868, 1869, 1870, 1871. Τούτου αἴτιον κατὰ τὰς δοθείσας ἡμῖν πληροφορίας πρῶτον μὲν αἱ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι, εἰς ἃς περιέπεσεν ἡ δωρουμένη ταῦτα τῷ πανεπιστημίῳ φιλογενὴς Φραγκὼ Κομνηνοῦ, εἶτα δὲ, καθάπερ ἡμῖν ἔγραψεν ἡ κυρία αὕτη, ἡ τῶν συμφερόντων αὐτῆς ὀλιγωρία τοῦ ἐν Δαμητῷ Ἑλλην. προξενείου καὶ τοῦ ἐν Μανσούρᾳ πρακτορείου, ἧς ἕνεκα ἠναγκάσθη αὕτη, ἵνα γείνῃ

ὑπήκοος τῆς Αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τῶν αὐτῆς ἰδιοκτησιῶν. Ταῦτα γνῶσα ἡ πρυτανεία ἐπέστειλε τὰ εἰκότα πρὸς τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολιτικὸν πράκτορα, παρακαλέσασα αὐτὸν, ἵνα προστατεύσῃ ἔτε καὶ ὅπου δεῖ τὴν κυρίαν Φραγκὼ Κομνηνοῦ, ἐπιδειξαμένην λίαν εὐγενῆ ὑπὲρ τοῦ πανεπιστημίου φρονήματα· ὁ δὲ κ. πράκτωρ λαβὼν τὸ τῆς πρυτανείας ἔγγραφον ἐνήργησε μετὰ προθυμίας τὰ δέοντα, ὑποσχόμενος αὐτῇ πᾶσαν συνδρομήν· ἐξ οὗ ἐλπὶς, ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἔσται ἱκανὴ ἡ κ. Φραγκὼ οὐ μόνον νἀποτίσῃ τὰ καθυστερούμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οὐσίας αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ πανελληνίου πανεπιστημίου διαθέσῃ.

Ἄλλαι δὲ ἀποδεικνύουσαι τὴν τῶν ὁμογενῶν πρόνοιαν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς προόδου προσφοραὶ γενόμεναι ὑπὲρ φοιτητῶν εἶνε αἱ ἑξῆς.

Ὁ Καθηγητὴς κ. Εὐάγγελος Κοφινιώτης προσήνεγκε 40 ἀντίτυπα τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης Λατινικῆς γραμματικῆς.

Ὁ ἐκ Σπετσῶν κ. Οἰκονόμος 15 ἀντίτυπα τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας τῆς ὑπὸ Δ. Χατζερῆ ἐκδοθείσης.

Ἕτερος δὲ ὁμογενὴς, μὴ θελήσας ἐκ μετριοφροσύνης τὴν δήλωσιν τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, 50 ἀντίτυπα τῶν περὶ χριστιανισμοῦ ὑπὸ Π. Βραΐλα μεταφρασθεισῶν φιλοσοφικῶν μελετῶν.

Ὁ ἐξ Ὕδρας ἕλκων τὸ γένος, νῦν δὲ πλοίαρχος τοῦ Ἀμερικανικοῦ στόλου, κατοικῶν ἐν Βοστώνῃ, Κ. Φώτιος Φὶσκ (ἢ Καβάσιλας) προσήνεγκε τμῆμα κορμοῦ ἀπολελιθωμένου δένδρου καί τινα ὀρυκτὰ τοῦ νέου κόσμου, εἰκόνας ἐγχωρίων πτηνῶν καὶ στατιστικῆς βιβλιάρια περὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀποδείξας διὰ τῆς πράξεως ταύτης ὅτι, καίπερ ἐκ παίδων μετοικήσας εἰς Ἀμερικὴν, οὐδόλως ἐπελάθετο τῆς γενεθλίου γῆς, ἄλλαι δὲ προσφοραὶ συγγραμμάτων καὶ νομισμάτων μνημονεύονται ἐν τέλει.

Πλὴν τῶν εὐεργετῶν καὶ δωρητῶν, τὸ Πανεπιστήμιον ἔχει ἔτι καί τινας ὀφειλέτας αὐτοῦ, κατὰ κληροδότησιν.

Ὁ κύριος Στέφανος Στεφανόπουλος ὀφείλων δραχ. χιλίας

ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Ἰωάν. Σούτσου ὑπεσχέθη ἐγγράφως πρὸς τὴν πρυτανείαν τὴν ἀπότισιν αὐτῶν περὶ τὰ τέλη τοῦ προσεχοῦς αὐγούστου μετὰ τόκου 6 %.

Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ἰατρὸς Ἰωάννης Στεφανίδης, εἰ καὶ ἠλαττώθη τὸ χρέος αὐτοῦ πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ μακαρίτου Θ. Μανούσου ἐξ 8,000 δρ. εἰς 3,000 μόνον, ὑπεσχέθη τὴν ἐντὸς τοῦ 7βρίου μηνὸς ἐξόφλησιν καὶ τοῦ ὑπολειπομένου ποσοῦ μετὰ τοῦ τόκου. Τὸ τοῦ ὑποστρατήγου Πιεράκου ὄφλημα, φέροντος ἀντιρρήσεις, φαίνεται ἡμῖν ἀμφίβολον διὰ πολλοὺς καὶ εὐνοήτους λόγους.

Εἰς τὸν διάδοχον ἡμῶν ἀπόκειται ἡ φροντὶς τῆς εἰσπράξεως οὐ μόνον τῶν ἄνω εἰρημένων, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας ὀφειλομένων χρημάτων, ὅσα προκατέβαλε τὸ πανεπιστήμιον εἰς λογαριασμὸν αὐτοῦ διὰ τὴν παράστασιν τοῦ καθηγητοῦ τῆς βοτανικῆς κ. Θεοδώρου Ὀρφανίδου εἰς τὴν ἐν Πετρουπόλει σύνοδον τῶν βοτανικῶν. Ἡ περὶ τῆς ἀποδόσεως τούτων, καὶ ὅσων ἄλλων ὀφείλει ἔτι τὸ ὑπουργεῖον πρὸς τὸ πανεπιστήμιον ἐξ ἐνοικίων διὰ τὸ φυσιογραφικὸν μουσεῖον κλπ., εἶνε ἐκ τῶν σπουδαίων καθηκόντων τῆς διαδόχου πρυτανείας.

Περὶ δὲ τῶν ἐπιδίκων ὑποθέσεων τοῦ πανεπιστημίου, ἀγγέλλομεν ὑμῖν μετὰ πλείστης χαρᾶς, ὅτι αἱ μὲν ἔλαβον ἤδη αἰσίαν λύσιν ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ καθιδρύματος, αἱ δὲ, διεξάγονται μετὰ ζήλου καὶ προσδοκᾶται εὐτυχὴς ἡ ἔκβασις αὐτῶν. Ἡ δίκη κατὰ τῶν παρασταθέντων ὡς κληρονόμων δῆθεν τοῦ μακαρίτου Παρρησιάδου ἐπερατώθη ἐνώπιον τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ ἀκυρωτικοῦ ὁριστικῶς ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ οὕτως ἐβεβαιώθη ὑπὲρ τοῦ πανεπιστημίου σπουδαία καὶ πολύτιμος βιβλιακὴ οὐσία, ἐξ ἑπτὰ χιλιάδων καὶ ἐπέκεινα τόμων συνισταμένη. Ἡ ὑπὲρ ἡμῶν λύσις τῆς δίκης ταύτης ὀφείλεται εἰς τὴν συνετὴν καὶ μετὰ ζήλου ὑπεράσπισιν τοῦ νομομαθεστάτου κ. Γεωργίου Κωσταφόρου, πρὸς ὃν δημοσίᾳ ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν.

Ἡ δὲ κατὰ τοῦ Ῥήγα Τσιροπούλου δίκη περὶ τοῦ κληρο-

δοτήματος τῶν δεκάκις χιλίων δραχμῶν, ἃς ἐκληροδότησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸς τὸ πανεπιστήμιον βαίνει αἰσίως, περιγενομένη ἤδη εἰς τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, ἀναβληθεῖσαν ἄχρι τοῦδε ἕνεκα τῶν συχνῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλαγῶν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ δικαστηρίου· τῇ ἐπιμελείᾳ δὲ καὶ τῷ ζήλῳ τοῦ ἡμετέρου πληρεξουσίου κυρίου Α. Παπαζαφειροπούλου ἐλπίζομεν ταχεῖαν καὶ αἰσίαν καὶ ταύτης τὴν ἔκβασιν.

Περὶ τῆς κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ μακαρίτου Δ. Ζέζου δίκης ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. $\frac{133}{315}\frac{3}{88}$ ἀπόφασις τῶν ἐφετῶν δι' ἧς ἀπερρίφθη ἡ ἀγωγὴ αὐτῶν ὡς ἀπαράδεκτος.

Ἐπὶ τῆς δίκης κατὰ τῶν κληρονόμων Ῥαμούνδου ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 3331 ἀπόφασις τοῦ πρωτοδικείου Ἀθηνῶν, δι' ἧς ἀπερρίφθη ἡ περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης ἀγωγή, ἐπομένως καὶ ἡ προσεπίκλησις κατὰ τῶν κληροδόχων.

Περὶ δὲ τῆς ὑποθέσεως τῆς Αἰκατερίνης Κατριμάτσου ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 2079 ἀπόφασις τοῦ πρωτοδικείου Ἀθηνῶν, δι' ἧς ἐπεβλήθη ὅρκος εἴς τε τοὺς ἀντιδίκους καὶ εἰς τὸ πανεπιστήμιον.

Οἱ τοῦ ἀοιδίμου ἐπισκόπου Οἰτύλου Προκοπίου κληρονόμοι ἠτήσαντο νέαν προθεσμίαν εἰς ἐξόφλησιν τῶν ὑπολειπομένων 250 δρ. καὶ πρὸς ἀποφυγὴν δίκης ἐχορηγήσαμεν αὐτήν.

. . . .

Αἱ κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος δαπάναι τοῦ πανεπιστημίου ἦσαν πολυειδεῖς, τακτικαί τε καὶ ἔκτακτοι. Αἱ μὲν τακτικαὶ καί, οὕτως εἰπεῖν, στερεότυποι, μὴ παραλλάσσουσαι παντάπασιν ἐτησίως, ὡς ἀναφερόμεναι εἰς τὰς τακτικὰς τοῦ πανεπιστημιακοῦ βίου ἀνάγκας καὶ τὴν τοῦ ἀναγκαίου προσωπικοῦ καὶ τοῦ καθιδρύματος συντήρησιν, οὐδόλως ὑπερέβησαν τὸ σύνηθες ποσόν, καθὰ λεπτομερῶς δηλοῦται ἐν τῷ πίνακι.

Αἱ δὲ ἔκτακτοι προελθοῦσαι ἐξ ἔργων τε καὶ προσκτήσεων σπουδαίων, ψηφισθεῖσαι δι' ειδικῶν πιστώσεων ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου, εἶνε κυρίως αἱ διογκώσασαι κατὰ τὸ λῆ-

ξαν έτος τὸ ποσόν. Περὶ τῶν τελευταίων τούτων νομίζομεν ἀναγκαίας τινὰς ἐξηγήσεις, ἵνα πεισθῶσιν ἅπαντες καὶ περὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν λόγων, οἵτινες ὑπηγόρευσαν τὰς δαπάνας ταύτας καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης, ἐξ ἧς ὡρμήθη ἡ σύγκλητος εἰς ψήφισιν αὐτῶν, καὶ βεβαιωθῶσι μάλιστα οἱ ὁμογενεῖς ἡμῶν ὅτι, καθὼς πάντοτε, οὕτω καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἡ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος οὐδεμίαν δαπάνην ἐψηφίσατο μάτην καὶ ἀσκόπως, ἀλλ' εἰς ἔργα σκοποῦντα τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας καὶ τὴν περιφανεστέραν τοῦ πανελληνίου τούτου καθιδρύματος ἀνάπτυξιν.

Ἡ προϊσταμένη τοῦ πανεπιστημίου ἀρχή, ἀκολουθοῦσα κατὰ γράμμα τῷ τοῦ εὐαγγελίου «οὐ τὸ ἔξωθεν ἀλλὰ τὸ ἔσωθεν τοῦ ποτηρίου» ἐπελάβετο ἐκτάκτων τινῶν ἔργων, ἀναμφιλέκτου ὠφελείας καὶ σπουδαιότητος, τὸ μὲν φροντίζουσα περὶ τῆς ἐκτενεστέρας καὶ εὐστοχωτέρας τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καλλιεργείας, τὸ δὲ καθιστᾶσα βεβαίαν μὲν τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ἐγκλειομένων πολυτίμων καὶ πολυειδῶν κειμηλίων, προσιτὴν δὲ τοῖς πᾶσι τὴν χρῆσιν αὐτῶν.

Ἡ διδασκαλία, τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, καὶ μάλιστά τινων αὐτῶν κλάδων ἄνευ πρακτικῶν ἀσκήσεων εἶνε, ὡς πασίγνωστον, οὐχὶ λίαν καρποφόρος, καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ἄγονος· καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκμάθησις τῆς ἐπιστήμης ὅλης, εἰς ἣν οἱ κλάδοι οὗτοι ὑπάγονται, γίνεται τὰ μάλιστα δυσχερής. Τὸ δόγμα μεγίστου τινὸς τῆς ἀρχαιότητος ἡμῶν φιλοσόφου, ὅτι οὐδὲν ἐννοεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ ἀντιληφθῇ πρότερον διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἁρμόζει ἰδίως εἰς τὰς ἐμπειρικὰς ἐπιστήμας, ὧν ἐν ταῖς πρώταις καταλέγονται αἱ φυσικαί. Καὶ ὅμως αἱ ἐμπειρικαὶ ἀσκήσεις τῶν τοιούτων ἐπιστημῶν, αἱ τοσοῦτον ἀναγκαῖαι, ἐγένοντο μέχρι τῆς σήμερον ἐν αὐτῇ τῇ πατρίδι τοῦ δογματίζοντος μεγίστου φιλοσόφου λίαν ἐπιπόνως, τοῦ ἀναγκαίου αὐταῖς χώρου μὴ ὑπάρχοντος! Καὶ οὐ μόνον τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καί τινων τῆς ἰατρικῆς κλάδων αἱ πρακτικαὶ ἀσκήσεις ἐτελοῦντο μετὰ μεγάλης δυσχερείας

ἐν μεγίστῃ δυσχωρίᾳ. Οὕτως ἡ ἀνατομία, ἡ γραμματικὴ αὕτη τῆς ἰατρικῆς, ὁ θεμέλιος τῆς χειρουργικῆς λίθος, ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐδιδάσκετο ἄνευ ἱκανῶν ἀσκήσεων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν ἐπὶ πινάκων, ἔστι δ᾽ ὅτε ἐπὶ σαπρῶν καὶ πεπαλαιωμένων παρασκευασμάτων οὐχὶ λίαν χρησίμων, καὶ τούτων ἐξ Εὐρώπης μάλιστα ἀποσταλέντων. Καὶ ταῦτα, διότι εἰς τὸν καθηγητὴν τῆς ἀνατομίας, διακρινόμενον ἄλλως τε καὶ ἐπὶ ἀκραιφνεῖ ζήλῳ καὶ ἐπὶ μακρᾷ περὶ τὰ ἀνατομικὰ ἐμπειρίᾳ, ἔλαχε κακῇ μοίρᾳ ὡς ἀνατομεῖον δωμάτιον πάνυ στενόχωρον, ὑπόγειον, βόρειον, ὑφυγρον, οὐχὶ λίαν φωτεινὸν, δυσάερον, ἐν ᾧ, ὡς εἰκὸς, καὶ τῶν φοιτητῶν αἱ ἀσκήσεις καὶ τῶν παρασκευαστῶν αἱ προπαρασκευαὶ δυσχερέστατα ἐξετελοῦντο. Ἀντὶ δὲ τοῦ ὑπογείου τούτου δωματίου ἓν καὶ μόνον εὐρύχωρον δωμάτιον ἂν ὑπῆρχεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, πάντως κατὰ τὴν ὁμολογίαν πάντων ἡμῶν ἤθελεν εἶναι χρήσιμον εἰς ἀνατομικὰς ἀσκήσεις. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ συνεσωρεύθησαν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ πολλαὶ καὶ ποικίλαι συλλογαὶ, οὐδὲν τοιοῦτον ἐν τούτῳ ὑπελείπετο. Ἐζητεῖτο λοιπὸν ἀνατομεῖον ἐκτὸς τοῦ πανεπιστημίου.

Πλὴν τῆς ἀνατομίας καὶ ἡ χημεία, ἡ ὑπὲρ πάντα ἄλλον τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν κλάδον ἐμπειρικῶν ἀσκήσεων ἐπιδεομένη, ἐστερεῖτο ἐργαστηρίου ἀναλόγου πρὸς τὴν καθολικὴν καὶ σπουδαίαν αὐτῆς χρησιμότητα οὐ μόνον ἐν ταῖς ἐπιστήμαις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων. Ἄνευ δὲ ἀναλόγου ἐργαστηρίου ὁ τῆς χημείας καθηγητὴς ἀνεπαρκῶς ἐκτελεῖ τὰς ἐμπειρικὰς ἀσκήσεις, ὧν ἄνευ καὶ ἡ διδασκαλία τῆς χημείας ἄγονος, ὁ δὲ σκοπὸς αὐτῆς μάταιος.[1]

[1] Πολλάκις ὁ καθηγητὴς τῆς γενικῆς χημείας ἐξῃτήσατο τὴν προσθήκην καὶ τοῦ παρακειμένου δωματίου διὰ τὰς χημικὰς ἐργασίας, ἀλλὰ μάτην, ὡς χρησιμεύοντος εἰς ἄλλα ἔργα. Οὐδὲν ἄρα ἄλλο ἢ χῶρος ἐπεζητεῖτο διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πρακτικῆς διδασκαλίας, καὶ αἱ ἀνάγκαι αὗται ἦσαν καὶ σπουδαιόταται καὶ λίαν κατεπείγουσαι, μὴ ἐπιδεχόμεναι ἄνευ ἐπιστημονικῆς ζημίας τὴν ἐπὶ πλείονα χρόνον ἀναβολήν. Ἀλλ᾽ ἀτυχῶς οὐδαμοῦ τοῦ πανεπιστημίου, ὡς εἴρηται, ὑπῆρχε χῶρος μὴ κατειλημμένος.

Ἂν δὲ χθὲς καὶ πρώην αἱ χημικαὶ ἀσκήσεις ὡς οἷόν τε ἦν εὐστόχως πως ἐνηργοῦντο ὑπό τε τῶν προγενεστέρων καθηγητῶν καὶ τοῦ νῦν, αἴτιον ὁ μέγας ζῆλος τῶν φιλοτίμων τούτων ἀνδρῶν, οἵτινες καὶ ἐν δυσχερείαις ἐξετέλουν τὸ καθῆκον αὐτῶν. Ἀλλὰ ἐπ' ἄπειρον δὲν δύναται νὰ ἰσχύῃ ὁ ζῆλος καὶ τοῦ σιδηρᾶν ὑπομονὴν ἔχοντος καθηγητοῦ· διότι, ὅτε τὸ δωμάτιον ἢ τὸ εὐφήμως λεγόμενον χημεῖον, ἐν ᾧ παρασκευάζονται τὰ τῆς χημείας, εἶνε δυσανάλογον μὲν πρὸς τὸ τῶν φοιτητῶν πλῆθος, οὕτω δ' ἔμπλεων χημικῶν παρασκευῶν, ὑλῶν, ἐργαλείων καὶ τῶν τοιούτων, ὥστε τὰ πάντα συμφύρονται φύρδην, μίγδην, εἰς τί δύναται νὰ ἰσχύσῃ ὁ ζῆλος τοῦ καθηγητοῦ; Πλὴν τούτου, εὑρισκομένου τοῦ χημικοῦ δωματίου ἐν τῷ μέσῳ τῶν αἰθουσῶν τοῦ πανεπιστημίου, καὶ ἐκ δεξιῶν μὲν ἔχοντος τὸ φυσιογραφικὸν μουσεῖον, ἐξ εὐωνύμων δὲ τὴν βιβλιοθήκην μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν αὐτῇ κειμηλίων, ἐγεννήθη οὐχὶ ἄνευ λόγου καὶ ὁ φόβος ἐνδεχομένης ἀναφλέξεως τῶν ὑλῶν καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς προκυψούσης ἀνυπολογίστου ζημίας. Ταῦτα δὲ πάντα ἐξεβίασαν πρὸ διετίας τὴν ἀκαδημαϊκὴν σύγκλητον ὅπως σκεφθῇ περὶ τοῦ πρακτέου, καὶ ἐπεσπάσαντο τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς περὶ ἀνεγέρσεως δύο κτιρίων, ἀνατομείου τε καὶ χημείου.

Τοιούτων λοιπὸν ἔργων ἀναγνωρίζουσα τὸ ὠφέλιμον καὶ ἀπαραίτητον ἡ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος καὶ τὴν ἐπὶ πλείονα χρόνον ἀναβολὴν αὐτῶν βλέπουσα πολλαχῶς ζημιοῦσαν τὴν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν τῶν φοιτητῶν, οὐδόλως ἐδίστασε περὶ τῆς ἐπιψηφίσεως τῆς ἀναγκαίας δαπάνης δι' εἰδικῶν πιστώσεων, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ.

Ὅτε δὲ μοὶ ἀνετέθησαν τὰ πρυτανικὰ καθήκοντα, ἡ προκάτοχος πρυτανεία εἶχεν ἤδη τὰ μὲν σχέδια τοῦ ἀνατομείου καὶ χημείου παρεσκευασμένα ἐντελῶς διὰ τῆς φιλοκάλου γραφίδος τοῦ παρ' ἡμῖν διατρίβοντος ἀρχιτέκτονος τῆς Σιναίας ἀκαδημίας καὶ ἐγκεκριμένα ὑπὸ τῆς συγκλήτου, τὸ δὲ οἰκόπεδον ἐξ ἑπτὰ καὶ ἡμισείας περίπου χιλιάδων πήχεων ἕτοιμον

πρὸς οἰκοδόμησιν. Καὶ οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο ἢ ἡ ἐκτέλεσις τῶν σχεδίων.

Περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας οὐ μόνον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ ὡμολογήσαμεν ἄλλοτε τὴν ἀνάγκην τῆς πρακτικωτέρας καὶ σκοπιμωτέρας αὐτῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ καλλιεργείας. Διὸ μετὰ ζήλου ἐπελαβόμεθα τῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων ἡμῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν.

Τὴν αὐτὴν δὲ μέριμναν καὶ τὸν αὐτὸν ζῆλον ἀνεύρομεν ἐν τῇ ἀκαδ. συγκλήτῳ. Ὅθεν προθύμως ἐψηφίσατο αὕτη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχεδίων αὐτῶν 30 χιλ. δραχ. πίστωσιν, ἵνα ἑκατέρων τῶν κτιρίων οἰκοδομηθῇ τὸ πρῶτον ἔτος μία μόνη πτέρυξ, δαπανωμένων ἀνὰ 15 χιλ. δραχμῶν. Ἀλλ' ὅτε ἡ πρυτανεία αἰτησαμένη παρὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ πανεπιστημίου τὴν ἐκτέλεσιν τῶν εἰρημένων σχεδίων ἤκουσε, βεβαιωθεῖσα μετὰ ταῦτα καὶ παρ' ἄλλων, ὅτι ἑκατέρου κτιρίου ἡ δαπάνη καὶ ἐν ἄκρᾳ λιτότητι κτιζομένου ἀνήρχετο εἰς ἑκατοστύας χιλιάδας δραχμῶν, ὡς ἑκατέρου αὐτῶν κατὰ τὸ δοθὲν σχέδιον μέλλοντος ἔχειν ὡς ἔγγιστα τὰς διαστάσεις τοῦ πανεπιστημίου, καὶ ὅτε ἐπείσθημεν ἅπαντες ὅτι οὐδὲ 150 χιλιάδες δραχμῶν ἔμελλον ἀρκέσειν εἰς πλήρωσιν τῶν θεμελίων, ὁμολογοῦμεν ἀληθῶς ὅτι ἀπεκαρτερήσαμεν ἥ τε πρυτανεία καὶ ἡ σύγκλητος καὶ ἑκόντες ἄκοντες ἐγκατελείψαμεν τὴν περὶ οἰκοδομήσεως κατ' αὐτὰ τὰ σχέδια ἰδέαν, ἐγκαίρως ἐννοήσαντες ὅτι ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ τῶν τῆς πραγματικῆς δαπάνης διετελοῦμεν καί, οὕτως εἰπεῖν, λεληθότως διωλισθαίνομεν εἰς ἐπιχείρησιν δυσανάλογον καὶ πρὸς τοὺς πόρους τοῦ πανεπιστημίου καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιδιωκομένης χρείας. Ἐν ᾧ μικρὸν χῶρον ἐπεζητοῦμεν τέσσαρα ἢ ἓξ δωμάτια διὰ τὰς πρακτικὰς ἐργασίας ἔξω τοῦ πανεπιστημίου, κατελήγομεν αἴφνης κατὰ τὰ εἰρημένα σχέδια εἰς ἀληθῆ μέγαρα ἐπιστήμης, ἄλλου Πολυτεχνείου δευτέραν ἔκδοσιν, ὡσανεὶ ἀπῃτοῦντο τῳόντι εἰς τὰς πρακτικὰς ἀσκήσεις, τὰς ἀνατομικὰς καὶ χημικάς, μεγαλοπρεπεῖς καὶ πολυτελεῖς οἰκοδομαί.

Διεκείμεθα ἀληθῶς ἐν ἀπορίᾳ περὶ τοῦ πρακτέου, ὅτε ἠκούσθη ὁ πλειστηριασμὸς τοῦ ἐκπαιδευτηρίου Παπαδοπούλου. Διό, ἐπειδὴ καὶ ἄλλοτε ἐγένετο λόγος καὶ σκέψις καὶ ἀπόφασις μάλιστα παρὰ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου περὶ τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ πρὸς χρῆσιν τοῦ πανεπιστημίου, ἡ σύγκλητος συνέστησε καὶ αὖθις τριμελῆ ἐπιτροπὴν, ἵνα ἐξετάσῃ ἐπιτοπίως καὶ γνωμοδοτήσῃ, ἂν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰς ὑφισταμένας πανεπιστημιακὰς ἀνάγκας.

Ἡ ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ καθηγητοῦ αὐτοῦ τῆς ἀνατομίας, ἐκ τοῦ ἑτέρου τῶν καθηγητῶν τῶν φυσιογραφικῶν καὶ ἐκ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ διοικητικοῦ δικαίου, μετ' ἀκριβῆ καὶ ἐσκεμμένην ἐξέτασιν τοῦ πλειστηριαζομένου κτήματος, ἀπεφήνατο καὶ αὕτη δι' ἐγγράφου ἐκθέσεώς της καταφατικῶς ὑπὲρ τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ, καὶ οὐ μόνον ἐβεβαίου ἐν τῇ ἐκθέσει τὴν σύγκλητον περὶ τῆς καταλληλότητος τῆς οἰκοδομῆς, ἀλλὰ καὶ ὥριζεν ἔτι μερικώτερον τὸν τρόπον τῆς χρησιμοποιήσεως πάντων τῶν μερῶν αὐτῆς.

Ἑτέρα δὲ ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ πανεπιστημίου κ. Καυταζόγλου καὶ τοῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ κ. Γεωργ. Ἰωαννίδου ἐδήλου ἐν ἰδίᾳ ἐκθέσει τὴν ἐντελῆ στερεότητα καὶ τὰ λοιπὰ ἄλλα πλεονεκτήματα τῆς πλειστηριαζομένης οἰκοδομῆς (ὅρα ἐν τέλει ἐκθέσεις ἐπιτροπῶν).

Πεισθεῖσα λοιπὸν ἡ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος καὶ αὖθις περὶ τῆς καταλληλότητος καὶ τοῦ τρόπου τῆς χρησιμοποιήσεως τῆς τε οἰκοδομῆς καὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς χώρου τῆς αὐλῆς, ἀπεφάσισεν ἄνευ ἐνδοιασμοῦ καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους πολλοὺς, μάλιστα δὲ διὰ τὴν ἐγγυτάτην γειτνίασιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ νοσοκομείου καὶ τοῦ πανεπιστημίου καὶ τῆς Σιναίας ἀκαδημίας, τὴν ἀγορὰν τοῦ κτήματος, ὁρίσασα αὐτὴ ὡς ἀνώτατον ὅρον ὑπερθεματίσεως τὸ τίμημα τῶν 150 χιλ. δραχμῶν. Οὕτω δὲ τὸ τέως ἰδιωτικὸν ἐγένετο Πανεπιστημιακὸν ἐκπαιδευτήριον κατακυρωθὲν ἐν τῷ πλειστηριασμῷ ἀντὶ 150 χιλ. δραχ. καί τινων ἑκατοστύων διά τινας παρακολουθούσας δα-

πάνας, περιέχον 2000 τετραγωνικῶν πήχεων οἰκοδομὴν καὶ ὑπὲρ τὰς 3000 πήχ: αὐλήν.[1]

Ἅμα δὲ περιῆλθεν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ πανεπιστημίου, ἡ χρησιμοποίησις τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῆς αὐλῆς ἦν ἤδη προωρισμένη ὑπὸ τῆς συγκλήτου, συμφώνως τῇ ἐκθέσει τῆς ἐπιτροπῆς· διό, ἀποφεύγουσα πᾶν τὸ περιττὸν καὶ πολυτελὲς καὶ εἰς μόνης τῆς πανεπιστημιακῆς ἀνάγκης τὴν ἐκπλήρωσιν ἐκ τῶν ἐνόντων ἀποβλέπουσα ἡ σύγκλητος, ἐν αὐτοσχεδίῳ διαγράμματι ὑποβληθέντι ὑπὸ τῆς πρυτανείας ἐνώπιον αὐτῆς, καὶ τὸ εἶδος τῶν γενησομένων ἰσογείων ἐργαστηρίων ὥρισε καὶ ἐνέκρινε συνῳδὰ πρὸς τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐκ τῶν συγκλητικῶν τριμελοῦς ἐπιτροπῆς καὶ τὸ ποσὸν ὡς ἔγγιστα τῆς δαπάνης ὑπελόγισε· ψηφισαμένη δὲ τριάκοντα χιλ. δραχ. πίστωσιν, ἐνετείλατο τὴν ἄνευ ἀναβολῆς ἐν τῇ εὐρυτάτῃ αὐλῇ οἰκοδόμησιν ἀμφοτέρων τῶν ἐργαστηρίων, τῶν ἀνατομικῶν καὶ τῶν χημικῶν, ὅπως γένηται χρῆσις αὐτῶν, ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν παραδόσεων.

Ἐπειδὴ δὲ οὔτε τὸν χρόνον εἶχεν ἡ πρυτανεία ἐλεύθερον οὔτε ἐτέρπετο ἄγαν ἐπὶ τῇ εὐθύνῃ, ἣν συνεπάγεται ἡ δι' ἡμερομισθίων ἐργασία, ὡς δυσεξελέγκτων, καὶ ὁ καταμερισμὸς αὐτῆς κατ' εἶδος, ἐξέθετο ἐπὶ ὡρισμένοις καὶ γραπτοῖς ὅροις εἰς μειοδοσίαν τὰ τοῦ οἰκοδομήματος ἀπὸ τῆς θεμελιώσεως μέχρι τῆς στεγάσεως αὐτοῦ, τῶν ἀναγκαίων κλείθρων καὶ τοῦ ἀμφιθεάτρου τῆς διδασκαλίας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ χρωματισμοῦ καὶ πάντων ἐν γένει. Προκηρύξασα δὲ τὴν μειοδοσίαν ἡ πρυτανεία διὰ τῶν ἐφημερίδων, ἐκ τῶν πέντε ἐργοληπτῶν τῶν μειοδοτησάντων παρέδωκε διὰ πρακτικοῦ καὶ συμβολαίου τὴν ἐργοληψίαν εἰς τὸν μᾶλλον μειοδότην, κριθέντα τοιοῦτον ἔκ τε τῆς καθ' ἕκαστα τὰ εἴδη τῶν ἔργων τιμῆς καὶ ἐκ τῆς τοῦ συνόλου δαπάνης, μὴ ὑπερβαινούσης δι' ἀμφότερα τὰ κτί-

[1] Ἡ πρυτανεία, ἀσχολουμένη κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ περὶ τὰ τῆς τελετῆς τοῦ Βουτσιναίου ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ ἀνέθετο τὴν φροντίδα τῆς ὑπερθεματίσεως εἰς εἰδικὴν ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἐκ τῶν συγκλητικῶν Γεωργίου Δαμιανοῦ, Ἐμ. Κοκκίνου καὶ τοῦ γραμματέως τοῦ πανεπιστημίου.

ρια καὶ τὴν αἴθουσαν τῆς παραδόσεως τὰς 35 χιλιάδας περίπου δραχμῶν, ἐκτὸς ἂν ὕστερον ἀναγκαῖαί τινες προσθῆκαι καὶ ἄλλαι καινοτομίαι ἐκρίνοντο ἀπαραίτητοι ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων καθηγητῶν.

Καὶ ἰδοὺ, τῇ ἐποπτείᾳ δεδοκιμασμένου ἀνδρὸς, τοῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ κ. Γεωργίου Ἰωαννίδου, εἰς ὃν, κωλυομένου τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ πανεπιστημίου, ἡ πρυτανεία ἀνέθετο τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἔργων, περατωθέντων τῶν κτιρίων πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐμῆς πρυτανείας καὶ στεγασθέντων κατὰ τὸ πλεῖστον,[1] παραδίδοται ὅσον οὔπω πρὸς χρῆσιν καθηγητῶν τε καὶ φοιτητῶν τὸ πολυζήτητον διὰ τὸ ἀπαραίτητον τῆς ἀνάγκης ἀνατομεῖόν τε καὶ χημεῖον, πολυθρύλητον δὲ κατασταθὲν διά τινα ἐν τῷ μεταξὺ τῆς οἰκοδομήσεως ἐπιγενόμενα προσκόμματα, λήθης μᾶλλον ἢ μνήμης ἄξια, καὶ ἐκπληροῦται ἡ τῶν ἀσκήσεων μεγάλη καὶ σπουδαία ἀνάγκη ἀντὶ μικρᾶς δαπάνης, ἧς τῇ ὀλιγωρίᾳ μικροῦ δεῖν, κενοδοξίᾳ ὠθούμενοι πρὸς τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ πολυτελῆ, διωλισθαίνομεν, ὡς εἴρηται, εἰς ἔργα ἄλλων καιρῶν καὶ ἄλλης γενεᾶς.

Τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα, ἀνατομεῖόν τε καὶ χημεῖον, οἰκοδομηθέντα τῇ ἐποπτείᾳ τοῦ εἰρημένου μηχανικοῦ, ἔχοντα καὶ θεμέλια στερεὰ, διὰ λίθων μετ' ἀσβέστου κτισθέντα εἰς βάθος ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου μέχρι δύο μέτρων, πλάτος δὲ εἰς 0,60 ἑκατοστὰ, καὶ τοίχους ὡσαύτως στερεοὺς, διὰ πλίνθων ὀπτῶν μετ' ἀσβέστου, ὕψος δὲ ὑπὲρ τὰ τέσσαρα μέτρα, σύγκεινται ἑκάτερον ἐκ τεσσάρων δωματίων, ἱκανῶς εὐρυχώρων, καὶ ἐπιτηδείων εἰς τὰς πρακτικὰς ἀσκήσεις, τάς τε ἀνατομικὰς καὶ χημικὰς, ἐπιδεκτικὸν δὲ ἑκάτερον τῆς προσθήκης καὶ ἄλλων δωματίων ἐν ἀνάγκῃ[2].

[1] Πλὴν τῆς αἰθούσης τῶν παραδόσεων, ἥτις ἐστεγάσθη ὕστερον μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐμῆς πρυτανείας.

[2] Καθ' ὃν χρόνον ἐκτυποῦται ἡ λογοδοσία προσετέθησαν τῇ αἰτήσει τῶν ἁρμοδίων καθηγητῶν καὶ ἕτερα τρία δωμάτια, κριθέντα ἀναγκαῖα εἰς τὸν σκοπὸν τῆς τε διδασκαλίας καὶ τῶν ἀσκήσεων· ἕνεκα δὲ τούτων ἡ προϋπολογισθεῖσα ἀρχῆθεν δαπάνη αὔξεται ἀναλόγως.

Μεταξὺ δὲ τούτων παρεντέθειται ἡ αἴθουσα τῆς παραδόσεως.

Ἕτερα ἔργα οὐχ ἧττον σπουδαῖα ἐγένοντο ψήφῳ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου ἐν τῇ δημοσίᾳ καὶ τῇ πανεπιστημιακῇ βιβλιοθήκῃ.

Ἂν αἱ βιβλιοθῆκαι, τὰ πολύτιμα ταῦτα ταμεῖα, ἐν οἷς ἀποθησαυρίζονται οἱ καρποὶ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, πανταχοῦ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς μικρὸν πολιτισμὸν ἔχουσι λαοῖς ἠξιώθησαν τῆς μεγίστης ἐπιμελείας καὶ φροντίδος, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἀξίαν τοιαύτης προνοίας ἔκρινεν ἡ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος τὴν ἡμετέραν βιβλιοθήκην καὶ ὡς πολυτιμοτάτην ἡμῖν καὶ ὡς πασῶν τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ βιβλιοθηκῶν τὴν μόνην πλουσιωτάτην. Τούτου ἕνεκεν ἀνέκαθεν αἱ τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου ἀρχαὶ ὡς ἓν τῶν πρωτίστων αὐταῖς μελημάτων εἶχον τὴν βιβλιοθήκην. Οὐδὲ ἡ ἐμὴ λοιπὸν πρυτανεία ἠδύνατο νὰ ὑστερήσῃ τῶν προγενεστέρων ἐν τῇ μερίμνῃ περὶ τῆς βιβλιοθήκης. Εἰ καὶ ἄκαιρον νομίζομεν ἐνταῦθα πᾶσαν περὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ γενομένων ἐργασιῶν μακρηγορίαν, βραχέα τινὰ ὅμως κρίνομεν ἀπαραίτητα εἰς δήλωσιν τῶν διαφόρων περιπετειῶν, δι' ὧν διῆλθεν ἡ βιβλιοθήκη μέχρι τῆς νῦν εὐαρέστου αὐτῆς καταστάσεως.

Ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἱδρύσεως τῆς βιβλιοθήκης μέχρι τῆς ἐφορείας τοῦ κυρίου Φρεαρίτου πολλάκις μὲν λόγος, ὡς ἅπαντες γινώσκομεν, ἐγένετο περὶ κατατάξεως (ταξινομίας) αὐτῆς ἀλλὰ διὰ πλεῖστα αἴτια, καὶ διὰ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτῇ ὑπαλλήλων, καὶ δὴ καὶ διὰ τὴν ἀκηδείαν περὶ τὴν μονιμότητα αὐτῶν, ἀνεβάλλετο ἑκάστοτε ἡ σπουδαία αὐτὴ ἐργασία· ὅθεν ἅπαντα τὰ βιβλία παρενετίθεντο ἀλλήλοις ἄνευ τινὸς βιβλιογραφικοῦ καὶ βιβλιοθετικοῦ συστήστήματος καὶ οὔτε κατάλογοι οὔτε δελτία ἀκριβῆ οὔτε ἄλλο τι ὑπῆρχε, δι' οὗ ἠδύνατο καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν βιβλίων νὰ γνωσθῇ καὶ ἡ ἐξασφάλισις αὐτῶν βεβαιωθῇ. Ὡς ἐκ τούτου ἡ βιβλιοθήκη ὡμοίαζεν ἀχανεῖ ἀποθήκῃ, ἐν ᾗ παντοῖα τὴν ἀξίαν καὶ ὕλην συγγράμματα ἐναπέ-

κειτο ἀτάκτως, περὶ ὧν οὐδεὶς ἄλλος ἠδύνατό τι νὰ εἴπῃ, εἰμὴ μόνος ὁ βιβλιοφύλαξ καὶ οὗτος βεβαίως οὐχὶ πάντοτε ἀσφαλῶς, καθ' ὅσον ἡ γνῶσις αὐτοῦ ἐστηρίζετο οὐχὶ ἐπὶ ὡρισμένου τινὸς συστήματος, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῆς μνήμης, τῆς ἐμπειρίας καὶ μακροχρονίου πρακτικῆς ἀσκήσεως, τῶν συχνάκις ἀπατηλῶν τούτων ἐφοδίων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ὅτι ἡ τοιαύτη τῆς βιβλιοθήκης κατάστασις ἦν ἥκιστα ζηλωτὴ, οὐδεὶς, νομίζομεν, ἀμφιβάλλει. Ὁ δὲ ἐλλογιμώτατος καὶ φιλόκαλος καθηγητὴς κ. Φρεαρίτης, ἅμ' ἀναλαβὼν τὴν ἐφορείαν εἰργάσθη μετὰ ζήλου ἀκαμάτου πρὸς εἰσαγωγὴν καὶ ἐφαρμογὴν συστήματός τινος εἰς τὴν βιβλιοθήκην· καὶ ἡ κοπωδεστάτη αὐτοῦ ἐργασία ἐστέφθη τῳόντι ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας καὶ οὕτως ἡ ἀχανὴς ἀποθήκη ἔλαβεν ὄψιν καὶ μορφὴν βιβλιοθήκης. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἐκρίθη ἀναγκαῖον ἀναλόγως τῶν ἐπιστημονικῶν ἀναγκῶν νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν οὕτως ὑπὸ τοῦ κ. Φρεαρίτου καταταχθεῖσαν βιβλιοθήκην σύστημα ἔτι τελειότερον, τὸ κ α θ' ὕ λ η ν λεγόμενον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπεστάλη ἐκ τῆς σοφῆς Γερμανίας προσκληθεὶς, ὡς γνωστὸν, ὁ κ. Α. Στεφφενχάγεν, ὅστις πρῶτος εἰσήγαγε τὸ καθ' ὕλην σύστημα καὶ παρ' ἡμῖν. Ἀλλ' καὶ οὗτος, καίπερ διετελέσας ἐπὶ τρία ἔτη ἐργαζόμενος, μέρος μόνον τῶν βιβλίων κατέταξε κατὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ εἰσαχθὲν σύστημα, τουτέστιν ἐκ τῶν ε ἴ κ ο σ ι κ α ὶ ὀ κ τ ὼ τ μ η μ ά τ ω ν, εἰς ἃ σήμερον εἶνε διῃρημένη ἡ βιβλιοθήκη, μόνον π έ ν τ ε κατέταξε· τῶν δὲ λοιπῶν τμημάτων τὰ βιβλία ἔκειντο, ὅπως καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ἦσαν τεθειμένα. Περὶ δὲ τῶν μὴ κατατεταγμένων καὶ ὑπολοίπων τμημάτων ἐφρόντισεν ὁ φιλότιμος Γερμανὸς, πρὶν ἢ ἀπέλθῃ, ἵνα διέλῃ πάντα καθ' ὕλην τὰ δελτία αὐτῶν. Ἐκτὸς δὲ τῆς προνοίας ταύτης τοῦ φιλοπόνου Γερμανοῦ ἔμειναν δι' ἔλλειψιν χρόνου πλεῖστα ὅσα ἄνευ δελτίων βιβλία· ἔνθεν μὲν δηλαδὴ τὰ ὁσημέραι πεμπόμενα εἰς τὴν βιβλιοθήκην βιβλία καὶ πάνθ' ὅσα ἀπὸ ἐτῶν ἦσαν τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμένα· ἔνθεν δὲ ἡ κ ο λ ο σ σ ι α ί α βιβλιοθήκη τοῦ ἀοιδίμου Παρρησιάδου ἐν κιβωτίοις ἔτι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν

ἐναποκειμένη καὶ ἡ οὐχ ἧττον μεγάλη τῶν Μακεδόνων· πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ πολυτιμότατον πάσης βιβλιοθήκης κειμήλιον, τὰ χειρόγραφα. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν καταστάσει εὗρεν ἡ ἐμὴ πρυτανεία τὴν βιβλιοθήκην, παριστῶσαν τριφασίαν τινὰ δῆλα δὴ ὄψιν, ὡς τὸ παρὰ τῷ ἀοιδῷ τέρας, «πρόσθε λέων, ὄπισθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα»· διότι ἐν αὐτῇ παρὰ φύσιν συνέπιπτον τρεῖς διάφοροι περίοδοι, ἡ πρὸ τοῦ κ. Φρεαρίτου, ἡ κατ' αὐτὸν καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ Γερμανοῦ. Τὴν τοιαύτην τῆς μόνης ἐν τῇ ἀνατολῇ βιβλιοθήκης κατάστασιν οὐδεὶς βεβαίως ποτὲ ἠδύνατο νὰ βλέπῃ ἀδιαφόρως. Ἄλλως δὲ οὔτε ἀπροσκόπτως οὔτε ἀσφαλῶς ἠδύνατο νὰ λειτουργῇ. Περὶ δὲ ἐξελέγξεως οὐδὲ κἄν τις εἶχέ τι εἰπεῖν. Ἀλλ' ἂν ἄλλοι τε καὶ ἡ πρυτανεία ἐσκέπτοντο περὶ ἐντελοῦς κατατάξεως τῆς βιβλιοθήκης, ὁ κ. ἔφορος εἶχεν ὡς μέλημα αὐτὴν ταύτην διὰ παντός. Πάντες δὲ, ἀπελθόντος τοῦ Γερμανοῦ, ἐξεπλήττοντο ἐπὶ τῷ μεγέθει τοῦ ἔτι ὑπολειπομένου ἀνεκτελέστου ἔργου. Ἀλλ' ὁ ἀκάματος ζῆλος καὶ ἡ δραστηριότης τοῦ ἐφόρου ἐνεθάρρυναν τὴν ἀκαδημαϊκὴν σύγκλητον εἰς ἐπιψήφισιν τῆς ἀναγκαίας δαπάνης πρὸς συντέλεσιν τοῦ διακοπέντος γιγαντιαίου ἔργου.

Ὅθεν τῇ γνώμῃ τῆς συγκλήτου ὅ τε ἔφορος καὶ ὁ β' βιβλιοφύλαξ, τοῦ πρώτου ἀπελθόντος εἰς Εὐρώπην, ἰδίων αὐτοῦ ὑποθέσεων ἕνεκεν, προσλαβόντες χάριν τῶν μηχανικῶν ἐργασιῶν καί τινας ἐργάτας καὶ βοηθοὺς εἰς ἀντίληψιν τῶν ὡρισμένων τῆς βιβλιοθήκης βοηθῶν καὶ διανείμαντες ἑαυτοῖς καὶ ἀλλήλοις τὴν πολύμοχθον ἐργασίαν, ἠγωνίσθησαν μετὰ παραδειγματικῆς καρτερίας δι' ὅλου τοῦ θέρους ἐν μέσῳ κόνεως καὶ τέφρας καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς κυριακὰς καὶ ἑορτὰς ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ἐν ὥρᾳ τοῦ ἔτους, καθ' ἣν τὸ ὑπερβολικὸν καῦμα καὶ τὸ πνῖγος πᾶσαν ψυχὴν ζῶσαν καταπονεῖ, καὶ οὕτως ἤνεγκον εὐτυχῶς εἰς πέρας τὸ ἔργον τῆς κατατάξεως συμπάσης τῆς βιβλιοθήκης καὶ τῆς τῶν τμημάτων αὐτῆς ἑνώσεως.

Καὶ ἤδη ὑπερηφάνως δυνάμεθα νὰ ἐπιδεικνύωμεν καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Εὐρωπαίους, τοὺς τὸ ἐθνικὸν πανεπιστήμιον ἐπι-

σκεπτομένους, τὴν πανελλήνιον βιβλιοθήκην διαπρέπουσαν ἐπὶ ἐπιστημονικῷ καὶ τεχνικῷ κόσμῳ, ὡς τεκμήριον ἀλάθητον τῆς τοῦ ἔθνους ἐπιστημονικῆς προόδου καὶ τοῦ ὁσημέραι προαγομένου παρ' ἡμῖν πολιτισμοῦ. Λόγῳ δὲ ἐπιστήμης καὶ τέχνης τῇ προτάσει τοῦ κ. ἐφόρου, τὸ μὲν ἐγένοντο καί τινες βελτιώσεις τῶν αἰθουσῶν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου, ἐγκρίσει τῆς συγκλήτου, τὸ δὲ τῶν ἀξιομνημονεύτων τοῦ ἔθνους ἡμῶν κατορθωμάτων τῆς ἐνδόξου ἐπαναστάσεως παραστατικαὶ εἰκόνες ἐκ τῶν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἀοιδίμου Παρρησιάδου ἀνηρτήθησαν ὅπου ἔδει. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κ. ἔφορος ἐκτενέστερον λόγον ποιεῖται περὶ τῶν καθ' ἕκαστα τῆς βιβλιοθήκης ἐν τῇ ἐπισυνημμένῃ ὧδε ἐκθέσει αὐτοῦ, παραλιπὼν τἆλλα περιορίζομαι εἰς τὴν διὰ βραχέων ἀφήγησιν ἄλλων τινῶν σπουδαίων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἔργων, κατ' ἀπόφασιν τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου γενομένων.

Πλὴν τῶν βιβλίων ὑπάρχει, ὡς εἴρηται, ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καὶ ὁ τῶν χειρογράφων θησαυρὸς, ἅπερ, καίπερ μὴ ὄντα ἐκ τῶν πολυτιμοτάτων ἐκείνων, ὧν εὐμοιροῦσι πολλαὶ τῆς Εὐρώπης βιβλιοθῆκαι, οὐδόλως ὅμως εἶνε ἀπορρίψιμα, ὥς τινες ἐνόμισαν, κρίναντες ἴσως ἐκ τούτου ὅτι ταῦτα μέχρι τῆς χθὲς καὶ πρώην ἦσαν ὅλως παρημελημένα καὶ οὐδὲ βραχύς τις κατάλογος αὐτῶν ἦν συντεταγμένος, ὅπως αὐτοὶ κἂν οἱ τῆς βιβλιοθήκης ὑπάλληλοι γινώσκωσιν, εἰ μή τι ἄλλο, τοὐλάχιστον τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Τὴν ἀσύγγνωστον ταύτην τῶν χειρογράφων ἀμέλειαν, τοῦ πολυτίμου τούτου θησαυροῦ πάσης βιβλιοθήκης, νομίσασα ἀναξίαν τῆς τε βιβλιοθήκης καὶ τοῦ πανεπιστημίου ἡ πρυτανεία ἐπεμελήθη ἀμελλητὶ, συσκεψαμένη μετὰ τῆς ἐφορείας, ὅπως γένηται ἡ κατάταξις καὶ ὁ κινητὸς κατάλογος αὐτῶν οὐ μόνον πρὸς χρῆσιν τῶν τῆς βιβλιοθήκης ὑπαλλήλων, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐχερεστέραν σπουδὴν παντὸς χειρογράφου, ζητηθησομένου παρ' οἱουδήποτε λογίου καὶ γνῶσιν παντὸς τυχόν που παραρριφθησομένου ἢ καὶ ἀ π ο λ ε σ θ η σ ο μ έ ν ο υ. Ναὶ μετὰ λύπης ποιούμεθα ἐνταῦθα λόγον περὶ ἀπωλείας χει-

ρογράφων ἐκ τῶν τῆς βιϐλιοθήκης. Διότι ἡ πρυτανεία ἔγνω δυστυχῶς ἐκ πολλῶν προγενεστέρων γεγονότων[1] καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ συντάξαντος τὸν κατάλογον τῶν χειρογράφων ἔμαθεν, ὅτι πλεῖστα ὅσα συνέβησαν ἐν τοῖς χειρογράφοις, ἅτινα οὐδὲ τολμᾷ τις ἄνευ αἰδοῦς καὶ θλίψεως ψυχικῆς νὰ ἐξείπῃ, ἀτιμίαν μὲν προξενοῦντα τοῖς ἐργασαμένοις ταῦτα, βαρυθυμίαν δὲ παντὶ Ἕλληνι κηδομένῳ τῆς τιμῆς τῆς πολιτείας τῶν γραμμάτων. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἡ κακία ἀνάγκη νὰ στηλιτεύηται δημοσία. Διὰ τὴν ἀμέλειαν, ὀλιγωρίαν καὶ ἀταξίαν τὴν δεσπόζουσαν πρότερον ἐν τῇ βιϐλιοθήκῃ καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖς χειρογράφοις, χεῖρες ἱερόσυλοι ὑπεξεῖλον ἐνίων μὲν χειρογράφων εἰκόνας πολυτίμους βυζαντινάς, ἐνίων δὲ τεμάχια καὶ φύλλα ὁλόκληρα, πολλὰ δὲ χειρόγραφα ὁλοσώματα. Τῆς τοιαύτης ἱεροσυλίας ὑπάρχουσι δυστυχῶς πλεῖστα καὶ ἀναμφίλεκτα τεκμήρια· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις χρόνου, μάλιστα δὲ τὸ ἀτερ-

Ὁ γνωστότατος παρ' ἡμῖν ἐλλογιμώτατος ἀνὴρ ὁ κ. Σ. Κ. Οἰκονόμος, ὅστις πρῶτος ἀπὸ ἐτῶν ἠσχολήθη εἰς σύνταξιν καταλόγου τῶν χειρογράφων, ταῦτα ἔγραφεν ἔν τινι ἐκθέσει αὐτοῦ: «Λυπηρὸν ὅτι ἕνεκα τῆς ὀλιγωρίας καὶ ἀταξίας τῆς ἐπικρατούσης πρότερον ἐν τῇ βιϐλιοθήκῃ, *χεῖρες ἱερόσυλοι οὐκ ὀλίγα τῶν χειρογράφων αὐτῆς ὑπεξεῖλον*. Ἔν τισι γὰρ τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιστασίας ἤδη τοῦ ἀοιδίμου Α. Μουστοξύδου ἀποθησαυρισθέντων ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιϐλιοθήκῃ χειρογράφων, ἀνέγνων ἀριθμὸν κατατάξεως αὐτῶν 527, 536, 537 κτλ. Ἀλλὰ τίς οἶδεν εἴπερ ταῦτα ἦσαν ἔσχατα κατειλεγμένα : Πρὸς δὲ τούτοις ἐπὶ τῆς Ἀντιϐασιλείας πολλὰ τῶν χειρογράφων τῶν διαλυθεισῶν Μονῶν παρεπέμφθησαν εἰς τὴν αὐτὴν βιϐλιοθήκην, ὧν τινα καὶ νῦν φαίνονται περισωθέντα. Ἀλλὰ καὶ παρ' ὁμογενῶν τινα ἐδωροφορήθησαν αὐτῇ. Πῶς λοιπὸν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἠλαττώθη εἰς 439; Τοῦτο μόνοι οἱ πρῴην ἐπιτετραμμένοι τὰ τῆς βιϐλιοθήκης δύνανται ἐξηγῆσαι, ὥσπερ καὶ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἐπὶ Μουστοξύδου ὑπάρχοντος καταλόγου τῶν τότε ὑπαρχόντων. Ἐγὼ δ' εὐχόμενος, ἵνα τοῦ λοιποῦ τεθῇ φραγμὸς σωτήριος τῇ καπηλείᾳ καὶ κακίᾳ τῶν ἱεροσύλων καὶ προνοηθῇ προσηκόντως ἥ τε τῶν περισωθέντων ἐξασφάλισις καὶ ἄλλων προσθήκη, μεθ' ἡμέραν τοῖς ξένοις ἀπεμπολουμένων καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἀποϐαλλομένων, ἐλπίζω ὅτι τότε καὶ τῶν ἰδιωτῶν πολλοὶ ἔχοντες τοιαῦτα κειμήλια προθυμότερον τῇ Ἐθνικῇ προσοίσουσιν αὐτὰ βιϐλιοθήκῃ, ἢ δωρεὰν καὶ ἐπὶ μετρίῳ τιμήματι προαιρούμενοι ὀλιγώτερα λαβεῖν μᾶλλον, ἢ χάριν πλείονος ὑλικῆς ὠφελείας περιδοῦναι τοῖς ἀλλοτρίοις τεκμήρια πειστικὰ ἠθικῆς ἐκπτώσεως καὶ ἐλλείψεως ἐθνικῆς φιλοτιμίας».

Σ. Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ.

Ὅρα Κ. Φρεαρίτου—*Εὐθύνας*—Ἐν Ἀθήναις 1858, σελ. 434, 435.

πὲς καὶ εἰδεχθὲς τῆς ἱεροσύλου πράξεως, ταῦτα πάντα ἐπιβάλλουσί μοι σιωπὴν, ἀποτρέποντα ἀπὸ πάσης μακρηγορίας ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου, ἐξ οὗ μόνον ὅσια καὶ δίκαια καὶ ἐπιτερπῆ ἐπιθυμεῖ ὁ ἀκροατὴς νὰ ἀκούῃ. Διὰ τοιαῦτα λοιπὸν αἴτια ἐκρίθη ἀναγκαῖος ὁ κινητὸς κατάλογος τῶν χειρογράφων μετὰ τὴν κατάταξιν αὐτῶν. Τὴν ἀνάγκην ταύτην ᾐσθάνθη καὶ ὁ πρώην ἔφορος κ. Φρεαρίτης καὶ ἀνέθηκε τὴν ἐργασίαν εἰς τὸν ἐλλογιμώτατον κ. Σ. Οἰκονόμον, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰργάσθη ἐπὶ τῶν χειρογράφων, ἀλλὰ κατὰ τὸν κ. ἔφορον πολλάκις ζητηθέντα ὃν συνέταξε κατάλογον οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ δώσῃ. Ἠναγκάσθη λοιπὸν ἡ ἐφορεία νἀναθῇ τήν τε κατάταξιν καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ κινητοῦ καταλόγου τῶν χειρογράφων εἰς τὸν διδάκτορα τῆς φιλοσοφίας κ. Κρέμον, ὅστις ἔμπειρος ὢν περὶ τὴν παλαιογραφίαν, ἐν βραχεῖ χρόνῳ συνέταξε κινητὸν κατάλογον ἁπάντων τῶν τῆς βιβλιοθήκης χειρογράφων, διελὼν ταῦτα καθ' ὃ σύστημα ἅπασα ἡ βιβλιοθήκη εἶνε τεταγμένη, καὶ ἔκτοτε κατὰ τὸν κατάλογον αὐτοῦ λειτουργεῖ ἀκωλύτως ἡ βιβλιοθήκη καὶ τὰ χειρόγραφα τεθειμένα ὄντα, ὡς καὶ τἄλλα βιβλία, ἀλλ' ἐν ἰδίῳ δωματίῳ, πρόκεινται εἰς θέαν παντὸς τὴν βιβλιοθήκην ἐπισκεπτομένου· τουτέστιν ὁ ἀόρατος τῆς βιβλιοθήκης πολύτιμος θησαυρὸς ἐξήχθη ἐκ τῶν κρυπτῶν, ὅπου ἦν τεθαμμένος, καὶ ἐγένετο ὁρατὸς, χρήσιμος καὶ κόσμος τῆς βιβλιοθήκης.

Ἀλλὰ διὰ μόνης τῆς κατατάξεως καὶ τοῦ βραχυτάτου κινητοῦ καταλόγου, τοῦ εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς βιβλιοθήκης καὶ εἰς τὴν ἀσφαλῆ καὶ εὔκολον χρῆσιν τῶν χειρογράφων εἰς τὰς χεῖρας τῶν διαφόρων ὑπαλλήλων ἐπαρκοῦντος, ἐπληροῦντο ἆρά γε καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀνάγκαι, ὧν χάριν τὰ πάντα γίνονται; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ.

Ἀνάγκη λοιπὸν ἦν ἵνα ἐγκρίσει τῆς συγκλήτου καὶ ἕτερον ἔργον συντελεσθῇ, δι' οὗ τὰ χειρόγραφα ἔμελλον νὰ γένωνται χρήσιμα εἰς ἐπιστημονικὸν σκοπὸν, οὗ ἄνευ τἄλλα φροῦδα. Τοιοῦτον ἔργον ἀναμφιλέκτως εἶνε ὁ περιγραφικὸς καὶ αναλυ-

τικὸς κατάλογος τῶν χειρογράφων καὶ ἡ ἔκδοσις μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ὑπαρχουσῶν Βυζαντινῆς τέχνης εἰκόνων. Καὶ τὸ μὲν τῶν εἰκόνων ζήτημα ἦν εὔλυτον, ἐκτυπουμένων, ὡς ὑπάρχει ἐλπὶς, ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ χρωματοτυπίας δαπάνῃ ὁμογενῶν· ἀλλὰ τίς ὁ χαλκέντερος λόγιος, ὅστις ἔμελλε νἀναλάβῃ τὸ κοπωδέστατον, ὀχληρότατον καὶ δυσχερέστατον ἔργον τῆς συντάξεως τοιούτου καταλόγου; διότι εἰς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ἀπῃτεῖτο ἀνὴρ οὐ μόνον λόγιος, ἀλλὰ καὶ εἰδήμων τῆς παλαιογραφίας.

Ὡς τοιοῦτον ὑπὸ πολλῶν ἐπαινούμενον καὶ συνιστάμενον καὶ γνωστὸν ἤδη τοῖς παρ' ἡμῖν λογίοις ἐξ ἄλλων προγενεστέρας ἐποχῆς ἔργων διέκριναν ἥ τ' ἐφορεία καὶ ἡ πρυτανεία τὸν κ. Γ. Κρέμον, ἐκπαίδευμα ὄντα τῆς Ῥιζαρείου σχολῆς, τῆς δι' οὗς ἀγλαοὺς καρποὺς ἑκάστοτε ἀποφέρει ἐπιφανοῦς, καὶ τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου, οὗ προτάσει ὡς ἐπιμελέστατος καὶ εὐφυὴς[1] ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς Γερμανίαν διὰ τὸν στέφανον τῆς νίκης, ὃν ἤρατο ἔν τινι διαγωνισμῷ, διαπρέψας ἐπὶ σπουδαίᾳ πραγματείᾳ, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς τῶν κριτῶν[2]· πρὸς τοῦτον λοιπὸν, καθὸ εἰδικῶς ἀσχολη-

[1] Λόγος τοῦ πρυτάν: Μ. Βενιζέλου. Μέρος Α'. Ἀθήν: 1867, σελ: 42, 43.

[2] Ὅρα ἔκθεσιν κριτῶν σελ: 5, 6· «Τὸ δὲ δεύτερον [τὸ τοῦ κ. Κρέμου] ἐκ 1000 περίπου σελίδων συνιστάμενον, ἐκ πρώτης ὀμμάτων ἐπιβολῆς καὶ ἀνελίξεως φέρει εἰς ἔκπληξιν.» Καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ βραβευθέντος ἔργου ἐν σελ. 13, 14: «Ὅταν δὲ λάβωμεν ἰδίᾳ ὑπ' ὄψιν τὸ δεύτερον [τὸ τοῦ Κρέμου] βλέπομεν, ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι ἁπλοῦς κατάλογος τῶν κατὰ τῶν καινοτομιῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας γραψάντων ἀπὸ Φωτίου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν, ἀλλὰ Γραμματολογία, οὕτως εἰπεῖν, τῶν εἰρημένων συγγραφέων (εἰ καὶ ὁ συγγραφεὺς μετριοφρονῶν ὀνομάζει αὐτὸ Μελέτημα καὶ θεωρεῖ αὐτὸ ὡς ἀτελὲς καὶ μὴ ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ, διότι ἐκτὸς 60 περίπου συγγραφέων, τῶν ὁποίων, λέγει, δὲν ἔφθασε νὰ ἐπεξεργασθῇ τοὺς βίους καὶ περὶ τῶν συγγραμάτων αὐτῶν διαλάβῃ, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον καὶ προέθετο νὰ πραγματευθῇ καὶ περὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν Λατινοφρονησάντων καὶ γραψάντων ὑπὲρ τῶν καινοτομιῶν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Πάπα καὶ κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν συνόδων, ὅσαι συνελθοῦσαι ἀπεφάνθησαν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας, καὶ περὶ τῶν ἐκδόντων ἐγκυκλίους κατὰ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας Πατριαρχῶν, καίτοι τὰ ὀνόματα καὶ τῶν 60 συγγραφέων καὶ τῶν συνόδων καὶ πολλῶν Πατριαρχῶν δὲν ἀφῆκεν ἀμνημόνευτα καὶ ἀκατάλεκτα ἐν τῷ γενικῷ ὀνομαστικῷ τοῦ πονήματος αὐτοῦ καταλόγῳ), Γραμματολογία, διακρινομένη καὶ διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς κρίσεως καὶ διὰ τὴν πολυμάθειαν, σπανίαν οὖσαν εἰς νέους φοιτῶντας ἔτι καὶ μήπω ἀποπεράναντας

θέντα ἐν Γερμανίᾳ ἐπὶ πενταετίαν ὅλην περὶ τὴν ἱστορίαν καὶ κατ' ἐξοχὴν περὶ τὴν ἡμετέραν μεσαιωνικὴν[1] ἔστρεψαν ἢ τ' ἐφορεία καὶ πρυτανεία τὰ βλέμματα αὐτῶν, ὡς τὸν μόνον παρ' ἡμῖν κατάλληλον πρὸς τοιαύτην ἐργασίαν. Καίπερ δ' ἀσχολούμενος εἰς πολλὰ ἄλλα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, ἐν ᾗ κατέχει θέσιν ἀληθῶς ἀναξίαν τῆς ἑαυτοῦ σπουδαιότητος, ὑπείκων εἰς τὰς παρακλήσεις ἡμῶν ἀνεδέξατο ἐξ ἐπιμέτρου καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ περιγραφικοῦ καὶ ἀναλυτικοῦ τῶν χειρογράφων καταλόγου. Ἀνέλαβεν ὁ φιλόπονος λόγιος, ἐπεξειργάσθη, ἡτοίμασεν εἰς ἔκδοσιν τὸν περιζήτητον κατάλογον καὶ σήμερον μετὰ πλείστης χαρᾶς ἀγγέλλομεν τῷ φιλομούσῳ κοινῷ ὅτι καὶ ἡ ἔκδοσις τούτου φιλοκάλως ἤρξατο ἤδη ἀπὸ πολλοῦ. Οὕτω λοιπὸν διὰ τῆς ἐκδόσεως τούτου ἀναπληροῦται καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ αὕτη τῶν χειρογράφων ἀνάγκη.

τὰς σπουδὰς αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν ἀπαράμιλλον φιλοπονίαν, Γραμματολογία, ἀπορρέουσα μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτῆς μέρος ἀπὸ πηγῶν λατινιστὶ γεγραμμένων (ἐξ οὗ, ὡς καὶ ἐκ τῆς τῶν παρατιθεμένων ἐν τῷ Μελετήματι Λατινικῶν χωρίων ὀρθῆς μεταφράσεως φαίνεται ὁ συγγραφεὺς εἰδήμων τῆς Λατινικῆς), γεγραμμένη δ' ἐν γλώσσῃ ἀρχαΐζούσῃ καὶ μήτε γλαφυρότητος μήτε χάριτος ἀμοιρούσῃ, ἐμφαινούσῃ δὲ συγγραφέα ἱκανῶς ἐγκύψαντα εἰς τὴν μελέτην τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, μάλιστα δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν. Τὸ δὲ ἀξιοθαύμαστον εἶναι, πῶς ὁ συγγραφεὺς κατώρθωσεν ἐν πενταμήνῳ διαστήματι, καὶ τούτῳ οὐχὶ πλήρει, διότι, ὡς λέγει, κλεισθείσης ἐν τῷ μεταξὺ τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης, ἠναγκάζετο στερούμενος τῶν χρησίμων βιβλίων νὰ διακόπτῃ πολλάκις τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀσχολῆται περὶ ἕτερα οὐχ ἧττον χρήσιμα ἔργα, πῶς, λέγομεν, κατώρθωσε νὰ συντάξῃ τὸ καὶ διὰ τὸ ἄφθονον τῆς ὕλης καὶ τὸ ἐμβριθὲς τῶν νοημάτων καὶ τὸ προσφυὲς τῆς οἰκονομίας καὶ τὴν ἀπαράμιλλον φιλοπονίαν ὄντως γιγάντειον τοῦτο ἔργον, τὸ ὁποῖον καλλίστη ὂν συμβολὴ εἰς τὴν ἱερὰν Γραμματολογίαν ἀπὸ Φωτίου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, καὶ οὐχ ἧττον εἰς τὴν κατὰ τὸν μεσαιῶνα Ἑλληνικὴν Γραμματολογίαν, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κλεὶς τῆς ἐλεγκτικῆς εἴτε πολεμικῆς θεολογίας ὡς πρὸς τὸ μέρος, τὸ ἀφορῶν τὰς μεταξὺ ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς ἐκκλησίας διαφοράς».

[1] Ὁ κ. Κρέμος τιμᾶται καὶ δι' ἀλληλογραφίας ὑπὸ τοῦ διασήμου κ. Ὀπφίου, καὶ ὑπὸ τοῦ δεινοῦ γνωστοῦ ἡμῖν παλαιογράφου Μυλλέρου, ὑπὸ δὲ τοῦ Β. Σμιδιτίου ἐν τῷ νεωστὶ ἐκδοθέντι πολυκρότῳ συγγράμματι ἠξιώθη ἐντίμου μνείας, ὑπὸ δὲ ἄλλων καὶ ὑπὸ τῶν ἐλλογιμωτάτων καὶ τῶν τιμώντων τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα Κλειογράφων ἐπῃνέθη διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ Βλαχίας χειρογράφου τοῦ Κάλφογλου καὶ ἄλλων σπουδαίων διατριβῶν καὶ μάλιστα τῆς περὶ τοῦ γενεαλογικοῦ τῶν Ἑλλήνων ζητήματος κριτικωτάτης πραγματείας.

Ὡς κατεπειγούσης δ' ἐπικουρίας ἐπιδεόμενον ἐκρίθη καὶ τὸ χειρόγραφον τοῦ ἀοιδίμου Γ. Ζαβίρα τοῦ Μακεδόνος, ὅπερ, καθὰ πολλοὶ σπουδαῖοι[1] Ἕλληνές τε καὶ Εὐρωπαῖοι πολλάκις ἔγραψαν καὶ ηὐχήθησαν τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ, εἶνε πολυτιμότατον καὶ σπουδαιότατον εἰς πάντα Ἕλληνα, διότι τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ στρέφεται περὶ τὴν διαφώτισιν τοῦ σκοτεινοτέρου μέρους τῆς ἡμετέρας φιλολογίας, ὅπερ ἐθεωρήθη τοσοῦτο σπουδαῖον, ὥστε τὸ ἡμέτερον πανεπιστήμιον ἔθετο καὶ διαγώνισμα περὶ τούτου.

Εἶνε τὸ περιεχόμενον τούτου ἡ ἱστορία τῶν λογίων τῆς Ἑλλάδος ἀνδρῶν ἀπὸ πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1804, ὅπερ ἐπιγράφεται οὕτω «Νέα Ἑλλὰς, ἤτοι ἱστορία »τῶν πεπαιδευμένων Ἑλλήνων τῶν μετὰ τὴν θλιβερὰν τοῦ »γένους ἡμῶν κατάπτωσιν ἀκμασάντων καὶ τὴν προβεβηκυῖαν »καὶ ψυχορραγοῦσαν Ἑλλάδα τοῖς αὐτῶν πόνοις τε καὶ ἱδρῶ»σιν, ὡς οἷόν τε ἦν, ἀντιπελαργησάντων καὶ ἀναζωπυρησάν»των, ἐν ᾗ καταλέγονται καὶ πάντα σχεδὸν τὰ συγράμματα »αὐτῶν καὶ ποῦ καὶ πότε ποσάκις ἐξεδόθησαν· τὰ δὲ ἀνέκδοτα »ἐν τίσι βιβλιοθήκαις τῆς Εὐρώπης ἢ τῆς Ἑλλάδος ἐναπό»κεινται. Συνερανισθεῖσα ἐκ διαφόρων Ἑλλήνων, Λατίνων, »Γερμανῶν, Ἰταλῶν καὶ Οὔγγρων συγγραφέων, ἅμα δὲ καὶ »ἐξ ἰδίας ἀναγνώσεως πολλῶν συγγραμμάτων ἐκδοθέντων τε »καὶ τύποις ἔτι ἀνεκδότων, ἐν τάξει χρονολογικῇ τεθεῖσα παρὰ »ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΑΒΙΡΑ τοῦ ἐκ Σιατίστης τῆς Μακεδονίας.»

Τὸ χειρόγραφον τοῦ ἀοιδίμου Γ. Ζαβίρα ἐχρησίμευσε μέχρι τοῦδε ὡς πηγὴ πολυχεύμων πάντων, ὅσοι περὶ τὴν γραμματολογίαν ἠσχολήθησαν, τὴν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐντεῦθεν. Τόσον δὲ γνωστὸν ἐγένετο, ὥστε πολλάκις περικοπαὶ ὁλόκληροι ἐζητήθησαν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀντεγράφησαν καὶ ἀλλαχόθεν καὶ παρὰ λογίων Κωνσταντινουπόλεως, Λειψίας καὶ Βενετίας· καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ πολλάκις

[1] Ἄνθιμος Γαζῆς, Φαρμακίδης, Μανοῦσος, Ἀσώπιος, Σ. Οἰκονόμος, Φρεαρίτης, κτλ.

περὶ ἐκδόσεως αὐτοῦ λόγος ἐγένετο καὶ πρὸ μικροῦ, ὅτε ἤρξατο ἡ ἐκτύπωσις ἐνταῦθα, ἐζητήθη πρὸς ἔκδοσιν παρὰ λογίου ἀσχολουμένου περὶ τοιαῦτα ἔργα καὶ ἐν Εὐρώπῃ διατρίβοντος. Τοιούτου δ' ὄντος τοῦ χειρογράφου τηλικαύτη ἡ συχνὴ αὐτοῦ χρῆσις, ὥστε πολλαχοῦ, ὡς ἰδίοις ὀφθαλμοῖς ἀντελήφθημεν, ἐπαλαιώθη καὶ ἐφθάρη καὶ τεμάχιά τινα δυστυχῶς αὐτοῦ ὅλως ἀπώλοντο. Ταῦτα λοιπὸν γινώσκουσα ἡ πρυτανεία περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου, καὶ φοβουμένη καὶ αὐτοῦ τὴν ἀπώλειαν, ἐνετείλατο τὴν ἐκτύπωσιν, φροντίσασα προηγουμένως, ὅπως αὕτη γένηται δαπάνῃ οὐχὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ φιλομούσου ὁμογενοῦς[1].

Καὶ ἰδοὺ ὅσον οὔπω ἐξέρχεται εἰς φῶς καὶ ἐξ αὐτοῦ γνώσονται οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔθνος καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς ζοφερωτάτους τῆς σκληρᾶς δουλείας χρόνους οὐδέποτε περιέπεσεν εἰς παντελῆ ἀμάθειαν, ὡς ἐφαντάσθησαν οὗτοι, ἀλλ' εἶχεν ἔτι ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ ἄνδρας λογίους, διαπρέποντας ἐπὶ σοφίᾳ οὐ μόνον παρὰ τοῖς αὐτῶν ὁμοφύλοις, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς σοφοῖς Εὐρωπαίοις.

Ἕτερον δὲ ἔργον, ἐκ τῶν ἀναγκαιοτέρων, οὗτινος ἐπελάβετο ἡ ἐμὴ πρυτανεία ἐγκρίσει τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου καὶ τοῦτο εἶνε ἡ ἔκδοσις τοῦ καταλόγου τῶν ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ νομισμάτων. Ἔγκλειστα ταῦτα τόσα ἔτη ἐν θυλακίοις καὶ καψακίοις καὶ εἰς παντελῆ ἀχρηστίαν καταδεδικασμένα, ἐπισφαλῆ δὲ καὶ τὴν ἑαυτῶν ὕπαρξιν ἔχοντα ἔδει, ἵνα ἐξέλθωσι τέλος εἰς τὸ φῶς καὶ γένωνται αὐτὰ τὰ ἄναυδα μαρτύρια τοῦ βίου τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν οὐ μόνον χρήσιμα τοῖς ἀσχολουμένοις περὶ τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξέλεγξιν ἐν τῷ

[1] Ὑπῆρχε κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Φαρμακίδου, τοῦ σοφοῦ τοῦ Γένους διδασκάλου κ. Κ Ἀσωπίου καὶ τοῦ ἐλλογίμου καθηγητοῦ κ. Φρεαρίτου πρὸς τῷ νῦν ἐκδιδομένῳ πρωτοτύπῳ χειρογράφῳ Ζαβίρα καὶ ἀντίγραφον αὐτοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ διὰ χειρὸς, ὡς λέγεται, τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ γεγραμμένον· ἀλλὰ δυστυχῶς μετὰ τὴν ἐφορίαν τοῦ κ. Φρεαρίτου ἀπώλετο καὶ τοῦτο, τίς οἶδεν εἰς τίνος χεῖρας περιελθὸν διαρρυγνυομένου ἐκ τοῦ ἀφανοῦς σήμερον, καὶ εὐλόγως, διὰ τὴν κἐτύπωσιν τοῦ πρωτοτύπου.

μέλλοντι ἔχωσιν εὔκολον[1]. Τῆς ἐκτυπώσεως δὲ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὰς πρὸ ταύτης προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας, οἷον τὴν κατασκευὴν ἐκμαγείων πρὸς ἐγχάραξιν τῶν πινάκων κ τ λ, μόνος ὁ ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ νομισματογνώμων ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ, ὁ κ. Ἀχιλεὺς Ποστολάκας, ὁ φιλοπονώτατος οὗτος ἀνήρ, ὅστις, καίτοι πολύτιμον νομισμάτων συλλογὴν διευθύνων καὶ μόνος παρ' ἡμῖν ὡς ὑπάλληλος ἐπὶ τούτοις ὑπάρχων, μικρῷ μισθῷ καὶ ὅλως γλίσχρῳ ἀμείβεται. Εἰς τοῦτον δὲ ἀνέθετο ἡ πρυτανεία τὴν ὅλην ἐπιστασίαν τοῦ ἔρ-

[1] Ὅτε ἡ ὑπὸ τοῦ ἐν Πετρουπόλει φιλογενοῦς κ. Ἀλεξ. Μουρούζη δωρηθεῖσα τῷ πανεπιστημίῳ συλλογὴ τῶν Ἰονίων νομισμάτων ἐξετυπώθη τὸ 1868 καὶ ταύτης ἀντίτυπα ἐστάλησαν εἰς ἁπάσας τὰς βιβλιοθήκας τῆς Εὐρώπης, ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν σοφῶν τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης καὶ τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν ἐπὶ τὸ Ἑλληνικὸν πανεπιστήμιον καὶ ἀπέδειξεν ὅτι καὶ ἡ Ἑλλὰς οὐ παύεται ἁμιλλωμένη πρὸς τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ἐν τῇ καλλιεργείᾳ τῶν γραμμάτων. Τῆς ἐκδόσεως ἐκείνης τῆς συλλογῆς ἐπιφανὴς ξένος, διατρίβων παρ' ἡμῖν, ἵνα καταδείξῃ τὴν ἀξίαν ἀδεῶς παρέβαλε πρὸς τὴν ναυπήγησιν τριῶν θωρηκτῶν πλοίων. Ἔκτοτε δ' ἐδεκαπλασιάσθησαν καὶ αἱ πρὸς τὴν ἡμετέραν βιβλιοθήκην προσφοραὶ σπουδαίων συγγραμμάτων παρὰ τῶν κυβερνήσεων τῆς Εὐρώπης. Ἐντεῦθεν δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ ὁπόσης ὠφελείας γενήσεται πρόξενος τῷ πανεπιστημίῳ καὶ ἡ ἀρξαμένη καὶ περὶ τὰ τέλη ἐγγίζουσα ἔκδοσις τοῦ καταλόγου τῶν ἐν τῷ μουσείῳ νομισμάτων, ἅμα γνωσθῇ καὶ αὕτη ἐν Εὐρώπῃ. Γινομένου ἐνταῦθα λόγου περὶ νομισμάτων, ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅτι ὁ παρ' ἡμῖν διακεκριμένος νομισματολόγος καὶ διὰ τὰς περὶ τὴν νομισματικὴν γνώσεις του τιμήσας τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ ἐν τῇ σοφῇ Γερμανίᾳ κ. Παῦλος Λάμπρος κέκτηται, καθ' ἃ καὶ παρὰ συναδέλφων ἔμαθον καὶ ἰδίᾳ ἀντιλήψει ἐβεβαιώθην ὕστερον, συλλογὴν νομισματικὴν βαρύτιμον μέν, ἀλλὰ σπουδαίαν καὶ ὄντως μοναδικήν, δι' ἀνενδότου ἐρεύνης ἀπὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἤδη καὶ διὰ μεγάλης δαπάνης καταρτισθεῖσαν. Σύγκειται δὲ αὕτη ἐκ νομισμάτων κοπέντων ὑπὸ τῶν σταυροφόρων καὶ τῶν λοιπῶν Φράγκων κατακτητῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ, τὸν ἀριθμὸν 1230, ὧν τινα μοναδικὰ ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ συλλογῇ τῆς Εὐρώπης εὑρίσκονται. Οἱ δὲ περὶ ταῦτα εἰδήμονες κρίνοντες περὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς φρονοῦσιν ὅτι, ἂν αἱ ἁπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης δημόσιαί τε καὶ ἰδιωτικαὶ συλλογαὶ συνενωθῶσιν ὁμοῦ, δὲν ἀπαρτίζουσι τοιαύτην πλουσίαν συλλογήν, οἵα ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος. Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μέχρι τῆς σήμερον δεκαεπτὰ διάσημοι νομισματολόγοι ἀσχοληθέντες εἰς τὰ τῆς Κύπρου νομίσματα, μόνον περὶ τὰ 80 νομίσματα τῆς χώρας αὐτῆς ἔγνωσαν καὶ ἐδημοσίευσαν, ἐνῷ ὁ τῆς πατρίδος ἡμῶν διάσημος νομισματολόγος κ. Παῦλος Λάμπρος ἔχει ἤδη ἀποτεθησαυρισμένα ἐν τῇ εἰρημένῃ συλλογῇ 312 διάφορα νομίσματα τῆς Κύπρου. Ὑπὸ ἱστορικὴν δὲ ἔποψιν ἡ σπουδαιότης τῆς συλλογῆς ὁμολογεῖται μεγάλη, διότι περιλαμβάνει νομίσματα τῶν μέσων αἰώνων ἐπὶ τῆς ἐν τῇ ἀνατολῇ φραγκικῆς κατακτήσεως, σαφηνίζουσα πολλὰ σκοτεινὰ χωρία τῆς ἱστορίας αὐτῶν.

Ἐὰν λοιπὸν τοιαύτη συλλογὴ γένηται κτῆμα τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου οὐ

γου, ἐλπίζουσα ὅτι ἡ ἐπιοῦσα ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος καὶ τὸν ζῆλον αὐτοῦ καὶ τὴν ἔκτακτον καὶ ἐπίμοχθον ταύτην ἐργασίαν θέλει προσηκόντως ἀμείψει μετὰ τὴν συντέλεσιν τῆς τυπώσεως.

Καὶ πρὸς μὲν τὴν ἔκδοσιν τῶν καταλόγων τῶν τε νομισμάτων καὶ τῶν χειρογράφων ἡ δαπάνη καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου, ἐγκρίσει τῆς συγκλήτου, ἥτις μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν τυπογραφικῶν δοκιμίων, ἐψηφίσατο ὅπως δοθῶσι τῷ τυπογράφῳ διὰ τὴν μέχρι τῆς ἐμῆς πρυτανείας ἐκτύπωσιν καὶ ἀξίαν τοῦ χάρτου δραχμαὶ 2,500 καὶ διὰ τὴν ἐν Βενετίᾳ ἐγχάραξιν καὶ τύπωσιν τῶν πέντε νομισματικῶν πινάκων εἰς 800 ἀντίτυπα δραχ. 1,050.

Ἡ τῆς ἐκτυπώσεως τῶν καταλόγων τούτων ὁλικὴ δαπάνη, λίαν φιλοκάλως γινομένης, τοῦ μὲν νομισματικοῦ ὑπολογίζεται περὶ τὰς πέντε χιλιάδας δραχμῶν· τοῦ δὲ τῶν χειρογράφων ἔλαττον τῶν δύο χιλιάδων δραχμῶν. Διὰ τῆς μικρᾶς ταύτης χρηματικῆς θυσίας τὸ μὲν, ὡς εἴρηται, χρησιμοποιοῦμεν τὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ πολύτιμα κειμήλια· τὸ δὲ, ἐξασφαλίζομεν αὐτά.

Πρὸς δὲ τὴν τοῦ χειρογράφου Ζαβίρα ἐκτύπωσιν ἀπέστειλέ μοι τῇ ἐμῇ αἰτήσει διὰ τοῦ ἐν Βιέννῃ λογίου Ἀρχιμανδρίτου κ. Α. Λοντοπούλου τρισχίλια φράγκα ὁ αὐτόθι φιλόμουσος ὁμογενὴς κ. Θ. Δούμπας[1].

μόνον χρησιμεύσει τὰ μέγιστα τοῖς ἀπό τινος χρόνου τοσοῦτον εὐδοκίμως ἐγκύπτουσιν εἰς τὴν μελέτην τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας ἡμετέροις λογίοις, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν Εὐρώπῃ σοφοὺς μέλλει παροτρύνειν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἡμετέρου νομισματικοῦ μουσείου.

Ἵνα τοιοῦτο κειμήλιον μὴ ἐξέλθῃ τῆς πατρίου γῆς, ἔσχον ὡς κύριον μελημά μου τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ ἀναγκαίου χρηματικοῦ ποσοῦ καὶ ἀναθέμενος τὰς ἐλπίδας μου εἰς τὴν φιλογένειαν τῶν ὁμογενῶν ἔγραψα πρός τινας ἐξ αὐτῶν ἰδίᾳ, προτείνας τὴν ἀγορὰν αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ πανεπιστημίου. Εὔχομαι δὲ ὅπως ὁ ἐμὸς διάδοχος, πρὶν ἢ διανύσῃ τὴν αὐτοῦ πρυτανείαν, ἴδῃ ταχέως στεφομένας ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας τὰς πρὸς τοῦτο γενομένας ἐνεργείας μου.

[1] Διαρκούσης τῆς ἐκτυπώσεως τῆς λογοδοσίας πολλὰ ἐγράφησαν ἀνωνύμως κατὰ τοῦ Ζαβίρα ἀλλ' ἅπαντα μᾶλλον λήθης ἢ μνήμης ἄξια κρίνομεν. Διότι, ἂν ὁ Ζαβίρας ὁ ἐπὶ αἰῶνα σχεδὸν ὁλόκληρον ἐπαινεθεὶς ὑπὸ λογίων σοφῶν Ἑλλήνων καὶ Εὐρωπαίων καὶ κατὰ τὸν διάσημον Ἄνθιμον Γαζῆν «ἀπαθανατισμοῦ ἄξιος ὤν», νομί-

Ἕτερα δ' ἔργα καὶ ταῦτα τῇ ψήφῳ τῆς συγκλήτου ἐγένοντο ἔτι· τὸ μὲν, ἡ διασκευὴ ἰδίας αἰθούσης τῶν ἐξετάσεων ἀναγκαίας καὶ διὰ τὴν πληθὺν τῶν προσερχομένων ἀκροατῶν καὶ διὰ τὴν εὐπρέπειαν, τὴν ἁρμόζουσαν εἰς τὸν δημοσίᾳ γινόμενον τελευταῖον ἔλεγχον τῶν φοιτητῶν· τὸ δὲ, ὁ μετασχηματισμὸς ἑνὸς τῶν ἐν τῷ δημοτικῷ νοσοκομείῳ δωματίων εἰς ἀμφιθέατρον χειρουργικὸν, ὅπως οἱ νέοι Ἀσκληπιάδαι θεῶνται ἀκωλύτως ἅπαντες τὰς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ ἑκάστοτε γινομένας ἐγχειρίσεις.

Τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος τῆς ἐμῆς πρυτανείας ἔργα, ὑπαγορευθέντα ἅπαντα ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπιστημονικῆς παιδεύσεως καὶ διδασκαλίας.

Αἱ διὰ ταῦτα ἔκτακτοι δαπάναι ὁμολογουμένως, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ, ὃν προέθεντο, εἶνε ἡ συνετωτέρα καὶ εὐστοχωτέρα χρῆσις τῶν πόρων τοῦ πανεπιστημίου, ἐὰν ἀληθῶς τὸ πανελλήνιον τοῦτο καθίδρυμα σκοπῇ τὴν πράγματι καὶ οὐχὶ ὀνόματι μόνον μόρ-

ζεται ἄλλος σήμερον, τοῦτο οὐδὲν θαυμαστόν· διότι, ἂν μέγιστοι ἄνδρες προσέκρουσαν εἰς λάλους Θερσίτας, πολλῷ εὐκολώτερον ἠδύνατο νὰ ἐμπέσῃ εἰς χεῖρας δεινῶν κατηγόρων ὁ μόνον ὡς φιλόπονος, φιλομαθὴς, πολυμαθὴς καὶ χρησιμώτατος ὑπὸ σοφῶν ἐπαινεθεὶς Ζαβίρας. Ἡμεῖς δὲ οἱ τὴν ἔκδοσιν τούτου ἀποφασίσαντες οὐδὲ καὶ μετὰ τὰς ἀνωνύμους ἀντιλογίας τῶν ἐναντίων τοῦ Ζαβίρα ἀφιστάμεθα τῶν ἐπαινετῶν αὐτοῦ, ἔχοντες μάλιστα ὑπ' ὄψιν ὅσα ὁ σοφὸς τοῦ γένους διδάσκαλος κ. Ἀσώπιος, ὁ κάλλιον παντὸς ἄλλου γινώσκων καὶ κρίνων τί τὸ χρήσιμον ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ ἱστάμενος ὑπὲρ τοῦ Ζαβίρα λέγει, ὧν τινα ἔστωσαν εἰς φωτισμὸν τῶν ἀγνοούντων. «Εὐχαρίστως μανθάνω ὅτι τυποῦται τὸ ἄξιον λόγου σύγγραμμα τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Ζαβίρα τὸ ἐπιγραφόμενον «Ἑλληνικὸν Θέατρον ἢ Νέα Ἑλλὰς, ἤτοι Ἱστορία τῶν πεπαιδευμένων» κλ., τὸ ἀρχαιότατον τῶν παρ' ἡμῖν περὶ τοιούτου θέματος φανέντων καὶ οὐχὶ βεβαίως τὸ χειρότερον, καὶ πολλοὺς μὲν ἄλλους πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐπωφελῆσαν, αὐτὸ δὲ παραμεληθὲν καὶ παραγκωνισθὲν ὡς μὴ ὤφελε..... .... Πρέπει δὲ εἰλικρινῶς νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐρυθριᾷ τὸ πρόσωπόν μου, ὁσάκις ἐν διαφόρεις ξέναις ἐφημερίσι καὶ ἐν περιοδικοῖς βλέπω πῶς οἱ σοφοὶ τῆς Εὐρώπης ἐρευνῶσι καὶ ἐξακριβοῦσι τὰ ἡμέτερα μικρά τινα καὶ λιτότατα ὄντα ἐν ᾧ ἴδια μεγάλα καὶ πλούσια ἔχουσι, παρ' ἡμῖν ἀδιαφορία καὶ περιφρόνησις. (Ὅρα ἐπιστολὴν Ἀσωπίου ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» ἀριθ. 156).

φωσιν λογίων καὶ ἐπιστημόνων ἀνδρῶν. Διὰ τῶν γενομένων προσκτήσεων αἱ πολυειδεῖς τοῦ πανεπιστημίου συλλογαὶ, ἡ ὀρυκτολογικὴ, ἡ ζωολογικὴ, ἡ φυτολογικὴ, ἡ φαρμακολογικὴ, ἡ τῶν ἀνατομικῶν, ἡ τῶν χειρουργικῶν ὀργάνων καὶ λοιπαὶ, κατατιθέμεναι ἐν τῇ ἄρτι ἀγορασθείσῃ μεγάλῃ οἰκοδομῇ ἐν ὑελοσκεπέσιν ἑρμαρίοις, καταφανεῖς καὶ οὐχὶ ἔγκλειστοι ὡς τὸ πρὶν, καθίστανται προσιταὶ ἅπασι τοῖς φοιτηταῖς καὶ γίνονται εἰς τὸ μέλλον χρήσιμοι εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν. Αἱ δὲ περί τε τὰ ἀνατομικὰ καὶ τὰ χειρουργικὰ καὶ τοὺς χημικοὺς κλάδους ἀσκήσεις ἐκτελούμεναι ἐν μεγάλῃ εὐρυχωρίᾳ τοῦ ἱδρυθέντος ἀνατομείου τε καὶ χημείου πάντως ἔσονται γονιμώτεραι καὶ ὡριμώτεραι ἢ τὸ πρίν. Ἡ δ' ἔκδοσις τῶν καταλόγων παρέξει βεβαίως τροφὴν νέαν τοῖς περὶ τὴν ἱστορίαν, τοῖς περὶ τὰς βοηθητικὰς αὐτῆς ἐπιστήμας καὶ ἐν γένει τοῖς περὶ τὴν φιλολογίαν καὶ θεολογίαν ἀσχολουμένοις, ἵν' ἀκμαιότεροι ἐπιδοθῶσιν εἰς τοιαύτας μελέτας καὶ ἰδίως περὶ τὴν παλαιογραφίαν καὶ τὴν νομισματικήν· ἰδίᾳ δ' ὁ κατάλογος τῶν χειρογράφων δώσει ἴσως ἀφορμὴν τοῦτο μὲν τοῖς φιλοτίμοις τῶν νέων φιλολόγων, ἵν' ἀνιχνεύσωσι καὶ ἀσχοληθῶσι περὶ τὴν παλαιογραφίαν, τὴν οὕτω μὲν γνωστὴν ἐν Εὐρώπῃ, οὕτω δὲ **terram incognitam** παρ' ἡμῖν οὖσαν, παρ' οἷς πρὸ πάντων γνωστοτέραν ἔδει εἶναι· τοῦτο δὲ, τοῖς κατέχουσι τοιαῦτα μεσαιωνικὰ κειμήλια, μάλιστα δὲ τοῖς μονάζουσιν ἵνα μᾶλλον ἢ μέχρι τῆς σήμερον τούτων κήδωνται. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἄξιοι μεγάλου ἐπαίνου καὶ τιμῆς οἱ κ. κ. Α. Ποστολάκας καὶ Γ. Κρέμος οἱ οὕτως ἀκαμάτως καὶ φιλοτίμως ἐργαζόμενοι ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τῆς ἐπιστήμης συμφέροντος.

Περὶ δὲ τῶν τακτικῶν δαπανῶν, οἱ ἑκάστοτε ἀπὸ τῆς ἕδρας ταύτης ἀκούοντες ὅτι εἰς μισθοδοσίαν τῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ ὑπαλλήλων, ὑπογραμματέων, παρασκευαστῶν καὶ κλητήρων, θυρωρῶν τε καὶ νυκτοφυλάκων, δαπανῶνται κατ' ἔτος περὶ τὰς 22 χιλ. δραχμῶν· εἰς ἀγορὰν δὲ διαφόρων ὀργάνων καὶ λοιπῶν χρησίμων εἰς τὰς πειραματικὰς διδασκαλίας τῶν

καθηγητῶν περὶ τὰς 10—15 χιλ. δραχμῶν· εἰς συντήρησιν δὲ ὑποτρόφων τοῦ πανεπιστημίου ἐνταῦθά τε καὶ ἐν Εὐρώπῃ περὶ τὰς 15 χιλ. δραχμῶν, καὶ ὅτι ἅπασαι αἱ συλλογαί, τὰ μουσεῖα καὶ λοιπὰ παραρτήματα τοῦ πανεπιστημίου ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ταμείου ἀρύονται ἱκανῶν χρημάτων ἐπικουρίας, τὸ δὲ δημόσιον οὐδὲν ἄλλο συνεισφέρει ἢ μόνον τοὺς μισθοὺς τῶν καθηγητῶν, ἐννοοῦσιν εὐκόλως ἅπαντες οὐ μόνον τὴν πληθὺν τῶν τακτικῶν δαπανῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν σμικρότητα τῶν πόρων τοῦ πανεπιστημίου, καὶ τὰς ἐντεῦθεν παντοίας δυσχερείας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἐν ᾗ εὑρέθημεν ἀναποδράστῳ ἀνάγκῃ τῆς οἰκοδομήσεως ἀνατομείου τε καὶ χημείου, λίαν συνετῶς πράξαντες, ἀπεφύγομεν τὸ πολυτελὲς καὶ μεγαλοπρεπές, κρίναντες αἱρετωτέραν τοῦ περιεχομένου τὴν βελτίωσιν ἢ τὴν τοῦ περιέχοντος, τῆς ἐπιστήμης δηλονότι τὴν εὐστοχωτέραν καλλιέργειαν ἢ τῶν προπυλαίων τὴν λαμπροτέραν διακόσμησιν.

Καὶ εἰς αὐτοῦ τοῦ λιτοῦ χημείου τὴν κατασκευὴν τὸ ὅλον τῆς δαπάνης προσήνεγκεν οὐχὶ τὸ πανεπιστήμιον ἀλλ᾽ ὁ ἐν Ὀδησσῷ ἐπὶ φιλογενείᾳ διακρινόμενος καὶ φιλόμουσος κύριος Ἰω. Γ. Βουτσινᾶς, ὁ καὶ ἀγωνοθέτης τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ, πέμψας αὐθορμήτως πρὸς τὴν πρυτανείαν, ἅμα μαθὼν ἐξ ἐγκυκλίου αὐτῆς τὴν ὁμολογίαν τοιαύτης ἀνάγκης, εἰκοσάκις χιλίας δραχμὰς ἐπ᾽ αὐτῷ καὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ.

Εἰ καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους συνετάχθη κατὰ τὸ εἰωθὸς ὑπὸ τῆς συγκλήτου ὁ προϋπολογισμὸς τῶν τακτικῶν δαπανῶν, ἐνιαχοῦ τούτου παρατηροῦνται ὑπερβάσεις, γενόμεναι τῇ ψήφῳ τῆς συγκλήτου, ὡς ἐν τῷ περὶ συνδρομῆς τοῦ πανεπιστημίου εἰς ἔκδοσιν τῶν διδακτικῶν συγγραμμάτων τῶν καθηγητῶν καὶ ἄλλων λογίων ἀνδρῶν. Ἀλλαχοῦ δὲ δι᾽ ἀπροβλέπτους ἀνάγκας καὶ προσθῆκαι, ψηφισθεῖσαι ὡσαύτως ὑπὸ τῆς συγκλήτου· τοιαύτη δὲ εἶνε ἡ ἐκ δραχ. 3882, 75 διὰ τὴν ἀπὸ πυρὸς ἐπὶ πενταετίαν ἀσφάλισιν τοῦ πανεπιστημίου ἐν τοῖς ἀσφαλιστηρίοις τῆς τε Τεργέστης καὶ τῶν Ἀθηνῶν.

1500 δὲ δραχμαὶ ἐδόθησαν τῷ καθηγητῇ τῆς βοτανικῆς κ. Θεοδ. Ὀρφανίδῃ διὰ τὴν κατασκευὴν θερμοκηπείου ἐν τῷ βοτανικῷ κήπῳ.

400 δὲ φράγκα ἀπεστάλησαν τῷ ἐν Παρισίοις συλλόγῳ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Ὡσαύτως δὲ καὶ τῷ λογίῳ κ. Κωνσταντίνῳ Σάθᾳ, ἀποσταλέντι δαπάνῃ τοῦ φιλογενοῦς κ. Γεωρ. Ἀλ. Μαυροκορδάτου εἰς Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν πρὸς ἔρευναν καὶ μελέτην τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις χειρογράφων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν μεσαιωνικὴν τῆς πατρίδος ἡμῶν ἱστορίαν, ἐδόθησαν δραχμαὶ 750, ἤτοι τὸ ἕτερον ἥμισυ τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ψηφισθείσης πιστώσεως ἐκ δρ. 1500.

Ἀλλ᾽ ὡς ἀντίδωρον τῆς πρὸς καθηγητὰς καὶ ἄλλους λογίους ἐλευθεριότητος αὐτοῦ, δικαιοῦται, νομίζομεν, καὶ τὸ πανεπιστήμιον, ὅπως ἐν δέοντι προσδοκᾷ παρ᾽ αὐτῶν καὶ ὑπόμνημά τι περὶ τῶν κατὰ τὴν περιοδείαν δρεπομένων καρπῶν. Τοιοῦτο δὲ ὑπόμνημα συνταχθὲν ἐν εἴδει μαθήματος, καὶ πραγματευόμενον περὶ τῆς πρό τινων ἐτῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀρχαιολογικῆς αὐτοῦ περιοδείας, μόνος ὁ καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας κ. Ἀθανάσιος Ῥουσόπουλος ἔπεμψε πρὸς τὴν πρυτανείαν, ὡς ἀντίδομα τῆς χρηματικῆς χορηγίας, ἣν ἐπὶ τῇ αὐτοῦ αἰτήσει τὸ πανεπιστήμιον προσήνεγκεν αὐτῷ.[1]

Παραπέμποντες δὲ περὶ τῶν καθ᾽ ἑκάστας τακτικῶν δαπανῶν εἰς τοὺς ἐν τέλει προσαρτωμένους λογιστικοὺς πίνακας, περιττὴν κρίνομεν ἐνταῦθα ἄλλην εἰδικωτέραν περὶ τούτων μνείαν, πλὴν τῶν ἑξῆς:

Ἐπειδὴ αἱ διάφοροι συλλογαὶ τοῦ πανεπιστημίου, οἷον ἡ τῶν βιβλίων, τῶν φυσικῶν ὀργάνων καὶ τῶν τοιούτων ὁσημέραι πλουτιζόμεναι, δαπανηραὶ καθίστανται, ἐκρίθη ἀναγκαῖον, ἵνα αἱ ἀγοραὶ αὐτῶν γίνωνται σκοπίμως καὶ μετὰ τῆς δεούσης ἐπιστασίας καὶ προσοχῆς, μάλιστα ἡ προμήθεια αὐτῶν. Τού-

[1] Τὸ ὑπόμνημα τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας προσαρτᾶται ἐν τέλει τῆς λογοδοσίας.

του δ' ἕνεκεν δόγματι τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου συνέταξεν ἡ πρυτανεία περὶ τούτου εἰδικὸν κανονισμὸν,[1] ὅστις τυπωθεὶς ἀνηρτήθη ἐν τῇ αἰθούσῃ πρὸς γνῶσιν τῶν καθηγητῶν.

Τοῦ κανονισμοῦ τούτου τὴν ἀνάγκην δικαιοῖ πάντως πλὴν πολλῶν ἄλλων λόγων καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ἐπικρατήσασα ἀσύγγνωστος ἀταξία περὶ τὴν προμήθειαν παντὸς εἴδους βιβλίων πρὸς πλουτισμὸν τῆς πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης. Τῆς περὶ ταῦτα ἀταξίας ἔστω ὑμῖν ἐλάχιστον τεκμήριον τοῦτο, ὅτι πολλῶν συγγραμμάτων, ὡς ὁμολογεῖ ὁ κ. Ἔφορος, ἐπέμφθη εἰς τὴν βιβλιοθήκην πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν ἀγορασθεὶς ὁ γ' ἢ ὁ δ' τόμος, ἐνῷ ἐλλείπει ὁ β' ἢ ὁ α', ἢ ἀντὶ τῆς νεωτέρας ἐκδόσεως ἡ παλαιὰ καὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ. Πλὴν τούτων, ἐνῷ τὸ πανεπιστήμιον ἐν βραχεῖ χρόνῳ ἓξ ἐτῶν φαίνεται δαπανῆσαν ὑπέρογκα ποσὰ χρημάτων εἰς ἀγορὰς βιβλίων, ἄδηλον ὅλως ὑπάρχει σήμερον τῇ πανεπιστημιακῇ ἀρχῇ τίνα καὶ πόσα ἐστάλησαν εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην καὶ τίνες ἐκδόσεις καὶ εἰ ἅπαντα ἐστάλησαν. Διότι, πλήν τινων λογιστικῶν ἀποδείξεων, καὶ τούτων μὴ ἱκανῶν, ὑποκειμένων εἰς ἀπώλειαν, οὐδένα ἔλεγχον κέκτηται τὸ πανεπιστήμιον ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ γραφείου, οὔτ' ἀπόδειξις τῆς ἐφορίας περὶ παραλαβῆς κατατίθεται, ὅπως μηδέποτε ἀναφυῇ ἀμφισβήτησις περὶ τῆς βιβλιακῆς οὐσίας τοῦ πανεπιστημίου, οὔτε βιβλίον καταγραφῆς φυλάττεται ἐν τῇ πρυτανείᾳ, καὶ τὸ πάντων περιεργότατον, οὐδὲ ὑπὸ τὰς ὄψεις τῆς πρυτανικῆς ἀρχῆς διήρχοντο ἅπαντα τὰ ἁδρῶς ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου πληρωνόμενα βιβλία, ὧν ἔνια ἐλαμβάνοντο ἐνίοτε καὶ παρὰ καθηγητῶν ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου, ὡς ἐκ προχείρου πηγῆς, καὶ ἴσως, ὡς μὴ ἐσφραγισμένα τῇ σφραγῖδι τοῦ πανεπιστημίου, μετέβαινον οὕτως ἐξ ὀλιγωρίας εἰς χεῖρας διαφόρων ἀναγνωστῶν. Τῶν οὕτω δὲ περιαγομένων βιβλίων μόνον οἱ λογαριασμοὶ ἤρχοντο εἰς γνῶσιν τῆς πρυτανείας, ἐξ ἀνάγκης καὶ τοῦτο, ἅτε δὴ χορηγούσης τὰ χρήματα! Ἡ πρυτανεία, ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων αὐτῆς

[1] Ὅρα αὐτὸν ὄπισθεν ἐν τοῖς ἐγγράφοις.

ἀναζητοῦσα τῆς ἀσυνέτου ταύτης ἀταξίας οὐχὶ τὰς πηγάς, ἀλλὰ τὰς μέχρι τοῦδε θρυλλουμένας ἢ ἐνδεχομένας συνεπείας, πρὸς ἐκτίμησιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν τυχὸν χασμάτων, ἔκρινεν ἀναγκαίαν τῶν μέχρι πρὸ διετίας γενομένων τὴν ἐξέλεγξιν, διότι ἀπὸ δύο ἐτῶν ἀνεστάλη προτάσει τῆς ἐφορίας πᾶσα βιβλίων ἀγορὰ ἐκ τῶν βιβλιοπωλείων, πλὴν τῆς τῶν περιοδικῶν. Διὸ δι' ἐπισήμου ἐγγράφου ᾐτήσατο παρὰ τῆς ἐφορείας τὴν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἔρευναν· ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἐν αὐτῇ περὶ τὴν κατάταξιν ἐργασιῶν ἀνεβλήθη ἐς ἄλλοτε, ἤτοι μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἀλφαβητικοῦ καταλόγου ἁπάσης τῆς βιβλιοθήκης. Ἐν τῷ μέλλοντι δὲ, ἐκτελουμένου αὐστηρῶς τοῦ ἀνωτέρω ὑπὸ τῆς πρυτανείας εἰσαχθέντος κανονισμοῦ, οὗ τινος νομίζομεν ἀπαραίτητον καὶ τὴν διὰ Β. διατάγματος κύρωσιν, ἐλπίζεται ὅτι τηρηθήσεται τάξις τις καὶ ἀκρίβεια περὶ τοιαύτας δαπάνας. Βιβλία δὲ ἐπίτηδες πρὸς ἐγγραφὴν τῶν τε συγγραμμάτων καὶ τῶν νομισμάτων τῶν ἢ δαπάνῃ τοῦ πανεπιστημίου ἢ ἐκ δωρεᾶς προερχομένων ἑκάστοτε κατετέθησαν δύο ἐν τῷ γραφείῳ καὶ τὴν φροντίδα ταύτην καὶ εὐθύνην ἀνέθετο ἡ πρυτανεία τῷ γραμματεῖ τοῦ πανεπιστημίου καὶ, ἀπόντος τούτου τῷ ἑτέρῳ τῶν ὑπογραμματέων, ὅπως πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ χρηματικοῦ ἐντάλματος φροντίζῃ περὶ τῆς ἐγγραφῆς αὐτῶν εἰς τὸ οἰκεῖον βιβλίον.

Περὶ δὲ τοῦ πλουτισμοῦ τῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν συλλογῶν, ἵνα τελῆται οὐ μόνον κατὰ τοὺς ἐν τῷ κανονισμῷ διαγραφομένους ὅρους, ἀλλὰ καὶ σκοπιμώτερον καὶ πάντοτε ἀναλόγως πρὸς τοὺς πόρους καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς διδασκαλίας καὶ μόνης τῆς διδασκαλίας, δέον, ἵνα ἑκάστης συλλογῆς ὑπάρχῃ τριμελὴς ἐφορεία ἐκ τῶν εἰδικωτέρων καθηγητῶν πρὸς ἐμβριθεστέραν μελέτην τῶν ἀναγκῶν ἑκάστου ἐπιστημονικοῦ κλάδου, κυρουμένη καὶ διὰ Β. διατάγματος.

2) Εἰς τὰς τακτικὰς δαπάνας ἀνήκουσι καὶ αἱ ὑποτροφίαι φοιτητῶν χορηγηθεῖσαι καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐκ τῶν τόκων τῶν ὑπὸ ὁμογενῶν εἰς τὸ πανεπιστήμιον ἐπ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ

κληροδοτηθέντων χρημάτων τε καὶ κτημάτων. Ἅπασαι δὲ αὗται δίδονται, ὡς γνωστὸν, αἱ μὲν ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου ἀπευθείας τοῖς διὰ διαγωνισμοῦ ἀριστεύουσι τῶν φοιτητῶν· αἱ δὲ ἐκ τοῦ Βελλείου κληροδοτήματος ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας, τῇ προτάσει τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, μόνοις τοῖς διακρινομένοις ἐν ταῖς τοῦ φιλολογικοῦ φροντιστηρίου ἀσκήσεσι. Πλὴν δὲ τούτων, τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας διατίθησι μέρος καὶ τῶν λοιπῶν τόκων τῶν εἰς αὐτὸ λόγῳ ἐκπαιδεύσεως ἀνατεθέντων κατὰ διαφόρους καιροὺς κληροδοτημάτων εἰς ὑποτροφίας τοῦ πανεπιστημίου. Καὶ δώδεκα μὲν τούτων τῶν ὑποτρόφων τὰ ὀνόματα εἶνε γνωστὰ τῷ πανεπιστημίῳ, τῶν πλείστων εἰς τὴν νομικὴν καὶ ἰατρικὴν σχολὴν φοιτώντων· ἄλλων δὲ, ἀγνοεῖται εἴ τινες καὶ ὁπόσοι ὑπάρχουσιν. Αἱ ὑποτροφίαι αὗται χορηγοῦνται ἄνευ διαγωνισμοῦ. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη χρῆσις τῶν ἐκ τῶν κληροδοτημάτων τόκων ὁμολογεῖται παρὰ πάντων πλημμελὴς, διότι ἡ ἐκλογὴ ὑποτρόφων, ἀφανῶς καὶ κρύφα γινομένη κατὰ τὸ δοκοῦν τῶν ἑκάστοτε ὑπουργῶν, φαίνεται ἡμῖν οὐχὶ λίαν εὔλογος καὶ, ἂν μὴ κανονισθῇ εἰς τὸ μέλλον διὰ νόμου, συμβάλλεται κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ἀθέτησιν τῶν φιλογενῶν διαθέσεων τῶν ὁμογενῶν ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τῆς ἀληθοῦς ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ κληροδόται, οἱ διατιθέμενοι τὰς οὐσίας αὑτῶν ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ ἑλληνισμοῦ, καρδίαν τούτου νομίζοντες, καὶ ὀρθῶς, τὴν σμικρὰν ταύτην Ἑλλάδα, ἀποβλέπουσιν εἰς κρείττονα καὶ σκοπιμωτέραν διάθεσιν τῶν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς προκοπῆς γενναίων αὑτῶν συνεισφορῶν, εὐσεβεστέραν δὲ προσδοκῶσι καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν, ῥυθμιζομένην οὐχὶ κατὰ τὴν βούλησιν τῶν ἡμετέρων ὑπουργῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸ κοινῇ ἐθνικὸν συμφέρον. Διὸ αἱ ὑποτροφίαι δέον ἵνα χορηγῶνται μόνον διὰ διαγωνισμοῦ, γινομένου δημοσίᾳ καὶ ἐνώπιον ἁρμοδίων κριτῶν, τοῖς διακρινομένοις καὶ σκοποῦσιν οὐχὶ τὴν ἐκμάθησιν νομικῆς, ἀλλὰ κοινωφελεστέρων γνώσεων ἔν τε τῷ πανεπιστημίῳ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκπαιδευτηρίοις, καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἄρτι ἱδρυθέντι

πολυτεχνείῳ, ὅπερ προσδεῖται μείζονος ἐπιμελείας. Οὕτως ἐκπληροῦνται τοῦ πανελληνίου οἱ πόθοι καὶ τῶν κληροδοτῶν αἱ εὐχαί. Οὕτω διεγείρεται ἡ ἅμιλλα τῶν νέων καὶ ἀναφλέγεται ὁ ζῆλος τῶν ὁμογενῶν. Οὕτως αὔξεται καὶ κρατύνεται ὁ Ἑλληνισμός.

Τῶν κληροδοτημάτων τοῦ πανεπιστημίου οἱ ὑπότροφοι κατατάττονται ὡς ἑξῆς·

Τοῦ κληροδοτήματος	Μανούσου	ἐν τῇ φιλοσοφικῇ	σχολῇ	ὑπότροφ.	2
» »	Ῥάλλη	»	»	»	1
» »	Δ. Μαυροκορδάτου	ἐν τῇ ἰατρικῇ	»	»	3
» »	Γ. Μαυροκορδάτου	ἐν τῇ θεολογικῇ	»	»	1
» »	Θ. Ῥάκου	»	»	»	2
» »	Π. Νικολάου	»	»	»	1
Ἐκ τῶν περισσευμάτων τῶν τόκων τῶν κληροδοτημάτων		ἐν τῇ φιλοσοφικῇ	»	»	1
			Τὸ ὅλον		11

Ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῆς ἐφορείας τῶν σχολείων τῆς Βάρνης ἐνέκρινεν ἡ σύγκλητος, ἵνα ταχθῶσιν εἰς τοὺς ὑποτρόφους τοῦ κληροδοτήματος Παρασκευᾶ Νικολάου δύο ἐκ Βάρνης νέοι, ὧν ὁ μὲν εἷς διήνυσε τὰς γυμνασιακὰς σπουδὰς ἔν τινι τῶν ἐνταῦθα γυμνασίων, ὁ δ' ἕτερος μέλλει διανύσειν αὐτὰς κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ σχολῇ. Συνειδότες δὲ τὴν ἀνάγκην, ἣν ἔχουσιν οἱ κατ' ἐκείνας τὰς χώρας οἰκοῦντες Ἕλληνες διδασκάλων τε καὶ κηρύκων τοῦ θείου λόγου, εἰσηκούσαμεν τῶν ἀδελφῶν Βαρναίων τὴν αἴτησιν καὶ παρεδεξάμεθα ἄνευ διαγωνισμοῦ, συμφώνως τῇ διαθήκῃ τοῦ κληροδότου, τοὺς ὑπὸ τῆς κοινότητος Βάρνης συνισταμένους δύο τούτους νέους ὡς ὑποτρόφους ἀντὶ τῶν τέως διατελούντων ὡς τοιούτων, ὧν ὁ μὲν ἀπεδήμησεν, ὁ δ' ἕτερος διήνυσε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ.

Πλὴν δὲ τῶν ἀνωτέρω, συντηροῦνται ἐν Εὐρώπῃ δαπάνῃ τοῦ πανεπιστημίου ἀπὸ τριετίας τρεῖς ἕτεροι ὑπότροφοι, σπουδάζοντες εἰδικοὺς κλάδους μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Τῆς δὲ κυβερνήσεως γνωστοὶ ὑπότροφοι ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

Τοῦ Βελλείου κληροδοτήματος ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ.......	6
Ἐξ ἄλλων κληροδοτημάτων.	
ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ....................................	4
ἐν τῇ νομικῇ....................................	5
ἐν τῇ ἰατρικῇ....................................	3
Τὸ ὅλον τῶν ὑποτρόφων τῆς κυβερνήσεως ἐν τῷ πανεπιστημίῳ....................................	18

Μετὰ πλείστης δὲ χαρᾶς ἀγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι οἱ τῶν πανεπιστημιακῶν ὑποτροφιῶν πόροι αὔξονται ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου διὰ τῆς ἀφιερώσεως δυνάμει διαθήκης κληροδοτήματος τοῦ ἄρτι ἀποβιώσαντος ἐν Ἀθήναις Ἰωάννου Βαρήκα, ὅστις ἐκ Θράκης, ὡς λέγεται, τὸ γένος ἕλκων, γέννημα δὲ τοῦ κλεινοῦ Ἄργους, εἰς ὃ ὁ πάππος αὐτοῦ καταδιωκόμενος ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως κατέφυγε, κατέλιπε τῷ πανεπιστημίῳ τὸ τριτημόριον τῆς αὐτοῦ οὐσίας, τιμώμενον οὐχὶ ἔλαττον τῶν 150 χιλ. δραχμῶν καὶ συνιστάμενον τὸ πλεῖστον μὲν ἐξ οἰκοπέδων καὶ λοιπῶν κτημάτων ἐλάχιστον δὲ ἐκ χρημάτων κατατεθειμένων ἐν τῇ ἐθνικῇ τραπέζῃ.

Ἐκ τῶν τόκων τοῦ κληροδοτήματος τούτου μετὰ τὴν ἐκποίησιν τῶν κτημάτων, ἐντέλλεται ἐν τῇ διαθήκῃ, ὅπως ἐκπαιδεύωνται φοιτηταὶ τοῦ πανεπιστημίου. Ζηλωτὸν τὸ παράδειγμα. Ὁ γραμμάτων ἄμοιρος Ἰωάννης Βαρήκας, περὶ τῆς τῶν γραμμάτων διαδόσεως ἐφρόντισεν, σπεύδων τῳόντι εἰς ἐπικουρίαν τῆς φιλομαθοῦς ἀλλὰ πενομένης νεότητος. Ὁ διὰ μυρίων πόνων καὶ ἀπείρων στερήσεων καὶ πλείστων ἱδρώτων συλλέξας τὸ οὐχὶ εὐκαταφρόνητον χρῆμα ἕνα μόνον σκοπὸν ἐφάνη προτιθέμενος δι' ὅλου αὐτοῦ τοῦ βίου, τὸ τοῦ Γένους μεγαλεῖον[1] καὶ τὴν ἐν παιδείᾳ προκοπήν, μὴ εἰδὼς ἴσως ὅτι

[1] Τὸ ἕτερον τριτημόριον ἐκληροδότησε τῇ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου ἐπιτροπῇ, καὶ τὸ τελευταῖον τῇ αὐτοῦ μητρί.

καὶ αὐτὸς ἀντὶ τῆς λήθης ἐν τῷ τάφῳ κατὰ τὸν μετέπειτα χρόνον, περιβάλλεται ἐπαξίως τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς τῆς ἀϊδίου δόξης τὸν στέφανον.

Διὰ τοῦτο καὶ τὸ πανεπιστήμιον, ὅπερ ἐμεγαλύνθη μέχρι τοῦδε καὶ ἐλαμπρύνθη τῇ φιλογενεῖ στοργῇ τῶν ἁπανταχοῦ ὁμογενῶν, οὐδέποτε ἐπιλανθάνεται τῆς πρὸς τοιούτους ἄνδρας ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης.

Πλὴν τῆς χρυσοῖς γράμμασιν ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματος αὐτῶν εἰς τὴν πρὸ τῆς μεγάλης θύρας στήλην τῶν εὐεργετῶν, τελεῖ κατ' ἔτος ὑπὲρ τῆς μνήμης πάντων, εὐεργετῶν τε καὶ συνδρομητῶν, ἱερώτατον καὶ χριστιανικώτατον καθῆκον, δημοτελὲς μνημόσυνον.

Καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τὸ μνημόσυνον τοῦτο ἐπετελέσθη τῇ ἡμέρᾳ τῶν τριῶν μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων καὶ ἱεραρχῶν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ, δημοτελῶς ἱερουργήσαντος τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου καὶ προέδρου τῆς ἱερᾶς συνόδου, καὶ μνημονεύσαντος κατ' ὄνομα τοὺς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει εὐεργέτας καὶ συνδρομητὰς κατά τε τὴν ἔξοδον τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ ἐν τῷ μνημοσύνῳ. Λόγος δὲ τῇ τελετῇ μάλιστα πρέπων ἀπηγγέλθη ὑπὸ τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας καὶ πρωτοπρεσβυτέρου κ. Π. Ῥομπότη.

Ἑτέρα δὲ τελετὴ μεγαλοπρεπὴς καὶ κατανυκτικωτάτη, πανδήμως τελεσθεῖσα καὶ ἐν ὑπαίθρῳ, πρὸ τῶν προπυλαίων τοῦ πανεπιστημίου, ἦν ἡ τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ ἀνδριάντος[1] Ῥήγα τοῦ Φερραίου, ὃν ἰδίᾳ δαπάνῃ, ὡς γνωστὸν, ἱδρύσατο ὁ ἐξ Ἠπείρου φιλόμουσος καὶ φιλογενὴς Γεώργιος Ἀβέροφ.

Ἀπερίγραπτος ὑπῆρξεν ὁ ἐνθουσιασμὸς, ὃν τῆς ψυχρᾶς μὲν καὶ ἄπνου ἐκείνης εἰκόνος ἀλλὰ λίαν συγκινητικῆς ἡ θέα

[1] Ἔργον τῆς γλυφίδος τοῦ καλλιτέχνου Κ. Ι. Κόσου ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς διαπρεπόντων γλυπτῶν.

διήγειρεν ἅμα τῇ ἀποκαλύψει αὐτῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ παρεστῶτος πλήθους, παντὸς γένους καὶ πάσης ἡλικίας.

Τὸ λαμπρὸν καὶ σεμνὸν τῆς τελετῆς ἐμεγάλυνεν ἐξαισίως καὶ ἐλάμπρυνεν, ἔνθεν μὲν, ἡ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀριστέων τῆς πολιτείας καὶ τοῦ λαοῦ τῆς πρωτευούσης διαπρεπῶς παρεστῶσα γαληνοτάτη ἡμῶν ἄνασσα, ἐπὶ παστάδος φιλοκάλως κεκοσμημένης· ἔνθεν δὲ, τῆς ἐθνικῆς ἰδέας τὸ μεγαλεῖον, ἐμφαινούσης ἐν τῇ πρὸ τῶν προπυλαίων τοῦ πανελληνίου τεμένους τῶν μουσῶν στηθείσῃ εἰκόνι τὸ μὲν, τῆς ἀψευδοῦς φιλοπατρίας τὸ παράδειγμα καὶ τὴν δύναμιν· τὸ δὲ, τῆς πρὶν δούλης καὶ πεπτωκυίας Ἑλλάδος τὴν θείᾳ συνάρσει ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀρξαμένην ἀνάστασιν.

Ἀκατάσχετοι ἦσαν οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας τῶν παρεστώτων, καὶ ἄναυδοι πάντες καὶ δακρυρροῦντες ἔστησαν, αἰσθανόμενοι τῆς νῦν αὐτονομουμένης Ἑλλάδος τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν τότε τοῦ ἑλληνικοῦ γένους ἐξουθένισιν. Διὸ τὸν πρόδρομον καὶ ἀληθῆ τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας πρωτομάρτυρα οὔτε ὕμνων, οὔτ' ἐγκωμίων πρὸς πανηγυρισμὸν ἐκρίναμεν ἐπιδεόμενον. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐστιν αὐτόχρημα ὕμνος καὶ λατρεία ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς Ἕλληνος. Μόνον δὲ βραχεῖα προσφώνησις ἡμῶν προκατήρξατο τῆς τελετῆς, ἐξηγήσασα πρὸς τοὺς παρεστῶτας τὸν λόγον αὐτῆς, καὶ ταύτην εἰς αἰωνίαν μνήμην τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου τοῦ ἱδρυτοῦ προσαρτῶμεν ἐν τέλει.

Εἴθε καὶ τοῦ ἑτέρου ἀνδριάντος ἡ ἀποκάλυψις, περατουμένου προσεχῶς καὶ ἐκδηλοῦντος ἐν τῇ εἰκόνι Γρηγορίου τοῦ Πατριάρχου τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας τὴν ἀχώριστον σύμπραξιν εἰς τοῦ ἔθνους τὴν παλιγγενεσίαν, λάβοι αὐτόπτην μεταξὺ τῶν λοιπῶν σεμνῶν προσώπων καὶ συμπανηγυριστὴν καὶ αὐτὸν τὸν ἠπειρώτην ἱδρυτήν.

Ὁ δὲ ποιητικὸς ἀγὼν ἐτελέσθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δημοτελῶς. Κριταὶ τῶν ποιημάτων ἦσαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν

ἡμῶν οἱ καθηγηταὶ κκ. Στέφανος Κομανούδης, Θ. Ἀφεντούλης, Δ. Σεμιτέλλος καὶ Γεώργιος Μιστριώτης, ὁ καὶ εἰσηγητής.

Ποιήματα δὲ ὑπεβλήθησαν τὸ λῆξαν ἔτος πλείονα ἢ τἆλλα ἔτη, ἐν ἅπασι 45 τὸν ἀριθμὸν, τουτέστι 15 λυρικὰ, κωμῳδίαι 10, παρῳδίαι 2, τραγῳδίαι 10, ἐπικολυρικὰ 4 καὶ ἔπη 4.

Οὐδὲν ὅμως τῶν ὑποβληθέντων ποιημάτων, ἐκρίθη ἄξιον βραβεύσεως. Ὡς ἐξέχοντα δὲ τῶν λοιπῶν ἐπῃνέθησαν τὰ ἑξῆς:

1. Ὁ Κατσαντώνης,
2. Τὸ μῆλον τῆς Ἔριδος,
3. Ἡ φαντασία καὶ ἡ καρδία,
4. Ὁ Φαέθων,
5. Ὁ γοργὸς ἱέραξ καὶ
6. Ἡ τραγῳδία Γανδαλώνης,

καθὰ ἐκ τῆς ἀπαγγελθείσης καὶ δημοσιευθείσης κρίσεως ἐγένετο δῆλον.

Τοῦ δὲ ἄθλου τὸ χιλιόδραχμον γέρας οὐδενὶ τῶν τοῦ ἔτους τούτου ποιημάτων δοθὲν, ἀφιερώθη ὑπὸ τοῦ φιλομούσου ἀγωνοθέτου εἰς ἑτέραν χρῆσιν, πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν συμβάλλουσαν, εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς προτομῆς τοῦ ποιητοῦ τῆς νέας Ἑλλάδος Ἀλεξάνδρου Σούτσου, ποιηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἐκ Σμύρνης καλλιτέχνου κυρίου Πραξίου.

Ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον ἡ πληθὺς τῶν ὑποβαλλομένων ἑκάστοτε εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ποιημάτων ἐπιτροπείαν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑτερογενὲς αὐτῶν καθιστῶσι λίαν δυσχερῆ τὴν κρίσιν, ὡς γινομένην ἐπὶ ἑτεροειδῶν ἔργων καὶ ἐνίοτε οὐχὶ ἄτρωτον ἢ ἀμέτοχον μεμψιμοιριῶν, συναινέσει τοῦ ἀγωνοθέτου, διῃρέθη ἐπὶ τὰ ἐφεξῆς ἔτη ὁ ποιητικὸς διαγωνισμὸς κατὰ γένη ποιημάτων, ὁρισθέντος τὸ ἐπιὸν ἔτος τοῦ τῶν δραμάτων γένους.

Μετὰ τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν ἐπετελέσθη ὁ φιλολογικὸς τοῦ φιλογενοῦς κ. Θ. Ῥοδοκανάκη. Ἀλλ' εἰς τὴν κρίσιν

τῆς ἐπὶ τούτου τεταγμένης ἐπιτροπείας, συγκειμένης ἐκ τῶν καθηγητῶν κ. κ. Κ. Ἀσωπίου, Φιλίππου Ἰωάννου καὶ Στεφ. Κουμανούδη ἓν μόνον σύγγραμμα ὑπεβλήθη, συντεταγμένον ἐπιμελῶς, περὶ τῶν ἐθίμων καὶ ἠθῶν τῆς νέας Ἑλλάδος, κατὰ τὸ προκηρυχθὲν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς θέμα καὶ αὐτὸ ἐκρίθη βραβεύσεως ἄξιον καὶ ἐστεφανώθη. Συγγραφεὺς δὲ αὐτοῦ εἶναι ὁ ἐκ Μεσηνίας εὐφυέστατος καὶ ἐπιμελέστατος κ. Πολίτης, ὃς ἔλαβε τὸ χιλιόδραχμον γέρας μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐλλιπῶν μερῶν.

Ἕτερος δὲ διαγωνισμὸς, ὅστις πρώτην φορὰν πανηγυρικῶς ἐπετελέσθη, προσκλήσει τῆς πρυτανείας, κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐν τῇ τῶν τελετῶν μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ πανεπιστημίου, εἶνε ὁ Συμβουλίδειος ἰατρικὸς διαγωνισμὸς, γενόμενος τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ ποιητικοῦ, τελεταρχοῦντος τοῦ προέδρου τῆς ἰατρικῆς ἑταιρίας κ. Α. Ἀναγνωστάκη, συμφώνως τῷ κανονισμῷ τοῦ ἰατρικοῦ τούτου διαγωνίσματος.

Πραγματεῖαι δὲ ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν κριτῶν τέσσαρες, αἵτινες κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν ἦσαν πολλοῦ λόγου ἄξιαι καὶ ἅπασαι ὄντως ἔργα ἐπιστημόνων ἀνδρῶν. Βραβεύσεως ὅμως ἀξία ἐκρίθη ἡ περὶ τοῦ αἰσθητηρίου τῆς ὁράσεως, ἧς συγγραφεὺς ἐκηρύχθη μετὰ τὴν ἀποσφράγισιν τοῦ δελτίου ὁ διακεκριμένος ἐν ἰατροῖς καὶ λίαν ἐντριβὴς περὶ τὰ ἀνατομικὰ κ. Λουκᾶς Παπᾶ Ἰωάννου, ὁ ἐξ Ἀραχώβης, πρὸς ὃν ἐδόθη, ἐπευφημούντων τῶν ἀκροατῶν, ὁ στέφανος καὶ τὸ δισχιλιόδραχμον γέρας.

Τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς κ. Δ. Α. Οἰκονόμου συσταθὲν χιλιόδραχμον ἀγώνισμα, τὸ κατὰ διετίαν τελούμενον ἐν Ἀθήναις καὶ ὑπόθεσιν ἔχον μεταφράσεις ἀπὸ τῶν πρωτοτύπων δοκίμων Ἑλλήνων καὶ ἀλλογλώσσων ποιητῶν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἔμμετρον ἢ πεζὴν γλῶσσαν προεκηρύχθη πρώτην ἤδη φορὰν,

προταθέντος πρὸς μετάφρασιν τοῦ α΄ μέρους τῆς τοῦ Δάντου θείας κωμῳδίας l'Inferno.

Ἐν ᾧ δὲ οἱ φιλόμουσοι ὁμογενεῖς, εἰς τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν τὴν ἐμβριθεστέραν καλλιέργειαν ἀποβλέποντες, οἱ μὲν ἀγῶνας συνέστησαν, ὅπως διεγείρωσι τῶν νέων τὴν ἅμιλλαν καὶ φιλομάθειαν, οἱ δὲ ὑποτροφίας ἐκληροδότησαν, εἴπωμεν μετὰ παρρησίας ὅτι καὶ τοῦ πανελληνίου τούτου καθιδρύματος ὁ τῶν καθηγητῶν ὅμιλος, ὁ παρασκευάζων τὴν μέλλουσαν Ἑλλάδα, οὐδενὸς ἐλαττοῦται κατὰ τὸν ζῆλον, ἀλλὰ καὶ ἐν μεγίσταις δυσχερείαις φροντίζει μετ' ἀκαμάτου ζήλου ἕκαστος οὐ μόνον ὅπως διανύῃ μετ' ἀκριβείας τὸν κύκλον τῶν αὐτοῖς ἀνατεθειμένων μαθημάτων ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς διηνεκοῦς καὶ ἐμβριθοῦς μελέτης ὁσημέραι ὑπέρτερος ἑαυτοῦ γίνηται.

Εὐγνωμοσύνης δὲ φόρος ὀφείλεται πρὸς τὴν σεβαστὴν κυβέρνησιν ἐπὶ τῇ προσθήκῃ διακεκριμένων λογίων εἰς τὴν τάξιν τῶν καθηγητῶν. Μόνοι οἱ μὴ εἰδότες ἐκπλήττονται ἐπὶ τῷ ἀριθμῷ τῶν ὑπαρχόντων. Καὶ ὅμως πλεῖστα κενὰ ὑπάρχουσιν ἔτι, ὧν ἡ συμπλήρωσις ἀπαραίτητος. Πλεῖστοι δὲ κλάδοι ἔχουσι χρείαν ἕκαστος πλειόνων καθηγητῶν. Τὸ πανεπιστήμιον ἂν τωόντι προώρισται διὰ τῆς διαδόσεως τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν εἰς ἐκπολίτισιν καὶ προαγωγὴν οὐ μόνον τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀνατολῆς ὅλης, ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως, δέον ἵνα περιλαμβάνῃ πάσης ἐπιστήμης κλάδους καὶ ἰδίως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐν ἑκάστῳ κλάδῳ τούτων πλείονας καθηγητάς.

Καὶ εἰς μὲν τοὺς καθηγητὰς προσετέθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος οἱ ἑξῆς.

Ὁ εὐπαίδευτος καὶ πρώην ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ

ἐν τῷ ἡμετέρῳ στρατῷ, διδάκτωρ δὲ τῶν μαθηματικῶν τῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων, κ. Ν. Νικολαΐδης διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ.

Ἔκτακτος δὲ καθηγητὴς τῆς τοπογραφικῆς ἀνατομίας καὶ ἐγχειριστικῆς, ὁ καὶ ἄλλοτε διατελέσας καὶ εὐδοκίμως διδάξας κ. Παῦλος Ἰωάννου.

Ὁ δὲ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διορισθεὶς ἐπίτιμος καθηγητὴς τῆς καθολικῆς ἱστορίας, γνωστὸς ἡμῖν διὰ τὴν αὐτοῦ παιδείαν κ. Γρηγόριος Παπαδόπουλος, ἀσχολούμενος περὶ πολλὰ καὶ σπουδαῖα ἔργα ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν, ἀπηλλάγη τῶν πανεπιστημιακῶν καθηκόντων. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ διωρίσθη ἔκτακτος καθηγητὴς ὁ τέως ὑφηγητὴς τῆς ἱστορίας τῶν πολιτευμάτων κ. Σωκράτης Τσιβανόπουλος.

Ἐπευφημοῦντες διὰ τὸν διορισμὸν τοῦ νέου καθηγητοῦ, διότι δικαίως τε καὶ λίαν ἐλλόγως προήχθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου εἰς τοὺς καθηγητάς, ὑποδειχθεὶς ὑπ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, οὐδόλως κρίνομεν ἐπιδοκιμαστέαν τοῦ ἑτέρου καθηγητοῦ τὴν ἀποχώρησιν ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας περὶ κλάδον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων τὰ μάλιστα ἐκτενέστατον καὶ σπουδαιότατον.

Ἡ καθολικὴ ἱστορία εἶνε πράγματι τὸ σέλας, τὸ σελαγίζον ἠρέμα τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τοῦ ἀχανοῦς ὕψους τοῦ παρελθόντος ἐν τῇ σκοτεινῇ πορείᾳ τοῦ μέλλοντος.

Τὸ ὑπ' αὐτοῦ διαχεόμενον φῶς, ὅσον πολὺ καὶ ἂν διαχέηται οὐδέποτε ἐκθαμβοῖ τὰ ὄμματα τῶν εἰς αὐτὸ προσβλεπόντων. Διὸ πλειόνων ἑδρῶν τῆς ἱστορίας ὁμολογοῦμεν τὴν ἀνάγκην ἐν τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ, ὅπως πάντες, τῶν πρὸ ἡμῶν τὴν ἱστορίαν τοῦ βίου ἀκούοντες, διὰ μακρῶν καὶ κριτικῶς ἀπομνημονευομένην, ἐγχαράττωσιν ἀνεξαλείπτως ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν, τίνα τὰ αἴτια τὰ περισώσαντά ποτε τὰ ἔθνη καὶ μάλιστα τὸ ἑλληνικὸν γένος καὶ περιαγαγόντα αὐτὰ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς εὐκλείας, καὶ τίνα τὰ ἐπενεγκόντα κατόπιν ἢ συν-

εργήσαντα εἰς τὴν θλιβερὰν αὐτῶν κατάπτωσιν καὶ ὑποδούλωσιν.

Προὐβιβάσθησαν δὲ ὡσαύτως εἰς τοὺς τακτικοὺς καθηγητὰς οἱ τέως ἔκτακτοι καὶ μετ' ἄκρου ζήλου διδάξαντες ἐπὶ πολλὰ ἔτη κκ. Θεόδωρος Ἀρεταῖος καὶ Π. Κυριακός.

Εἰς δὲ τὴν χορείαν τῶν ὑφηγητῶν, τῶν νέων τούτων τῆς ἐπιστήμης ἐργατῶν, προσετέθησαν μετὰ τὴν νενομισμένην δοκιμασίαν, προτάσει τῶν σχολῶν καὶ ὑπουργικῇ ἐγκρίσει, οἱ ἑξῆς τὰ μάλιστα εὐπαίδευτοι:

1 Ὁ κ. Σπ. Μαγγίνας ὑφηγητὴς τῆς χειρουργικῆς παθολογίας.

2 Ὁ κ. Ἀχιλλεὺς Γεωργαντᾶς τῆς ἰατροδικαστικῆς.

3 Ὁ κ. Κωνστ. Δ. Χαζίσκος τῆς μαιευτικῆς.

4 Ὁ κ. Ἰω. Ζωχιὸς τῆς Φυσιολογίας.

5 Ὁ κ. Τιμολέων Ἀργυρόπουλος τῆς πειραματικῆς φυσικῆς.

Ὁ θεσμὸς οὗτος τῆς ὑφηγησίας, τουτέστι τῆς ἀμίσθου ἐν τῷ πανεπιστημίῳ διδασκαλίας, ἔχει ὁμολογουμένως οὐ σμικρὰν τὴν ὠφέλειαν· διότι τὸ μὲν, παρασκευάζονται, καταρτιζόμενοι διὰ μακρᾶς διδασκαλίας ἐνταῦθα, οἱ μὴ τυχὸν ἀλλαχοῦ διδάσκοντες, εἰς διαδοχὴν τῶν ἤδη ὑπαρχόντων καθηγητῶν· τὸ δὲ, οὐκ ὀλίγον συμβάλλονται εἴτε εἰς ἐπανάληψιν, εἴτε καὶ εἰς συμπλήρωσιν ὅσων ἐν τῷ κύκλῳ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας σπεύδων ὁ καθηγητὴς παρέρχεται.

Ἀλλ' ἀτυχῶς καὶ ὁ θεσμὸς οὗτος, ὁ τοσοῦτον ἄλλοθι ὑπάρχων ὠφέλιμος, περιΐσταται κατὰ μικρὸν εἰς ἀχρηστίαν παρ' ἡμῖν, ἅτε τῶν πλείστων ὑφηγητῶν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μὴ διδαξάντων, καὶ τοῦτο διότι τοῖς ὑφηγηταῖς ἐπιβάλλει ὁ ἐν ἰσχύϊ νόμος μόνον καθήκοντα, οὐδὲν δὲ πλεονέκτημα πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ζήλου των καὶ ἐνθάρρυνσιν αὐτῶν ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἐν δὲ τοῖς παραρτήμασι τοῦ πανεπιστημίου, ἡ τρανωτέρα

ἀπόδειξις τοῦ ζήλου τῶν καθηγητῶν καὶ διευθυντῶν περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν αὐτοῖς ἀνατεθειμένων ἐπιστημονικῶν καθηκόντων, εἶνε αὐτοὶ οἱ ἀποφερόμενοι καρποί.

Ἐν μὲν τῷ φιλολογικῷ φροντιστηρίῳ, τῷ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ κ. Φιλίππου Ἰωάννου, οἱ περὶ τὰ φιλολογικὰ ἀσχολούμενοι φοιτηταί, βεβαιοῦται ὅτι καὶ κατὰ τὸ ἀπιὸν ἔτος ἠσκήθησαν τῇ ἐποπτείᾳ τῶν οἰκείων καθηγητῶν οὐ μόνον περὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων ἀλλὰ καὶ περὶ τὸ ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ γράφειν καὶ στοιχουργεῖν, καὶ πολλοὶ τούτων διεκρίθησαν ὡς δηλοῦται ἐν τῇ ἐπισυνημμένῃ ἐκθέσει τοῦ διευθυντοῦ τοῦ φροντιστηρίου, προταθέντες καὶ ὡς ὑπότροφοι.

Εἰς δὲ τὴν Ἀστυκλινικήν, ἧς ὁ σκοπὸς διττὸς οὐ μόνον ἐπιστημονικὸς ἀλλὰ καὶ φιλανθρωπικός, οἱ ἐγγραφέντες 45 διδάκτορες διετέλεσαν φοιτῶντες, καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ διευθυντοῦ καθηγητοῦ κ. Ὀρφανίδου καὶ τῶν τεσσάρων βοηθῶν ἀσκούμενοι περὶ τὴν διάγνωσιν καὶ θεραπείαν οὐ μόνον τῶν προσερχομένων ἀλλὰ καὶ τῶν κατ' οἶκον ὁπουδήποτε τῆς πόλεως διαιτωμένων ἀρρώστων.

Ὁπόσοι δὲ ἄρρωστοι διῆλθον καὶ ὁποῖα νοσήματα ἔφερον, γίνεται ἐκτενὴς λόγος ἐν τῇ ἐπισυνημμένῃ ἐκθέσει τοῦ διευθυντοῦ.

Ἐν δὲ τῷ φυσιογραφικῷ μουσείῳ, εἰς οὗ τὸν πλουτισμὸν τὸ πανεπιστήμιον χορηγεῖ σχεδὸν τὸ ὅλον τῆς χρηματικῆς δαπάνης, ὅ,τι ἐλλείπει δὲν εἶνε ὁ ζῆλος τῶν ἐφόρων καθηγητῶν ἀλλὰ τὰ πρὸς ἐκτενεστέραν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ χρηματικὰ μέσα. Ἐγένοντο δὲ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τινὲς προσθῆκαι φυσιογραφικῶν ἀντικειμένων, τῶν μὲν ἐξ ἀγορᾶς,

τῶν δὲ ἐκ δωρεᾶς ἐν τῷ ζωολογικῷ καὶ ὀρυκτολογικῷ τμήματι.

Ἐν δὲ τῷ φυτολογικῷ διατελοῦντι δυνάμει ἰδίου κανονισμοῦ ὑπὸ τὴν ἐφορείαν τοῦ καθηγητοῦ τῆς βοτανικῆς, καὶ συλλογαὶ καὶ περιγραφαὶ ἐγχωρίων φυτῶν ἐγένοντο οὐκ ὀλίγαι κατὰ τὸ ἀπιὸν ἔτος διὰ τῆς ἐκδρομῆς κατὰ τὴν Εὔβοιαν καὶ τὴν Πελοπόννησον αὐτοῦ τοῦ καθηγητοῦ κ. Θεοδώρου Ὀρφανίδου, οὗτινος τὸ ὄνομα οἱ τῆς Εὐρώπης βοτανικοὶ ἔδωκαν πρὸς τιμὴν πολλοῖς τῶν φυτῶν τῆς Ἑλλάδος καί τινων χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἅτινα αὐτὸς ἔγνω, διέκρινε καὶ περιέγραψε καὶ ἐδημοσίευσε.

Ἡ τοιαύτη πρὸς τὸν ἡμέτερον βοτανικὸν ἀπονεμομένη ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων τιμὴ ἀποδείκνυσιν ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν ἤρξατο ἤδη μετὰ ζήλου ἡ καλλιέργεια ἐπιστημονικῶν κλάδων, παρεχόντων τροφὴν οὐ μόνον τῷ φιλοσοφοῦντι περὶ τὴν μελέτην τῶν φυσικῶν ὅρων τῆς ζωῆς ἀλλὰ καὶ τῇ ἑλληνικῇ αὐτῇ κοινωνίᾳ πλείστην τὴν ὠφέλειαν ἐγγυωμένων ἐν τῷ μέλλοντι.

Ὁ διακαὴς δὲ πόθος τοῦ καθηγητοῦ περὶ κατασκευῆς καὶ θερμοκηπείου ἐν τῷ βοτανικῷ κήπῳ πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις φυομένων φυτῶν ἐξεπληρώθη τέλος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, χορηγησάσης τῆς συγκλήτου τὰ πρὸς οἰκοδόμησιν τοῦ θερμοκηπείου κατὰ τὸ ἐφικτὸν χρήματα. Ἐν τοῖς ἐπισυνημμένοις ἐκθέσεσι πρὸς τὴν πρυτανείαν περὶ τῶν φυσιογραφικῶν γίνεται ἐκτενὴς λόγος.

Ἐν δὲ τῷ μαιευτηρίῳ, οὗτινος διευθυντὴς εἶνε ὁ τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου καθηγητὴς τῆς μαιευτικῆς, πλὴν τῶν τεταρτοετῶν φοιτητῶν καὶ τῶν διδακτόρων τῶν διδαχθέντων θεωρητικῶς τε καὶ πρακτικῶς καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, τὰ πρὸ τοῦ τοκετοῦ, τὰ κατ' αὐτὸν, καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῶν λεχωΐδων φαινόμενα, ἐνεγράφησαν καὶ ἐφοίτησαν κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος τριάκοντα δύο μαθήτριαι πρὸς ἐκμάθησιν τῆς

μαιευτικῆς· 20 δὲ τὸν ἀριθμὸν προσελθοῦσαι εἰς τὰς θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς ἐξετάσεις ἐνώπιον τοῦ ἰατροσυνεδρίου ἔλαβον τὴν ἀπόλυτον ἄδειαν τοῦ ἐξασκεῖν τὸ μαιευτικὸν ἔργον πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν δὲ τῷ ὀφθαλμιατρείῳ, ὅπερ πλὴν τῆς χιλιοδράχμου πανεπιστημιακῆς χορηγίας, εἶνε αὐτοσυντήρητον, βοηθούμενον ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς φιλανθρωπικῶν συνεισφορῶν οὐ μόνον τῶν ἐν Ἀθήναις ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω ὁμογενῶν, ἀπεδείχθη καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὅτι διὰ τοῦ ζήλου καὶ τῆς σοφῆς ἐμπειρίας τοῦ διευθυντοῦ καὶ καθηγητοῦ κ. Ἀναγνωστάκη, μεγίστης καὶ πολλαπλῆς ὠφελείας γίνεται πρόξενον, πανταχόθεν συρρεόντων οὐ μόνον τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀνατολῆς· καὶ ἐκ μόνης τῆς Ἑλλάδος προσῆλθον περὶ τοὺς 330, ἐκ δὲ τῶν ἔξω τῆς Ἑλλάδος γειτονικῶν ἐπαρχιῶν 415· ὁποίας δὲ ὀφθαλμίας καὶ ὁπόσας ἔφερον οἱ προσελθόντες καὶ τίνας ἐγχειρήσεις ὑπέστησαν εἰς ἀνάκτησιν τῆς πολυτίμου εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁράσεως, περὶ τούτων γίνεται ἀκριβὴς περιγραφὴ ἐν τῇ ἐπισυνημμένῃ ἐκθέσει τοῦ καθηγητοῦ καὶ διευθυντοῦ κ. Ἀναγνωστάκη πρὸς τὴν Πρυτανείαν.

Ἀλλ' ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν μετὰ τοσούτου ζήλου γινομένων ἐν τοῖς παραρτήμασι τοῦ πανεπιστημίου τίς παρέρχεται ἐν σιγῇ τὰ σοφὰ τοῦ Σιναίου ἀστεροσκοπείου ἔργα καὶ τὰς ἀστρονομικὰς καὶ μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις τοῦ διευθύνοντος αὐτὸ σοφοῦ ἀνδρὸς κ. Σμὶθ καὶ τῶν βοηθῶν αὐτοῦ; Ὑπὸ τὴν διαύγειαν καὶ καθαρότητα τοῦ οὐρανοῦ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ δι' οὗ ζήλου καλλιεργεῖται καὶ ὁ κλάδος οὗτος, ταχέως ἡ πατρὶς ἡμῶν ἀνακτήσεται τὴν εὔκλειαν αὐτῆς.

Ἐν ἅπασι δὲ τοῖς καθηγηταῖς εἷς μόνος ἐφάνη ἐλαττούμενος τῶν λοιπῶν οὐχὶ κατὰ τὸν ζῆλον ἀλλὰ κατὰ τὸν χρόνον, ἀνεπαρκῆ καταστάντα, ὡς περισπώμενος εἰς τὰς πολυειδεῖς καὶ σπουδαίας φροντίδας περὶ τὴν διοίκησιν καὶ τὴν διεξ-

αγωγὴν τῶν ὑποθέσεων τοῦ πανεπιστημίου. Διὸ πολλάκις ἤρξατο τῶν παραδόσεων ὁ πρύτανις καὶ πολλάκις διέκοψεν αὐτάς.

Ἡ πρυτανεία ἀληθῶς μέγα βάρος, ὁμολογεῖται παρὰ πάντων.

Καὶ ἄν τις φέρῃ εἰς πέρας τὸ βάρος, ὁμολογητέον ὅτι δι' ὅλης τῆς πορείας βαίνει πάντοτε ὑποβασταζόμενος ὑπὸ τοῦ φιλοπονωτάτου καὶ ὄντως ἀκαμάτου γραμματέως, ὅστις δικαίως λέγεται ἡ ζῶσα ἱστορία τοῦ πανεπιστημίου, ἅτε ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας μετὰ ζήλου μοχθήσαντος εἰς τὰ τῆς προαγωγῆς αὐτοῦ. Οὐδεὶς δὲ τῶν πρυτάνεων ἐπιλανθάνεται τῶν στιβαρῶν βραχιόνων τῆς πρυτανείας, τῶν ὑπογραμματέων κκ. Γ. Δαμιανοῦ καὶ Ἰατρίδου, διὰ τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἀκριβείας τῶν ὁποίων διεξάγεται ἡ πολλὴ καὶ μεγάλη τοῦ πανεπιστημίου ὑπηρεσία, οὐδὲ τοῦ φιλοτίμου καὶ ἀκριβεστάτου περὶ τὴν λογιστικὴν διαχείρισιν λογιστοῦ κ. Νικολαΐδου, ὅστις ἴσην διατρέφει στοργὴν πρὸς τὸ πανελλήνιον τοῦτο καθίδρυμα.

Ἀλλ' ὅ,τι κατέστησεν ἀνεκτότερον τῆς πρυτανείας τὸ βάρος καὶ συνετέλεσεν εἰς ἀνακούφισιν τῶν ἐξ αὐτῆς μόχθων ἦν ἡ κοσμιότης, ἣν ἐπεδείξατο ἡ ἑλληνικὴ νεότης καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος. Πρὸς ταύτην ἀπονέμω δικαίως τὰς ἐμὰς εὐχαριστίας.

Τὸ μεταίχμιον σημεῖον μεταξὺ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἡ ἑλληνικὴ νεότης, εἶνε αἱ μόναι τῆς πατρίδος χρησταὶ ἐλπίδες.

Μεγάλη ὄντως ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς, καὶ ταύτην κατ' εὐχὴν ἐκπληρώσει, ἐὰν πρὸς τῇ νεωτέρᾳ ἐπιστήμῃ, ἥτις μυριοπλασιάζει τὰς φυσικὰς ἢ ὑλικὰς δυνάμεις τῶν ἐθνῶν, ἀντλῇ τῆς ζωῆς τοῦ ἑλληνισμοῦ τὰ νάματα ἀπὸ τῆς ἐμβριθοῦς μελέτης τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.

Διὰ τούτων ζωπυροῦνται καὶ ὑποθάλπονται αἱ ἀστικαὶ ἀρεταί, αἱ τοσοῦτον ἀναγκαῖαι εἰς σύστασιν καὶ κραταίωσιν ἑνὸς ἔθνους.

Διὰ τούτων ἀνεπλάσθησαν, ἤκμασαν καὶ ἤνθησαν ἐν εὐνο-

μίᾳ καὶ πολιτείᾳ ἐλευθέρᾳ τὰ ἄλλοτε βάρβαρα καὶ ἀσθενῆ ἔθνη.

Διὰ τούτων, διὰ τῆς αὐστηρᾶς ἑλληνικῆς παιδείας, ἡ Ἑλλὰς νικῶσα καὶ ἡττωμένη πάντοτε ἐνίκα τὰ ἔθνη, ὑφ' ὧν ἡττᾶτο.

Νικήσασα διὰ τοῦ ἥρωος αὐτῆς Ἀλεξάνδρου τὴν Ἀσίαν, διέσπειρεν ἑαυτὴν καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν.

Ἱδρυομένη ἢ ἡττωμένη ἡ Ἑλλάς, ἐγειρομένη ἢ πίπτουσα ἐγένετο πανταχοῦ τῆς Ἀσίας ἑστία ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἑστία ἐξέχουσα πασῶν τῶν πέριξ αὐτῆς.

Ἀνέλαμπεν ἀληθῶς ὡς λαμπηδὼν ἐν μέσῳ σκότους, πρὸς ἣν ἠτένιζον πάντες οἱ ἐν σκότει καθήμενοι βάρβαροι, λαμπηδὼν ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἐφυγαδεύοντο ὁσημέραι ἡ ἀμάθεια, ἡ δουλεία καὶ ὁ κτηνώδης βίος.

Διὰ τῆς διασπορᾶς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς γλώσσης ἐν τῇ Ἀνατολῇ συνετελέσθη τὸ μέγιστον ἔργον τῆς παλιγγενεσίας τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου κόσμου· προητοιμάσθη ἔνθεν μὲν ἡ ὁδὸς τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐκεῖσε μεταναστευουσῶν σεμνῶν θυγατέρων τοῦ Διός, τῶν Μουσῶν· ἔνθεν δέ, ἠνεῴχθη ἡ εὐρεῖα πύλη, δι' ἧς εἰσήρχετο πᾶς ὁ τὴν ἀληθῆ ἐπίγειον καὶ τὴν ἀψευδῆ οὐράνιον πολιτείαν ζητῶν, ἡ ἐξάπλωσις τοῦ χριστιανισμοῦ. Μεθ' ὑπερηφανείας τῳόντι ἡ Ἑλλάς, ἡ μικρὰν μὲν τὴν ἑστίαν, ἀπέραντον δὲ τὴν διάνοιαν ἔχουσα ἠδύνατο νὰ κηρύξῃ ὅτι ἄνευ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς οὔτε τότε πολιτικὸς βίος ἐν τῇ ἀνατολῇ, οὔτε ὕστερον διάδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπραγματοποιεῖτο. Καὶ ἂν μὴ ἐπήρχετο ἡ ῥωμαϊκὴ στρατοκρατία, ἴσως τὸ πλεῖστον τῆς ἀνατολῆς ἐγίνετο καὶ ἐλέγετο Μεγάλη Ἑλλάς, καθὼς ἐν Ἰταλίᾳ. Οὕτω ταχέως ὁ διὰ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων διαχεόμενος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατισχύει τῆς βαρβαρότητος, διότι τὸ πνεῦμα δεσπόζει τῆς ὕλης· ἡ δὲ τελεία γλῶσσα πεπολιτισμένου λαοῦ δεσπόζει τῆς ἀτελοῦς γλώσσης λαοῦ ἀπολιτεύτου.

Ἀλλὰ καὶ ὅτε ἠγέρθη ἡ ὑπερήφανος Ῥώμη καὶ ἔστησε

πανταχοῦ τρόπαια, ἤγαγε πολλαχόθεν θριάμβους, ἐγένετο δέσποινα σχεδὸν τοῦ σύμπαντος τότε κόσμου· ναί, ἐδέσποσεν, ἐτυράννησεν, ἐχλεύασεν, ἐξηυτέλισε καὶ τὴν μικρὰν Ἑλλάδα, ἐσύλησε τὰ ἱερὰ αὐτῆς, ἀφήρπασε τοὺς θησαυρούς, τὸν πλοῦτον, τὰ ἀριστουργήματα τῶν ἀριστεχνῶν αὐτῆς, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἀσθενὴς ἔκλινε τὸν αὐχένα ὑπὸ τὴν βίαν τοῦ πολεμίου, ὡς εὐλύγιστος κάλαμος ὑπὸ τὴν βιαίαν πνοὴν τοῦ ἀνέμου, ἀλλὰ τὸ ζωοποιὸν αὐτῆς πνεῦμα ἐξετείνετο διὰ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ ἐκρατύνετο. Ὁ ἑλληνισμὸς καὶ ἡ γλῶσσα ἔζων· καὶ ὁ τέως κατὰ πάντα ὑπερήφανον νικητὴν ἑαυτὸν νομίσας Ῥωμαῖος, ἐδείχθη ἡττημένος ἐν πολλοῖς, ὑποκύψας εἰς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων τὴν ἐπιδρομήν.

Ἡ μειλίχιος ἑλληνικὴ Μοῦσα ὑπέταξεν ὄντως τὸν σκαιὸν τῆς Ῥώμης Ἄρην.

Ναί, ἡ ἑλληνικὴ παιδεία ἀνέδειξε τὴν Ἑλλάδα νικήτριαν ἐν τῇ βαρβάρῳ Ἀνατολῇ, νικήτριαν καὶ ἐν τῇ Δύσει.

Ἡ ἑλληνικὴ παιδεία διέσωσεν αὐτὴν μέχρις ἐσχάτων διὰ μέσου τῶν βαρβαρικῶν θυελλῶν ὡς διὰ πολυκυμάντου θαλάσσης, προσορμίζουσα αὐτὴν εἰς ἀκύμαντον λιμένα.

Καὶ ὅτε τέλος ὑπέστη τὸν σκληρότατον τῶν ζυγῶν, διὰ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων παρῆλθε πάλιν ἐπὶ τὴν σκηνήν, μόνη οὖσα, ὥς τις διάσημος ἱστορικὸς ἔγραψε, μόνη οὖσα ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἀντιπρόσωπος, ὅστις ἔχων ἀκριβῆ μνήμην τῆς παρελθούσης αὐτοῦ δόξης, σπεύδει καὶ ἤδη γοργῷ τῷ ποδὶ πρὸς νέαν δόξαν καὶ εὔκλειαν, ἐπ' οὐδενὸς ἄλλου στηρίζων τὰς ἐλπίδας, εἰμὴ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἀθανάτου αὐτῆς γλώσσης.

Διό, φιλτάτη νεολαία, πρὸς τῇ νεωτέρᾳ ἐπιστήμῃ, δι' ἧς ἐπιρρωνύονται ὑλικῶς τὰ ἔθνη, ἡ ἑλληνικὴ παιδεία ἐννοουμένη καὶ πραττομένη, ἔστω σοι ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος τὸ γλυκύτερον καὶ μᾶλλον περισπούδαστον μέλημα.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ,

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑΣ ΤΑΥΤΗΣ,

ΕΠΕΞΗΓΟΥΝΤΑ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΣΤΕΡΟΝ

ΤΑ ΕΝ ΑΥΤΗ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑ.

Α'.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1870—1871 ἐγγραφέντων ἐν τοῖς μητρῴοις τοῦ πανεπιστημίου φοιτητῶν.

Οἱ φοιτηταὶ οὗτοι κατὰ σχολὰς θεωρούμενοι ἀνήκουσιν	νέοι	παλαιοὶ	ὁμοῦ
Εἰς τὴν θεολογικὴν σχολὴν........	9	17	26
» » νομικὴν »	132	490	622
» » ἰατρικὴν »	123	300	423
» » φιλοσοφικὴν »	37	83	120
» τὸ φαρμακευτικὸν σχολεῖον.....	19	34	53
ἐν ὅλοις	320	924	1244
Κατὰ δὲ τὰς χώρας ἐξ ὧν ὁρμῶνται ἔχουσιν ὧδε·			
Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως...........	3	9	12
» Θρᾴκης.....................	11	5	16
Ἐξ Ἑλληνικῆς Βουλγαρίας..........	3	2	5
Ἐκ Μακεδονίας..................	7	23	30
Ἐξ Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας..........	11	27	38
Ἐκ Θεσσαλίας...................	18	30	48
» τῆς ἰδίως Ἑλλάδος.............	60	185	245
» Πελοποννήσου	134	390	524
» τῶν νήσων	10	18	28
Ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων............	15	41	56
Ἐξ Εὐβοίας καὶ Σποράδων..........	9	57	66
Ἐκ Κυκλάδων....................	18	61	79
» Κρήτης.....................	7	21	28
» μικρᾶς Ἀσίας	4	13	17
» τῶν νήσων μικρᾶς Ἀσίας........	9	39	48
Ἐξ Ἑλληνικῆς Συρίας.............	0	1	1
» Αἰγύπτου	0	1	1
» Ἰταλίας	1	0	1
Ἐκ Σουηκίας	0	1	1
	320	924	1244

Κατὰ δὲ γυμνάσια, ἐξ ὧν προῆλθον, θεωρούμενοι ἔχουσιν ὡς ἑξῆς.

Δι' ἀπολυτηρίων	τοῦ Α'. γυμνασίου Ἀθηνῶν........			48
»	» Β'.	»	»	43
»	τῆς ῥιζαρείου σχολῆς............			6
»	τοῦ γυμνασίου Πειραιῶς..........			17
»	»	»	Σύρου............	11
»	»	»	Χαλκίδος..........	8
»	»	»	Λαμίας...........	6
»	»	»	Μεσολογγίου........	11
»	»	»	Κερκύρας..........	4
»	»	»	Κεφαλληνίας.......	3
»	»	»	Ζακύνθου..........	7
»	»	»	Πατρῶν...........	36
»	»	»	Καλαμῶν..........	13
»	»	»	Σπάρτης..........	11
»	»	»	Τριπόλεως.........	30
»	»	»	Ναυπλίας..........	20
»	τῆς ἐν Κωνςαντ. μεγ. τοῦ γένους σχολῆς			5
»	τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς....			2
»	τῆς ἐν Χάλκῃ ἐμπορικῆς σχολῆς.....			1
»	τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις θεολογικ. σχολῆς.			3
»	τῆς ἐν Σμύρνῃ εὐαγγελικῆς σχολῆς...			5
»	τοῦ ἐν Χίῳ γυμνασίου............			4
»	τῆς ἐν Ἰωαννίνοις Ζωσιμαίας σχολῆς..			7
				301
Ἐγκρίσει τοῦ φαρμακευτικοῦ σχολείου..........				19
			ἐν ὅλοις	320

Β΄.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν ἐν ἔτει ἀκαδημαϊκῷ 1870—1871 ἐξετασθέντων καὶ ἀξιωθέντων διπλώματος ἢ πτυχίου φοιτητῶν τοῦ πανεπιστημίου.

Αὔξων ἀριθ.	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον.	Πατρὶς	Βαθμὸς
	Α΄. ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ.		
	1. Διδάκτορες.		
1	Χαρίδημος Κ. Δικαῖος......	Λαμπία (Ἠλείας)	λίαν καλῶς
2	Ἰωάννης Δαμουλιάνος.......	Ζάκυνθος	καλῶς
3	Θεμιστοκλῆς Δημητρίου.....	Κυνουρία	»
4	Παῦλος Μαρούλης..........	Μεσολόγγιον	»
5	Βαρβαρῖγος Πήληκας.......	Ἰθάκη	»
6	Σπυρίδων Μαράτος.........	»	»
7	Νικόλαος Στρατουδάκης.....	Κρήτη	»
8	Στυλιανὸς Βάλληνδας.......	Κύθνος	»
9	Μιχαὴλ Γ. Μαυρομαρᾶς.....	Τῆνος	»
10	Πάνος Ἀναγνωστόπουλος....	Τρίπολις	»
11	Ἰωάννης Γριμάνης..........	Πάτραι	»
12	Δημήτριος Γ. Σωμάκης......	Μεσολόγγιον	»
13	Παναγιώτης Χέβας.........	Ἀταλάντη	»
14	Νικόλαος Παπαγιαννόπουλος..	Μεσσηνία	»
15	Γεώργιος Κ. Σάρρος........	Ἤπειρος	»
16	Κωνσταντῖνος Καλοθῆς......	Σμύρνη	»
17	Ἐπαμεινώνδας Βενιζέλος....	Ἀθῆναι	»
18	Τιμολέων Τολιόπουλος......	Κόρινθος	»
19	Μιχαὴλ Κ. Κωτσάκης......	Ἄργος	λίαν καλῶς
20	Ἐπαμινώνδας Φραγκούλης..	Σάμος	»
21	Σωκράτης Ἰωαννίδης.......	»	καλῶς
22	Δημήτριος Ἀποστολόπουλος..	Ὀλυμπία	»
23	Ἰωάννης Γρυπάρης.........	Μύκωνος	λίαν καλῶς
24	Ἀθανάσιος Γ. Πράπας......	Δωρὶς	καλῶς
25	Δημήτριος Νίκας...........	Γαλαξείδιον	»
26	Σωτήριος Δανόπουλος.......	Ἄργος	»
27	Ἰωάννης Κ. Ῥάγκος........	Αἰτωλικὸν	»

Αὔξων ἀριθ.	Ὄομα καὶ ἐπώνυμον.	Πατρὶς	Βαθμὸς
28	Κωνσταντῖνος Χαλκιόπουλος. .	Ἀταλάντη	καλῶς
29	Στυλιανὸς Μιχαλίτσης.	Ζάκυνθος	»
30	Ἠλίας Φιλίππου.	Ἀταλάντη	»
31	Γεώργιος Α. Ῥοϊλὸς.	Γορτυνία	»
32	Κωνσταντῖνος Διαμαντόπουλος.	Βῶλος	»
33	Γεώργιος Πετρακόπουλος.	Γορτυνία	»
34	Ἰωάννης Εὐκλείδης.	Ἀθῆναι	»
35	Θεόδωρος Οἰκονομόπουλος. . . .	Καλάβρυτα	»
36	Κωνσταντῖνος Βερέττος.	Λαμία	»
37	Μιχαὴλ Πρωτοπαπᾶς.	Ναύπακτος	»
38	Ἀλέξανδρος Φωτύλας.	Καλάβρυτα	λίαν καλῶς
39	Ἀλέξανδρος Γ. Σκουζὲς.	Ἀθῆναι	»
40	Κωνσταντῖνος Ἐλεφάντες. . . .	Εὐρυτανία	καλῶς
41	Γεώργιος Α. Ἀργυρόπουλος. . .	Ἀθῆναι	»
42	Νικόλαος Φιλάρετος.	»	»
43	Δημήτριος Ν. Κιτσίκης.	Λέσβος	»
44	Κωνσταντῖνος Μίσσιος.	Ἰωάννινα	λίαν καλῶς
45	Πέτρος Κηρύκος.	Ἀθῆναι	καλῶς
	Ἀπορριφθεὶς		
	Κωνσταντῖνος Πετούνης.	Τρίπολις	
	2. *Τελειοδίδακτοι.*		
1	Κωνσταντῖνος Βαφιόπουλος. . .	Τριφυλία	
2	Ἀλέξανδρος Χαλκιόπουλος. . . .	Μεσολόγγιον	
3	Ἀνδρέας Σπηλιώτης.	Καλάμαι	
4	Γεώργιος Κορφιάτης.	Γύθειον	
5	Ἰωάννης Γαλάνης.	Πάτραι	
6	Νικόλαος Μιχαλόπουλος.	»	
7	Ἰωάννης Μπενάκης.	Καλάμαι	
8	Εὐάγγελος Α. Λάππας.	Ἤπειρος	
9	Ἰωάννης Ἀντωνόπουλος.	Γορτυνία	
10	Ἰωάννης Α. Πάνος.	Λαμία	
11	Γεώργιος Μανολάτος.	Μεσολόγγιον	
12	Δημήτριος Βαρδουνιώτης.	Ἄργος	
13	Σταμάτιος Βωβός.	Πύργος (Ἠλίας)	
14	Γεώργιος Α. Λοῦλος.	Σπάρτη	

Αὔξων ἀριθ.	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον.	Πατρὶς	Βαθμὸς
15	Νικόλαος Ι. Σαραντάρης.....	Κυνουρία	
16	Κωνσταντῖνος Παντελῆς.....	Ὕδρα	
17	Μιλτιάδης Ἀποστολίδης.....	Μονεμβασία	
18	Ἀθανάσιος Παπακώστας.....	Ἀγρίνιον	
19	Χαράλαμπος Γεωργαντᾶς.....	Ἀθῆναι	
20	Χαράλαμπος Ἀντωνιάδης.....	Πάτραι	
21	Ἀνδρέας Γκίκας............	Αἰτωλικὸν	
22	Λάζαρος Βῶκος............	Ὕδρα	
	Β΄. ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ.		
	1. Διδάκτορες.		
1	Νικόλαος Μερεντίτης........	Θῆβαι	λίαν καλῶς
2	Ἰωσὴφ Χατζηδάκης.........	Κρήτη	»
3	Σπυρίδων Σπυριδωνίδης......	Σάμος	καλῶς
4	Λουκᾶς Γ. Μπέλλος.........	Θῆβαι	»
5	Γεώργιος Χατζῆ Δημητρίου...	Ἐλευσὶς	»
6	Νικόλαος Μαχαιριώτης......	Κύθηρα	λίαν καλῶς
7	Κίμων Ὀρλάνδος...........	Σπέτσαι	»
8	Ἀλκιβιάδης Χ. Βόλγας......	Ἤπειρος	καλῶς
9	Γεώργιος Δαδινάκης........	Κρήτη	»
10	Δημήτριος Χριστοφόρου.....	Ἄμφισσα	λίαν καλῶς
11	Γεώργιος Λεκατσᾶς.........	Ἰθάκη	καλῶς
12	Σοφοκλῆς Πετρόπουλος......	Σάμος	λίαν καλῶς
13	Γεώργιος Χατζῆ Τσολιάδης...	Μακεδονία	καλῶς
14	Ἀντώνιος Κεχαγιᾶς.........	Ἄμφισσα	»
15	Νικόλαος Παπανικολάου.....	Κύμη	»
16	Γεώργιος Μαντζουράνης......	Λαμία	»
17	Δημήτριος Πολύτιμος........	Γορτυνία	»
18	Παναγιώτης Λεβέντης.......	Καρυστία	λίαν καλῶς
19	Πανάγος Διγενόπουλος.......	Δημητσάνη	»
20	Προκόπιος Τάβαρης.........	Λακεδαίμων	»
21	Μιχαὴλ Τουρτούλης.........	Κορυτσᾶ (Μακεδ.)	ἄριστα
22	Ἀντώνιος Δάλλος..........	Κωνσταντινούπολις	λίαν καλῶς
23	Ἰωάννης Καμπανάκης.......	Ἄνδρος	»
24	Κωνσταντῖνος Ἀθανασίου.....	Μακεδονία	καλῶς
25	Νικόλαος Γαλατσανίδης......	Σκύρος	»
26	Ἀνδρέας Παπαδόπουλος......	Δωρὶς	»

Αὔξων ἀριθ.	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον.	Πατρὶς	Βαθμὸς
27	Βασίλειος Γκονόπουλος.......	Ἀνδανία	καλῶς
28	Ἡρακλῆς Τσικλητήρας......	Πύλος	λίαν καλῶς
29	Διονύσιος Σαραντάκης.......	»	»
30	Γεώργιος Βασιλείου.........	Λιτοχώρ.(Ὀλύμπ.)	ἄριστα
31	Νικόλαος Πελεκάνος........	Κάλυμνος	»
32	Γεώργιος Νούλης..........	Ἰωάννινα	»
33	Ἀθανάσιος Δημητριάδης.....	Ἤπειρος	»
34	Γεώργιος Λεοναρδόπουλος.....	Σπάρτη	λίαν καλῶς
35	Μιχαὴλ Θεοφανόπουλος......	Ἀταλάντη	»
36	Κωνσταντῖνος Λαναρᾶς......	Θεταλομαγνησία	καλῶς
37	Θωμᾶς Βότσης	Ἤπειρος	»
38	Ἀριστείδης Ζωϊόπουλος......	Ἄργος	»
39	Νικόλαος Καλομοίρης.......	Λακεδαίμων	»
40	Γεώργιος Βολτῆς..........	»	»
41	Νικόλαος Χρισταθάκης.......	Μεσσηνία	»
42	Φραγκῖσκος Ταταράκης......	Μῆλος	»
43	Γεώργιος Γιαννόπουλος......	Καλάβρυτα	»
44	Περικλῆς Πατρίκιος.........	Ἰθάκη	λίαν καλῶς
45	Βασίλειος Βασιλείου........	Κρανίδιον	»
46	Στυλιανὸς Ζήσης..........	Σέρραι	καλῶς
47	Χρῆστος Σαραντόπουλος.....	Σάμος	λίαν καλῶς
48	Νικόλαος Καλομπύρης.......	Κρανίδιον	καλῶς
49	Ἀναστάσιος Ἀποστολίδης....	Μονεμβασία	»
50	Λαμπρινὸς Βοϊκλῆς	Σάμος	λίαν καλῶς
51	Χρῆστος Μπακατσούλας......	Ἄργος	»
52	Ἰωάννης Δ. Λάζος..........	Νέα Πέλλη	»
53	Γεώργιος Φλῶκος...........	Εὔβοια	»
54	Εὐστάθιος Παπαδόπουλος....	Καλάβρυτα	καλῶς
55	Ἀλέξιος Μιχαλόπουλος......	»	»
	Ἀπορριφθέντες.		
1	Ἡρακλῆς Σωτηρίου.........	Βιθυνία	
2	Ἀριστόδημος Σπανίδης......	Μεσσηνία	
	2. Οἱ τὰς πρακτικὰς ἐξετάσεις ὑποστάντες διδάκτορες.		
1	Γεώργιος Κ. Ζαβιτσάνος......	Κέρκυρα	καλῶς

Αὔξων ἀριθ.	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον	Πατρὶς	Βαθμὸς
2	Νικόδημος Ζαβιτσάνος.......	Κέρκυρα	καλῶς
3	Χαράλαμπος Φιλιππακόπουλος.	Καλάβρυτα	»
4	Διονύσιος Καρβελᾶς.........	Ζάκυνθος	»
5	Γεώργιος Λαμπρινίδης.......	Κυνουρία	»
6	Ἰωάννης Νατσούλης.........	Ἐπίδαυρος	»
7	Κωνσταντῖνος Παπανικόπουλος.	Κόρινθος	»
8	Δημήτριος Ταλιαδοῦρος......	Φθιῶτις	λίαν καλῶς
9	Καμαρινὸς Δουκάκης........	Καλάμαι	»
10	Κωνσταντῖνος Βεβελογιάννης..	Νεμέα	καλῶς
11	Ἀδαμάντιος Ῥουσόπουλος....	Σπάρτη	»
12	Νικόλαος Χατζόπουλος.......	Εὐρυτανία	»
13	Ἰωάννης Τυπάλδος..........	Πάτραι	»
14	Ἀνδρέας Ἀσημάκης.........	Ναύπλιον	»
15	Σωτήριος Ἀντωνόπουλος.....	ἐξ Αἰγείρας	»
16	Κωνςαντῖνος Δημητρόπουλος..	Μαντινεία	»
17	Χρῆστος Νικολαΐδης........	Ἴμβρος	»
18	Μιχαὴλ Ἀσημακόπουλος.....	Καλάμαι	»
19	Νικόλαος Γ. Μακκᾶς........	Σύρος	ἄριστα
20	Γεώργιος Α. Σίνος..........	Ἰωάννινα	καλῶς
21	Νικόλαος Σταθακόπουλος.....	Γορτυνία	»
22	Δημήτριος Χρόνης..........	Σπάρτη	λίαν καλῶς
23	Σπυρίδων Καραναςάσης......	Χαλκὶς	καλῶς
24	Στέργιος Τέγος............	Θεσσαλία	»
25	Σταμάτιος Καΐρης..........	Ἄνδρος	»
26	Ἰωάννης Βυζαντιάδης.......	Καισάρεια	»
27	Ἀναστάσιος Μιχόπουλος.....	Μαντινεία	»
28	Νικόλαος Μιχαλοπετράκος...	Λακωνία	»
29	Ἠλίας Σωτηρίου...........	Κυπαρισσία	»
30	Κωνσταντῖνος Περιφανάκης...	Κρήτη	»
31	Παναγιώτης Καρκαζῆς......	Τεγέα	»
	Ἀπορριφθέντες.		
1	Ἰωάννης Δελλατόλας.......	Κωνςαντινούπολ.	
2	Παναγῆς Φέππας..........	Αἴγινα	
3	Ἠλίας Γεωργόπουλος.......	Γύθειον	

Αὔξων ἀριθ.	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον	Πατρὶς	Βαθμὸς
	Γ'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ.		
	1. Διδάκτορες.		
1	Γρηγόριος Ν. Βερναρδάκης....	Λέσβος	λίαν καλῶς
2	Θεμιστοκλῆς Ι. Ὀλύμπιος....	Πάρος	»
3	Δημήτριος Παπαθεοδώρου....	Ἰθώμη	»
	2. Τελειοδίδακτοι.		
1	Δημήτριος Ι. Βάμβουρας.....	Λέσβος	μετρίως
2	Ἀθανάσιος Λύβας..........	Μεσσηνία	»
3	ΘεόδωροςΠοριώτης........	Ὕδρα	»
4	Διονύσιος Ν. Γαρμπῆς.......	Πάτραι	»
5	Δημήτριος Χ. Δουκάκης......	Καλάμαι	»
6	Ἰωάννης Κοφινιώτης........	Ναύπλιον	»
	Οἱ λαβόντες πτυχίον ἑλληνοδιδασκάλου.		
1	Ἰωάννης Παλαμᾶς..........	Μεσολόγγιον	καλῶς
	Ἀπορριφθέντες.		
1	Παναγιώτης Ῥηγόπουλος....	Γορτυνία	
2	Βασίλειος Οἰκονομόπουλος....	Κόρινθος	
	Οἱ λαβόντες πτυχίον φαρμακοποιοῦ.		
1	Παναγιώτης Γιαννακάκος....	Οἴτυλον	ἄριστα
2	Παῦλος Ν. Ζαλοκώστας.....	Ἤπειρος	»
3	Γεώργιος Καρακῖτσος.......	Γορτυνία	λίαν καλῶς
4	Σπυρίδων Θεοδωρόπουλος....	Αἴγιον	»
5	Μιλτιάδης Γεωργακόπουλος..	Λακεδαίμων	καλῶς
6	Δημήτριος Φιλαδελφεύς.....	Λακωνία	»
7	Ξενοφῶν Σάρικας..........	Ὑπάτη	»
8	Κωνσταντῖνος Λαλόπουλος...	Θεσσαλία	»
9	Ἀναστάσιος Τσαμαδός......	Κρανίδιον	ἄριστα
10	Θεόδωρος Τσακαλῶτος......	Ἤπειρος	λίαν καλῶς
11	Γεώργιος Ταγκαλάκης......	Μεθώνη	καλῶς

ΠΙΝΑΞ Γ'.

Κατάλογος τῶν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ 1870—1871 ὑποτρόφων φοιτητῶν, ἐκ τῶν τ
τῶν διαφόρων κληροδοτημάτων.

μητρώου ἀριθ.	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον	Ἡλικία	Πατρὶς	Σχολὴ	Χρονολογία ἐγγραφῆς	
2387	Φωκίων Κ. Δημακόπουλος....	22	Καλάμαι	φιλοσοφικὴ	1865 Σεπτεμβρίου 2	Ἐκ τ
2207	Παναγιώτης Β. Ζερβουλάκος...	22	Γύθειον	νομικὴ	1864 Ὀκτωβρίου 5	ὑπουργεῖ
142	Πέτρος Γ. Γιατράκος........	22	Σπάρτη	ἰατρικὴ	1866 Σεπτεμβρίου 27	τεθέντω
374	Νικόλαος Δ. Λεβίδης........	19	Ἀθῆναι	νομικὴ	1867 » 21	
460	Διονύσιος Α. Ἀντωνόπουλος...	21	Πάτραι	»	» Ὀκτωβρίου 6	
521	Γεώργιος Δ. Ζῶτος.........	20	Φθιῶτις	»	» » 31	
553	Θεμιστοκλῆς Ῥ. Καγιᾶς.....	20	Ἀθῆναι	»	1868 Ἀπριλίου 10	
2218	Ἀντώνιος Μ. Μιχελιδάκης....	20	Κρήτη	φιλοσοφικὴ	1864 Ὀκτωβρίου 7	
420	Μιχαὴλ Α. Γκιόλκας........	23	Κεφαλληνία	»	1867 Σεπτεμβρίου 28	
497	Σπυρίδων Κ. Σακελλαρόπουλος.	20	Κέρκυρα	»	» Ὀκτωβρίου 17	
507	Ἀλέξιος Κ. Κολυβᾶς........	20	Ζάκυνθος	»	» » 30	
945	Κωνσταντῖνος Ῥιζόπουλος.....	25	Μακεδονία	ἰατρικὴ	1869 Σεπτεμβρίου 30	Κουστόζ
669	Δημ. Ἐμμ. Καραπατσίδης....	20	Μακεδονία	φιλοσοφικὴ	1868 Σεπτεμβρίου 25	τοῦ Βελλ
893	Θεόκλητος Παπαϊωάννου ἱεροδ.	27	»	»	1869 » 19	
904	Κωνςάντιος Ματουλόπουλος »	29	»	»	» » 22	
223	Κωνσταντῖνος Νικολαΐδης.....	18	»	»	1870 Ὀκτωβρίου 1	
341	Ἀναστάσιος Κ. Ζωγράφος....	23	Ὄλυμπος	»	» » 31	
299	Δημήτριος Ι. Ῥίζος.........	20	Μακεδονία	ἰατρικὴ	1867 Σεπτεμβρίου 11	

Δ′.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Πρὸς τὴν πρυτανείαν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

Κύριε πρύτανι,

Τὰ μέλη τοῦ φιλολογικοῦ φροντιστηρίου συγκαλεσθέντα ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὸ 6 ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ συνῆλθον εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῇ 10 τοῦ παρόντος μηνὸς πλὴν τοῦ καθηγητοῦ Σπ. Φιντικλέους, ὅστις οὔτε κατὰ τὰ παρελθόντα ἀκαδημαϊκὰ ἔτη ἔλαβε μέρος εἰς τὰς φροντιστηριακὰς ἐργασίας.

Γενομένης δὲ ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς ἀναγκαίας συνδιαλέξεως καὶ συνδιασκέψεως περὶ τῶν ἐν τῷ φροντιστηρίῳ ἐργασιῶν καὶ τῶν ὁριστέων ὑποτρόφων τῆς φιλολογίας, σπεύδω νὰ ἐκθέσω συντόμως εἰς τὴν πρυτανείαν καὶ δι' αὐτῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τὸ ἐξαγόμενον τῆς συνεδριάσεως.

Α′. Περὶ τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐν τῷ φροντιστηρίῳ ἐργασιῶν.

α′. Ὁ καθηγητὴς κύριος Α. Ῥουσόπουλος ἐκοινοποίησεν εἰς τὴν συνεδρίασιν ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐνεγράφησαν εἰς τὸν κατάλογόν του φοιτηταὶ τῆς φιλολογικῆς σχολῆς πεντήκοντα ἐννέα, ἐξ ὧν ἐφοίτησαν τακτικῶς τριάκοντα καὶ ἑπτά. Ἐδείχθησαν δὲ εἰς τὰς ἀσκήσεις πρωτεύοντες οἱ ἑξῆς τέσσαρες· 1) Σπυρίδων Μωραΐτης, 2) Νικήτας Δεσποτίδης, 3) Δημήτριος Καραπατσίδης, 4) Βασίλειος Βρακκοτσώλης· δευτερεύοντες δὲ δεκαπέντε ἄλλοι, ἐν οἷς 1) Γεώργιος Κωνσταντινίδης, 2) Παναγιώτης Οἰκονομόπουλος, 3) Μιχαὴλ Γκιόλμας, 4) Ἀλέξιος Κολυβᾶς, 5) Κωνσταντῖνος Καταιβαίνης, 6) Λεωνίδας Παπανδρέου. Ἐφοίτησε προσέτι καὶ ὁ Παῦλος Ῥαζέλλος χωρὶς νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸν κατάλογον.

β′. Ὁ δὲ καθηγητὴς κύριος Κ. Σ. Κόντος ἐδήλωσεν ὅτι οἱ ἐγγραφέντες εἰς τὸν κατάλογον αὐτοῦ ἀριθμοῦνται εἰς ἐννενήκοντα τρεῖς. Εὐδοκίμησαν δὲ καὶ παρ' αὐτῷ οἱ ἄνω σημειωθέντες ὑπὸ τοῦ

κυρίου Α. Ῥουσοπούλου καὶ προσέτι οἱ ἑξῆς· Γεώργιος Σωτηρίου, Εὐθ. Βερνάρδος, Γ. Καρβούνης.

γ'. Ὁ δὲ καθηγητὴς κύριος Σπ. Κουμανούδης ἐγνωστοποίησεν ὅτι ἐνεγράφησαν εἰς τὸν κατάλογόν του ἑξήκοντα ἐννέα ἐξ ὧν ἐφοίτησαν τακτικῶς εἴκοσι καὶ δύο. Εὐδοκίμησαν δὲ εἰς τὰς ἀσκήσεις οἱ αὐτοί, οἵτινες ἐσημειώθησαν ἀνωτέρω ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Α. Ῥουσοπούλου, εἰς οὓς προσέθηκε καὶ τὸν Παῦλον Ῥαζέλλον καὶ τὸν Σ. Κ. Σακελλαρόπουλον.

δ'. Ὁ δὲ ὑποφαινόμενος ἐδήλωσεν, ὅτι ἐνεγράφησαν εἰς τὸν κατάλογόν του ἐκ τῶν τριτοετῶν καὶ τεταρτοετῶν φοιτητῶν τῆς φιλολογίας τεσσαράκοντα τέσσαρες, ἐξ ὧν εἴκοσι περίπου δὲν ἐφοίτησαν τακτικῶς. Διεκρίθησαν δὲ τῶν ἄλλων εἰς τὰς ἀσκήσεις οἱ ἑξῆς· 1) Σπυρίδων Μωραΐτης, 2) Νικήτας Δεσποτίδης, 3) Δημήτριος Καραπατσίδης, 4) Βασίλειος Ἰ. Βρακκοτσώλης, 5) Παῦλος Ῥαζέλλος, 6) Κωνσταντῖνος Καταιβαίνης, 7) Παναγιώτης Οἰκονομόπουλος, 8) Μιχαὴλ Γκιόλμας, 9) Ἀλέξιος Κολυβᾶς, 10) Γεώργιος Κωνσταντινίδης, 11) Ἀντώνιος Μιχελιδάκης, (ὅστις ὅμως ἐξετάζεται ἤδη), 12) Λεωνίδας Παπανδρέου, εἰς οὓς προστίθεται ὡς εὐδόκιμος καὶ ὁ Ἀριστοτέλης Μίσιος, ὅστις ὅμως σπανίως ἐφοίτα.

Πάντες οἱ ῥηθέντες καθηγηταὶ ἤσκησαν τοὺς φοιτητὰς τοῦ φιλολογικοῦ φροντιστηρίου εἰς τὰ ἐν τῷ περυσινῷ προγράμματι τοῦ πανεπιστημίου προκηρυχθέντα μαθήματα.

Β'. Περὶ τῶν κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἀκαδημαϊκὸν ἔτος γενομένων ἀσκήσεων.

Κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἤδη ἀκαδημαϊκὸν ἔτος θέλουσιν ἀσκήσει οἱ ῥηθέντες καθηγηταὶ τοὺς φοιτητὰς τοῦ φροντιστηρίου, ὡς προεκηρύχθη ἤδη ἐν τῷ προγράμματι τοῦ ἀρξαμένου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους, εἰς τὰ ἑξῆς μαθήματα.

α'. Ὁ μὲν καθηγητὴς κ. Α. Ῥουσόπουλος θέλει προβάλει εἰς τοὺς φοιτητὰς ἑρμηνείαν Παυσανίου.

β'. Ὁ δὲ καθηγητὴς κ. Κόντος θέλει προβάλει ἑρμηνείαν τοῦ κατ' Ἐρατοσθένους λόγου τοῦ Λυσίου καὶ τοῦ Α Ὀδυσσείας καὶ θέλει ἀσκήσει αὐτοὺς εἰς τὸ ἑλληνιστὶ γράφειν.

γ'. Ὁ δὲ καθηγητὴς κ. Στ. Κουμανούδης θέλει προβάλει εἰς

αὐτοὺς ἑρμηνείαν τῶν Ὀβιδίου Ἡρωΐδων καὶ θέλει ἀσκήσει αὐτοὺς εἰς τὸ λατινιστὶ γράφειν.

δ'. Ὁ δὲ ὑποφαινόμενος θέλει ἀσκήσει τοὺς φοιτητὰς τοῦ φροντιστηρίου εἰς τὴν ἑλληνικὴν στιχουργίαν.

Γ'. *Περὶ τῶν ὑποτρόφων.*

Μετὰ ταῦτα ἐσκέφθησαν οἱ ῥηθέντες καθηγηταὶ περὶ τῶν προταθησομένων ὑποτρόφων, λαβόντες ὑπ' ὄψιν τοὺς τακτικώτερον φοιτήσαντας καὶ κατὰ τὰς ἀνωτέρω σημειώσεις μᾶλλον εὐδοκιμήσαντας ἐν ταῖς ἀσκήσεσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τούτων ὁ μὲν Παῦλος Ῥαζέλλος ἐξαιρεῖται τῆς ὑποτροφίας, ὡς ἔχων ἤδη διδασκαλικὴν θέσιν καὶ λαμβάνων μισθὸν ἐξ αὐτῆς· ὁ δὲ Σπυρίδων Μωραΐτης καὶ Παναγιώτης Οἰκονομόπουλος, ὡς σταλέντες ὑπότροφοι εἰς Γερμανίαν, οἱ καθηγηταὶ συνεφώνησαν νὰ προτείνωσι καὶ προτείνουσι διὰ τὸ ἐνεστὼς ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ὑποτρόφους τοὺς ἑξῆς· 1) Κωνσταντῖνον Καταιβαίνην, 2) Μιχαὴλ Γκιόλμαν, 3) Ἀλέξιον Κολυβᾶν, 4) Βασίλειον Ι. Βρακκοτσώλην καὶ 5) Νικήταν Δεσποτίδην, ἐξ ὧν οἱ μὲν πρῶτοι τρεῖς ἦσαν καὶ πέρυσιν ὑπότροφοι, οἱ δὲ ἑξῆς δύο νῦν πρῶτον προτείνονται. Εἰς τοὺς ῥηθέντας πέντε ὑποτρόφους ἐκρίθη σκόπιμον νὰ προταθῶσι καὶ δύο ἀναπληρωματικοί, ὁ Δημήτριος Καραπατσίδης καὶ ὁ Λεωνίδας Παπανδρέου, ἵνα ἀναπληρώσωσιν ἐκείνους ἐκ τῶν ἀνωτέρω πέντε, ὧν ἡ θέσις ἤθελε τυχὸν κενωθῆ διὰ παραιτήσεως ἢ ἀποχωρήσεως.

Τὴν ἔκθεσιν ταύτην παρακαλεῖσθε, κύριε πρύτανι, νὰ διαβιβάσητε εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δημοσίας παιδεύσεως.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1871.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ φιλολογικοῦ φροντιστηρίου
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Ε'.

Ἀριθ. 19.

Πρὸς τὴν πρυτανείαν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

Ὑποβάλλω ὑμῖν, κύριε πρύτανι, σύντομον ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐργασιῶν τῆς ἀστυκλινικῆς, διά τε τὸν φιλανθρωπικὸν καὶ τὸν διδακτικὸν σκοπὸν τοῦ καθιδρύματος τούτου.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐξητήσαντο καὶ ἔλαβον τὴν συνδρομὴν τῆς ἀστυκλινικῆς ἐγγραφέντες εἰς τὰ βιβλία τοῦ καταστήματος καὶ τακτικῶς θεραπευόμενοι ἐν αὐτῷ τούτῳ ἢ καὶ κατὰ τὴν πόλιν 2,995 ἄρρωστοι ἀνήκοντες εἰς τὴν πρωτεύουσαν, τὰ πέριξ αὐτῆς, τὰς διαφόρους ἐπαρχίας τοῦ Κράτους καὶ τὸ ἐξωτερικόν, μὴ συγκαταλεγομένων εἰς τούτους καὶ τῶν πρὸς ἁπλῆν μόνον συμβουλὴν προσελθόντων καὶ μὴ ὑποβληθέντων εἰς τακτικὴν θεραπείαν, μηδ' ἐγγραφέντων εἰς τὰ βιβλία τοῦ καταστήματος.

Ἐκ τῶν 2,995 τούτων ἀρρώστων 1,795 ἦσαν τοῦ ἄρρενος καὶ 1,200 τοῦ θήλεος φύλου.

Ἀνῆκον δὲ εἰς μὲν τὴν παιδικὴν ἡλικίαν	1,432
εἰς δὲ τὴν νεανικὴν »	823
» τὴν ἀνδρικὴν »	488
» τὴν γεροντικὴν »	252
	2,995
Κατῴκουν δὲ τὸ μὲν Α'. τῆς πόλεως τμῆμα	644
τὸ δὲ δεύτερον » »	768
» τρίτον » »	941
» τέταρτον » »	642
	2,995
Ἐκ τούτων ἁπάντων ἰάθησαν μὲν	2,757
διατελοῦσιν ὑπὸ θεραπείαν	22
ἀπεβίωσαν	28
Παρεπέμφθησαν εἰς τὸ δημοτικὸν νοσοκομεῖον, ὡς στερούμενοι πάσης οἰκιακῆς περιποιήσεως, μετέβαλον τόπον διαμονῆς ἐξ ἀνάγκης ἢ κατ' ἰατρικὴν προτροπήν, ἢ ὁπωσδήποτε δὲν ἐπανῆλθον εἴτε ἰαθέντες εἴτε μή	188
	2,995

Ἐκ δὲ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων νοσημάτων, ἅτινα ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὴν ἀστυκλινικὴν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος τὰ ἐπικρατέστερα ἦσαν οἱ διαλείποντες πυρετοὶ καὶ αἱ ὀξεῖαι παθήσεις τῶν ἀναπνευστικῶν καὶ πεπτικῶν ὀργάνων. Ἡ δὲ διφθεριτικὴ κυνάγχη, ἥτις, ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνέφερον, ἀνεφάνη ἀπό τινος σποραδικὴ ἀπειλοῦσα τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὸν Πειραιᾶ, κατὰ τὸ ἤδη λῆξαν ἔτος ἐφάνη καὶ πολλῷ μᾶλλον σπανία καὶ τὴν μορφὴν ἠπιωτέρα.

Ἐκ δὲ τῶν τριάκοντα καὶ δύο διδακτόρων τῶν κατὰ τὸ πα-

ρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος εἰς τοὺς φοιτητὰς τῆς ἀστυκλινικῆς ἐγγραφέντων, εἴκοσι μὲν καὶ εἷς τακτικῶς φοιτήσαντες τὸν νενομισμένον χρόνον καὶ ἐφοδιασθέντες μὲ τὴν ἀναγκαίαν πρὸς τὰς πρακτικὰς ἐξετάσεις ἀπόδειξιν ὑπέστησαν ταύτας εὐδοκίμως καὶ ἔτυχον τῆς ἀδείας τοῦ μετέρχεσθαι τὴν ἰατρικὴν ἐν Ἑλλάδι. Εἷς ἐπιτυχῶς διαγωνισθεὶς κατετάχθη ὡς δόκιμος ἰατρὸς εἰς τὸν ἡμέτερον στρατὸν, τρεῖς ἐκ Θεσσαλίας καὶ εἷς ἐξ Ἠπείρου μόλις ἐγγραφέντες ἀνεχώρησαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἓξ καί τοι ἀνήκοντες εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα διέκοψαν τὰς κλινικὰς αὐτῶν ἀσκήσεις μεταβάντες εἰς τὰς αὐτῶν πατρίδας.

Ἐκτὸς δὲ τούτων τέσσαρες ἐκ τῶν ἐγγραφέντων κατὰ τὰ προλαβόντα ἔτη 1867, 1868 καὶ 1869 καὶ διακοψάντων ἔκτοτε τὴν ἐν τῇ ἀστυκλινικῇ φοίτησιν, ἐπανελθόντες κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, συνεπλήρωσαν τὸν νενομισμένον τῆς ἀσκήσεως χρόνον καὶ ὑπέστησαν μετ' ἐπιτυχίας τὰς πρακτικὰς αὐτῶν ἐξετάσεις. Ὥστε ἐν συνόλῳ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἴκοσι καὶ πέντε τῶν φοιτητῶν τῆς ἀστυκλινικῆς μετὰ τὴν νόμιμον δοκιμασίαν ἔτυχον τῆς προνομίας τοῦ μετέρχεσθαι ἐντὸς τοῦ ἡμετέρου Κράτους τὸ τοῦ ἰατροῦ ἐπάγγελμα.

Ἐνεγράφησαν δὲ εἰς τοὺς φοιτητὰς τῆς ἀστυκλινικῆς κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος τεσσαράκοντα καὶ πέντε διδάκτορες τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου, δωρεὰν χορηγοῦντες τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης βοήθειαν εἰς τοὺς πάσχοντας ἐνδεεῖς, καὶ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῶν ἰατρῶν τοῦ καθιδρύματος ἀκινδύνως διὰ τὴν κοινωνίαν προσκτώμενοι τὴν τοσοῦτον ἀναγκαίαν εἰς τὸ πολύμοχθον τοῦ ἰατροῦ στάδιον ἀτομικὴν πεῖραν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Νοεμβρίου 1871.

Ὁ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου καὶ διευθυντὴς τῆς ἀστυκλινικῆς
Δ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ.

ΣΤ'.

Ἀριθ. 19.

Πρὸς τὴν πρυτανείαν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος τριάκοντα καὶ τέσσαρες (34) τοκετοὶ ἐγένοντο ἐν τῷ μαιευτηρίῳ. Ἅπαντες δὲ ἦσαν κατὰ

φύσιν, μηδεμίαν παρουσιάσαντες ἀνωμαλίαν κατὰ τὴν δίοδον αὐτῶν. Καὶ εἰς τὰς λεχωΐδας ἐπίσης καὶ τὰ νεογνὰ οὐδὲν παθολογικὸν φαινόμενον συνέβη, ὥστε καὶ μητέρες καὶ βρέφη ἐγκατέλιπον ὑγιεῖς τὸ μαιευτήριον.

Αἱ ἐν τῷ μαιευτηρίῳ παραδόσεις τῆς μαιευτικῆς ἐγένοντο τακτικώτατα καθ' ὅλον τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, αἱ δὲ πρακτικαὶ τῶν μαθητριῶν ἀσκήσεις ἐπί τε τῶν ἐγκύων, τῶν ἐπιτόκων καὶ λεχωΐδων ἠκολούθησαν ἄνευ διαλείψεως καὶ ἐν καιρῷ τῶν διακοπῶν.

Μαθήτριαι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἦσαν ἐν τῷ μαιευτηρίῳ τριάκοντα καὶ δύο· ἐκ τούτων δ' ἔλαβον κατὰ τὸν νόμον ἀπολυτήριον εἴκοσι καὶ μία, αἵτινες καὶ ὑποστᾶσαι εὐδοκίμως ἐνώπιον τοῦ ἰατροσυνεδρίου τὰς πρακτικὰς ἐξετάσεις, ἔλαβον τὴν ἀπόλυτον ἄδειαν τοῦ ἐξασκεῖν τὴν μαιευτικήν.

Διὰ τῶν τακτικῶν κατ' ἔτος παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν χορηγουμένων χρημάτων ἠγοράσθησαν καὶ τὸ ἔτος τοῦτο μικρά τινα σκεύη καὶ ἔπιπλα, χρήσιμα εἰς τὸ μαιευτήριον· τούτων δὲ ἀκριβὴς κατάλογος μετὰ τῶν προσηκόντων δικαιολογητικῶν ἐγγράφων ἐγκαίρως διεβιβάσθησαν εἰς τὸ ἀνωτέρω ὑπουργεῖον. Μαιευτικὰ ὄργανα δὲν ἠγοράσθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Νοεμβρίου 1871.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Μαιευτηρίου
Μ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ.

Ζ΄.

Ἀναγραφὴ τῶν εἰς τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον προσελθόντων ἀρρώστων ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1870 μέχρι τῆς 31ης Αὐγούστου 1871.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προσῆλθον εἰς τὸ ὀφθαλμιατρεῖον

Ἐκ μὲν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς ἀσθενεῖς.......	71
Ἐκ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν...........................	262
Ἐκ δὲ τῆς ἔξω Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς.........	415
Τὸ ὅλον	748

Ἐκ τῶν ἀρρώστων τούτων ἦσαν

Ἄνδρες	349
Γυναῖκες	123

Παιδία	276
	748

Ἔπασχον δὲ

Κατὰ μὲν τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν	259
Κατὰ δὲ τὸν ἀριστερὸν	195
Κατ' ἀμφοτέρους δὲ	294
	1048

Ἐνοσηλεύθησαν ἐν τῷ καταστήματι

Ἄνδρες	106
Γυναῖκες	17
Παιδία	2
	125

Προερχόμενοι

Ἐκ μὲν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς	9
Ἐκ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν	57
Ἐκ δὲ τῆς ἔξω Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς	59

Ἐκ τῶν 748 ἀρρώστων

Ἰάθησαν μὲν ἐντελῶς	507
Ἐβελτιώθησαν δὲ	95
Δὲν ἐπανῆλθον ἢ ἀπῆλθον προώρως ἐξ Ἀθηνῶν	65
Ἀνίατοι	49
Μένουσιν ὑπὸ θεραπείαν	32

Νοσήματα ὑφ' ὧν ἔπασχον οἱ ἀνωτέρω ἄρρωστοι

Τράχωμα ὀξὺ ἢ χρόνιον	194
Κερατοειδῖτις ἢ συνέπειαι αὐτῆς	136
Ὀφθαλμία καταρρώδης	80
Ὑπόχυμα »	70
Ὀφθαλμία φλυκταινώδης	43
Ἰρῖτις ἢ συνέπειαι αὐτῆς	32
Βλεφαρωδενῖτις	25
Φθίσις τοῦ βολβοῦ	20
Δακρυοκυστῖτις	17
Ἐντρόπιον καὶ τριχίασις	16

Σταφύλωμα ὀπίσθιον	15
Τραύματα	15
Ὑπερεμμετρωπία	10
Γλαύκωμα	9
Πτερύγιον	9
Χαλάζιον	9
Χοροειδῖτις	7
Ἐκτρόπιον	7
Ἀτροφία τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου	7
Ἀμβλυωπία ἐγκεφαλική	6
Ἀλλότρια σώματα	5
Ἀμφιβληστροειδῖτις μελαγχρωστική	5
Φλεγμονὴ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου	4
Στραβισμός	4
Σύγχυσις	4
Ὑδρόφθαλμος	3
Πρεσβυωπία	3
Νυσταγμός	3
Θόλωσις τοῦ περιφακίου	3
Ὀφθαλμία γονορροϊκή	2
Ἐπισκληρῖτις	2
Ἀποκόλλησις τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς	2
Καρκίνωμα τοῦ βολβοῦ	2
Κώφωσις νευρική	2
Ὀφθαλμία διφθερογόνος	1
Ὀφθαλμοὶ πολυέστιοι	1
Σάρκωμα τοῦ κερατοειδοῦς	1
Ἀγκυλοβλέφαρον	1
Ἐξάρθρημα τοῦ φακοῦ	1
Κιρσώδης ὄγκος τῶν βλεφάρων	1
Ὀφθαλμῖτις	1

Ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τούτων ἐνηργήθησαν αἱ ἑξῆς ἐγχειρήσεις:

Ἐξαιρέσεις τοῦ ὑποχύματος	38
Ἐγχειρήσεις τοῦ δευτερογενοῦς ὑποχύματος	4

Ἰριδεκτομίαι	21
Ἰριδοδησία	1
Ἐγχειρήσεις τοῦ δακρυχόου σύριγγος καὶ πλατύνσεις τοῦ δακρυχόου σωλῆνος	10
Ἐγχειρήσεις τοῦ ἐντροπίου καὶ τῆς τριχιάσεως	16
» » πτερυγίου	5
Ἐξαιρέσεις ἀλλοτρίων σωμάτων	6
» ὄγκων	8
Ἐγχειρήσεις τοῦ στραβισμοῦ	4
» » ἐκτροπίου	5
Ἐξόρυξις τοῦ βολβοῦ	1
Ἐγχείρησις τοῦ ἀγκυλοβλεφάρου	1
Τὸ ὅλον ἐγχειρήσεις	120

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Αὐγούστου 1871.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὀφθαλμιατρείου
Κ. ΑΝΑΓΝΩΝΤΑΚΗΣ.

Η'.

Ἀριθ. 6.

Η ΕΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΟΤΑΝΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΦΥΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Πρὸς τὴν πρυτανείαν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

Ὀφείλοντες νὰ δώσωμεν λόγον τῇ πρυτανείᾳ περὶ τῶν ἐσχάτως γενομένων προσθηκῶν εἰς τὴν φυτολογικὴν συλλογὴν τοῦ βοτανικοῦ τμήματος τοῦ μουσείου, χρέος ἡμῶν κρίνομεν νὰ φέρωμεν εἰς γνῶσιν αὐτῆς τὰ ἀκόλουθα.

Δὲν σᾶς λανθάνει, κύριε πρύτανι, ὅτι ἐκ πάντων τῶν φυσιογραφικῶν ἀντικειμένων προτιμητέα πρέπει νὰ εἶναι ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ τὰ ἐγχώρια, διὸ καὶ ἐκ τοῦ χορηγηθέντος ἡμῖν ποσοῦ πρὸς πλουτισμὸν τῶν συλλογῶν ἐγένοντο κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ δαπάναι δύω ταξειδίων. Καὶ ὁ μὲν ἐπιμελητὴς τοῦ μουσείου διευθύνθη μεθ' ἑνὸς βοηθοῦ εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ὅπως συλλέξῃ φυτὰ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Κυλλήνης, ὅπερ, εἰ καὶ κατ' ἐπανάληψιν ἐξητάσθη ἀπὸ τοῦ 1850 μέχρι τοῦ 1854 δι' ἰδίων δαπανῶν καὶ πολ-

λαὶ ἐγένοντο ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις καὶ ἀνακαλύψεις, οὐχ ἧττον ὑπέσχετο διὰ τὸ μουσεῖόν μας πλουσίαν συλλογὴν ἀξιολόγων φυτῶν. Ὁ δὲ ἔφορος τοῦ μουσείου καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς, μετὰ δύω βοηθῶν διευθύνθη εἰς Εὔβοιαν ὅπου ἐξήτασε τέσσαρα ὄρη αὐτῆς, τὴν Δίρφιν, τὸ Ξηροβοῦνι, τὸν Πυξαριᾶν καὶ τὸ Κανδύλι.

Εἰ καὶ τὸ ἔτος τοῦτο ἦτο πάντη ἄγονον διὰ τὴν αὐτοφυῆ τῆς Ἑλλάδος βλάστησιν οὐχ ἧττον συνελέχθησαν:

Α') Ἐξ Εὐβοίας μὲν δείγματα ἀξιολόγων φυτῶν τριακόσια εἴκοσιν ἀναγόμενα εἰς 80 περίπου εἴδη.............. Δείγμ. 320

Ἐν αὐτοῖς δὲ διαπρέπουσι μετ' ἄλλων *Εἰριγέρων ὁ Εὐβοϊκὸς* (**Senecio Eubœus B. et H.**) καὶ *Ὀρίγανον τὸ εὐειδὲς* (**Origanum pulchrum B. et H**). Τρία δὲ φυτὰ ἐκ τῆς ὅλης συλλογῆς ὑποτίθενται ὡς νέα καὶ ἄγνωστα τῇ ἐπιστήμῃ.

Β'.) Ἐκ τῆς Κυλλήνης δὲ συνελέχθησαν δείγματα φυτῶν 500 εἰς εἴδη περίπου 110.................... » 500

Ἐν αὐτοῖς δὲ διαπρέπει εἶδος θαμνώδους καρυοφύλλου (**Dianthus**) ὑποτιθεμένου νέου καὶ ἀγνώστου.

Παρεκτὸς τούτων προσετέθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὰς συλλογὰς τοῦ μουσείου.

Γ'.) Δείγματα φυτῶν συλλεχθέντα ἐν Ταϋγέτῳ..... » 277

ἐν οἷς διαπρέπουσι δύω σπουδαιότατα καὶ ἄγνωστα εἴδη· ταῦτα συνελέχθησαν παρὰ τοῦ βοηθοῦ τοῦ μουσείου Ἠλία Ψαρίδη τοῦ πάνυ φιλοτίμως ἐπιχειρήσαντος ἐκδρομὰς κατὰ τὸ 1868 ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ὄρους τῆς Πελοποννήσου.

Δ'.) Δείγματα φυτῶν......................... » 150

συλλεχθέντα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1870 παρὰ τοῦ προπαρασκευαστοῦ τῆς βοτανικῆς Ἀνδρέα Νικοπούλου, ὅστις τῇ προτροπῇ τοῦ καθηγητοῦ ἐπεχείρησε δύω ἐκδρομὰς ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου καὶ μίαν ἐπὶ τοῦ Χελμοῦ.

Ἐν ὅλῳ δείγματα 1247

Εὐχῆς ἔργον ἦτο, κύριε πρύτανι, νὰ γίνωνται κατ' ἔτος εἰς τὰ ὑψηλότερα τῆς Ἑλλάδος μέρη ἀκριβέστεραι ἔρευναι πρὸς σπουδὴν

τῆς ἑλληνικῆς χώρας καὶ πρὸς πλουτισμὸν τοῦ μουσείου μας, ὅπως τοῦτο σχηματίσῃ ὅσον τάχιον πλήρη συλλογὴν τῆς αὐτοφυοῦς ἑλληνικῆς βλαστήσεως χρησίμου εἴς τε τοὺς ξένους καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐπιστήμονας.

Ἐπισυνάπτοντες δέ, κύριε πρύτανι, τὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα τῶν δαπανηθεισῶν δραχ. 550 (πεντακοσίων πεντήκοντα), δι' ἀμφοτέρας ταύτας τὰς ἐκδρομὰς μετὰ τῆς ἀνηκούσης καταστάσεως ὑποσημειούμεθα μὲ τὸ προσῆκον σέβας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Αὐγούστου 1871.

Ὁ ἔφορος τοῦ βοτανικοῦ τμήματος τοῦ φυσιογραφικοῦ μουσείου.
Θ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ.

Ὁ ἐπιμελητὴς τῶν συλλογῶν αὐτοῦ.
Θ. ΔΕ ΧΕΛΔΡΑΙΧ.

Θ΄.

Ἀριθ. 11.

Ο ΕΦΟΡΟΣ ΤΟΥ ΒΟΤΑΝΙΚΟΥ ΚΗΠΟΥ

Πρὸς τὴν πρυτανείαν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

Καθῆκον νομίζω, κύριε πρύτανι, νὰ πληροφορήσω ὑμᾶς περὶ τῶν προσθηκῶν τῶν γενομένων κατὰ τὸ ἐκπνεῦσαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐν τῷ βοτανικῷ κήπῳ.

Καὶ πρῶτον μέν, ἐκτὸς τῶν γενομένων σπορῶν, προσετέθησαν εἰς τὰς συλλογὰς τῶν φυτῶν τοῦ κήπου περὶ τὰ ἑκατὸν νέα εἴδη φυτῶν, προελθόντα ἐξ ἀγορᾶς διὰ τῆς χορηγουμένης παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ποσότητος δι' ἔξοδα τῆς καλλιεργείας τοῦ βοτανικοῦ κήπου.

Ἠγοράσθησαν δὲ πρὸς ταῦτα καὶ τεσσαράκοντα πέντε νερανζέαι τῆς Καρύστου καὶ ἐφυτεύθησαν εἰς τὴν ἀριστερὰν δενδροστοιχίαν ὅπως ἐμβολιασθῶσι διὰ ποικίλων διαφορῶν τοῦ γένους Citrus, αἵτινες καὶ πληρέστατα ἐπέτυχον, κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς ἔαρ θέλουσιν ἐμβολιασθῇ.

Ὁ κῆπος ἡμῶν διατελεῖ ἔχων σχέσεις μετὰ διαφόρων ἐπισήμων βοτανικῶν τῆς Εὐρώπης καὶ διαφόρων βοτανικῶν κήπων, παρ' ὧν λαμβάνει καὶ πρὸς οὓς πέμπει σπέρματα πρὸς ἀμοιβαῖον πλουτισμόν. Ἐὰν δὲ ἀφθονώτερα εἶχε τὰ μέσα τῆς πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν δαπάνης, τάχιστα ἤθελε δυνηθῆ νὰ συμπληρώσῃ τὰ πολλὰ

ὑπάρχοντα χάσματα μεταξὺ τῆς σειρᾶς τῶν γενῶν καὶ τῶν τάξεων τοῦ φυτικοῦ βασιλείου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Αὐγούστου 1871.

Ὑποσημειοῦμαι εὐσεβάστως

Ὁ ἔφορος τοῦ βοτανικοῦ κήπου καὶ τακτικὸς καθηγητὴς
τῆς βοτανικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ

Θ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ.

Ι΄.

Πρὸς τὴν πρυτανείαν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

Ἐπειδὴ ἤρξατο ἡ κατασκευὴ τοῦ κατ' ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου ἀνεγειρομένου ὑελοσκεποῦς φυτοκομείου ἐν τῷ βοτανικῷ κήπῳ, καθῆκον νομίζω νὰ ἀναφέρω εἰς τὴν πρυτανείαν πᾶσαν μέχρι σήμερον τελεσθεῖσαν ἐργασίαν ἐν αὐτῷ.

Τὸ φυτοκομεῖον τοῦτο μῆκος μὲν ἔχει δέκα ἐννέα περίπου γαλλικῶν μέτρων πλάτος δὲ τεσσάρων· καὶ βάθος μὲν ἐντὸς τῆς γῆς ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μέτρου ὕψος δὲ ἐκτὸς, ἰδίως κατὰ τὸ μέσον, πέντε περίπου μέτρων. Διαιρεῖται δὲ εἰς τρία μέρη. Καὶ ἐν μὲν τῷ κέντρῳ ὑπάρχει μεσόδρομος κοσμούμενος διὰ κομψοῦ ἀετώματος, ἐξ οὗ εἰσέρχεταί τις καταβαίνων κλίμακα ἐκ πέντε μαρμαρίνων βαθμίδων· ἀπὸ δὲ τοῦ μεσοδόμου εἰσέρχεταί τις δεξιόθεν μὲν εἰς τὴν πτέρυγα τὴν προσδιωρισμένην διὰ τὰ φυτὰ τῶν θερμῶν κλιμάτων, ἀριστερόθεν δὲ εἰς τὴν πτέρυγα τὴν διὰ τὰ τῶν εὐκράτων.

Πλὴν τοῦ μεσοδόμου, ὅστις θέλει στεγασθῇ διὰ γαλλικῶν κεράμων καὶ συνήθους ὀρόφου, αἱ δύω πτέρυγες θέλουσι στεγασθῇ καθ' ὁλοκληρίαν διὰ σιδήρου καὶ ὑέλων. Ἐσωτερικῶς τὸ ὅλον θέλει στρωθῇ διὰ πλακῶν μαρμαρίνων τοῦ Πεντελικοῦ καὶ θέλει κοσμηθῇ διὰ φυτοστασίων σιδηρῶν, κτιστῶν καὶ ἐκ ξύλου καστανέας, ἵνα μὴ σήπωνται.

Εἰς ἑκάστην πτέρυγα ὑπάρχουσιν ἀνὰ τρεῖς θυρίδες σιδηραῖ, ἀνοίγουσαι καὶ κλείουσαι διὰ τρόπου ὅλως ἰδίου, χάριν τῆς ἀνανεώσεως τοῦ ἀέρος. Τὸ ὅλον δὲ σχέδιον αὐτοῦ δύναται, ὀψέποτε χορηγηθῶσι χρήματα, νὰ αὐξηθῇ προστιθεμένων δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τῶν δύω πτερύγων του, δύω ἑτέρων αἰθουσῶν, ὥστε τὸ ὅλον σχέδιον νὰ λάβῃ τὸ σχῆμα τοῦ Π.

Ἐκ τῶν μέχρι τῆς λήξεως τῆς ὑμετέρας πρυτανείας δαπανη-

θέντων χρημάτων συμποσουμένων εἰς δραχμὰς 1,976 ἐγένοντο αἱ ἀκόλουθοι ἐργασίαι ἐν αὐτῷ.

Ἐσκάφησαν καὶ ἐκενώθησαν μέτρα κυβικὰ γῆς 31. Ἐκτίσθησαν πάντα τὰ τειχία καὶ χωρίσματα διὰ λίθων, ἀγκωναρίων καὶ πλινθίων ὀπτῶν· κατεσκευάσθησαν αἱ 6 μεγάλαι σιδηραῖ θυρίδες· ἐγένοντο τὰ τρία πλαίσια (κάσσαι) τῶν τριῶν μεγάλων θυρῶν καὶ τὰ πλαίσια ἓξ μικρῶν θυρίδων τοῦ μεσοδόμου ἐκ ξύλου καστανέας· ἐτέθησαν σιδηρᾶ ἐλάσματα ἄνω τῶν θυρίδων καὶ εἰς διάφορα μέρη τοῦ τοίχου, καὶ ἠγοράσθησαν τριάκοντα καντάρια ἀσβέστου καὶ τριάκοντα πέντε κάρρα ἄμμου ψιλῆς καὶ χονδρῆς διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τριπλῆν ἐπίχρισιν τῆς ὅλης οἰκοδομῆς.

Καὶ βεβαίως μὲν τὸ ἔργον προώδευσεν ἐν βραχεῖ διαστήματι χρόνου, ἀλλ' εἶναι μακρὰν τοῦ τέλους· διότι πρὸς τελειοποίησιν αὐτοῦ ἀπαιτοῦνται χίλιαι καὶ πεντακόσιαι περίπου ὀκάδες σιδήρου εἰργασμένου διὰ τὰς στέγας τῶν δύω πτερύγων κτλ., ἀξία 452 ὑέλων καὶ τοποθέτησις αὐτῶν, ἐργασία κονιαμάτων συμφωνηθεῖσα ἀντὶ 250 δραχμῶν ἄνευ τοῦ ὑλικοῦ, στρώσιμον ἐκ μαρμάρου καὶ κατασκευὴ μαρμαρίνου κλίμακος, κατασκευὴ τριῶν μεγάλων θυρῶν ἐκ ξύλου καστανέας καὶ λάρικος καὶ ἓξ μικρῶν θυρίδων ἐκ σιδήρου δι' ἀερισμὸν τοῦ μεσοδόμου· κατασκευὴ φυτοστασίων σιδηρῶν καὶ ξυλίνων, κατασκευὴ κλιβάνου θερμάνσεως καὶ καπνοδόχης, ἀγορὰ βαφῶν καὶ ἡμερομίσθια βαφέων κτλ. κτλ.

Περὶ τούτων πάντων θέλω ὑποβάλει προϋπολογισμὸν εἰς τὸν διαδεχθέντα ὑμᾶς πρύτανιν, καὶ πέπεισμαι ὅτι θέλει μετὰ τῆς συγκλήτου χορηγήσει πάντα τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς καταρτισμὸν καὶ ἀποπεράτωσιν ἑνὸς καταστήματος ἀπολύτως ἀναγκαίου καὶ τοσοῦτον ὠφελίμου διὰ τὴν ἐπιστήμην.

Ἡ βοτανικὴ ἐπιστήμη, ἐκτὸς τῆς διδασκαλίας τῶν χρησίμων εἰς τὴν ἰατρικὴν φυτῶν, διατρέφει τοὺς λαούς, παράγει ἐμπορευσίμους ὕλας καὶ πλουτίζει τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν. Πολλὰ ὀλίγα δέ, ἵνα μὴ εἴπω τίποτε σχεδόν, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπιστήμης ἐδαπανήθησαν μέχρι σήμερον δι' αὐτήν. Οὔτε φυτολόγιον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ κόσμου ἔχομεν, οὔτε καρπολογικὰς συλλογάς, οὔτε ξύλων συλλογάς, οὔτε μέ-

ρος κἂν τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων φυτικῶν ἀντικειμένων τῶν κοσμούντων τὰ φυσιογραφικὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης χάριν τῆς διδασκαλίας τῆς τερπνοτέρας τῶν ἐπιστημῶν. Διατί τοῦτο; διότι δαπανῶμεν δυσαναλόγως καὶ ἀκάρπως δι' ἄλλας ἐπιστήμας, τῶν ὁποίων τὴν ἀξίαν οὐδεὶς μὲν παραγνωρίζει ἀλλ' ἐκ τῶν ὁποίων καὶ μικρὸν καὶ δυσανάλογον πρὸς τὰς δαπάνας παράγεται ὄφελος.

Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι καὶ τὸ κράτος καὶ τὸ πανεπιστήμιον θέλουσι μετ' ἐλευθεριότητος συντρέξει τὴν ἐπιστήμην ταύτην. Οὐχ ἧττον καθῆκον μου νομίζω νὰ εὐχαριστήσω ὑμᾶς τε καὶ τὴν σύγκλητον διὰ τὴν προστασίαν ἧς ἔτυχε τὸ φυτοκομεῖον τοῦ βοτανικοῦ κήπου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Αὐγούστου 1871.

Ὑποσημειοῦμαι εὐσεβάστως

Ὁ παρὰ τῷ πανεπιστημίῳ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς βοτανικῆς
καὶ ἔφορος τοῦ βοτανικοῦ κήπου

Θ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ.

ΙΑ΄.

Ἀριθμ. 413.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΦΥΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Τῷ σεβαστῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

Κύριε ὑπουργέ,

Ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ φυσιογραφικοῦ μουσείου ἐπιτασσόμενοι καταλέγομεν ἑξῆς τὰς προσθήκας, ὅσαι κατὰ τὸ ἤδη λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐγένοντο εἰς τὰς ἐν τῷ μουσείῳ τούτῳ συλλογὰς πλασμάτων τοῦ Πανσόφου Πλάστου, διαλαμβάνοντες ἐπὶ τέλους καὶ περὶ τῆς νῦν καταστάσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ καταστήματος, πρὸς δὲ καὶ περὶ τῶν δαπανῶν ὅσας ἐξ ἰδίων ἐδαπάνησε τὸ πανεπιστήμιον κατὰ τὸ ῥηθὲν ἔτος ὑπὲρ τῶν ἐπιστημονικῶν τούτων συλλογῶν.

Ἀκριβῶς δὲ καταλεγομένων τῶν προσθηκῶν τούτων ἔν τε τῇ περὶ αὐτῶν πρὸς τὴν πρυτανείαν ἀναφορᾷ ἡμῶν, καὶ ἐν τῇ κτηματολογικῇ τοῦ πανεπιστημίου βίβλῳ, κρίνομεν ἐπαρκές, κεφα-

λαιωδῶς νὰ ἀφηγηθῶμεν ἑξῆς περὶ αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ ἀπασχολήσωμεν ὑμᾶς, κύριε ὑπουργέ.

Προσετέθησαν λοιπὸν κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1870-71:

α΄) εἰς τὴν συλλογὴν ΘΗΛΑΣΤΙΚΩΝ ζώων 7 εἴδη ἐν 9 ἀτόμοις, ὧν τὸ ἓν εἶνε λύκος ἐκ τῶν ἐγχωρίων, τὸ δὲ εἶνε λίαν δυσθήρατος αἴγαγρος ἐκ Κρήτης, ὁποῖον ἀναφέρει ἤδη ἐκεῖ ὑπάρχοντα καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, τὰ δὲ λοιπὰ 5 εἴδη ἐν 7 ἀτόμοις εἶνε ἐκ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ ἀπολαυόντων ὑπάρξεως·

β΄) εἰς τὴν τῶν ΠΤΗΝΩΝ 30 εἴδη ἐν 46 ἀτόμοις, ὧν τὰ μὲν 7 εἴδη ἐν 12 ἀτόμοις εἶνε ἐκ τῶν ἐγχωρίων, τὰ δὲ 23 εἴδη ἐν 34 ἀτόμοις ἐκ Μακεδονίας·

γ΄) εἰς τὴν τῶν ΩΩΝ 34 ᾠὰ 28 εἰδῶν πτηνῶν τῆς βορείας Εὐρώπης

δ΄) εἰς τὴν τῶν ΕΡΠΕΤΩΝ 16 εἴδη ἐν 45 ἀτόμοις, ὧν τὰ 4 εἴδη ἐν 5 ἀτόμοις εἶνε ἐκ τῶν ἐγχωρίων, τὰ δὲ 12 ἐν 40 ἀτόμοις ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Σμύρνης·

ε΄) εἰς τὴν τῶν ΙΧΘΥΩΝ 7 εἴδη ἐν 10 ἀτόμοις, ὧν τὰ μὲν 5 εἴδη ἐν 8 ἀτόμοις εἶνε ἐκ τῶν παρ' ἑλληνικοῖς αἰγιαλοῖς ἁλιευομένων, ἐν οἷς καὶ εἷς πετρομύζων λεγόμενος, καὶ ὁ παρὰ τῷ λιμένι Σύρου τὸ παρελθὸν ἔαρ φονευθεὶς καρχαρίας, ἀδιάσηκτος μένων ἔτι ἐν οἰνοπνεύματι, ἐλλείψεως διασήκτου ἕνεκα· τὰ δὲ λοιπὰ δύο εἴδη εἶνε ἐκ τῶν ἐν ἄλλαις θαλάσσαις ἀπαντώντων·

ϛ΄) εἰς τὴν τῶν ΕΝΤΟΜΩΝ 2,525 ἄτομα ἐξ 629 εἰδῶν, ὧν τὰ μὲν 2,359 ἄτομα ἐκ 577 περίπου εἰδῶν ἐγχωρίων συνελέχθησαν ἐν ἐκδημίαις τῶν ἐπιμελητῶν, γενομέναις δαπάναις τοῦ μουσείου, τὰ δὲ 51 εἴδη ἐν 165 ἀτόμοις ἠγοράσθησαν συλλεχθέντα ἐπὶ τοῦ Ταϋγέτου, ἓν δὲ ἀλλοδαπὸν ἐδωρήθη τῷ μουσείῳ ἐκ Σμύρνης·

ζ΄) εἰς τὴν τῶν ΑΡΑΧΝΟΕΙΔΩΝ 55 εἴδη ἐν 109 ἀτόμοις, ὧν τὰ μὲν 52 εἴδη ἐν 101 ἀτόμοις εἶνε ἐκ τῶν ἐγχωρίων, τὰ δὲ 3 εἴδη ἐν 8 ἀτόμοις εἶνε ἐκ Σμύρνης·

η΄) εἰς τὴν τῶν ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ 12 εἴδη ἐν 59 ἀτόμοις, ὧν τὰ μὲν 11 εἴδη ἐν 47 ἀτόμοις εἶνε ἐγχώρια, τὸ δὲ ἓν εἶδος ἐν 12 ἀτόμοις ἐκ Σμύρνης·

θ΄) εἰς τὴν τῶν ΜΑΛΑΚΙΩΝ 44 εἴδη ἐν 1,537 ἀτόμοις, ὧν τὰ μὲν 43 εἴδη ἐν 1,536 ἀτόμοις εἶνε ἐγχώρια, καὶ τὰ μὲν χερσαῖα, τὰ

δὲ θαλάσσια, καὶ τὰ μὲν γαστερόποδα, τὰ δὲ δίθυρα ὀστρακόδερμα, ἓν δὲ ἐκ τούτων πίννα λίαν μεγάλη ἐκ τοῦ περὶ Λέρον πελάγους·

ι′) εἰς τὴν τῶν ΑΚΤΙΝΩΤΩΝ ἓν εἶδος δωρηθὲν ἐν 2 ἀτόμοις, ἀλλ' ἀτελέσιν, κίδαρις ἡ καισαρικὴ ὀνομαζόμενον, ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης·

ια′) εἰς τὴν τῶν ΖΩΟΦΥΤΩΝ 4 εἴδη ἀλλοδαπὰ ἐν 5 δείγμασιν·

ιβ′) εἰς τὴν τῶν ΑΜΟΡΦΟΖΩΩΝ 5 εἴδη ἐν 5 δείγμασιν, ὧν τὰ μὲν 4 ἐξ ἑλληνικῶν θαλασσῶν, τὸ δὲ ἐκ τῆς περὶ Λέρον·

ιγ′) εἰς τὴν τῶν ΣΚΕΛΕΤΩΝ τρεῖς τεχνικοί, ὧν ὁ εἷς πιθήκου, ὁ ἕτερος κυνός, ὁ δὲ τρίτος δορκάδος·

ιδ′) εἰς τὴν τῶν ΤΕΡΑΤΩΝ ἓν τέρας χοίρου ὀκτάπουν καὶ τετράωτον, ἑπομένως ἀτόμων δύο συνένωσις, καταφανῶν κατὰ τὰ ὀπίσθια αὐτοῦ, δεδιχασμένου ὄντος ἀπὸ τῆς ὀσφύος εἰς δύο ἀτόμων ὀπίσθια·

ιε′) εἰς τὴν τῶν ΟΡΥΚΤΩΝ 8 εἴδη ἐν 35 δείγμασιν, ὧν τὰ μὲν 2 εἴδη ἐν 11 δείγμασιν ἐγχώρια, τὰ δὲ λοιπὰ ἀλλοδαπά·

ιϛ′) εἰς τὴν ΠΕΤΡΟΛΟΓΙΚΗΝ συλλογὴν 13 εἴδη πετρῶν ἐν 24 δείγμασιν, ὧν τὰ μὲν ἐξ Ἑλλάδος, τὰ δ' ἀλλαχόθεν·

ιζ′) εἰς τὴν ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗΝ συλλογὴν 8 εἴδη ἀπολιθωμάτων ἐν 27 δείγμασιν, ὧν τὰ μὲν 5 εἴδη ἐν 12 δείγμασιν ἐκ Κορινθίας, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς· καὶ 12 λίθινα ὄργανα τῆς λιθίνης λεγομένης ἐποχῆς, εὑρεθέντα τὰ μὲν 9 ἐν Δομπρένῃ τῆς Βοιωτίας, τὰ δὲ 3 ἐν Φενεῷ, καὶ ὑπομαρτυροῦντα (εὑρισκόμενα καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος), ὅτι καὶ ἡ χώρα αὕτη κατῳκεῖτο ὑπ' ἀνθρώπων κατ' ἐκείνην τὴν παναρχαιοτάτην τῆς ἀνθρωπότητος ἐποχήν. Πλὴν δὲ τούτων προσετέθησαν καὶ ἓν τεμάχιον ὑφάσματος, δύο τεμάχια ξύλου καὶ ἓν ὀστοῦν ἐκ τῶν ἐν **Robenhausen** τοῦ Τιγούρου (**Zürich**) εὑρισκομένων λιμναίων ἢ σταυροπαγῶν κατοικήσεων, ὁποίας καὶ ὁ Ἡρόδοτος περιγράφει·

ιη′) εἰς τὴν ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΝ 26 πονήματα ἐν τόμοις καὶ φυλλαδίοις 66.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶνε εἶνε ἐν συντόμῳ, κύριε ὑπουργέ, τὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος προστεθέντα εἰς τὰς συλλογὰς τοῦ φυσιογραφικοῦ μουσείου. Τούτων δὲ τὰ μὲν προσετέθησαν ἀγο-

ρασθέντα ἐκ τοῦ χορηγηθέντος ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου ἐνιαυσίου προϋπολογισμοῦ, τὰ δὲ συλλεγέντα ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ μουσείου, ἐκδημήσαντος ἐπὶ συλλέξει αὐτῶν δαπάναις τοῦ καταστήματος εἰς Κόρινθον καὶ ὄρος Κυλλήνην, εἰς Σαλαμῖνα καὶ Γεράνιον ὄρη Μεγαρίδος, εἰς Πεντέλικὸν, εἰς Ὑμηττὸν, εἰς Πάρνηθα, εἰς Κηφισσίαν, εἰς Πειραιᾶ καὶ Φάληρον· τὰ δὲ προσετέθησαν δωρηθέντα παρ' ἀνδρῶν τῶν μὲν φιλελλήνων, τῶν δὲ φιλογενῶν, ὧν τὰ ὀνόματα μετ' εὐγνωμοσύνης ποιοῦμεν καὶ ὑμῖν, κύριε ὑπουργὲ, γνωστὰ, ἀναγράφοντες αὐτὰ ἑξῆς ἐν ἀλφαβητικῇ τάξει, καταλέγοντες δὲ καὶ τὰ δῶρα ἑκάστων.

Ἐδώρησαν λοιπὸν κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος·

τὸ *βασιλικὸν αὐλαρχεῖον* μίαν δορκάδα κοινὴν καὶ ἕνα πίθηκον, ὧν μόνοι οἱ σκελετοὶ ἐγένοντο χρήσιμοι τῷ μουσείῳ, τεχνικῶς συντεθέντες·

τὸ ἐν *Βιέννῃ γεωλογικὸν καθίδρυμα τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας* συνέχειαν τοῦ πονήματος τοῦ κ. Hörnes, Tossile Mollusken des Tertiärbeckens von Wien, II Bd. N° 9—10·

ἡ ἐν *Μόσχβᾳ αὐτοκρατορικὴ τῶν φυσιοδιφῶν ἑταιρία* τὸ Bulletin de la Société Imp. des naturalistes de Moscou, 1868, N° 4, καὶ 1869, N° 1—4, καὶ 1870, N° 1·

ἡ ἐν *Νασσοβίᾳ ἑταιρία τῆς φυσιογνωμίας* 2 τόμους τῶν χρονικῶν αὐτῆς, τὸν τοῦ ἔτους 1867 καὶ τὸν τοῦ 1868·

τὸ ἐν *Οὐασιγκτῶνι σμιθωνιακὸν καθίδρυμα* 12 τῶν ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθέντων πονημάτων, ἐν τόμοις καὶ φυλλαδίοις 22·

τὸ ἐν *Χριστιανίᾳ πανεπιστήμιον* 4 φυλλάδια, εἰς γλῶσσαν νορβεγικήν·

Ἀνώνυμός τις διὰ τῆς πρυτανείας ἕνα σπάνιον ἰχθὺν (Lophotes spec.) ἐκ Σμύρνης, ἐφθαρμένον κατὰ δυστυχίαν ἐν μέρει·

ὁ κ. *Σοφοκλῆς Γιαλούσης* 8 ἐκ τοῦ ἐν Lancashire τῆς Ἀγγλίας μεταλλείου σιδήρου πλάκας (ὧν αἱ δύο εἶνε διπλαῖ) φερούσας ὀρυκτοὺς τύπους φύλλων φυτῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν κωνοφόρων·

ὁ κ. *Ἀριστείδης Δόσιος* ἓν λίθινον ἐργαλεῖον, ἓν τεμάχιον ὑφάσματος, δύο τεμάχια ξύλου καὶ ἓν ὀστοῦν ἐκ τῶν ἐν Robenhansen τοῦ Τιγούρου τῆς Ἑλβετίας εὑρισκομένων λιμναίων ἢ σταυροπαγῶν κατοικήσεων ἀνθρώπων ἐν χρόνοις προϊστορικωτάτοις·

ὁ κ. *Ζέκκας*, διὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου Τραγείας Νάξου, ἓν τέρας γαλῆς δικέφαλον·

ὁ ἀρχιμανδρίτης κύριος *Γρηγόριος Ἰωαννίδης* ἕνα ἰχθὺν εἴδους τετρώδοντος, δύο ἐχινοειδῆ τοῦ εἴδους κίδαρις ἡ καισαρική, ἓν λιθόδενδρον ἢ λιθόφυτον ἐκ τῶν μητροπόρων κληθέντων, τεθραυσμένον εἰς πλείονα κομμάτια καὶ δύο ἕτερα τοῦ εἴδους λιθομύκης ὁ μυκητοειδής·

ἡ κυρία *Καλλιόπη Κεχαγιᾶ* τρία σπογγοειδῆ ἐγχώρια, ἓν δεῖγμα μετάλλου χαλκοῦ ἐκ Λαμίας, 4 δείγματα μαρμαρυγίου, φέροντος δενδρίτας λεγομένους ἐξ Ἄνδρου, καὶ ἕτερον πυριτικοῦ σχιστολίθου μετὰ δένδριτῶν ἐξ Ἱσπανίας·

ὁ κ. *Μαρῖνος Κουτουβάλης* 12 εἴδη ἑρπετῶν ἐν 40 ἀτόμοις, ἓν εἶδος ὀρθοπτέρου ἐν ἑνὶ ἀτόμῳ, 3 εἴδη ἀραχνοειδῶν ἐν 8 ἀτόμοις καὶ ἓν εἶδος μαλακοστράκων ἐν 12 ἀτόμοις· πάντα δὲ ταῦτα ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Σμύρνης·

ὁ κ. *Ἰωάν. Λυκάρδυπος* 2 λιθόφυτα, 9 τεμάχια ἀπολελιθωμένου ξύλου, 6 νουμμυλίτας, ἓν ἕτερον ὀστρακόδερμον δίθυρον καὶ 8 δείγματα πετρωμάτων, τὰ πάντα ἐξ Αἰγύπτου, πρὸς δὲ καὶ 5 τεμάχια θείου ἐκ Σικελίας·

ὁ κ. *Ἡρ. Μητσόπουλος* 3 τεμάχια φυτικῶν περιοστρακώσεων, εὑρεθεισῶν ἐν τῷ ὑδραγωγείῳ Ἀθηνῶν, καὶ ἕνα μέγαν σταλακτίτην, συλλεγέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ νεωστὶ ἀνευρεθέντος σπηλαίου τοῦ ὄρους Κυλλήνης·

ὁ ἰατρὸς κ. **Rinholde** ἕνα ἰχθὺν εἴδους πετρομύζοντος, σπανίως ἀπαντῶντος·

ὁ κ. *Λεοπόλδος* **Rohrer** 10 δείγματα χρωμίτου καὶ διάφορα πετρώματα, ἀμφότερα ἐκ Σκύρου·

ὁ κ. *Στρημμενέας* 3 σταλακτίτας ἐκ σπηλαίου Λεύκτρων·

ὁ κ. *Ἰω. Τέτσης*, σχολάρχης, μίαν λίαν μεγάλην πίνναν καὶ ἓν σπογγοειδὲς ἐκ τῶν κυκλοτερῶν ἐκ τῆς περὶ Λέρον θαλάσσης.

ὁ ἐνταῦθα ἔμπορος Γάλλος κ. **Phillippe** 3 πτηνὰ ἐκ τοῦ ἐγχωρίου εἴδους τοῦ κληθέντος ποιμὴν ὁ ῥοδόχρους·

ὁ κ. *Φώτιος Φὶσκ* ἓν τμῆμα κορμοῦ δένδρου ἀπολελιθωμένου, 5 εἴδη ἐν 19 δείγμασιν ὀρυκτῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐν οἷς 13 καλοὶ κρύσταλλοι τοπαζίου, ἕνα μικρὸν σταλακτίτην, ἓν μικρὸν δεῖγμα

γρανίτου καὶ 3 φυλλάδια μὲ 36 εἰκόνας πτηνῶν καλῶς κεχρωματισμένας.

Ἡ κατάστασις δὲ καὶ ἡ διακόσμησις τῶν συλλογῶν εἶνε καλὴ ἐν γένει, μένουσιν ὅμως ἀπλήρωτοι ἔτι πολλαὶ ἀνάγκαι τοῦ καταστήματος, διότι δαψιλῶς μὲν ὡς πρὸς αὐτὸ χορηγεῖ τὸ πανεπιστήμιον κατ' ἔτος ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ χορηγία, καίτοι οὐ σμικρὰ οὖσα ὡς πρὸς τοὺς πόρους τοῦ πανεπιστημίου, δὲν ἐπαρκεῖ καὶ εἰς πλήρωσιν πασῶν, ὡς κατὰ πᾶν ἔτος, κύριε ὑπουργὲ, λέγομεν ταῦτα πρὸς τὸ σεβαστὸν ὑπουργεῖον. Ὅθεν καὶ πάλιν παρακαλοῦμεν καὶ εὐχόμεθα νὰ προσεπιχορηγῆται καὶ ὑπὸ τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως χορηγία τις, ἵνα μὴ διατελῶσι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς κατὰ πολὺ ἀπέχουσαι τῆς δυνατῆς τελειότητος αἱ πλεῖσται τῶν συλλογῶν τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου καταςήματος, τοσοῦτον ὠφελίμων ἠθικῶς τε καὶ διανοητικῶς καὶ βιωτικῶς.

Αἱ δὲ δαπάναι, αἱ κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1870-71 γενόμεναι παρὰ τοῦ πανεπιστημίου ὑπὲρ τῶν συλλογῶν τούτων καὶ εἰς μισθοδότησιν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ μουσείου, εἶνε δραχμαὶ 7,063 : 64 ὑπολειφθέντος ἀδαπανήτου μέρους τοῦ χορηγηθέντος ἡμῖν παρ' αὐτοῦ προϋπολογισμοῦ, ἅτε μὴ γενομένου δυνατοῦ κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον τοῦ νὰ προμηθευθῶμέν τινα ἀναγκαῖα ταῖς συλλογαῖς.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1871.

Εὐπειθέστατος

Ὁ ἔφορος τοῦ φυσιογραφικοῦ μουσείου
ΗΡ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ ἐπιμελητὴς
Θ. ΔΕ ΧΕΛΔΡΑΪΧ.

ΙΒ΄.

Ἔκθεσις τῶν τῷ 1870 γενομένων ἐργασιῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀστεροσκοπίου.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξηκολούθησαν αἱ συνήθεις τοῦ ἀστεροσκοπείου ἐργασίαι, ἅμα ἐπανελθόντος μου ἐκ μακρᾶς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποδημίας μου.

Αἱ κηλῖδες τοῦ ἡλίου παρετηρήθησαν κατὰ ἡμέρας 212.

Τῆς σελήνης δὲ πλειστάκις καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρατη-

ρηθείσης, ἀπεικάσθησαν 92 χωρία, χρησιμεύοντα εἰς χωρογράφησιν αὐτῆς. Προεχώρησε δὲ οὐ σμικρὸν καὶ ἡ ἐργασία τοῦ μεγάλου σεληνογραφικοῦ πίνακος, ἥτις ἤδη ἀπὸ τοῦ 1865 ἐξακολουθεῖ.

Ἐκ τῶν πλανητῶν δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρετηρεῖτο ἀδιαλείπτως μόνος ὁ Ζεὺς ὡς πρὸς τὰς κηλῖδας αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποί, σπανιώτερον.

Κομῆται δὲ παρετηρήθησαν μετὰ πάσης ἀκριβείας 3 τηλεσκοπικοὶ κατά τε τὴν κίνησιν αὐτῶν καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα.

Ἐκ τῶν μεγαλειτέρων δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο φαινομένων τοῦ οὐρανοῦ ἐντελῶς μὲν παρετηρήθη ἡ γενομένη τῇ 12ῃ Ἰουλίου ἔκλειψις τῆς σελήνης, ἐπί τινα δὲ μόνον τῆς ὥρας λεπτὰ ἡ τοῦ ἡλίου μεγάλη, ἡ γενομένη τῇ 22ᾳ Δεκεμβρίου.

Οἱ προσδιορισμοὶ δὲ τοῦ χρόνου κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπελογίζοντο πολλάκις διὰ τοῦ ἐκτοκυκλίου, τοῦ μεσημβρινοῦ κύκλου τοῦ ἀστεροσκοπείου ὄντος εἰς ἐπιδιόρθωσιν. Εἰς τὰς παρατηρήσεις δὲ ταύτας ἐλάμβανε πολλάκις μέρος καὶ ὁ διδάκτωρ κ. Δ. Κοκίδης.

Τοῦ λυκαυγοῦς δὲ τὰ φαινόμενα, τὰ τοῦ ζωδιακοῦ φωτὸς καὶ τὰ τοῦ βορείου σέλαος διετέλεσαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρατηρούμενα καθ' ὃν τρόπον καὶ πρότερον, ὁσάκις ἁρμοδία ἐδίδετο εὐκαιρία.

Αἱ δὲ περὶ συχνότητα διαττόντων ἀστέρων παρατηρήσεις ἐγένοντο κατὰ τὸν παρελθόντα ἐνιαυτὸν κατὰ 400 περίπου ὥρας, βοηθούντων εἰς τοῦτο καὶ τριῶν βοηθῶν. Ἀνεγράφησαν δὲ τετρακοσίων δώδεκα αἱ τροχιαί.

Ἀλλοφανῶν δ' ἀστέρων παρατηρήσεις περὶ φωτοφάνειαν ἐγένοντο κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 39,800, ὧν αἱ 9,000 ἐπὶ τῆς ἀποδημίας μου. Ἀνεκαλύφθησαν δ' ὑπ' ἐμοῦ καὶ ἄλλοι ἀλλοφανεῖς, ἐξηκριβώθησαν δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλλοτε ἐνταῦθα ὑπ' ἐμοῦ ἀνακαλυφθέντων.

Αἱ δὲ μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις διετέλεσαν καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον γινόμεναι, μεταλαμβάνοντος κατὰ πολὺ τοῦ τε ἔργου καὶ τῶν ὑπολογισμῶν καὶ δημοσιεύσεων ἤδη ἀπὸ τριῶν ἐτῶν καὶ τοῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου Βουρλισχίου.

Παρὰ τῆς ἀγαθότητος τῆς Α. Ε. τοῦ βαρῶνος κυρίου Σίνα ἀπέκτησε τὸ ἀστεροσκοπεῖον τὸ παρελθὸν ἔτος ἓν ὡρολόγιον, ἓν νηματοφόρον μικρόμετρον καὶ ἓν φωτοφασματοσκόπιον.

Καὶ ἡ βιβλιοθήκη δὲ τοῦ ἀστεροσκοπείου κατὰ πολλὰ ἐπλουτίσθη τὸ ἔτος τοῦτο, δωρηθέντων αὐτῇ βιβλίων καὶ πραγματειῶν ἐξ Εὐρώπης, Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας.

Δημοσιεύσεις δὲ παρὰ τοῦ ἀστεροσκοπείου ἐγένοντο τὸ ἔτος τοῦτο:

9 πραγματειῶν ἐν ταῖς Ἀστρονομικαῖς Εἰδήσεσιν, ἐν ἀριθμῷ 1793—1834.

7 ἀστρονομικῶν καὶ μετεωρολογικῶν ἐπιστολῶν ἐν τῇ ἐφημερίδι τοῦ κ. **Heiss**.

2 ἐκθέσεων περὶ τοῦ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1870 γενομένου σεισμοῦ τῆς Φωκίδος, μεταφρασθεισῶν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τῆς μὲν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Μητσοπούλου, τῆς δὲ ὑπὸ τοῦ διδάκτορος κ. Κοκίδου.

Ἐν ὅλῳ λοιπὸν ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 18 πραγματεῖαι.

Οἱ δὲ περὶ τῆς τροχιᾶς τοῦ Τουτλιείου κομήτου ὑπολογισμοί, οὓς ὁ διδάκτωρ κ. Κοκίδης εἶχεν ἀναλάβει, ἀπεπερατώθησαν ἤδη ὑπ' αὐτοῦ ἐντελῶς. Ἡ κατὰ τὸ φθινόπωρον δὲ τοῦ 1871 ἐμφάνισις πάλιν τοῦ κομήτου τούτου ἐλπιστὸν εἶνε ὅτι θέλει δείξει, ὅτι ἡ λίαν ἐκτενὴς αὕτη ἐργασία τοῦ κ. Κοκίδου δὲν ἐγένετο μάτην ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης.

Ἐν Ἀθήναις, 16/28 Αὐγούστου 1871.

Ι. Φ. ΙΟΥΛΙΟΣ ΣΜΙΤ.

ΙΓ΄.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Σ. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ.

Πρὸς τὴν πρυτανείαν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

Κύριε πρύτανι!

Ἀποκρινόμενος εἰς τὸ ἀπὸ 26 τοῦ λήγοντος μηνὸς γράμμα τῆς σεβαστῆς πρυτανείας, ὃ χθὲς ἑσπέρας ἐκομίσθη μοι, πέμπω ὑμῖν τὸ ζητούμενον ὑπόμνημα τῆς ἐν Ἰταλίᾳ ἀρχαιολογικῆς μου περιηγήσεως, ἥτις ὅμως, ἀκριβείας χάριν δ' εἰρήσθω, κατὰ τὸ ἥμισυ

ἐγένετο δαπάνῃ τοῦ πανεπιστημίου, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἰδίᾳ. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἀνεγνώσθη τότε δημοσίᾳ εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπιστροφήν μου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου εἰς ἐπήκοον, ὡς λόγος εἰσιτήριος εἰς τὰς ἀρχαιολογικάς μου παραδόσεις, ἅμα δὲ καὶ ὡς ἀπόδειξις τῶν καρπῶν οὓς ἐδρεψάμην ἐν τῇ περιηγήσει· διὸ εἶχαν προσκληθῆ καὶ αἱ ἀρχαὶ τοῦ πανεπιστημίου εἰς ἀκρόασιν, ὧν καὶ παρῆσάν τινες, ὥσπερ καὶ καθηγηταί τινες. Ἐλέχθη δὲ τότε ὑπό τινων ὅτι καλὸν ἦν νὰ δημοσιευθῇ ὁ λόγος δαπάνῃ τοῦ πανεπιστημίου καὶ νὰ διανεμηθῇ τοῖς φοιτηταῖς· καὶ ἐγὼ μὲν ἔστερξα προθύμως νὰ παραδώσω τὸ χειρόγραφον, ἀλλ' ἔπειτα μέχρι τῆς χθὲς δὲν ἐζητήθη οὔθ' ἁπλῶς οὔτ' ἐπισήμως. Λάβετε οὖν αὐτὸ ὑμεῖς νῦν, ὁποῖον καὶ ἀπηγγέλθη.

Εἰμὶ μετὰ σεβασμοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 29 Αὐγούστου 1871.

Εὐπειθέστατος
ΑΘΑΝ. Σ. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ,
Καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας.

Φίλοι ἀκροαταί!

Μετὰ μείζονος θάρρους ἢ ὅσον εἶχα πέρυσιν, ὅτε ἡ βασιλικὴ κυβέρνησις μὲ διώρισε καθηγητὴν τῆς ἀρχαιολογίας, ἄρχομαι σήμερον τῆς διδαχῆς ἀρχαιολογικῶν μαθημάτων. Διότι ἡ μὲν ἐπιείκεια τῆς σεβαστῆς κυβερνήσεως ἐσυγχώρησέ μοι τὸν ἀναγκαῖον εἰς παρασκευὴν χρόνον, ἡ δὲ ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ὠφελείας τῶν φοιτητῶν ἐπιμεριμνῶσα σύγκλητος τοῦ πανεπιστημίου ἐχορήγησέ μοι καὶ ἱκανὴν ἀφορμὴν ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ ἀξιολογώτατα μουσεῖα τῆς Ἰταλίας καὶ ἐπὶ τρεῖς μῆνας νὰ ἐνδιατρίψω εἰς αὐτά, βλέπων καὶ ἄλλα μὲν διαφόρων χρόνων καὶ ἐθνῶν παντοῖα καὶ ἄφθονα μνημεῖα τέχνης, μάλιστα δὲ ἑλληνικὰ καὶ ῥωμαϊκὰ καὶ ὅσα τούτοις συγγενέστερα. Ἐκ δὲ τούτου ἐπορισάμην, ὡς νομίζω, οὐ μικρὰν ὠφέλειαν πρὸς διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος.

Ἡ ἀπὸ τῆς συχνῆς θέας τῶν παλαιῶν καλλιτεχνημάτων προσγινομένη τῷ σπουδάζοντι δύναμις εἰς τὸ διαγινώσκειν τὸ καλὸν

καὶ τὸ γνήσιον ἀπὸ τοῦ μὴ τοιούτου ἴνε μεγάλη καὶ ὅσην δὲν τὴν φαντάζηταί τις κατ' ἀρχάς. Ὅ,τι ὁ φιλόσοφος Πλάτων[1] ἔλεγε περὶ τῆς φιλοσοφίας, ὅτι «ῥητὸν οὐδαμῶς ἐστὶν, ὡς ἄλλα μαθήματα, ἀλλ' ἐκ πολλῆς συνουσίας γιγνομένης περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ τοῦ συζῆν ἐξαίφνης, οἷον ἀπὸ πυρὸς πηδήσαντος ἐξαχθὲν φῶς, ἐν τῇ ψυχῇ γενόμενον αὐτὸ ἑαυτὸ ἤδη τρέφει», τοῦτο αὐτὸ ἁρμόζει μᾶλλον περὶ τοῦ μαθήματος τῆς καλλιτεχνίας λεγόμενον.

Δυνατὸν ἴνε βέβαια καὶ ἐκ βιβλίων μετὰ εἰκονογραφιῶν νὰ σπουδάσῃ τις τὴν ἀρχαιολογίαν τῆς τέχνης· νὰ μάθῃ δηλαδὴ νὰ λέγῃ διαφόρους εἰκοτολογίας περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ προόδου τῶν τεχνῶν, νὰ ἀπαριθμῇ χαρακτηριστικὰ τῆς κατὰ χρόνους διαφορᾶς τῆς τέχνης, ῥυθμοὺς παντοίους καὶ γνωρίσματα γλυφίδων περιφήμων τεχνιτῶν καὶ ὅρους τεχνικοὺς περιέργους καὶ τὰ τοιαῦτα, ἅ τις συναγαγὼν ἐσχάτως βιβλίον συνέγραψε σκωπτικὸν οὐκ ἀχάριτον.

Πᾶσα ὅμως ἡ τοιαύτη μάθησις, ἄνευ τῆς ἀπὸ τῆς θέας καὶ σπουδῆς τῶν πρωτοτύπων μνημείων ἐμπειρίας ἴνε ἀτελὴς μὲν καθ' αὑτὴν καὶ ἀνεπαρκὴς τῷ ἔχοντι, πολλῷ δὲ ἀτελεστέρα εἰς διδασκαλίαν ἄλλων, διότι θὰ συμβῇ αὐτῷ σύγχυσις ἔπειτα ἐὰν ἀναγκασθῇ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν λόγων του, καὶ ἀπὸ πλάνης εἰς πλάνην περιπίπτων καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους παράγων τέλος θὰ γένῃ καταγέλαστος, ἐὰν δὲν ἦνε τις ὅλως ἀναίσθητος ἢ σφόδρα ἀναιδής· τῆς δὲ τάξεως τῶν τοιούτων οὔτ' ἐγὼ ἤθελα νὰ ἦμαι οὔτε ὑμῶν τις εὔχομαι νὰ γένῃ.

Τὸ δ' ἐμὸν μέρος, ἵνα καὶ περὶ τούτου δώσω λόγον σήμερον, ἔχει τοιουτοτρόπως. Ἀγαπήσας ἐκ νεότητός μου τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ πολλὰ ἔτη παίξας ἡδέως μετ' αὐτῆς ὡς κόρης νεαρᾶς τῆς φιλολογίας, ἣν εἶχα κυρίαν σπουδὴν, προσεκτησάμην ἱκανὴν, ὡς ἐνόμιζα καὶ ἐνομιζόμην, ἐμπειρίαν εἰς παντὸς εἴδους ἀρχαῖα, ἐν οἷς οὐ μόνον κατὰ χρόνον καὶ τύπον νὰ δύνωμαι νὰ διακρίνω χαρακτῆρας καὶ γνωρίσματα ἴδια καὶ ἐν πᾶσι τὸ καλὸν καὶ μὴ, ἀλλ' ὅπερ δυσχερέστερον καὶ ἅμα τῷ ἀρχαιολογοῦντι ἀναγκαιότατον, τὸ ἐν αὐτοῖς γνήσιον καὶ μή· διότι, ὡς γνωστὸν, καὶ ἐν Ἑλλάδι δυστυχῶς ἡ κιβδηλεία τῶν ἀρχαίων εἰς πάντα τὰ εἴδη πολὺ ἀνεπτύχθη.

[1] Ἐν ἐπιστολῇ Ζ' σελ. 341 τέλ.

Καὶ ὅμως καὶ μετὰ τοσαύτην μετὰ τῆς ἀρχαιολογίας οἰκειότητα ἐδυσκολευόμην νὰ δεχθῶ αὐτὴν ὡς κυρίαν μου ἐπιστήμην· καὶ ἀφοῦ δὲ θέλησις ἀνωτέρα καὶ σεβαστὴ νομίμως μετ' αὐτῆς μὲ συνέζευξε, πάλιν ὤκνουν νὰ ἐπιχειρήσω τὸ ἔργον, ἀναλογιζόμενος τὰς δυσκολίας τοῦ πράγματος καὶ τὰς ἐμὰς ἐλλείψεις, ὧν μία καὶ κυρία ἦν, ὅτι δὲν ἐγνώριζα ἐξ αὐτοψίας τὰ ἐν τοῖς μουσείοις τῆς Ἰταλίας πρὸ πάντων μνημεῖα τῆς τέχνης.

Εὐτυχῶς λοιπὸν νῦν αὕτη μου ἡ ἔλλειψις, χάρις τῇ σεβαστῇ συγκλήτῳ, ὥσπερ προεῖπα, ἱκανῶς ἐθεραπεύθη. Λέγω ἱκανῶς καὶ οὐχὶ τελέως· διότι οὔτε πάντα τὰ ἐν Ἰταλίᾳ μουσεῖα ἠδυνήθην νὰ ἴδω, οὔτε γε μὴν καὶ ὅσα εἶδα ἱκανῶς ὅπως ἤθελα ἐσπούδασα. Τρίμηνος ἐν τοῖς μουσείοις τῆς Νεαπόλεως, τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Φλωρεντίας διατριβὴ ἶνε ὥσπερ τριήμερος ἐν Ἀθήναις· καὶ ἄνευ τῆς ἧς ἔτυχε νὰ ἔχω προτέρας πείρας καὶ ἕξεως εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης ὀλίγην ὠφέλειαν ἠδυνάμην νὰ πορισθῶ, πολλὰς χιλιάδας ἀγαλμάτων, εἰκόνων, ἀγγείων, σκευῶν παντοίων, νομισμάτων, δακτυλιολίθων καὶ ἄλλων πραγμάτων ἠναγκασμένος ὢν ἐν οὕτως ὀλίγῳ χρόνῳ νὰ διέλθω. Ἐπέστησα δὲ, ὡς εἰκὸς, μᾶλλον τὴν προσοχήν μου εἰς τὰ κυριώτερα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν γνώσεών μου.

Καταπληκτικὴ, κύριοι, ἶνε ἡ θέα πλήθους ἀγαλμάτων εὐπρεπῶς διατεθειμένων εἰς αἰθούσας μεγάλας καὶ λαμπρὰς ἐν τῷ Βατικανείῳ, παλατίῳ τῶν παπῶν, ἔχοντι, ὡς λέγεται, μύρια καὶ χίλια καὶ πλέον χωρίσματα συνεχῆ δωματίων, προδόμων, αἰθουσῶν, αὐλῶν καὶ τῶν τοιούτων, ὧν μικρὸν μόνον μέρος ἶνε ἀφωρισμένον τῇ παπικῇ αὐλῇ, τὸ δὲ λοιπὸν μουσῶν ἐστιν οἶκος.

Ὁ πρόδομος τῆς ἀγαλματοθήκης ἐνταῦθα, μεθ' οὗ συνέχονται ἅπαντες οἱ χῶροι αὐτοῦ, ἐκτείνεται εἰς μῆκος ποδῶν δισχιλίων καὶ ἑκατὸν καὶ πλέον καὶ πεπληρωμένος ἐστὶν ἀρχαίων μνημείων τῆς τέχνης. Νομίζει τις αἴφνης εἰσελθὼν ὅτι διὰ μαγικῆς τινος δυνάμεως ὁλόκληρος κόσμος τῆς ἀρχαιότητος θεῶν καὶ δαιμόνων, ἡρώων καὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων ἀλόγων εἰς πέτραν μετεβλήθησαν καθ' ἣν θέσιν ἔτυχαν νὰ εὑρεθῶσιν ἐν τῇ στιγμῇ τῆς μεταμορφώσεως. Βλέπει τις ἐκεῖ ἐν τάξει πολλάκις παραδόξῳ τοὺς μὲν σκῆπτρα κρατοῦντας, τοὺς δὲ παίζοντας· ὁ μὲν ῥητορεύει, ὁ δὲ φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ ἀγωνίζεται, ὁ δὲ ἀναπαύεται, ὁ δὲ μεθύει· ἄλλοι δὲ ἄλλα ἔργα

καὶ ἄλλας ἡδονὰς διανοοῦνται, καὶ ἄλλοι πάλιν δεινὰ μεγάλα ὑποφέρουσιν.

Ἡ εἰς πέτραν μεταβληθεῖσα κατὰ τοὺς Ἑλλήνων μύθους καλλίπαις Νιόβη ὁρᾶται πράγματι ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Φλωρεντίας, θρηνοῦσα δεκαὲξ περὶ ἑαυτὴν νεκρὰ ἢ ἀποθνήσκοντα τέκνα καὶ ἐναγκαλιζομένη μητρικῶς τὴν μικροτάτην κόρην της ὅπως διὰ τοῦ ἑαυτῆς σώματος ὑπερασπίσῃ αὐτὴν κἂν, ἔτι ζῶσαν καὶ ἀπλήγωτον, ἐκ τῶν θανατηφόρων βελῶν τῶν τέκνων τῆς Λητοῦς. Συγκινητικώτατον θέαμα καὶ οὐχ ὁποῖον τὸ ἐπὶ Σισύλῳ μυθευόμενον.

Πάντα δὲ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πλήρη φαινόμενα τὰ πλεῖστα, καὶ οὐχὶ κολοβὰ καὶ ἀκρωτηριασμένα, ὡς λόγου χάριν τὰ πλεῖστα παρ' ἡμῖν, τέρπουσι τὴν ὅρασιν καὶ ἐξάπτοντα τὴν φαντασίαν διεγείρουσι μυριόφθογγον φήμην, ἥτις μυριάδας ἀνθρώπων φιλοκάλων καὶ πλουσίων ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης καλεῖ κατ' ἔτος εἰς Ἰταλίαν· ἔστι δὲ καὶ ἄλλως καθ' αὑτὴν ἡ χώρα τῆς Ἰταλίας τερπνοτάτη, ὥσπερ εἷς παράδεισος συνεχὴς φαινομένη ἡ πλείστη διὰ τῆς φιλοπόνου καλλιεργείας, καὶ ἄφθονα τὰ τῆς ἀναπαύσεως μέσα μετ' ἀσφαλείας παρέχων τοῖς ξένοις ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐξ ὧν οὐ μικροὺς ἔχει κατ' ἔτος πόρους. 80—90 χιλ. π. χ. ξένοι κατ' ἔτος διαχειμάζουσιν ἐν Ῥώμῃ, ὥσπερ ἤκουον, 7 δὲ χιλ. τεχνῖται τρέφονται ἐν αὐτῇ ἐξ ἀντιγραφῶν καὶ ἀπομιμήσεων καλλιτεχνημάτων, καὶ 7 ἑκατομμυρίων λιρῶν γίνονται κατ' ἔτος τῇ πόλει πρόσοδοι τελωνιακαὶ ἐκ τῶν ἐξαγομένων ὑπὸ τῶν ξένων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἔργων τῆς τέχνης. Τοιαῦτά τινα ἤκουον λεγόμενα ἐκεῖ περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ξένων ὠφελείας καὶ ἄλλα θαυμασιώτερα, ἃ ἐγὼ ὡς ἀλλότρια τῆς ἐμῆς ὑποθέσεως ἀνεξέλεγκτα ἀφῆκα καὶ νῦν παρατρέχω. Καὶ ταῦτα δὲ ὁδοῦ πάρεργον ἀνέφερα, ὅπως δηλώσω ὅτι καὶ ἄλλα θέλγητρα ἑλκύουσι τὸν κόσμον εἰς Ῥώμην καὶ Ἰταλίαν, πρὸ πάντων ὅμως καὶ κυρίως τὰ ἔργα τῆς τέχνης, ἅπερ πάντες φιλοτιμοῦνται νὰ ἴδωσιν ἅπαξ κἂν ἐν τῷ βίῳ των, καίτοι πολλοὶ αὐτῶν οὐδὲν καταλαμβάνουσιν ἐν τοῖς βλεπομένοις ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ νευρόσπαστα περιάγονται ὑπὸ τῶν ἐξηγητῶν ἐν ταῖς αἰθούσαις, ὡς κἀγὼ αὐτὸς εἶδα παραδείγματα τοιούτων ναρκωμένων ἐκ τῆς θέας θεατῶν.

Ἐξέρχονται δὲ οἱ τοιοῦτοι μηδὲν ἄλλο κέρδος φέροντες ἐκ τῆς

θέας πλὴν τοῦ θαυμασμοῦ καὶ γενικῆς τινος ἀναμνήσεως ὅτι πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα εἶδαν.

Ἐὰν δέ τις αὐτῶν καιρὸν ἔχων ἐπισκεφθῇ ὁμοίως καὶ ἄλλας πόλεις καὶ τὴν Πομπηΐαν καὶ τὸ Ἡράκλειον καὶ ὅσα ἐξ αὐτῶν καὶ ἐξ ἄλλων ἀνασκαφῶν ἐξήχθησαν εἰς φῶς παντοίας ὕλης καὶ τέχνης ἔργα ἀπὸ τῶν ἀγαλμάτων μέχρι τῶν συνήθων σκευῶν τῆς οἰκιακῆς καὶ καθ' ἡμέραν χρήσεως, ὧν τὰ πλεῖστα μετὰ τέχνης καὶ χάριτός εἰσι πεποιημένα, ἔτι δὲ τὰ ἔργα τῆς τέχνης τῶν μέσων καὶ ἑξῆς αἰώνων καὶ τὰ νεώτερα καλλιτεχνήματα, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἄπλετος, τότε πλέον ὥσπερ βεβακχευμένος ὑπὸ τῶν θεαμάτων ἐκείνων, ἅτε ἄπειρος ὢν τῆς ἐπιστήμης τοῦ ὄντως καλοῦ, οὐδὲ βλέμματος τυχὸν κρίνει ἄξια ἄλλα, ὁποῖα λόγου χάριν εἰσὶ τὰ παρ' ἡμῖν ὡς εὐτελῆ καὶ λόγου ἀνάξια.

Ἤκουσα δυστυχῶς τοιαῦτα ῥήματα περιφρονητικὰ παρά τινων ἐκ τῶν ἡμετέρων, οὐκ ἀπαιδεύτων ἄλλως, μεμψιμοιρούντων δὲ ὑπ' ἀγνοίας· οἱ βαθύτερον ὅμως ἐγκύψαντες εἰς τὴν σπουδὴν τῆς τέχνης δὲν κρίνουσιν οὕτω.

Ὁ εἰς ταῦτα τὰ παρ' ἡμῖν ἀκρωτηριασμένα ἀσκήσας τὸ βλέμμα ὡς ἐκ τῆς συχνῆς θέας λαβὼν ἐν τῇ ψυχῇ τὸ θεῖον ἐκεῖνο τοῦ Πλάτωνος φῶς, δι' οὗ δύναται νὰ διαγινώσκῃ τὸ καλὸν καὶ μὴ ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ κίβδηλον, ἀφοῦ συνέλθῃ ἐκ τῆς καταπλήξεως, ἣν ἡ πρώτη πρόσβλεψις τοῦ πλήθους ἐμποιεῖ παντί, καὶ ἐπιχειρήσῃ νήφων καὶ μετὰ κρίσεως τὴν ἐξέτασιν ἑκάστου τῶν ἔργων κατὰ μέρος, θὰ αἰσθανθῇ εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ δοκιμῇ ἀλλοίαν ἔκπληξιν, καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ τρίτῃ ὁμοίως, καὶ ἡ πρώτη του χαρὰ θὰ μεταβληθῇ εἰς λύπην. Διότι θὰ εὕρῃ ὅτι τὰ πλεῖστα εἰσὶν ἐκ πολλῶν μερῶν συγκεκολλημένα καὶ μάλιστα ὑπὸ νεωτέρων τεχνιτῶν κατὰ τὸ δοκοῦν, ὅπερ πολλάκις ἦν ἡμαρτημένον, συμπεπληρωμένα καὶ ἀπεξεσμένα· ἡ δὲ προσδοκία του, ὅτι ἔπειτα ἢ αὔριον θὰ εὕρῃ καλλίτερα καὶ πληρέστερα, θὰ εὑρίσκεται ἑκάστοτε ἐψευσμένη. Πολλάκις θὰ εὑρίσκῃ τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ σώματος ὑπὸ νεωτέρων τεχνιτῶν συμπεπληρωμένα καὶ οὐχὶ σπανίως τὸ πλεῖστον τοῦ σώματος νέον· τέλος ἐκ χιλιάδων ἃ μοχθῶν ἐν τῇ ἐξετάσει θὰ διέλθῃ, ὀλίγας μόνον δεκάδας θὰ εὕρῃ θαυμασμοῦ ἄξια ἔργα ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν· διότι ἀρχαιολογικῶς

ἐξεταζόμενα καὶ ὡς ἔχουσι πάντα εἰσὶ σπουδαῖα καὶ μελέτης ἄξια.

Ὅλως δὲ ἀλώβητα καλλιτεχνήματα περιφανῆ ἄν τις ζητήσει, ἀμφιβάλλω ἂν θὰ εὕρῃ δέκα ἐν ἁπάσῃ τῇ Ἰταλίᾳ· ἐν Ῥώμῃ τοὐλάχιστον ὅπου τὰ πλεῖστα ἀγάλματα εὑρίσκονται, ἐκ τῶν πρώτης τάξεως περιφανῶν ἔργων ἓν μόνον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὅλως σῶον, (ἐὰν δὲν λογισθῶσι μικραί τινες ἐλλείψεις καὶ προστρίψεις) ἡ ἐν Καπιτωλίῳ εἰς ἴδιον θάλαμον κεκλεισμένη Ἀφροδίτη, ἧς, ὡς κατὰ παράδοξον συμβεβηκὸς ἤκουσα, καὶ ἕτερον ὅμοιον ἀντίτυπον ὑπάρχει ἐν ἀφανεῖ ἀποθήκῃ.

Ἐν τοῖς ἔργοις δὲ τῆς Φλωρεντίας ἐχώρησεν ἔτι μᾶλλον τὸ κακὸν τῆς διορθώσεως. Αὐτοῦ π. χ. εἶδα καὶ ἄλλα μὲν περίεργα συμπληρώματα καὶ δὴ καὶ ὁλόκληρον Ἡρακλέα Κενταυροφόνον, ὡς συμπλήρωμα ἑνὸς δεξιοῦ ἀρχαίου ποδὸς καὶ τῶν δακτύλων μόνον τοῦ ἀριστεροῦ.

Ὡσαύτως καὶ ἐν Νεαπόλει ἐν τοῖς καλοῖς τὰ σῶα λίθινα ἔργα εἶναι σπάνια. Ἐξαιρῶ δὲ λόγου τὰ χάλκινα· διότι ἐκ τούτων βλέπει τις καὶ σῶα καὶ καλὰ παραδείγματα καὶ ἀλλαχοῦ μὲν μάλιστα δὲ ἐν Νεαπόλει.

Λυποῦμαι ὅτι δὲν εἶχα χρόνον ἱκανὸν νὰ φέρω εἰς πέρας τὴν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἀγαλμάτων ἔρευνάν μου, καὶ ἠναγκάσθην νὰ περιορίσω τὴν ἐξέλεγξιν εἰς μικρὰς σειρὰς ἀγαλμάτων ἐν διαφόροις μουσείοις, πλὴν τοῦ Λουδοβιζείου, ὅπερ ὁλόκληρον ἐξεπέρανα.

Τὸ ἔργον θὰ ἀπέβαινε περίεργον ἅμα καὶ διδακτικόν· τὸ συμπέρασμα ὅμως αὐτοῦ θὰ ἦτο καθόλου τοιόνδε. Τὰ πλεῖστα δὲν ἔχουσιν ἰδίας ῥῖνας, πολλὰ οὐδὲ κεφαλὰς, ἀλλὰ χεῖρας ἢ πόδας ἢ ὁλόκληρα τὰ ἄκρα· τινῶν δὲ, μέρη τῶν ἄνω ἢ κάτω κώλων ἢ τοῦ κορμοῦ συνεπληρώθησαν.

Εἰς συμπλέγματα δὲ ἐκ μικροῦ τεμαχίου ἀρχαίου, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ μόνου ἴχνους τῆς θέσεως συνεπληρώθη ὁλόκληρον ἄγαλμα ὑπὸ νέου τεχνίτου· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν καλλίστων καὶ πρὸ πάντων τῶν ἄλλων θαυμαζομένων, οἷος ὁ Ἀπόλλων καὶ Λαοκόων καὶ Μελέαγρος καὶ τὰ τῆς αὐτῆς τάξεως λίαν τετιμημένην θέσιν κατέχοντα ἐν **Belvedere** τοῦ Βατικανείου οὐδὲ ἓν ἶνε ὅλως ἀλώβητον.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων ἄν τις ἠδύνατο, ἀφαιρέσας ἐκ πάντων

τὰ πρόσθετα μέρη, νὰ δείξῃ αὐτὰ εἰς τὴν ἀληθινήν των κατάστασιν, τὸ θέαμα θὰ ἐγίνετο ἐλεεινὸν καὶ ἀξιοδάκρυτον. Οὕτως οἱ χρόνοι καὶ καιροὶ δὲν ἦσαν ἐκεῖ ἡμερώτεροι ἢ παρ' ἡμῖν ἐν τῇ καταστροφῇ τῶν ἔργων τῆς τέχνης.

Ἐπιεικῶς δὲ διεσώθησον τὰ ἐκ τῶν χρόνων τῶν καισάρων ἔργα τῆς τέχνης καὶ πρὸ πάντων ὅσα ὁ Βεζούβιος, ὥς περ προνοήσας, κατεκάλυψε μὲ λάβαν διφυῆ, ἕως ἡ τύχη ἐν καιρῷ εὐθέτῳ, ὅτε οὐδένα διατρέχουσι κίνδυνον καὶ προσηκόντως τιμῶνται, πάλιν ἀνεκάλυψεν αὐτὰ τοῖς ἀνθρώποις.

Φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι δὲν ἔχουσι δίκαιον ὅσοι ἐπιπολαίως ἰδόντες τὰ ἐκεῖ καταφρονοῦσι μὲν τὰ ἡμέτερα, θαυμάζουσι δὲ μόνον ἐκεῖνα.

Θαυμαστὰ βέβαια εἶναι τὰ ἐκεῖ μνημεῖα τῆς τέχνης καὶ πολλῆς σπουδῆς ἄξια· τίς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τοῦτο; ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν ἀκόνησιν τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ καὶ μὴ ἴσως εἶναι τὰ παρ' ἡμῖν πολλῷ συντελεστικώτερα παραδείγματα. Δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ οὐδὲ ἓν ἔργον ἀναμφισβήτητον ἐκ τοῦ φειδιακοῦ ἐργαστηρίου· αὐτοῦ δὲ τοῦ Φειδίου ἔργον ἢ τοῦ Πολυκλείτου ἢ Σκόσα ἢ Πραξιτέλους ἢ Λυσίππου οὐδεὶς σχεδὸν τῶν σοφῶν ἀρχαιολόγων πιστεύει ὅτι εἶδε μέχρι τῆς σήμερον, τῶν ἀπομιμήσεων ἐξαιρουμένων.

Τὸ μόνον δὲ τεμάχιον ἀναγλύφου ἐν τῷ Βατικανείῳ, τὸ παριστάνον ἔφιππον πρὸς δεξιὰν χωροῦντα, ὅπερ ἐν τῷ καταλόγῳ ἐξυμνεῖται ὡς μοναδικὸν τῆς ὅλης Ἰταλίας κειμήλιον ἐκ τῆς ζωφόρου τοῦ Παρθενῶνος, τοῦτο τὸ τεμάχιον πάσῃ δυνάμει διϊσχυρίζομαι, ἀφοῦ ἀκριβῶς αὐτὸ ἐξέτασα, ὅτι οὔτε ἐκ τοῦ Παρθενῶνος ἶνε οὔτε καὶ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἁπλῶς. Ἔχει μὲν εὕρεσιν τὸ ἔργον καὶ σχέδιον καλὸν καὶ στάσιν ἐλευθέραν, ὑπενθυμίζουσάν πως τοὺς ἱππεῖς τοῦ Παρθενῶνος, ἀλλ' ἡ ἐπεξεργασία ἡ μηχανικὴ τῶν καθ' ἕκαστα τοῦ καλοῦ διαγράμματος πόρρω ἀπέχει τῆς ἀκριβείας τῆς γλυφῆς τῶν φειδιακῶν ἀναγλύφων τοῦ Παρθενῶνος. Ἔπειτα οὐδ' ὁ λίθος τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἀναγλύφου ἶνε πεντελικός, ἐξ οὗ δὲ λίθου πάντα τὰ τοῦ Παρθενῶνος ἀνάγλυφά εἰσι πεποιημένα· ἀλλ' οὐδὲ ὑμήττειος ἶνε, οὐδὲ πάριος, ἀλλὰ φαιός τις καὶ ἀδιαφανὴς καὶ ἄκοκκος λίθος, ἐξ ὁποίου εὑρίσκονται π. χ. πεποιημέναι αἱ ἐν Δύμῃ τῆς Ἀχαΐας ἐσχάτως ἀνακαλυφθεῖσαι νεκρικαὶ στῆλαι· καὶ

ἴσως ἐκεῖθέν ποτε ἐξεκομίσθη τὸ ἀνάγλυφον, ὃ κατὰ τὴν γνώμην μου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ παλαιότερον τοῦ δευτέρου καὶ ἡμίσεως αἰῶνος πρὸ Χριστοῦ, πάντως ὅμως ἴνε ἑλληνικὴ ἐργασία.

Καὶ περὶ ἄλλων δὲ πολλῶν ἡμαρτημένας δόξας ἔχουσιν οἱ Ἰταλοί· ἀλλ' ἐγὼ νῦν δὲν σκοπῶ τὴν τῶν τοιούτων ἐξέλεγξιν. Ἐκεῖνο δὲ μόνον ἐξήλεγξα, ἵνα δείξω τὴν δόξαν ἣν ἔχουσι παρ' ἐκείνοις τοῖς λαοῖς τὰ τοῦ Παρθενῶνος ἀνάγλυφα, ὥστε ἓν τεμάχιον, νομιζόμενον ἐξ αὐτῶν, νὰ θεωρῆται κόσμημα ἁπάσης τῆς Ἰταλίας. Δικαίως· διότι ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι προσηκόντως παιδευόμενοι καὶ ἐκ παίδων συνεθίζοντες τὸ βλέμμα εἰς τὰ καλὰ ἐν μουσείοις πλουσίοις ἰδιωτῶν καὶ τοῦ κοινοῦ αἰσθάνοντες τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἑλληνικῶν ἔργων καὶ προσηκόντως χαρακτηρίζουσι τὰ ἐν τοῖς μουσείοις αὐτῶν ἔξοχα καλλιτεχνήματα διὰ τῶν φράσεων Greco lavoro, Greco scalpello, δηλαδὴ ἑλληνικὴ ἐργασία, ἑλληνικὴ σμίλη.

Τοιαῦτα δὲ ἑλληνικῆς σμίλης ἔργα ἔχομεν ἡμεῖς οὐκ ὀλίγα. Ἔχομεν ἔργα σχεδιασθέντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῆς τέχνης, τὸν Φειδίαν, λέγω, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν αὐτοῦ πελεκηθέντα, ὧν τὸ κάλλος τὴν μὲν ὅρασιν τέρπει, τὴν δὲ ψυχὴν ἐξημερόνει καὶ ἐξαγιάζει. Τὸ κάλλος τούτων δὲν ἐξεγείρει ταπεινὰ πάθη, ὥσπερ πολλῶν ἐν Ἰταλίᾳ καλῶν, ἃ βλεπόμενα ἐντρέπουσι τοὺς αἰδημονεστέρους, ὡς ἀνθρωπώδη, οὕτως εἰπεῖν, χαρακτῆρα ἔχοντα, ἢ εἰς τὸ ἑταιρικὸν ἀποκλίνοντα ἢ συμποσιακὸν καὶ βακχικόν, ὁποῖα ἐθήρευεν ἡ ῥωμαϊκὴ τρυφὴ τῶν χρόνων ἐν οἷς ἐποιήθησαν.

Τὸ δὲ τῶν ἡμετέρων κάλλος καὶ γυμνὸν ὂν ἴνε ἐπικεχυμένον μὲ σωφροσύνην. Ἔχουσί τι αἰθέριον καὶ οὐράνιον, οὕτως εἰπεῖν, ὥστε προκαλοῦσι βλεπόμενον τὸν σεβασμὸν τοῦ θεατοῦ.

Οἱ δημιουργοὶ τῶν ἔργων τούτων ἐθεώρουν τὸ καλὸν ἀχώριστον τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἠδύναντο καὶ διὰ τῆς ὕλης νὰ ἀποτυπώσωσι τὸ κοινὸν τοῦτο τότε παρὰ τοῖς Ἕλλησι φιλοσόφημα: *Ἓν τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν*.

Ἐπεσκέφθην τὴν Καπιτωλίαν Ἀφροδίτην καὶ ἐθαύμασα *γυναῖκα καλήν τε μεγάλην τε,* ἑτοίμην νὰ εἰσέλθῃ εἰς λουτρόν. Εὐτυχῶς δὲν ἐνόησε τὴν παρουσίαν μου, ἂν καὶ ἐφάνη μοι ὑποπτεύσασά τι μίαν στιγμὴν καὶ δι' αὐτὸ καλύψασα ταῖς χερσὶν ὅσα οὐ θέμις

ὁρᾶσθαι, ἴσως ὅμως καὶ μόνον ἑαυτὴν αἰδουμένη καὶ προνοοῦσα ἐποίησε τοῦτο.

Εἶδα καὶ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ μᾶλλον γνωστὴν τῷ κοινῷ Μεδικείαν καὶ ἐμειδίασα ὑπὸ ἐντροπῆς, βλέπων γυναῖκα νέαν, πλήρη συνείδησιν ἔχουσαν τῆς δυνάμεως ἣν ἐμποιεῖ τοῖς θεαταῖς τὸ μικρὸν μὲν ἀλλὰ κομψὸν καὶ ῥέον ὑπὸ τρυφῆς καὶ ἁπαλότητος σῶμά της, προσποιουμένην δὲ ὅτι προσέχει ἀλλοῦ μακρὰν καὶ ἀγνοεῖ τὸ περὶ ἑαυτὴν συμβαῖνον, ἐνῷ οὐδ' ἱμάτιόν τι παρέλαβε δι' ἐνδεχόμενον ἐξαφνισμόν, ὥσπερ ἔπραξεν ἡ σώφρων ἀδελφή της Καπιτωλία.

Καλαί εἰσιν ἀμφότεραι κατὰ διαφόρους ὀρέξεις καὶ κρίσεις, ἀλλὰ γυναῖκες θνηταί, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, κόρον ἔχουσαι καὶ μὴ δυνάμεναι νὰ κινήσωσιν εἰς ἁρμονίαν τὰς ἐσωτερικὰς τῆς ψυχῆς χορδὰς πρὸς ὕμνον τῆς παντοδυνάμου θεᾶς, ἣν εἰκονίζουσι.

Καλαὶ καὶ ὡραῖαι καὶ οἷον σφριγῶσαι ὑπὸ εὐεξίας καὶ κάλλους εἰσὶν ἡ Δήμητρα καὶ ἡ Κόρη τοῦ ἐλευσινίου ἀναγλύφου ἐν τῷ Θησείῳ καὶ ὁλόγυμνος ὁ μεταξὺ αὐτῶν τελούμενος βούπαις, ὅστις καὶ ἂν ἦνε. Ἀλλ' ἐνώπιον τούτων ἱστάμενος αἰσθάνομαι σέβας πρὸς τὰ δρώμενα καὶ ἀνεπαισθήτως ὑψόνεται ἡ χείρ μου εἰς προσκύνησιν. Οὐδαμοῦ ἐν Ἰταλίᾳ εἶδα ὅμοιον ἔργον, οὐδ' ᾐσθάνθην ποτὲ εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ὅ,τι πρὸ αὐτοῦ ἄνευ κόρου ἀεὶ αἰσθάνομαι, συχνάκις ἐπισκεπτόμενος τὸ ἄγαλμα.

Παρέρχομαι τὰ ἀριστουργήματα τοῦ φειδιακοῦ ἐργαστηρίου, ὧν ἡ θέα ἐμποιεῖ λήθην τοῦ σώματος καὶ ὑψόνει τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ εἰς ὑπεραιθέριον κόσμον, καὶ ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην σας κατώτερά τινα καὶ συνηθέστερα ἔργα γλυπτικῆς παρ' ἡμῖν, τὸ πλῆθος τῶν ὡραίων ἡμῶν νεκρικῶν στηλῶν μετ' ἀναγλύφων διαφόρων σκηνῶν τοῦ πολυτρόπου βίου, μάλιστα δὲ τοῦ τελευταίου ἀποχωρισμοῦ τοῦ ἀποθνήσκοντος ἀπὸ τῶν οἰκείων. Ὅμοια πολλὰ δὲν εὑρίσκονται εἰς τὰ μουσεῖα τῆς Ἰταλίας. Ἐποικοδομεῖται ὁ ἄνθρωπος θεωρῶν ταῦτα καὶ ἅμα συνεθίζει νὰ μὴ φοβῆται τὸν θάνατον ὡς καὶ ἐκεῖνοι δὲν τὸν ἐφοβοῦντο, ἀφειδῶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθνήσκοντες. Εἰς πολλὰ ἶνε δεδηλωμένη ἡ θλίψις τοῦ χωρισμοῦ ἀλλ' ἅμα, ὡς ἐγὼ φαντάζομαι, καὶ ἡ ἐλπὶς καὶ προσδοκία μελλούσης μακαριότητος. Οὐδὲ φαίνεταί μοι ἐμμελῶς εἰρημένη ἐν βιβλίοις ἡ γνώμη, καίπερ παρὰ σοφῶν ἀρχαιολόγων, ὅτι

ᾳεὶ θλίψιν μόνον περὶ τοῦ παρελθόντος ἐκφράζουσιν αἱ νεκρικαὶ ἐπὶ στηλῶν παραστάσεις, ὡς οὐκ ἐχόντων τῶν πολλῶν Ἑλλήνων πεποίθησιν περὶ τοῦ μέλλοντος. Τοὐναντίον ἐγὼ ἐξάγω ἐκ τῶν ἐπὶ στηλῶν παραστάσεων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἐκ τῆς μεγάλης ἀγάπης τῶν ζώντων πρὸς τοὺς νεκρούς, μεθ' ὧν ἐξακολουθοῦσι νὰ συζῶσιν, ἥρωας αὐτοὺς ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀνακαλοῦντες καὶ ὡς τοιούτους αὐτοὺς λατρεύοντες, ὡς ἐν καιρῷ εὐθέτῳ διὰ μακροτέρων θὰ καταδειχθῇ τὸ πρᾶγμα, καὶ θὰ φανῇ, ὡς ἐλπίζω, ὅτι αἱ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς θεωρίαι, ἃς ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ Φαίδωνι τοῦ Πλάτωνος, δὲν ἦσαν ἴδιαι τοῦ Σωκράτους καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ πεποιθήσεις πολλοῦ μέρους τοῦ ἔθνους τότε, ἃς καὶ ἡ γλυπτικὴ τέχνη ἐδήλωσεν ὁτὲ μὲν συμβολικώτερα, ὁτὲ δὲ σαφέστερα.

Ἔχομεν πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα διαφόρων χρόνων ἔργα γλυπτικῆς καλὰ καὶ χείρονα, διδακτικὰ δὲ πάντα τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τοῦ ἔθνους, οἷά εἰσιν οἱ ἐν τῷ ἁγίῳ Δημητρίῳ τῷ Κατηφόρῃ ἐπικαλουμένῳ εὑρεθέντες Ἑρμεῖς μετὰ ἐπιγραφῶν, ἐξ ὧν πολὺ φῶς ἐπήγασεν εἰς τὴν γλυπτικὴν τῶν δύο πρώτων μετὰ Χριστὸν αἰώνων καὶ εἰς τὸν βίον τῶν ἐφήβων τῶν Ἀθηναίων, περὶ ὧν ὀλίγα ἦσαν ἕως τότε γνωστά· ἦσαν δὲ τὰ μνημεῖα ταῦτα ἐκ τοῦ Διογενείου γυμνασίου πιθανῶς, ὅπερ δὲν φαίνεται νὰ ἀπεῖχε πολὺ τῆς θέσεως ἔνθα εὑρέθησαν, καὶ ἀναλογιζόμενος ἐγὼ τοὺς ὡραίους θεμελίους δόμους λίθου Πειραϊκοῦ, οὓς πρὸ ἐτῶν, ὅτε ἡ τοῦ Λεβίδου ἐκεῖ πλησίον ἐκτίζετο οἰκία, εἶδα κατὰ βορειομεσημβρινὴν φορὰν χωροῦντας ὑπὸ τὴν ὁδὸν Ἀδριανοῦ καὶ ἄλλα θεμέλια λείψανα ἃ ἐν ταῖς ἀπέναντι κτισθείσας οἰκίαις παρηκολούθησα, πείθομαι ὅτι ἐνταῦθα ἦν ἡ θέσις τοῦ Διογενείου, οὗ καὶ τὴν ἀπόφασιν καὶ φορὰν τῶν δύο πλευρῶν ἀκριβῶς γνωρίζω ὑπὸ τὰς ἐκεῖ οἰκίας· κατεστράφη δὲ ὅλως ἡ μεσημβρινὴ πλευρὰ ὑπὸ τοῦ κυρίου τοῦ τόπου χάριν τῶν καλῶν καὶ μεγάλων λίθων.

Μνήμης δὲ ἄξια κρίνω καί τινα σπουδαῖα μνημεῖα τῆς γλυπτικῆς παρ' ἡμῖν, ἃ παραβλέπονται συνήθως ὑπὸ τῶν θεατῶν ὡς ἄμορφα καὶ ἄσχημα· εἶναι δὲ ταῦτα τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα λείψανα τὰ προσομοιάζοντα τοῖς αἰγυπτιακοῖς μαρτυροῦντα τὴν πρόοδον τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι ἐξ οἵας οἵα ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἔξωθεν

παρ' ἄλλων ἐθνῶν Ἀσιανῶν ἔλαβε τὴν ἀρχήν της· τοιαῦτα δὲ εἶναι ἡ ἐν Ἀκροπόλει ἀκέφαλος Ἀθηνᾶ, καὶ ὁ παρ' αὐτὴν ἁρματηλάτης, (ἀνὴρ ὢν καὶ οὐ γυνή), ὁ σφηνοπώγων Ἑρμῆς καὶ ἄλλα ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος διεσκορπισμένα, ὧν ἁπάντων ἔξοχα διαπρέπει ἡ ἐν τῷ Θησείῳ στήλη τοῦ Ἀριστίωνος, οὗ χρυσῷ ἰσοβαρεῖ οὐδὲ τιμίοις λίθοις τιμηθῆναι δυναμένη.

Πάντα ταῦτα, ὥς περ πινακίδια στοιχειώδη ὄντα εἰς σπουδὴν τῆς πλαστικῆς τέχνης τῶν Ἑλλήνων, εἰσὶ λείψανα ἀνεκτίμητα· ἄνευ τῆς σπουδῆς τούτων ἀδύνατον νὰ κατανοήσῃ τις καὶ ἐκτιμήσῃ προσηκόντως τοῦ ἰδανικοῦ καλοῦ τὰ καλλιτεχνήματα ὑστερωτέρων χρόνων· διότι ὡς πάντα τὰ τῶν Ἑλλήνων, οὕτω καὶ τὸ καλὸν ἐν τῇ τέχνῃ ἀνεπτύχθη βαθμηδὸν, καὶ ὅστις παρακολουθήσῃ τὴν τοιαύτην του ἀνάπτυξιν ἐπιμελῶς, μόνος δύναται νὰ εὕρῃ καὶ νὰ κατέχῃ τὴν Λυδίαν βάσανον τοῦ ὄντως καλοῦ καὶ μὴ τοιούτου.

Τοιαῦτα ἔργα ὀλίγα καὶ ἀνεπαρκῆ εἶδα ἐν Ἰταλίᾳ. Τὸ πλῆθος δὲ τῶν ὁμοιορρύθμων ἐκεῖ φαινομένων εἰσὶ μεταγενέστερα ἔργα, ἀπομιμήσεις τοῦ ἀρχαίου ῥυθμοῦ διὰ θρησκευτικὰς χρείας, δι' ἃς πᾶν τὸ ἀρχαΐζον ἦνε μᾶλλον εὐπρόσδεκτον ὥσπερ ἐξηγιασμένον ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ δι' αὐτὸ σεβαστότερον. Ὅστις ἐσπούδασεν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν γνησίως ἀρχαίοις τὴν γλυφὴν τοῦ ἀρχαίου ῥυθμοῦ, εὐκόλως διορᾷ τὴν ἀτέλειαν τῆς μιμήσεως ἐν ἐκείνοις, ἃ μᾶλλον δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς σπουδὴν τοῦ ἀρχαΐζοντος ῥυθμοῦ ἢ αὐτοῦ τοῦ ἀρχαίου.

Παρατρέχων δὲ πλῆθος ἄλλων κατωτέρας τεχνικῆς ἀξίας ἔργων, σπουδαίων ὅμως ὑπὸ ἀρχαιολογικὴν ἔποψιν, ἃ ἔχομεν ἡμεῖς μᾶλλον ἢ ἐκεῖνοι, ἐν οἷς καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ, χρῆμα πολυτιμότατον καὶ κοινὸν κτῆμα τῆς ἀρχαιολογίας καὶ φιλολογίας, ἵνα μὴ παρεκτείνω τὸν λόγον, ὀνομάζω ἔτι μόνον τὰ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς παρ' ἡμῖν ἀπαράμιλλα μνημεῖα, τὰ αἰώνια ταῦτα παραδείγματα ἐκ τῆς ἀκμῆς τῆς τέχνης. Οὔτε ἐν Ἰταλίᾳ οὔτε ἀλλαχοῦ τῆς οἰκουμένης εὑρίσκεται ἓν μνημεῖον, οἷον τὸ Θησεῖον ἢ ὁ Παρθενὼν καὶ εἴ τι ὅμοιον ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ ἐν Ἑλλάδι. Δὲν λέγω περὶ αὐτῶν περισσότερον· τὰ Ἰταλικὰ οἰκοδομήματα ἔχουσι μὲν μέγεθος καὶ ὄγκον καταπληκτικὸν, «Χάρις δ' ἅπερ ἅπαντα τεύχει τὰ μείλιχα

θνατοῖς», κατὰ τὸν Πίνδαρον, δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτά· αὕτη ἐχύθη ὅλη εἰς τὰ ἐνταῦθα.

Καθόλου δὲ περὶ ἁπάντων τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχαίων λέγω τοῦτο· ὅτι ἔχουσιν ἀρετήν τινα, δι' ἣν εἰς σπουδὴν τῆς τέχνης εἰσὶ πολλῷ χρησιμώτερα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ λιθίνων· ἡ δ' ἀρετὴ αὐτῶν κεῖται ἐν τῇ ἐλλείψει, ὅτι δὲν ἔχουσι συμπληρώματα καὶ διορθώσεις ὑπὸ νεωτέρων τεχνιτῶν, ἀλλ' ἀφέθησαν, ὅπως ἡ τύχη παρέδωκεν αὐτὰ ἡμῖν· ἡ ἀξία δὲ τῆς ἀρετῆς ταύτης δὲν ἶνε μικρά· ᾐσθάνθησαν αὐτὴν πρὸ πολλοῦ οἱ Γερμανοί, νῦν δὲ ἐνόησαν αὐτὴν τέλος καὶ οἱ Ἰταλοί, οἵτινες τὰ νῦν δσημέραι ἀνευρισκόμενα ἢ ὡς ἔχουσιν ἀφίνουσιν ἢ μετὰ γύψου μόνον συμπληρόνουσιν, ἀλείφοντες ὅμως, ὡς δὲν ἔπρεπε, τὰς διορθώσεις μὲ χρῶμα προσόμοιον τῷ λίθῳ τοῦ ἀρχαίου, δι' ὃ ἄνευ ξέσεως ἢ πλύνσεως δυσχερὴς ἀποβαίνει ἐνίοτε ἡ διάγνωσις τοῦ γνησίου καὶ μή.

Ὅτι μὲν λοιπὸν τὰ παρ' ἡμῖν ἀρχαῖα δὲν εἶναι ἄξια καταφρονήσεως ἱκανῶς μὲν ἐδηλώθη καὶ νῦν, ὡς νομίζω, ἐκ τῶν εἰρημένων, πολὺ δὲ μᾶλλον καὶ συχνάκις θὰ καταδειχθῇ ἡ ἀξία αὐτῶν ἐν ταῖς ἑξῆς ἡμῶν ὁμιλίαις.

Προσθέτω δὲ νῦν καὶ τόδε περὶ αὐτῶν, πασιφανὲς πρᾶγμα λέγων, ἄξιον δὲ νὰ κυρυχθῇ παρὰ παντὸς παντὶ σθένει· τὰ ἀρχαῖα ἡμῶν χρῄζουσι περιποιήσεως μεγάλης καὶ ταχείας ἄνευ ἀναβολῆς· διότι καθ' ἡμέραν βλάπτονται πολλαχῶς ἀφύλακτα ὄντα τὰ πολλὰ ἐν ὑπαίθροις καὶ μάλιστα τὰ ἐν τῷ Παρθενῶνι ἀριστουργήματα, ὧν ἐξεδάρη ἤδη, ὡς μετὰ πολλῆς θλίψεως παρετήρησα, ὅλη ἡ ἐπιδερμὶς τῆς λείας ἐργασίας.

Μοὶ φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἤθελεν νομισθῇ φρόνιμος ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις θέλων νὰ τιμήσῃ διαφερόντως τοὺς γονεῖς ἢ εὐεργέτας του, λόγου χάριν, ἀπεφάσιζε νὰ οἰκοδομήσῃ αὐτοῖς ὑπὲρ δύναμιν πολυτελῆ μέγαρα καὶ ἔπειτα ἀφίνων αὐτοὺς ἔτη πολλὰ ἐν ὑπαίθρῳ ὅλως ἀστέγους, ἐκτεθειμένους εἰς τὰς ἐπιδράσεις τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τὰς κολαφίσεις τῶν διαβατῶν· καὶ ὅμως ὅμοιόν τι συμβαίνει παρ' ἡμῖν μὲ τὰ ἀρχαῖα· ἀντὶ νὰ κτίσωμεν εὐθύς, ὡς ἠδυνάμεθα, εὐτελῆ καὶ ἀγαπητὰ σκηνώματα, μεγάλα ἐπιθυμήσαντες δὲν ἐπληρώσαμεν τὴν χρείαν εἰς ἔτη τεσσαράκοντα μάλιστα.

Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχουσι. Ἐννοήσας δέ τις ὅσα ἐπάνω ἔλεγα,

ἴσως ἠδύνατο νὰ μὲ ἐρωτήσῃ τοιαύτην τινὰ ἐρώτησιν. Τί χρειάζεται λοιπὸν ἡ δαπανηρὰ ἐπίσκεψις τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἀρχαίων, ἀφοῦ ἱκανὰ κρίνεις τὰ παρ' ἡμῖν εἰς ἀνάπτυξιν τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ καὶ μὴ καὶ εἰς διδασκαλίαν καὶ τὰ λοιπά, ὅσα ἔλεγες; Χρειάζεται ἀποκρίνομαι καὶ πολὺ μάλιστα ἴνε ἀναγκαία· ἡ γνῶσις τούτων ἄνευ ἐκείνων ἴνε κολοβή· καὶ πάλιν ἡ ἐκείνων ἀτελὴς ἄνευ τούτων.

Ἑλλὰς καὶ Ἰταλία εἶναι αἱ δύο ἔνδοξοι χῶραι τῆς ἀρχαιομαθείας, Ἀθῆναι δὲ καὶ Ῥώμη τὰ δύο κάλλιστα γυμνάσια τῆς ἀρχαιολογίας. Καθὼς ἡ σπουδὴ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἄνευ τῆς ῥωμαϊκῆς ἴνε ἀτελὴς καὶ ἀντιστρόφως, οὕτω καὶ ἡ τῆς τέχνης καὶ ἀρχαιολογίας καὶ ἱστορίας καὶ παντὸς κλάδου τῆς ἀρχαιομαθείας τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν Ῥωμαίων εἰσὶν ἀλλήλων συμπληρωτικαὶ καὶ ἀχώριστοι· καθὼς δὲ πάλιν ἄν τις, λόγου χάριν, ἤθελε κατὰ μονοτροπίαν τινὰ νὰ περιορίσῃ τὰς σπουδάς του εἰς τὴν μίαν τῶν δύο φιλολογιῶν τὴν δ' ἑτέραν ὅλως νὰ ἀγνοήσῃ, καί με ἠρώτα εἰς ποτέραν νὰ τραπῇ, εὐθὺς θὰ τῷ ἀπεκρινόμην εἰς τὴν ἑλληνικήν· οὕτως ἄν τις μακρὰν τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας οἰκῶν καὶ μὴ δυνάμενος ἀμφοτέρας νὰ ἐπισκεφθῇ ὅμως ὑπὸ ἐπιθυμίας ἀρχαιολογικῆς ἀκατασχέτου ἐνοχλούμενος, ἀπεφάσιζε μὲ πᾶσαν θυσίαν μόνον τὴν μίαν τούτων τῶν χωρῶν νὰ περιηγηθῇ, καί με ἠρώτα ποτέραν νὰ προτιμήσῃ, εὐθὺς καὶ εἰς τοῦτον θὰ ἔδιδα τὴν ἀπάντησιν στρογγύλην· νὰ προκρίνῃ τὴν Ἰταλίαν, ὡς διδακτικωτέραν οὐ μόνον τῆς καθόλου ἀρχαιολογίας τῶν ἰταλικῶν ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἑλληνικῶν· διότι ἐν Ἰταλίᾳ ἦν ἡ *μεγάλη Ἑλλάς*, καὶ τὰ λείψανα τοῦ μεγέθους αὐτῆς ἔτι καὶ νῦν καταπλήττουσι τὸν θεατήν. Αἱ ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἐξημέρωσαν τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ διέδωκαν τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα κατὰ μέγα μέρος. Ἐξ Ἑλλάδος εἰσὶ τὰ πλεῖστα ἀγάλματα ἐκεῖ, Ἕλληνες δὲ ἦσαν καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν τεχνιτῶν ἐν τοῖς χρόνοις τῶν αὐτοκρατόρων, καὶ τούτων ἔργα εἶναι τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα τῶν σωζομένων τῷ καιρῷ ἐκείνῳ. Τέχνη καὶ βίος τῶν ἰταλικῶν ἐθνῶν δὲν διαφέρουσι πολὺ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἡ σπουδὴ αὐτῶν ἴνε ἀχώριστος. Ἐν Ἰταλίᾳ δὲ βλέπει τις μᾶλλον τὴν Ἑλλάδα ἢ ἐν Ἑλλάδι τὴν Ἰταλίαν. Ἰδοὺ βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἐξάρας ἐγὼ τὰς

ἀρετὰς τῶν παρ' ἡμῖν λειψάνων τῆς ἀρχαιολογίας δὲν καταφρονῶ ἐκεῖνα· τοὐναντίον μάλιστα θεωρῶ ἐκεῖνα ἀναγκαιότερα ἢ προσφορότερα εἰς καταμάθησιν τῆς τέχνης καὶ τῆς καθόλου ἀρχαιολογίας.

Τὴν λεπτὴν βέβαια ἐκείνην αἴσθησιν καὶ κρίσιν τοῦ καλοῦ καὶ μὴ ἐν τῇ τέχνῃ, περὶ ἧς καὶ ἐπάνω προεῖπα, δὲν θὰ προσλάβῃ ἐκ τῆς θέας μόνον τῶν ἐκεῖ μνημείων, θὰ μάθῃ ὅμως ἄλλα πολλὰ πράγματα ταχέως καὶ σαφῶς, περὶ ὧν ἀτελεῖς εἶχεν ἰδέας ἐκ μόνης τῆς ἀπὸ βιβλίων καὶ εἰκονογραφιῶν σπουδῆς, καὶ ἄλλα περὶ ὧν οὐδὲ δόξαν τινὰ ἐξ ἀναγνώσεως βιβλίων ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ. Ἄνευ ὑπερβολῆς λέγω ὅτι τρίμηνος ἐν τοῖς μουσείοις τῆς Ἰταλίας διατριβὴ διδάσκει τὸν ἠσκημένον εἰς θέαν καὶ ἐξέτασιν τῶν ἀρχαίων πραγμάτων (διότι ὑπάρχει καί τις ἕξις καὶ τέχνη εἰς τὸ βλέπειν τὰ ἀρχαῖα) περισσότερα καὶ καλλίτερα ἢ τριετὴς ἐν βιβλίοις μελέτη· δὲν ἴνε δὲ μόνον τῷ περὶ τὰς τέχνας σπουδάζοντι χρήσιμος ἡ ἐπίσκεψις τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ τῷ φιλολόγῳ καὶ τῷ ἱστορικῷ καὶ παντὶ λογίῳ.

Ὅσα καὶ ἂν ἀναγνώσῃ τις περὶ οἰκοδομῆς παλαιῶν πόλεων καὶ οἰκιῶν, οὐδέποτε θὰ συλλάβῃ τόσον καθαρὰν ἰδέαν περὶ διαθέσεως τῶν μερῶν τῆς πόλεως καὶ τῆς οἰκίας περὶ χρήσεως καὶ οἰκονομίας τόπου μετὰ φιλοκαλίας περὶ ὁδοποιΐας, τειχοποιΐας καὶ τοιχογραφίας, ὁποίαν καὶ ἐκ μιᾶς μόνον ἐπισκέψεως τῆς Πομπηΐας· ἡ δευτέρα καὶ τρίτη ἐπίσκεψις διδάσκει περισσότερα καί τινα τυχὸν ὑπ' ἄλλων ἀπαρατήρητα.

Ὅσα καὶ ἂν μάθῃ τις ἐκ βιβλίων περὶ οἰκιακῶν ἐπίπλων καὶ καὶ σκευῶν καὶ κοσμημάτων οὐδέποτε θὰ φαντασθῇ καλῶς τὴν ποικιλίαν τῆς εὑρέσεως εἰς σχήματα καὶ κοσμήματα παντοῖα καὶ χαρίεντα, οὐδὲ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐργασίας, πρὶν ἴδῃ αὐτὰ εἰς πλῆθος πολὺ ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Νεαπόλεως, πήλινα, χάλκινα, ὑάλινα, ἀργυρᾶ, χρυσᾶ καὶ ἐκ παντοίων λίθων τιμίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀγλαΐσματα. Τριάκοντα ἡμέρας ἐθεωροῦσα ἐγὼ τὰ τοιαῦτα καὶ μετὰ τέρψεως ἐδιδασκόμην· τὰ δὲ μάλιστα ἀρέσκοντα ἐμοὶ ἦσαν τὰ ὀρειχάλκινα ἀγάλματα, ἀνδρομήκη καὶ μικρότερα καὶ κολοσσιαῖα ὄντα, καὶ αἱ ἐκ Πομπηΐας καὶ ἄλλων πόλεων τοίχων ζωγραφίαι καὶ τὰ ἐδάφων ψηφιδοποικίλματα, ἐν οἷς διαπρέ-

πει ἡ μάχη Ἀλεξάνδρου πρὸς Δαρεῖον, ἔργον ὑπὸ πάντων θαυμαζόμενον καὶ ἐξυμνούμενον δικαίως· διότι ἐνέχει πάσας τὰς ἀρετὰς καλῆς συνθέσεως γραφικῆς, εὕρεσιν ποιητικὴν, διάθεσιν, δύναμιν, ζωὴν καὶ ὅσα τοιαῦτα, ὥστε ὁ μέγιστος ποιητὴς τῆς Γερμανίας, ἀρχαιολογικὸς ἀνὴρ ὢν, ἀπεφάνθη περὶ αὐτοῦ ὅτι ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ ἄνθρωπος νὰ ἐκτιμήσῃ προσηκόντως τὸ ἔργον.

Ἐν Ῥώμῃ διέτριψα ἡμέρας τριάκοντα καὶ μίαν· καὶ ἐνταῦθα προσφορώτατον εἰπεῖν τὸ τοῦ ποιητοῦ

Τί πρῶτόν τοι ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω.

Τόσα πολλὰ διδάσκεταί τις ἐνταῦθα! σεσωματωμένος παρίσταται ὁ μυθολογικὸς κόσμος ἐνώπιον τοῦ θεατοῦ· νομίζει τις ὅτι μετεφέρθη εἰς τόπους ὀνείρων. Θεοὶ καὶ θεαὶ, ἥρωες καὶ ἡρωῖναι, Βάκχαι καὶ τὸ σατυρικὸν γένος ἅπαν εὑρίσκονται περὶ αὐτόν. Ἡ θέα αὐτῶν ἐπενεργεῖ οὕτως εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ γνωρίζοντος τὴν μυθολογίαν, ὥστε νῦν μὲν νομίζει ὅτι ἐν Ὀλύμπῳ εὑρίσκεται· ὅταν βλέπῃ ὅτι μέγας ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ κάθηται ὁ Ζεὺς ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν *ἑξείης πάντες θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι*, ἀποτελοῦσι δύο μακρὰς σειρὰς εἰς καλλίτεχνον δῶμα. Νῦν δὲ πάλιν φαντάζεται ὅτι περιπλανᾶται ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τοῦ βακχικοῦ θιάσου καὶ συνεκβακχεύεται. Ὅταν δ' ἀτενίσῃ πρὸς τοὺς κολοσσιαίους τῆς Ῥώμης αὐτοκράτορας καὶ ἴδῃ καὶ τοὺς γενναίους Δακοὺς μὲ δεδεμένας ἢ ἀποτετμημένας χεῖρας αἰσθάνεταί τι κρύον ἐν τῇ καρδίᾳ μὴ δι' ἑνὸς αὐτῶν νεύματος ἀναγκασθῇ νὰ αὐτοκτονήσῃ. Ἄλλα δὲ αἰσθήματα διεγείρονται ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ θεατοῦ, ὅταν εἰσέλθῃ εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ποιητῶν καὶ φιλοσόφων· ἠσπάσθην μετὰ δακρύων τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Πίνδαρον, δύο πεφιλημένους μοι ἄνδρας, οἷς μάλιστα ὀφείλω εἴ τι καλὸν ἔχω ἐν ἐμαυτῷ. Ἠρώτησα τὸν Σωκράτη καὶ Πλάτωνα νὰ μοὶ λύσωσι μίαν μου ἀπορίαν, ἥτις ἀναφύεται ἐν ἐμοὶ ἑκάστοτε ἐκ τῆς ἀναγνώσεως πλατωνικῶν διαλόγων, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησαν νὰ μοὶ ἀποκριθῶσιν. Ἐσπούδασα τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Θουκυδίδου· διότι πολλῶν νυκτῶν ὕπνον μὲ ἀφῄρεσεν ἡ μελέτη τῆς *ξυγγραφῆς* του· σοβαρὸς ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἱκανὸς νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ ἄλλῳ τὸ ἑαυτοῦ ἦθος. Οὐδεὶς μᾶλλον αὐτοῦ μὲ ἐδίδαξε τὴν κριτικήν. Διέταξα νά μοι πλάσωσιν ἐκ πηλοῦ τὴν εἰκόνα

του ἵνα ἔχω αὐτὴν ἀεὶ ἐνώπιόν μου· συμπαρέλαβον καὶ τὸν ἀντιμέτωπον αὐτοῦ τὸν ἀγαθὸν Ἡρόδοτον.

Εἶδα σύννουν τὸν μακροπρόσωπον Ἐπίκουρον καὶ οὐχ ὁποῖον ἐνδέχεται νὰ φαντασθῇ τις αὐτὸν ἐκ τῆς φιλοσοφίας του· συμφυὴς δ' αὐτῷ ἦν καὶ ἐν τῇ πέτρᾳ ὁ καὶ ἐν τῷ βίῳ ἀχώριστος αὐτοῦ ὑπάρξας μαθητὴς καὶ φίλος του, ὁ Μητρόδωρος· τότε ἐνεθυμήθην μίαν καλὴν καὶ σώαν εὐτυχῶς προτομὴν ἐν Ἀθήναις, ἥτις, εὑρεθεῖσα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν πρὸ τῶν βασιλικῶν ἱπποστασίων, μετεκομίσθη εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ ἐκεῖθεν ἔπειτα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας, ὅπου ἴσως καὶ νῦν κεῖται. Ἴνε δὲ λόγου ἀξία καὶ ὡς πρώτη ἐν Ἀθήναις γνωρισθεῖσα εἰκὼν γνωστοῦ φιλοσόφου, δευτέρα δὲ ἐπισήμου ἁπλῶς Ἕλληνος.

Εἶδα μέγαν τὸν Εὐριπίδην κρατοῦντα τραγικὸν πρόσωπον· ἠλεκτρίσθην ἐκ τῆς ὄψεως καὶ ᾐσθανόμην ἐμαυτὸν συνανυψούμενον τῷ ποιητῇ, ὃν ὁ Ἀριστοτέλης ἐκάλεσε *τραγικώτατον*, ὁ δὲ τεχνίτης ἀπετύπωσεν ἐν τῷ λίθῳ τὸν χαρακτῆρα τοῦτον. Τραγικωτάτη τῷ ὄντι εἶναι ἡ ἔκφρασις τοῦ ἀνδριάντος.

Κατώρθωσα νὰ ἴδω καὶ τὸν Σταγειρίτην, τὸν μέγιστον ἐν ἀνθρώποις νοῦν· ἦν τις ἐπὶ θρόνου καθήμενος, καὶ ὥς περ τι σκεπτόμενος· ἀλλὰ πάντοθεν περιβλέψας τὸν ἄνδρα δὲν ἠδυνήθην νὰ πεισθῶ ὅτι ἔχω ἔμπροσθέν μου τὸν διδάσκαλον τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οὐχ οὗτος ἐκεῖνος εἶπα τῷ παρ' ἐμοὶ φίλῳ.

Καὶ τὸν καλούμενον Μένανδρον ἐπεσκέφθην· ἀλλ' οὐδ' ἐν τούτῳ ἀνεγνώρισα τοὺς χαρακτῆρας τῆς κωμῳδικῆς ἀηδόνος, ἣν θαυμασίως ἐξύμνησεν ὁ Πλούταρχος. Ὅτι δὲ ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου ἐν ἔτει 1862 ἀνακαλυφθὲν κομψὸν βάθρον τῶν τεχνιτῶν Κηφισοδότου καὶ Τιμάρχου δὲν ἀνήκει εἰς τὸ ἐν Βατικανείῳ ἄγαλμα, ἀρκοῦσιν εἰς ἀπόδειξιν σώματος μόνον ὀφθαλμοὶ καὶ βακτηρία ὡς μέτρον· τόσον διαφέρουσιν αἱ διαστάσεις τῆς συμφυοῦς τῷ ἀγάλματι ἐκείνῳ πλακὸς καὶ ἡ ἐργασία αὐτῆς ἀπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν βάθρου, ὅπερ ἐστὶ κάλλιστον.

Οὐ μακρὰν τοῦ Εὐριπίδου ἄλλου ἀνδρὸς μεγάλου συνεκίνησεν ἡ ὄψις γοργῶς τὴν ψυχήν μου. Εἶδα τὸν Δημοσθένην ὥσπερ ζῶντα ἐνώπιόν μου καὶ *μόνον οὐχὶ φωνὴν ἀφιέντα*· ἦν ὑψηλὸς καὶ ξηρός, ῥυτιδωμένον εἶχε τὸ μέτωπον καὶ τὸ πρόσωπον ὅλον, βραχείας τὰς

τρίχας τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν γενείων καὶ ὑποτρέμον τὸ κάτω χεῖλος· ἐκράτει δ' ἐν ταῖς χερσὶ βιβλίον ὃ μετὰ τῶν χειρῶν ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ νέος τεχνίτης, ἀγνοήσας ἴσως ὅτι οἱ παλαιοὶ ῥήτορες δὲν ἀνεγίνωσκον τὰς δημηγορίας, ἀλλ' ἀπὸ στήθους ἔλεγαν.

Καὶ τὸν ἕτερον κορυφαῖον τῆς ἀττικῆς ῥητορείας καὶ καλλιεπείας ἐγνώρισα. Ὁ δαίμων καὶ εἰς πέτραν μεταμορφωμένους μακρὰν ἀλλήλων ἔχει χωρισμένους τοὺς δύο δεινοὺς ἀντιπάλους. Ἠρέμα εὔσαρκος, γλυκὺς τὴν ὄψιν, κοσμίως ἱστάμενος καὶ κομψὰ ἐνδεδυμένος ἔκαμνεν ἐπίδειξιν τῇ καλλιφώνου εὐφραδείας του ἐν Νεαπόλει ὁ υἱὸς τοῦ Ἀτρομήτου, ἀγνώριστος τοῖς πολλοῖς, οἵτινες ὡς Ἀριστείδην αὐτὸν θαυμάζουσιν. Ἐξαίρετος ἶνε ἡ ἐργασία καὶ διατήρησις τοῦ ἀνδριάντος τούτου· ἶνε ἓν τῶν καλλίστων ἀγλαϊσμάτων τῆς Νεαπόλεως καὶ ἁπάσης τῆς Ἰταλίας.

Καὶ πολλὰ ἄλλα εἶδα· εἶδα καὶ χορτασμὸν βλέπων δὲν εἶχα, ἀλλὰ συνέβη μοι τὸ τῶν μεθυόντων πάθημα. Ἐκεῖνοι γάρ, ὡς λέγεται, ὅσῳ μᾶλλον πίνουσι τόσῳ περισσοτέραν δίψαν αἰσθάνονται· καὶ ἐμοὶ ὅμοιον συνέβη πάθος. Μὲ λύπην ἤκουα τὸν κώδωνα καλοῦντά με εἰς ἔξοδον ἢ τὴν φωνὴν τῶν φυλάκων ὄπισθέν μου, ὁσάκις βυθισμένος ἐν τῇ θεωρίᾳ ἐλησμονοῦσα τὸ σύνθημα· ἀλλὰ καὶ ἐξελθὼν οὐχ ἧττον ἔμενα ἐν τῷ ἰδανικῷ κόσμῳ καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα. Συνέβη δέ μοι πολλάκις καὶ ἐν ὀνείροις νὰ ἐκφωνῶ τὰς ἐντυπώσεις μου καὶ νὰ διαταράττω τὸν ὕπνον τοῦ συνοίκου μου· ὃς ἐννοήσας τὸ συμβὰν ἐμοί, ὡς ἄλλος Πυλάδης, ἐφρόντιζε διὰ παντοίων ἄλλων θεαμάτων τερπνῶν καὶ περιπάτων νὰ παρατρέπῃ ἐξ ἐκείνων τὴν προσοχήν μου καὶ νὰ δίδῃ οὕτω νέας ἐμοὶ δυνάμεις πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ ἔργου. Ἠσθένησε τέλος τὸ σῶμα, πολλὰς ὥρας ἠναγκασμένον ὂν ἐπὶ μαρμάρων νὰ ἵσταται· ἀλλὰ καὶ πυρέσσον ἠνάγκαζεν αὐτὸ ἡ ψυχὴ νὰ τὴν ὑπηρετῇ ἐν τῇ ἐρεύνῃ τῆς ἀληθείας. Ἀκαταπόνητος καὶ ἀκόρεστος ἶνε ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ζητήσει τῆς ἀληθείας, ὁσάκις φαντάζεται ὅτι εὑρίσκει αὐτήν· οἱ φιλόπονοι νοοῦσιν ὃ λέγω. Ἂν οἱ νεώτατοι κατάλογοι τῶν μουσείων περιεῖχον τὰ ἀποτελέσματα προτέρας ἐρεύνης, ἠδυνάμην κἀγὼ νὰ προσθέσω οὐκ ὀλίγας ἰδίας δόξας καὶ ἑρμηνείας περί τινων, διαφερούσας τῶν ἐν τοῖς καταλόγοις παραδεδεγμένων.

Οὕτω παραδείγματος χάριν περὶ τοῦ ἐν Belvedere περιφήμου

κορμοῦ τοῦ Ἡρακλέους, ὃν *Ἀπολλώνιος Νέστορος Ἀθηναῖος ἐποίει*, κατὰ τὴν ἐπιγραφήν του νομίζω ἐγώ, ὅτι δὲν ἀπετέλει σύμπλεγμα μετὰ τῆς Ἥβης ἢ ἄλλου τινός, ἀλλ' ἐποιήθη μόνος ὁ Ἡρακλῆς *τανύων πρὸς ἆθλόν τινα τὸ* (λεῖπον νῦν μετὰ τῶν χειρῶν) *μέγα τόξον του*, καὶ ὅτι δὲν ἀπετελέσθη ἐντελῶς τὸ ἔργον· λείπει αὐτῷ ἡ τελευταία ἀπόξεσις καὶ λειότης· διὰ τοῦτο δὲ δὲν χαρακτηρίζονται οἱ μυῶνες καὶ τὰ νεῦρα εὐγράμμως καὶ οὐχὶ δι' ἃς αἰτίας ἄλλοι λέγουσι.

Παραδοξοτέρα ἴσως θὰ φανῇ ἡ γνώμη μου περὶ δύο θαυμασίων αὐτόθι ἑρμοειδῶν προτομῶν λευκοῦ μαρμάρου, ὧν ἡ μὲν χαρακτηρίζεται ὡς *τραγῳδία* ἡ δὲ ὡς *κωμῳδία*, ὅτι ἀμφότεραί εἰσι εἰκόνες μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς θνητῆς γυναικὸς Ῥωμαίας, καὶ πιθανῶς Σαβίνας τῆς συμβίας Ἀδριανοῦ. Ἀλλὰ περὶ τῶν τοιούτων παρατηρήσεων χρειάζεται μακρότερος ἢ κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν λόγος· νῦν δὲ ἀξιώσατε ἔτι νὰ ἀκούσητε, ὥσπερ κεφάλαιον τῆς παρούσης ὁμιλίας, συσχετιζόμενον καὶ μετὰ τῆς προκειμένης ἡμῖν πορείας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης, τάδε.

Ὅτι τὰ διασωθέντα μνημεῖα τῆς τέχνης καὶ μετὰ τόσας χρόνων καὶ δεινῶν καιρῶν ἀμαθείας καὶ δεισιδαιμονίας καταστροφάς, εἰσὶ πάμπολλα καὶ ἱκανὰ νὰ δώσωσιν ἡμῖν ἀκριβῆ γνῶσιν καθόλου εἰπεῖν τῆς ἀρχαίας τέχνης ἐλευθερίου τε καὶ βαναυσοτέρας (διότι ἀχώριστοί εἰσιν αὗται)· ἐλπὶς δὲ ἶνε καὶ ἄλλα πάμπολλα νὰ εὑρεθῶσι.

Ἡ ἱστορία τῆς τέχνης, ἣν μέλλομεν ἐφεξῆς νὰ πραγματευθῶμεν, ἶνε καθόλου εἰπεῖν εὐτυχεστέρα τῆς ὁμοτεγοῦς αὐτῆς ἀδελφῆς ἐν τῇ φιλολογίᾳ τῆς ἱστορίας τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἣν ἄλλοτε διήλθομεν ἐνταῦθα, ὡς ἔχουσα ὀλιγώτερα χάσματα καὶ κολοβώσεις τῶν εἰδῶν. Τινὰ μάλιστα κύρια εἴδη τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης, οἷον ἡ πλαστική, τὸ κάλλιστον καὶ σπουδαιότατον πάντων, δύναται νὰ λογισθῇ ὅλως πλῆρες· διότι ἐκ τοῦ εἴδους τούτου πλεῖστα καὶ κάλλιστα μνημεῖα διεσώθησαν ἡμῖν ἐκ πάντων τῶν αἰώνων λίθινα καὶ χάλκινα παντοῖα εἰς μυριάδας ἀριθμούμενα. Ἐν τοῖς καλλίστοις δ' αὐτῶν ἐνδέχεται νὰ ὑπολανθάνωσι καί τινα μεγάλων τεχνιτῶν καλλιτεχνήματα· διότι ἀπίθανος μοὶ φαίνεται ἡ γνώμη τῶν ἀρχαιολόγων ὅτι οὐδὲ ἓν ἔργον μεγάλου γλύπτου διεσώθη εἰς ἡμᾶς,

ὅταν ἀποβλέπω εἰς τόσον πλῆθος μνημείων, καὶ παράδοξος πάλιν ἡ σπουδὴ τῶν νεωτέρων ἐξ αὐτῶν πᾶν λόγου ἄξιον ἔργον, ὅπερ ἀνακαλύπτεται, νὰ τὸ ἐξηγῶσιν ὡς ἀντίτυπον καὶ ἀπομίμημα ἄλλου ἀπολεσθέντος πρωτοτύπου.

Ὅπως δήποτε καὶ ἐὰν ἔχῃ τὸ ζήτημα τοῦτο, τόσον ὅμως ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται, ὅτι ἀντίτυπα περιβοήτων τὸ πάλαι καλλιτεχνημάτων διεσώθησαν ἡμῖν οὐκ ὀλίγα.

Ἔξω δὲ τούτων ἁπάντων ἔχομεν οὐκ ὀλίγον πλῆθος ἔργων ἐκ τῆς ταπεινοτέρας κοροπλαστικῆς, πολλὰς δὲ μυριάδας μνημείων τελείων ἐκ τῆς περιεργοτέρας μικρογλυπτικῆς τέχνης τῶν σφραγίδων, τῶν νομισμάτων καὶ τῶν δακτυλιολίθων καὶ τῶν τούτοις προσομοίων.

Τὰ δὲ τοιαῦτα ἔργα διὰ τὴν μικρότητα καὶ σκληρότητα τῆς ὕλης των, ὀλιγώτερον εἰς φθορὰν ὑποκείμενα, φαίνονται καὶ νῦν ἔτι ὥς περ νεουργὰ καὶ πρόσφατα, καὶ χρησιμεύουσιν οὐ μόνον εἰς πλήρη καὶ ἀκριβεστάτην γνῶσιν τῆς ἰδίας ἐν αὐτοῖς τεχνουργίας, ἀλλὰ καὶ τῆς σεμνοτέρας λιθοξοϊκῆς καὶ χαλκοτυπικῆς. Διότι ἡ ἀνάπτυξις τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης δὲν ἔγεινεν ἀλληλοδιαδόχως, ὡς ἐν τῇ φιλολογίᾳ τὰ διάφορα τοῦ λόγου εἴδη, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὁμοιομόρφως, ὥσπερ οἱ κλάδοι καὶ κλῶνοι καὶ ἀκρέμονες τοῦ αὐτοῦ φυσικῶς αὐξήσαντος δένδρου.

Δυνάμεθα λοιπὸν εἰς τὰ μικρὰ ταῦτα καὶ αὐτοτελῆ τεχνουργήματα καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰ νομίσματα, ὧν ἡ κατὰ χρόνον γένεσις μᾶλλον γνωρίζεται, βῆμα πρὸς βῆμα νὰ παρακολουθήσωμεν διὰ πάντων τῶν αἰώνων καὶ τῶν ἡμιαιώνων καὶ ἔτι συνεχέστερον τὴν πρόοδον τῆς γλυπτικῆς ἀπὸ σκληροτέρου εἰς ἀεὶ ἁπαλώτερον ῥυθμὸν μέχρι τῆς ὑψίστης τελειότητος τοῦ ἰδανικοῦ οὕτως εἰπεῖν καλοῦ, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν τὴν εἰς τὰ κάτω φορὰν καὶ μετάβασιν μέχρι βαρβαρικῆς βαναυσουργίας.

Ἡ κατὰ ταύτην δὲ τὴν μέθοδον ἐπὶ τῶν μικρουργημάτων τούτων χωροῦσα ἔρευνα τῆς τέχνης, παραλλήλως βαίνουσα καὶ ἐπὶ τῶν μεγαλουργημάτων τῆς σεμνοτέρας γλυπτικῆς, συντελεῖ θαυμασίως εἰς συμπλήρωσιν μικρῶν τινων ῥυθμικῶν ἐν αὐτῇ διαστάσεων. Διότι τὸ αὐτὸ φιλοκαλίας αἴσθημα, τοὺς αὐτοὺς βαθμοὺς τῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως εὑρίσκομεν καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις καὶ ἐν τοῖς μικροῖς ἔργοις. Εἰς πάντα βλέπομεν τὴν αὐτὴν ἁρμονίαν,

τοὺς αὐτοὺς νόμους τῆς βαθμιαίας καὶ κατὰ φύσιν βλαστήσεως τοῦ καλοῦ, τὴν αὐτὴν μέθοδον ἐν τῇ ἐργασίᾳ.

Εἰς ἄλλον δὲ κλάδον τῆς τέχνης ἐπίσης σπουδαῖον, εἰς τὴν ζωγραφικὴν, δὲν εἴμεθα ὁμοίως εὐτυχεῖς· διότι οὐδὲ ἓν τῶν περιβοήτων ἔργων τοῦ εἴδους τούτου διεσώθη εἰς ἡμᾶς, οὐδ' ἐλπὶς μεγάλη ἶνε νὰ εὑρεθῇ ποτε διὰ τὸ εὔφθαρτον τῆς ὕλης τῶν ἔργων τῆς πινακογραφίας. Ἐντελῆ ὅμως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ ἀπελπισίαν, ὥς τινες ἔχουσι, δὲν παραδέχομαι, ἀναλογιζόμενος ὅτι καὶ ἄλλα εἴδη λίαν εὔφθαρτα, οἷον ἱμάτια βαπτὰ καὶ ὑφάσματα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐκ παλαιῶν τάφων ἐξήχθησαν ἱκανῶς ἔχοντα, ὥστε νὰ συλλάβωμεν ἰδέαν περὶ τῆς ὑφαντικῆς καὶ βαφικῆς τῶν παλαιῶν. Διατρέφω ἔγωγε μικράν τινα ἐλπίδα περὶ εὑρέσεως ἐν τῷ μέλλοντι καλλιτεχνήματός τινος καὶ ἐκ τῆς ὑπερηφανωτέρας ζωγραφικῆς, ἀφοῦ μάλιστα εἶδα ἐν Νεαπόλει τρία κάλλιστα ἐρυθροβαφῆ ἰχνογραφήματα ἐπὶ μαρμαρίνων πλακῶν γεγραμμένα, ὧν τὸ τὰς ἀστραγαλιζούσας παριστάνον φέρει καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ τεχνίτου *Ἀλέξανδρος Ἀθηναῖος ἔγραφεν*· ἐξήχθησαν δὲ πάντα ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν Ἡρακλείου (ἢ μᾶλλον τῆς Ῥατίνας).

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν μέλλοντα· τῶν νῦν δὲ φανερῶν μνημείων τῆς τέχνης ἀνήκουσιν εἰς τὴν γραφικὴν πρῶτον μὲν πολλαὶ μυριάδες πηλίνων ἀγγείων παντοίων μετὰ γραφῶν ποικίλων ἐκ πάντων τῶν αἰώνων, ἔπειτα δισχίλιαι περίπου εἰκόνες τοιχογραφικαὶ ἐκ τῆς Πομπηΐας καὶ τοῦ Ἡρακλείου καὶ ἄλλων περὶ τὸν Βεζούβιον πόλεων, νῦν δὲ καὶ ἐκ τῆς Ῥώμης ἅπασαι ἐκ ῥωμαϊκῶν χρόνων· καὶ τελευταῖον πολλαὶ ψηφιδωταὶ εἰκόνες ἐδάφων.

Πάντα δὲ ταῦτα καὶ εἴτι ὅμοιόν εἰσι δημιουργήματα τῆς βαναυσοτέρας τέχνης καὶ ἔχουσι κοσμηματικὸν μᾶλλον ἢ καλλιτεχνικὸν χαρακτῆρα· διότι σκοπὸς τῆς ποιήσεως αὐτῶν κυρίως εἰπεῖν ἦν νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς κοσμήματα καὶ οὐχὶ ὡς αὐτοτελῆ καλλιτεχνήματα δι' ἑαυτά.

Καὶ ὅμως, καὶ τοιαῦτα ὄντα, ἱκανὰ μαρτύριά εἰσι τῆς προόδου καὶ τῆς ἀκμῆς τῆς γραφικῆς τέχνης. Ἐπὶ μὲν τῶν ἀγγείων δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν ὁμοίως, ὥσπερ ἐν τῇ πλαστικῇ, τὴν πρόοδον τῆς γραφικῆς ἀπὸ σκληροτέρου εἰς ἀεὶ ἁπαλώτερον ῥυθμὸν, καθ' ὁμοίαν παράλληλον ἐκείνης βαθμολογικὴν κλίμακα καὶ

νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν μεγάλην δεξιότητα καὶ εὐκολίαν εἰς τὴν ἰχνογραφικὴν τέχνην. Ἀτελῆ ὅμως ἰδέαν ἠθέλαμεν σχηματίσει περὶ τῆς ἐλευθερίου γραφικῆς ἐκ μόνον τούτων εἰκάζοντες, ὥσπερ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν εἶχαν, πρὶν ἀνακαλυφθῶσι τὰ τοιχογραφικὰ καὶ μωσαϊκά, καί τοι δὲ τὰ ἔργα ταῦτά εἰσιν ἅπαντα ἐξ ὡρισμένων ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὡς προεδηλώθη, ὅμως ἐπέχυσαν μέγα φῶς εἰς τὴν ζωγραφικὴν τέχνην τῶν παλαιῶν. Νῦν ἐξετιμήθη προσηκόντως ἐκ τούτων καὶ ἡ ἀξία τῶν ἀπολεσθέντων καὶ δὲν θαυμάζουσι πλέον οἱ σοφοὶ ἀρχαιολόγοι διατὶ ἐκ παραλλήλου μνημονεύονται ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὁμοίως ὀνόματα μεγάλων γλυπτῶν καὶ ζωγράφων.

Ἐγὼ δὲ μέγα τεκμήριον τῆς δόξης, ἣν ἡ ζωγραφικὴ εἶχε παρὰ τοῖς παλαιοῖς, νομίζω καὶ τοῦτο, ὅτι εἰς τὰ πολυτελῆ τοῦ Περικλέους προπύλαια ὡρίσθη ἴδιον οἴκημα πρὸς ἐναπόθεσιν γραφικῶν πινάκων· ὅτι δὲ ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ δὲν ὑπῆρχαν τοιχογραφίαι, ὅπερ τινὲς ἐφαντάσθησαν, θὰ ἀποδειχθῇ ἄλλοτε· γνωστὴ δὲ ἶνε ἡ δόξα τῆς ποικίλης στοᾶς.

Τὸ ἀντίθετον δὲ συνέβη εἰς τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τέχνης. Ταύτης ἔχομεν τοῦ καλλίστου εἴδους, τῆς νεωδομίας, τὰ κάλλιστα παραδείγματα· τῶν προτέρων ὅμως χρόνων τῶν πρὸ τῆς ἀκμῆς τῆς τέχνης ὀλίγα κρίκων συντρίμματα ἔμειναν, ἐξ ὧν δὲν δυνάμεθα νὰ συναρμολογήσωμεν ἅλυσιν μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς τέχνης. Εὐκολώτερα δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν εἰς τὰ κάτω φορὰν καὶ μεταμόρφωσιν τῆς τέχνης κατὰ διαφόρους διακλαδώσεις ἢ τὴν εἰς τὰ ἄνω, ἔνθα μόνον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τειχοδομίας ἀπὸ τῆς πρώτης γενέσεώς της καὶ ἐξ ἧς ἱκανῶς δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ἐκ τῶν σωζομένων μνημείων.

Ἀλλ' ἀκούω καὶ ἐνταῦθα τὸν κώδωνα ἀναγκάζοντά με νὰ διακόψω τὴν τερπνὴν μεθ' ὑμῶν ὁμιλίαν.

Ἀποχωρῶ λοιπὸν εὐχόμενος παρὰ τῶν ὁμιλητῶν μου τόσην προθυμίαν εἰς σπουδὴν τῆς ἀρχαιολογίας, ὅσην ἐγὼ αἰσθάνομαι ὅτι ἔχω εἰς διδασκαλίαν αὐτῆς, οὐ λόγοις μᾶλλον, ἀλλ' ἔργῳ ἐπ' αὐτῶν τῶν προγονικῶν μνημείων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1869.

ΑΘ. Σ. ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ.

ΙΔ'.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

Πρὸς τὸν κύριον πρύτανιν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου Κ. Βουσάκην.

Ἡ ἐφορεία τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἐθνικοῦ νομισματικοῦ μουσείου προθυμότατα κατὰ τὴν ὑμετέραν αἴτησιν πέμπει ὑμῖν τὴν ἑπομένην ἔκθεσιν περὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς μέχρι τοῦδε πεπραγμένων ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ, περὶ τῶν κυριωτέρων ἀναγκῶν καὶ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς σχέσεων.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 6' Νοεμβρίου 1871.

Μετ' ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς τιμῆς
Ὁ ἔφορος τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἐθνικοῦ νομισματικοῦ μουσείου
Σ. ΚΟΜΝΟΣ.

Ἔκθεσις πρὸς τὸν κύριον πρύτανιν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου Κ. Βουσάκην.

Περὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἐφορείας ἡμῶν ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ πεπραγμένων, περὶ τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς σχέσεων.

I.

Τὰ πεπραγμένα.

Κατά τινα ἔκθεσιν τοῦ Γερμανοῦ ταξινόμου Αἰμιλίου Στεφφενχάγεν, κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1867 γραφεῖσαν καὶ εἰς τὴν σύγκλητον τοῦ πανεπιστημίου σταλεῖσαν, ἰδοὺ πῶς εἶχον ἥ τε δημοσία καὶ ἡ πανεπιστημιακὴ βιβλιοθήκη:

»Ὁ ὑποσημειούμενος ἐξετάσας ἀκριβῶς τὴν κατάστασιν εἰς ἣν »εὑρίσκεται ἡ δημοσία καὶ πανεπιστημιακὴ βιβλιοθήκη, θεωρεῖ »ἀναγκαῖον νὰ ἐκφράσῃ ὡς ἠθικὴν ἑαυτοῦ καὶ ἐπιστημονικὴν πε»ποίθησιν, ὅτι ἡ παροῦσα διάταξις καὶ τοποθέτησις τῆς βιβλιο»θήκης δὲν συνᾴδει οὔτε πρὸς τὰ ἐπιστημονικὰ οὔτε πρὸς τὰ »βιβλιοθηκολογικὰ ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα πρὸς χρῆσιν καὶ διοίκησιν

»μεγάλης βιβλιοθήκης ὁμολογοῦνται χρήσιμα πανταχοῦ, ὅτι ἡ »βιβλιοθήκη στερεῖται τῶν ἀπαιτουμένων καταλόγων, ἄνευ τῶν »ὁποίων ἔλλογος διοίκησις βιβλιοθήκης εἶναι ἀδύνατος, ὅτι διὰ »τοῦτο ἅπασα ἡ βιβλιοθήκη πρέπει πάλιν νὰ καταταχθῇ ἐκ θε- »μελίων κατὰ νέον σχέδιον καὶ νὰ συνταχθῶσιν οἱ ἀναγκαῖοι κατά- »λογοι.

»Ἡ πεποίθησις αὕτη προερχομένη ἐξ ἀμερολήπτου καὶ μὲ τὸ »καθῆκον συμφώνου σταθμίσεως τῶν πραγμάτων, καὶ ἀποβλέ- »πουσα μόνον εἰς τὸ συμφέρον τῆς βιβλιοθήκης, τοῦ πανεπιστη- »μίου, τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐπιστήμης μέλλει νὰ δικαιολογηθῇ »ἀκριβέστερα ἐν τοῖς ἑξῆς: ν' ἀποκαλυφθῶσι κατὰ συνείδησιν καὶ »καθῆκον αἱ ὑπάρχουσαι ἐλλείψεις καὶ βλάβαι, καὶ νὰ δηλωθῶσιν »ἐν βραχεῖ τὰ μέσα καὶ οἱ τρόποι τῆς θεραπείας αὐτῶν.

»Ἡ ὑπάρχουσα διάταξις καὶ τοποθέτησις περιλαμβάνει μόνον »ἓν μέρος τῆς βιβλιοθήκης, τουτέστι τὰ δεδεμένα βιβλία, ἐν ᾧ ὁ »μέγας ἀριθμὸς τῶν ἀδέτων βιβλίων ἐχωρίσθη καὶ ἔμεινεν ἀδιά- »τακτος. Ἐκ τούτου δὲ μόνου καταφαίνεται ἡ ἀναπόφευκτος »ἀνάγκη ὑλικῆς ἀναδιατάξεως καὶ νέας τακτοποιήσεως τῆς βι- »βλιοθήκης, διότι τὰ ἄδετα βιβλία πρέπει νὰ παρατεθῶσι μεταξὺ »τῶν δεδεμένων κατὰ ἐπιστημονικὰ ἀξιώματα.

»Ἀλλὰ καὶ ἡ διάταξις καὶ τοποθέτησις τῶν δεδεμένων βιβλίων »εἶναι κατὰ πάντα τοσοῦτον ἡμαρτημένη, ὥστε ἡ βιβλιοθήκη πρέ- »πει ἐξ ἀρχῆς πάλιν νὰ ἀναδιαταχθῇ. Τὸ ῥηθὲν ἰσχύει μάλιστα »ὡς πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν τῆς τοποθετήσεως τρόπον· ἐπειδὴ δη- »λαδὴ τὰ βιβλία ἐτοποθετήθησαν κατὰ τὸ πανταχοῦ ἀπόβλητον »σύστημα, τὸ καλούμενον *σύστημα τῆς καθηλώσεως*, ἡ παρεμ- »βολὴ ὑστέρων προσθηκῶν καθίσταται ἀδύνατος. Διὰ τοῦτο τὰ »τῆς βιβλιοθήκης βιβλία κατέστησαν ἀμετακίνητα, ὅπερ ἀντίκει- »ται εἰς τὴν μέλλουσαν αὔξησιν αὐτῆς. Ἡ κατάστασις αὕτη πρέ- »πει νὰ μεταβληθῇ οὕτως, ὥστε τὰ βιβλία ἐπὶ τῶν διασανιδω- »μάτων νὰ λάβωσι κινητὰς θέσεις καὶ διὰ τὰς μελλούσας προσ- »θήκας ἀφεθῇ χῶρος κενὸς ἀνάλογος.

»Ἔτι σπουδαιότεραι εἶναι αἱ ἐσωτερικαὶ ἐλλείψεις τῆς διατά- »ξεως. Εἰ καὶ ἀπόπειρα ἐγένετο νὰ χωρισθῶσι τὰ βιβλία εἰς ἐπι- »στημονικούς τινας κλάδους, τοῦτο ὅμως ἔγεινεν ἐπιπολαίως καὶ

»οὐχὶ πρακτικῶς. Παντελῶς ἐλλείπει ἐν τῇ διατάξει σύστημα »ἀκριβῶς διεξηγμένον. Βιβλία διαφόρων ἐπιστημῶν εἶναι ἀναμε- »μιγμένα, ἕτερα δὲ ὁμοταγῆ καὶ συγγενῆ εἶναι κεχωρισμένα. Γί- »νεται δ' ἐκ πρώτης ὄψεως τῷ θεατῇ δῆλον ὅτι ἡ διάταξις αὕτη »δὲν ὑπηγορεύθη ὑπὸ σκοποῦ ἐπιστημονικοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ σκοποῦ »ἐξωτερικῆς καλλονῆς. Τούτων ἕνεκα εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀντι- »κατασταθῇ εἰς τὰς ὑπαρχούσας τῆς βιβλιοθήκης διαιρέσεις νέον »σχέδιον διατάξεως, στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ συστήματος τῶν ἐπι- »στημῶν καὶ σύμφωνον μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τακτικῆς διοικήσεως »βιβλιοθήκης, τεῖνον εἰς τοῦτο, τὸ νὰ δύναταί τις νὰ εὑρίσκῃ τὰ »ζητούμενα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταχέως, ἀσφαλῶς καὶ ὅσον ἔνεστι »ἄνευ καταλόγου.

»Καὶ ἑνὸς ἑκάστου ἐπιστημονικοῦ κλάδου ἐλλείπει πᾶσα λο- »γικὴ ἢ σκόπιμος τάξις. Μόνον τὰ διάφορα μεγέθη καὶ ταῦτα »οὐχὶ συνεπῶς ἐχωρίσθησαν, ἄλλως ὅμως τὰ βιβλία ἐτοποθετήθη- »σαν τυχαίως καὶ αὐθαιρέτως· π. χ. αὐτίκα εἰς τὸ πρῶτον καὶ »σπουδαιότερον τμῆμα τὸ περιλαμβάνον τὴν ἑλληνικὴν φιλολο- »γίαν εὑρίσκονται τὰ γλωσσολογικά, φιλολογικὰ καὶ ἀρχαιολο- »γικὰ αὐτοῦ μέρη ἄνευ διαφορᾶς καὶ ποικιλοτρόπως μετ' ἀλλή- »λων ἡνωμένα, μάλιστα οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς οὐχὶ μόνον πρὸς »ἀλλήλους ἄνευ σχεδίου ἐτοποθετήθησαν, ἀλλὰ καὶ αἱ πολυάριθ- »μοι ἐκδόσεις αὐτῶν καὶ τὰ εἰς αὐτοὺς ἑρμηνευτικὰ συγγράμ- »ματα διεσκορπίσθησαν πανταχοῦ. Ἔτι δὲ καὶ ἀντίτυπα ἑνὸς καὶ »τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος εὑρίσκονται εἰς δύο, τρεῖς καὶ πλείονας »διαφόρους θέσεις διεσπαρμένα. Τοιαῦτα παραδείγματα ὑπάρχουν »εἰς πάντα τὰ λοιπὰ τῆς βιβλιοθήκης τμήματα, ἐν οἷς συγγράμ- »ματα πολλάκις ἑτερογενέστατα παράκεινται ἀλλήλοις.

»Καταδειχθέντος ἐν τοῖς προηγουμένοις τοῦ ἡμαρτημένου τῆς »καθεστώσης διατάξεως τῆς βιβλιοθήκης, προσθετέον νῦν ὅτι στε- »ρεῖται αὕτη καὶ τῶν μάλιστα ἀναγκαίων καὶ ἀπαραιτήτων κατα- »λόγων. 1) Ἡ βιβλιοθήκη ἔχει μὲν ἕνα κατάλογον ἢ ἀπογραφήν, »ἐν ᾧ κατεγράφησαν τὰ βιβλία κατὰ τὴν παροῦσαν διάταξιν, »μετὰ τὴν ἄρσιν ὅμως τῆς παλαιᾶς ταύτης διατάξεως ὁ κατά- »λογος οὗτος καθίσταται ἄχρηστος καὶ νέος πρέπει νὰ συνταχθῇ »περιλαμβάνων καὶ τὰ ἄδετα βιβλία. Τοιοῦτος ἀκίνητος ἐν δελ-

»τίοις κατάλογος εἶναι ἕνεκα δύο λόγων ἀπαραίτητος: πρῶτον »μὲν πρὸς ἔλεγχον καὶ ἀναθεώρησιν τῆς βιβλιοθήκης, ἔπειτα δὲ, »ἵνα μὴ ἐκδοθῇ ποτε διπλοῦς ἀριθμὸς κατὰ τὴν παρεμβολὴν νέων »προσθηκῶν. 2) Ἡ βιβλιοθήκη ἔχει ἕνα ἀλφαβητικῶς συντεταγ»μένον κινητὸν κατάλογον, ὅστις ὅμως δὲν εἶναι πλήρης. Οὗτος »περιλαμβάνει μόνον τὰ δεδεμένα βιβλία καὶ μικρότατον ἀριθμὸν »τῶν ἀδέτων, τὰ δ' ἐπίλοιπα, εἴκοσι περίπου χιλιάδες τόμοι, δὲν »κατεγράφησαν. Διὸ πρὸ πάντων εἶναι ἀνάγκη νὰ περατωθῇ ὁ »κινητὸς οὗτος κατάλογος ὅστις ἀποτελεῖ τὴν βάσιν πασῶν τῶν »μελλουσῶν βιβλιακῶν ἐργασιῶν. Περατωθέντος δὲ τοῦ ῥηθέντος »καταλόγου δύναται νὰ σχηματισθῇ ἐξ αὐτοῦ ὁ πλήρης ἀλφα»βητικὸς ἢ ὀνομαστικὸς κατάλογος καὶ ἔπειτα ὁ κινητὸς κατά»λογος νὰ μετασχηματισθῇ πάλιν εἰς τὸν σταθερὸν ἢ διαρκῆ κατά»λογον. 3) Ἡ βιβλιοθήκη στερεῖται τέλος ἐπιστημονικοῦ ἢ συστη»ματικοῦ καταλόγου ὅστις ὀφείλει νὰ δεικνύῃ τί ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ »ὑπάρχει περὶ πᾶσαν οἱανδήποτε ἐπιστήμην.»

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ ταξινόμος ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἐκθέσει.

Ἐν ἄλλῃ δ' ἐκθέσει γραφείσῃ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1868 ἐκοινοποίει ὁ αὐτὸς εἰς τὴν σύγκλητον, ὅτι τὸ ἥμισυ τῆς βιβλιοθήκης ἤτοι ἑξήκοντα περίπου χιλιάδες τόμων δὲν ἦσαν εἰσέτι καταγεγραμμέναι. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος φαίνεται εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὸν τῆς πρώτης ἐκθέσεως, καθ' ὃν τὰ ἄδετα καὶ μὴ καταγεγραμμένα συγγράμματα ἐφέροντο εἰς εἴκοσι μόνον χιλιάδας τόμων· ἀλλ' ἡ ἐφορεία δύναται καὶ ἐνταῦθα νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ὁ δεύτερος ἀριθμὸς εἶναι ἀκριβής, ὅτι ἡ ἀντίφασις ἠκολούθησεν ἐξ ἀκριβεστέρας ἐξετάσεως τῆς βιβλιοθήκης. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐκθέσει ὁ ταξινόμος ἐκοινοποίει ὅτι μέχρι τῆς 5/17 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1867 εἶχε καταγράψει καὶ ταξινομήσει: α') τὴν ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν φιλολογίαν, β') τὴν ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν γλῶσσαν.

Τελευταῖον ἔν τινι τρίτῃ πρὸς τὴν σύγκλητον ἐκθέσει, γραφείσῃ τὴν 17/29 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1869, ὁ ταξινόμος ἐκοινοποίει εἰς τὴν σύγκλητον ὅτι εἶχεν ἀποπερατώσει τὸν μόνιμον κατάλογον τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας εἰς τόμους τρεῖς, περιέχοντας ἐν ὅλῳ σελίδας 1210. Ἐνταῦθα δὲ ὁ ταξινόμος ὁμολογεῖ ὅτι ἡ σύνταξις τῶν καταλόγων τούτων ὑπέστη σημαντικὴν βρα-

δύτητα, διότι τὰ παλαιὰ δελτία ἔπρεπε νὰ συμπληρωθῶσι καὶ νὰ ἐπιδιορθωθῶσιν. Ἀλλὰ τὰ δελτία ταῦτα ἠδύνατό τις νὰ ἐρωτήσῃ δὲν συνεπληροῦντο καὶ δὲν ἐπιδιωρθοῦντο ὅτε αὐτὴ ἡ ἑλληνικὴ καὶ λατινικὴ φιλολογία καθ' ὕλην ἐτάσσοντο; Εἰ δεῖ εἰπεῖν ὅ ὁ εἰρηνικὸς ταξινόμος δὲν ἠθέλησε νὰ εἴπῃ, ἵνα μὴ παράσχῃ ἀνωφελῶς εἰς ἑαυτὸν πράγματα, κυρία αἰτία τῆς βραδύτητος τῶν καταλόγων, καθόλου δὲ τοῦ σύμπαντος ταξινομικοῦ ἔργου, ἦν τὸ ἄθλιον τῆς βιβλιοθήκης προσωπικόν. Ὅτι δὲ ἡ ἐφορεία οὐδένα ἀδικεῖ, ἔστω τὸ κάτωθι ἔγγραφον τοῦ ἐπὶ βραχὺν χρόνον διατελέσαντος ἐφόρου τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, τοῦ τὰ μάλιστα σοφοῦ καὶ φύσει ἀγαθοῦ ἀνδρὸς κυρίου Φ. Ἰωάννου[1].

Ἀπὸ τῆς ῥηθείσης ἐποχῆς, ἤτοι ἀπὸ τῆς 17/29 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1869 μέχρι τῆς α' Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1870, ὅτε ἡμεῖς ἀνελάβομεν τὰ τῆς ἐφορείας τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, εἶχε ταξινομηθῇ τὸ τότε μικρὸν τμῆμα τῆς νεωτέρας φιλολογίας τῆς δύσεως· μέχρι τέλους δὲ Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1870 ὁ ταξινόμος ἐσκέπτετο νὰ συντάξῃ τὸν κατάλογον τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης καὶ μετ' αὐτὸν νὰ ἀποχαιρετήσῃ διὰ παντὸς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην.

[1] Πρὸς πάντας τοὺς ὑπαλλήλους τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης.

Κοινοποιήσας εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τὸν νέον αὐτῆς κανονισμὸν τῆς 23 τοῦ παρελθόντος Μαρτίου καὶ προσκαλέσας αὐτοὺς νὰ συμμορφωθῶσιν ἀκριβῶς πρὸς τοὺς ὁρισμοὺς αὐτοῦ καὶ ἰδίως πρὸς τὴν § 1, τὴν ὁρίζουσαν τὰς ὥρας τῆς ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἐργασίας τῶν ὑπαλλήλων, ἤλπιζον ὅτι οὗτοι ἤθελαν πράξει ἀκριβῶς τὰ καθήκοντά των, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς λύπης παρατηρῶ ὅτι πολλοὶ τῶν ὑπαλλήλων οὔτε ἔρχονται τὸ πρωῒ κατὰ τὴν ἐν τῷ ῥηθέντι κανονισμῷ ὡρισμένην ὥραν, οὔτε μένουσιν ἐν αὐτῇ εἰς τὰς ὡρισμένας ὥρας μ. μ., οὔτε ἐργάζονται μετὰ ζήλου καὶ ἐπιμελείας ὡς ὀφείλουσι. Διὸ ἀναγκάζομαι νὰ προσκαλέσω αὐτοὺς καὶ διὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου, ἵνα συμμορφωθῶσιν ἀμέσως καὶ ἀκριβῶς πρὸς τὰ διατεταγμένα, ἄλλως ὑποβάλλεται ἑκάστοτε εἰς πρόστιμον δέκα δραχμῶν πᾶς ὁ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀμελῶν τοῦ καθήκοντός του καὶ μὴ τηρῶν ἀκριβῶς τὴν ὡρισμένην ὥραν τῆς εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐλεύσεως καὶ τῆς ἀπ' αὐτῆς ἀπελεύσεως. Τὸ ῥηθὲν πρόστιμον θέλει κρατεῖσθαι ἐκ τοῦ μισθοῦ αὐτῶν.

Παρακαλοῦνται πάντες οἱ ὑπάλληλοι νὰ ἀναγνώσωσι καὶ ὑπογράψωσι τὸ παρόν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἀπριλίου 1868.

Ὁ ἔφορος τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης κτλ.
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Συνελόντι εἰπεῖν, μετὰ τριετῆ ἐργασίαν καὶ μεθ' ἁδρὰς δαπάνας τοῦ τε δημοσίου καὶ τῆς συγκλήτου τοῦ πανεπιστημίου, τοῦ ταξινόμου ἀπερχομένου, ἡ βιβλιοθήκη ἐκινδύνευεν ἔχειν μόνον δεκαπέντε χιλιάδας τόμων καταγεγραμμένας καὶ καθ' ὕλην τεταγμένας σὺν μονίμοις ἐν μέρει περὶ αὐτῶν καταλόγοις, τὰς δ' ἑκατὸν ἄλλας περίπου χιλιάδας τόμων μενούσας εἰς τὸ ἀρχικὸν χάος, οἷον ὁ ταξινόμος ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἐκθέσει πιστότατα ἐξεικόνισεν.

Ἡ ἐφορεία σκεφθεῖσα τότε ὅτι ἡ σύγκλητος τοῦ πανεπιστημίου δὲν ἦτο διατεθειμένη νὰ φέρῃ νέον ταξινόμον, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν τῆς βιβλιοθήκης ὑπαλλήλων ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ περατώσῃ τὸ ἤδη ἀρξάμενον ἔργον, καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ ἤδη τακτοποιηθὲν ἐλάχιστον τῆς βιβλιοθήκης μέρος δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ, ᾐσθάνθη ἀμέσως τὴν ἀνάγκην τῆς παρουσίας τοῦ Γερμανοῦ ἐπὶ ἓν τοὐλάχιστον ἀκόμη ἔτος μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας του, καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν τοῦ τε ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς συγκλήτου τοῦ πανεπιστημίου. Τὸ μὲν ὑπουργεῖον ηὔχετο θερμῶς ὑπὲρ τῆς περαιτέρω τοῦ γερμανοῦ διαμονῆς, ἡ δὲ σύγκλητος τοῦ πανεπιστημίου μαθοῦσα μετ' ἐκπλήξεως ὅτι πᾶσαι αὐτῆς αἱ ἀγαθαὶ προαιρέσεις καὶ αἱ χρηματικαὶ θυσίαι ἐκινδύνευον νὰ ματαιωθῶσιν ηὔξησεν ἀμέσως τὴν μισθοδοσίαν τοῦ ταξινόμου εἰς 450 κατὰ μῆνα δρ. ἀντὶ τῶν 300, ἃς ἔδιδεν αὐτῷ, ἵνα πείσῃ αὐτὸν νὰ παραμείνῃ ἓν ἀκόμη ἔτος. Ἀλλ' ὁ ταξινόμος βαρέως ἤδη φέρων τὴν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀδιαφορίαν πάντων εἰς τὸ ἔργον του, ὑποβλεπόμενος ὑπὸ πάντων τῶν φοβουμένων τὴν τακτοποίησιν τῆς βιβλιοθήκης, καὶ κεκμηκώς, ἅτε δὴ ἐπὶ δύο καὶ ἥμισυ ἔτη ἐργασθεὶς σχεδὸν μόνος, ἦν ἀμετάπειστος εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, ἵνα μὴ μείνῃ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ οὐδὲ μίαν ὥραν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας του.

Τότε ἡ ἐφορεία τολμηρὸν ἐπενόησε σχέδιον. Ἔθεσεν ἑαυτήν τε καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς βιβλιοθήκης σύμπαν ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ ταξινόμου, προσεκάλεσε τέσσαρας ἐξωτερικοὺς βοηθοὺς εἰδήμονας ξένων γλωσσῶν πρὸς καταγραφὴν τοῦ μὴ καταγεγραμμένου ὄντος ἡμίσεος τῆς βιβλιοθήκης, ἔδωκεν ἐπιμίσθια μὲν εἰς τοὺς βοηθοὺς τῆς βιβλιοθήκης, ἵνα ἐργάζωνται περισσοτέρας ὥρας, εἰς δὲ τὸν ταξινόμον τὰ δελτία, ἐφ' ὅσον ἐγράφοντο τοῦ τε μὴ καταγεγραμμέ-

νου ἡμίσεος τῆς βιβλιοθήκης καὶ τὰ τῶν κατὰ τὴν παλαιὰν διάταξιν κειμένων, ὅπως πάντα καθ' ὕλην τάξῃ καὶ οὕτως ἔχωμεν, αὐτοῦ ἀπερχομένου, τὴν βιβλιοθήκην ἅπασαν καταγεγραμμένην καὶ ἐν δελτίοις τοὐλάχιστον καθ' ὕλην τεταγμένην· ἰδοὺ τῆς ἐφορείας τὸ σχέδιον. Ὁ δὲ ταξινόμος συνελθὼν κατὰ μικρὸν ἐκ τῆς πρώτης ἐκπλήξεως αὐτοῦ καὶ ἐν τέλει πεισθεὶς ὅτι ἰσχυρῶς βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ἐφορείας ἠδύνατο νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ἐφορείας ἐπιδιωκόμενον σχέδιον ἀψάμενος πάνυ φιλοτίμως τοῦ ἔργου νυχθημερὸν ἐπὶ μῆνας ἑπτὰ εἰργάσθη.

Οὕτω δὲ ἡ βιβλιοθήκη ἅπασα ἐν τῷ βραχυτάτῳ μηνῶν ἑπτὰ χρόνῳ κατεγράφη καὶ ἐταξινομήθη, ὅπερ ἔδωκε λέγειν εἰς τὸν πρώην πρύτανιν, τὸν κ. Π. Καλληγᾶν, ὅτι ἀπίστευτον ἐξετελέσθη ἔργον[1].

Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἐσώθησαν τὰ εἰς μέγα φύλλον πολύτιμα συγγράμματα ἀξίας 100,000, κατ' ἐλάχιστον ὅρον, δραχμῶν, ὧν αἱ σελίδες καὶ αἱ εἰκόνες ἦσαν τῇδε κἀκεῖσε ἀπερριμέναι, ἡ δὲ βιβλιοθήκη εὐτερπισθεῖσα μετεβλήθη ἀπὸ ἀχυρῶνος εἰς εὐρωπαϊκὸν κατάστημα.

Καὶ ὅμως ἡ βιβλιοθήκη οὔτε ἔπρεπε οὔτε ἠδύνατο νὰ μείνῃ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο. Καταγεγραμμένη μὲν οὖσα καὶ καθ' ὕλην τεταγμένη διὰ τῶν δελτίων, δὲν ἦτο ὅμως εἰσέτι οὔτε τοπικῶς ἡνωμένη οὔτε ὁριστικῶς ἠριθμημένη. Πλὴν τῶν τμημάτων τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας, τῆς νεωτέρας φιλολογίας τῆς δύσεως καὶ τῆς γλωσσολογίας, ἅτινα ἦσαν τοπικῶς ἡνωμένα καὶ ὁριστικῶς ἠριθμημένα μετὰ πηδώντων ἀριθμῶν, τεσσαράκοντα χιλιάδες τόμοι κατ' ἐλάχιστον ὅρον ἔμενον εἰσέτι κατὰ τὸ ἀρχαῖον σύστημα, τὸ πανταχοῦ ἀπόβλητον δηλονότι τὸ τῆς καθηλώσεως[2], εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν καὶ ἐζητοῦντο διὰ τοῦ ἀρχαίου περὶ αὐτῶν ἀλφαβητικοῦ καταλόγου. Τὸ καταγραφὲν ἥμισυ τῆς βιβλιοθήκης, περὶ οὗ ἦν ἀνωτέρω λόγος, ἀπετέλει διάφορα μικρὰ καθ' ὕλην τμήματα ἔχοντα προσωρινοὺς ἀριθμοὺς καὶ λειτουργοῦντα κατὰ τὸ καθ' ὕλην σύστημα. Ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τοῦ χώρου δύο πλούσια τμήματα, τουτέστι τὸ ἀκαδημαϊκὸν καὶ τὸ τῶν γενικῶν περι-

[1] Ὅρα τὴν ἔκθεσιν τοῦ παρελθόντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους.

[2] Ὅρα τὴν α' τοῦ ταξινόμου ἔκθεσιν.

οδικῶν, εἶτα δὲ τὸ τῶν ἐφημερίδων ἔκειντο ἐν τῇ κάτω αἰθούσῃ, ὅπου ἦν πρότερον ἡ ἰδιαιτέρα τοῦ πανεπιστημίου βιβλιοθήκη. Προσθετέον ὅτι πάντα τὰ καθ' ὕλην τμήματα κάκιστα ἐλειτούργουν δι' ἔλλειψιν ἀλφαβητικοῦ καταλόγου. Ὁ καθ' ὕλην κατάλογος εἶναι ἀναγκαῖος εἰς τοὺς ἐπιστήμονας, ἵνα γνωρίσωσιν οὗτοι τί περιέχει ἡ βιβλιοθήκη εἰς ἕκαστον κλάδον ἐπιστήμης· ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν τῆς βιβλιοθήκης λειτουργίαν καὶ τὴν ταχίστην εὕρεσιν τῶν ζητουμένων βιβλίων ἀπαραίτητος εἶναι ὁ ἀλφαβητικός.

Πρὸς τὰς τοσαύτας δυσχερείας ἡ ἐφορεία ἐσκέψατο ὅτι πρὶν ἐπιχειρήσῃ τὸ δύσκολον ἔργον τῆς τοπικῆς ἑνώσεως τῶν τμημάτων, τὴν ὁριστικὴν αὐτῶν ἀρίθμησιν καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ γενικοῦ ἀλφαβητικοῦ καταλόγου ἔπρεπε νὰ λύσῃ σπουδαῖον ζήτημα, τουτέστι νὰ εὕρῃ ἐν αὐτῇ τῇ βιβλιοθήκῃ τὸν πάντοτε μὲν ζητηθέντα, μηδέποτε δ' εὑρεθέντα χῶρον. Τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο ἐλάμβανε χαρακτῆρα σπουδαιότατον, ὅτ' αἴφνης καὶ ἡ πρυτανεία ἐζήτει ἐπιμόνως παρὰ τῆς ἐφορείας τὴν ἐκκένωσιν τῆς κάτω αἰθούσης, ἥτις πρὸς τοῖς ῥηθεῖσιν ἄνω τρισὶ τμήμασι περιεῖχε: α') τὰ ἐκ τῶν περισσῶν τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης χωρισθέντα μετὰ τὸν νόμον τὸν ἑνώσαντα ἀμφοτέρας τὰς βιβλιοθήκας εἰς μίαν καὶ μόνην ὀνομαζομένην *ἐθνικὴν βιβλιοθήκην*· β') τὴν ἐξ ἑπτὰ περίπου χιλιάδων τόμων τοῦ ἀοιδίμου Παρρησιάδου· γ') τὰ ἐκ τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης διὰ τὰ γυμνάσια τοῦ κράτους χωρισθέντα ἐκ τριῶν περίπου χιλιάδων τόμων· δ') παρακαταθήκην τινὰ ἐξ ἄλλων τριῶν χιλιάδων τόμων· ε') χιλίους περίπου ἄλλους τόμους προελθόντας ἐκ δωρεᾶς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλογενεστάτης κυρίας Καραθεοδωρῆ. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ εὑρεθῇ χῶρος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ δι' εἴκοσι τοὐλάχιστον χιλιάδας τόμων ἐν τῇ κάτω αἰθούσῃ κειμένων καὶ δι' ἑτέρας ἀκόμη δέκα χιλιάδας ἕνεκα τῶν μελλουσῶν προσθηκῶν. Ἡ ἐφορεία, ἀφοῦ ηὐτύχησε νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἔπρεπε νὰ λύσῃ ἄλλο λίαν ὀχληρὸν ζήτημα, τουτέστι νὰ εὕρῃ τὴν ἐκ τριῶν χιλιάδων δραχμῶν ἀπαιτουμένην δαπάνην διὰ τὴν νέαν τῆς βιβλιοθήκης διασανίδωσιν· ἡ σύγκλητος τοῦ πανεπιστημίου ἐθεράπευσε τὴν ἀνάγκην ταύτην, καὶ οὕτως ὑπαρχούσης ἁρμονίας μεταξὺ ἐφορείας, πρυτανείας καὶ συγκλήτου ἐλύθη σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ τοῦ χώρου ζήτημα ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἐπασχολῆσαν

τό τε ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τὴν σύγκλητον τοῦ πανεπιστημίου[1].

Τῶν ξυλουργῶν εἰς τὴν νέαν διασανίδωσιν ἐργαζομένων κατεγράφοντο, ἠριθμοῦντο καὶ εἰς τὰ οἰκεῖα τμήματα ἐτοποθετοῦντο τὰ ἐκ τῶν περισσῶν τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης τὰ διὰ τὴν τοῦ πανεπιστημίου χωρισθέντα, ἐχωρίζετο καθ' ὕλην, κατεγράφετο καὶ ἠριθμεῖτο μετὰ προσωρινῶν ἀριθμῶν ἡ ἐξ ἑπτά, ὡς εἴρηται, χιλιάδων τόμων βιβλιοθήκη τοῦ ἀοιδίμου Παρρησιάδου, ἡ ἐκ τριῶν χιλιάδων τόμων παρακαταθήκη κτλ. ὅπως τὰ πάντα ὦσιν ἕτοιμα κατὰ τὰς διακοπὰς τοῦ πανεπιστημίου διὰ τὴν τοπικὴν τῶν τμημάτων ἕνωσιν, τὴν ὁριστικὴν αὐτῶν ἀρίθμησιν καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ γενικοῦ τῆς βιβλιοθήκης καταλόγου, ὧν ἄνευ βιβλιοθήκη κατὰ τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

Τῶν διακοπῶν τοῦ πανεπιστημίου ἐγγιζουσῶν ἡ ἐφορεία παρέστησεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τὴν ἀνάγκην τοῦ ἔχειν κατὰ τὰς διακοπὰς τοῦ πανεπιστημίου τὴν βιβλιοθήκην ἀνοικτὴν εἰς τὸ δημόσιον μόνον δὶς τῆς ἑβδομάδος, τουτέστιν ἀνὰ πᾶσαν δευτέραν καὶ σάββατον ἀπὸ τῆς ἑβδόμης πρωϊνῆς ὥρας μέχρι μεσημβρίας. Κατὰ τὴν 19 Μαΐου ἐκοινοποιήθη εἰς τὴν ἐφορείαν ὅτι δυνάμει βασιλικοῦ διατάγματος, ῥητῶς ἐκδοθέντος χάριν τῶν ἐσωτερικῶν τῆς βιβλιοθήκης ἐργασιῶν, ἐπετράπη εἰς τὴν ἐφορείαν νὰ ἀνοίγῃ τὴν βιβλοθήκην μόνον δὶς τῆς ἑβδομάδος· ἀλλά, κατὰ τὴν 28 τοῦ αὐτοῦ μηνός, τὸ μέν, ὅπως ἐμπαιχθῇ τὸ βασιλικὸν διάταγμα τὸ φανερῶς ἐκδοθὲν ἕνεκα τῶν κατεπειγουσῶν τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης ἐργασιῶν, τὸ δέ, ὅπως παρεμβληθῶσιν ἐμπόδια εἰς τὴν ἐφορείαν, ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτὴν ὅτι τριμήνου ἀπουσίας ἄδεια ἐδόθη εἰς ἀνώτερον τῆς βιβλιοθήκης ὑπάλληλον, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς α'. Ἰουνίου καὶ λήγουσα τὴν 30 Αὐγούστου, ἤτοι διαρκοῦσα ἀκριβῶς καθ' ὅλον τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἔμελλε νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ μέγα ἔργον τῆς τοπικῆς ἑνώσεως τῶν τμημάτων, τῆς ὁριστικῆς αὐτῶν ἀριθμήσεως καὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἀλφαβητικοῦ καταλόγου ἁπάσης τῆς βιβλιοθήκης. Ἐφεξῆς δ' ἐδόθη καὶ ἑτέρα ἀπουσίας ἄδεια εἰς ὑποδεέστερον ὑπάλληλον. Περιττὸν εἰπεῖν ὅτι οἱ διεγεί-

[1] Ὅρα τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς τῆς συγκλήτου.

ροντες στάσεις καὶ συνωμοσίας κατὰ τῆς ἐφορείας ἐν αὐτῇ τῇ βιβλιοθήκῃ περιεσκεμμένως ἔδιδον τὰς ἀδείας ταύτας, ὅπως παρεμβάλωσιν ἐμπόδια εἰς τὸν ἔφορον, ὃν, ἐπειδὴ οὐδένα καλὸν λόγον εἶχον ἵνα παύσωσιν, ἐσπούδαζον παντοίῳ τρόπῳ νὰ παραλύσωσι καὶ νὰ ἐξευτελίσωσι.

Ἀλλ' ἡ ἐφορεία σκεπτομένη ὅτι τὸ ἐλάχιστον ἀγαθὸν, ὃ ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ πράξῃ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τῆς κακίας καὶ τῶν παθῶν, τότε μόνον δύναται νὰ ἔχῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἀξίαν οἱανδήποτε, ὅταν ἐν τῇ πάλῃ ἐκτελεσθῇ καὶ ἐν τῇ νίκῃ τῆς κακίας, δὲν ὑπεχώρει. Ὑπολογίσασα δὲ ἀταράχως ὅτι ἂν εἰργάζετο κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας Ἰούνιον, Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον 15 ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον μετὰ τοῦ β'. βιβλιοφύλακος κ. Γ. Κρέμου, ἂν ἀνεπλήρου τὴν διὰ τῆς χειρὸς ἀρίθμησιν 100,000 τόμων δι' ἐντύπων ἀριθμῶν, ἂν ἐκόλλα ἐφ' ἕκαστον τόμον τὸ τεμάχιον χάρτου τὸ φέρον τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ τμήματος εἰς ὃ ἀνήκει, ὅπως κολλῶνται τὰ γραμματόσημα, ἂν ἔδιδεν εἰς τοὺς βοηθοὺς τῆς βιβλιοθήκης ἐπιμίσθια ἵνα ἐργάζωνται διπλασίας ὥρας καὶ μὴ παρεμβάλωσιν ἐμπόδια, — ἠδύνατο μέχρι τῆς εἰκοστῆς Σεπτεμβρίου νὰ ἀγάγῃ εἰς πέρας ὃ ὑπέσχετο, ἔβλεπε μετ' ἐκπλήξεως αὐτῆς κατὰ τὴν 12 Σεπτεμβρίου τὰ πάντα τετελεσμένα! Ταὐτοχρόνως δὲ ἡτοιμάσθη διὰ τεσσάρων ἐξωτερικῶν βοηθῶν καὶ ὁ γενικὸς κατ' ἀλφάβητον κατάλογος ἁπάσης τῆς βιβλιοθήκης, οὗ ἄνευ ἡ βιβλιοθήκη δὲν ἠδύνατο νὰ λειτουργήσῃ.

Τὰ κυριώτερα ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τούτων εἶναι τὰ ἑπόμενα:

α'. Ἡ ἐθνικὴ βιβλιοθήκη δὲν εἶναι πλέον χάος, ἀλλ' ἀληθὴς βιβλιοθήκη τεταγμένη κατὰ τὰ τελειότερα συστήματα τῶν μεγαλειτέρων ἐν Εὐρώπῃ δημοσίων βιβλιοθηκῶν.

β'. Γνωρίζομεν σήμερον ἀκριβῶς τί ἔχομεν καὶ τίνων δεόμεθα.

γ'. Ἡ ἐθνικὴ βιβλιοθήκη δύναται ἀπὸ σήμερον νὰ παραδοθῇ εἰς πάντα ἔφορον διὰ πρωτοκόλλου καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν οὕτως ὑπεύθυνον.

Ἡ ἐφορεία κοινοποιήσασα ὅπου ἔδει τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα, οὐδεμιᾶς ἠξιώθη ἀπαντήσεως!

II

Αἱ ἀνάγκαι τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης.

Πρώτη ἀνάγκη τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης εἶναι ἡ *οἰκοδομὴ νέου κτιρίου* ἀναλόγου πρός τε τὰς νῦν καὶ τὰς μελλούσας αὐτῆς ἀνάγκας. Ὁ πρώην ταξινόμος λαβὼν διὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς *ἑλληνικῆς φιλολογίας* τὴν μόνην ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ μεγάλην αἴθουσαν, ἥτις πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν ἔχει καὶ τὰς σανίδας κινητάς, ἠδυνήθη λίαν ἀνέτως νὰ τοποθετήσῃ τὰ εἰς σχῆμα φύλλου καὶ τετάρτου τοῦ τμήματος ἐκείνου. Μετὰ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν λίαν ἀνέτως ἠδυνήθη νὰ τοποθετήσῃ εἴς τινα τῶν ἄλλων μικροτέρων αἰθουσῶν τὴν *λατινικήν*, τὴν *νεωτέραν φιλολογίαν τῆς δύσεως* καὶ τὴν *γλωσσολογίαν* διὰ τὸ ἔχειν τὰ τμήματα ταῦτα μικρότατον ἀριθμὸν φύλλων καὶ τετάρτων. Ἀλλ' ἡ ἐν ὁμοίαις αἰθούσαις, ἐχούσαις καὶ τὰς σανίδας καθηλωμένας, τοποθέτησις μεγάλων τμημάτων πλείονα φύλλα καὶ τέταρτα ἐχόντων, οἷον τὸ κολοσσιαῖον τῆς *θεολογίας*, τὸ τῆς *ἱστορίας* καὶ *γεωγραφίας*, τῆς *ἀρχαιολογίας* καὶ *καλλιτεχνίας*, εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν ἔπρεπε νὰ ἐμβάλωσι τὸν ταξινόμον. Τὸ μέγιστον τῆς θεολογίας τμῆμα διὰ τὸν πλεονάζοντα ἀριθμὸν τῶν εἰς μέγα φύλλον καὶ τέταρτον χρεία ἦν νὰ χωρισθῇ εἰς δύο αἰθούσας, ὅπερ δυσκολεύει τὴν ὑπηρεσίαν. Εἰς δύο ὡσαύτως αἰθούσας χρεία ἦν νὰ χωρισθῇ τὸ πλούσιον τῆς ἱστορίας καὶ γεωγραφίας τμῆμα. Τὰ δὲ τῆς ἀρχαιολογίας καὶ καλλιτεχνίας τμήματα περιέχοντα κατὰ μέγα μέρος σχήματα εἰς φύλλον καὶ τέταρτον λίαν στενοχώρως ἐν μιᾷ ἐτοποθετήθησαν αἰθούσῃ, εἰ καὶ κατὰ ῥητὴν παράβασιν τοῦ ταξινομικοῦ συστήματος πρός τε τὴν εὐκινησίαν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τὰς μελλούσας προσθήκας ἀνάγκη νὰ μείνωσι πολλὰ ἐν τῷ μεταξὺ κενά. Λίαν στενοχώρως ἐτοποθετήθη ἐν μιᾷ αἰθούσῃ καὶ τὸ τῆς ἰατρικῆς τμῆμα καὶ ἐν ἑτέρᾳ αἰθούσῃ τὸ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἡ καθ' ὕλην λοιπὸν ἕνωσις τῶν τμημάτων ἀπεκάλυψεν ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῆς ἐσωτερικῆς κατασκευῆς τῆς βιβλιοθήκης, ἅτινα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρέπει νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀρχιτέκτονος προσωρινότητα αὐτῆς. Εἰς ταῦτα πάντα προσθετέον ὅτι ἐν τῇ

νῦν βιβλιοθήκῃ δὲν ὑπάρχει χῶρος οὔτε πρὸς τὴν καθ' ὕλην τοποθέτησιν τῆς ἐκ πολλῶν χιλιάδων τόμων συνισταμένης σήμερον *ἀποθήκης* οὔτε πρὸς σύστασιν καὶ *γραφείου*, ἐν ᾧ νὰ γίνωνται πᾶσαι αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι, καὶ *ἀρχείου* τῆς βιβλιοθήκης καὶ *γραφείου τῆς ἐφορείας* καὶ *βιβλιοδετείου*, ὃ διὰ πολλοὺς λόγους ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ ἐν αὐτῇ τῇ βιβλιοθήκῃ, καὶ μικροῦ *τυπογραφείου* ἀναγκαιοτάτου ὄντος εἰς τὴν δι' ἐντύπων ἀριθμῶν ἀρίθμησιν τῶν βιβλίων καὶ τῶν δελτίων καὶ ἄλλας ἀκόμη χρείας τῆς βιβλιοθήκης — οὔτε πρὸς κατοικίαν ἑνὸς ἐπιστάτου, ὅστις εἶναι ἀναγκαῖον νὰ μένῃ τὴν νύκτα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ. Δι' ὅλους λοιπὸν τοὺς λόγους τούτους κατεπείγει νὰ ληφθῇ σπουδαίως ἀπὸ τοῦδε ἡ δέουσα πρόνοια περὶ οἰκοδομῆς νέου κτιρίου.

Δευτέρα ἀνάγκη τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, μακρὰν ἀναβολὴν μὴ ἐπιδεχομένη, εἶναι ἡ σύνταξις τῶν *μονίμων καταλόγων* αὐτῆς. Ἡ ἐφορεία ἔν τε τῇ γενικῇ ἐκθέσει αὐτῆς τοῦ παρελθόντος ἔτους 1871 καὶ ἐν ἄλλῃ ἀκόμη ἀπὸ 9 Φεβρουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἶπε τὸ δέον ὅπου ἔδει. Ἀλλ' οἱ λαβόντες τὰς ἐκθέσεις ἐκείνας οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἀπήντησαν! Ἡ βιβλιοθήκη ἔχει σήμερον δύο κινητοὺς καταλόγους, ἕνα μὲν *καθ' ὕλην*, ἕτερον δὲ *κατ' ἀλφάβητον* συνταχθέντα ἐσχάτως καὶ ὀφειλόμενον εἰς τὰς 2,000 δραχμὰς ἃς ὁ μακαρίτης κ. Δόσιος κατέλιπεν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης. Τοῦ πρώτου ἐγένοντο ἤδη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ταξινόμου οἱ μόνιμοι κατάλογοι τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας καὶ τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης· ἀλλὰ καὶ οὗτοι εἶναι ἀτελέστατοι, διότι χρεία νὰ προστεθῶσιν εἰς αὐτοὺς 1,000 περίπου συγγράμματα τῆς βιβλιοθήκης Παρρησιάδου, ἑξακόσια περίπου ἄλλα ἀνευρεθέντα ὑπὸ τῆς ἐφορείας κατὰ τὴν διαλογὴν τῶν τμημάτων καὶ πολλὰ ἀκόμη ἄλλα χωρισθέντα ἐκ τῶν περισσῶν τῆς δημοσίας βιβλιοθήκης διὰ τὴν τοῦ πανεπιστημίου. Οἱ ἄλλοι κατάλογοι τῆς βιβλιοθήκης εἶναι εἰσέτι ἐν δελτίοις, τουτέστι κινητοὶ καὶ ἑπομένως λίαν ἐπικίνδυνοι, ἅτ' ἀσφαλείας ἐν αὐτοῖς τῆς βιβλιοθήκης μὴ ὑπαρχούσης.

Ἡ διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ ὑπὸ τῆς συγκλήτου τοῦ πανεπιστημίου, ἵνα συσκεφθῇ μετὰ τοῦ ἐφόρου περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, τὴν ἑπομένην ἐν τῇ σοφῇ ἐκθέσει αὐτῆς ἐξήνεγκε

περὶ τῆς συντάξεως τῶν μονίμων καταλόγων γνώμην: «Ἵνα πε-
»ρατωθῇ ἡ σύνταξις τῶν ἀναγκαίων τῆς βιβλιοθήκης καταλόγων
»καὶ καταστῇ ταύτης ἡ χρῆσις δυνατὴ καὶ εὔκολος, ἀπαιτεῖται
»κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κυρίου ἐφόρου, τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς συμ-
»μεριζόμεθα, νὰ διορισθῶσι κατ' ἐκλογὴν καὶ πρότασιν αὐτοῦ δύο
»πεπαιδευμένοι, νοήμονες καὶ φιλόπονοι νέοι, γινώσκοντες εὐρω-
»παϊκὰς γλώσσας, λαμβάνοντες μηνιαῖον μισθὸν δραχμῶν 250.
»Οἱ ῥηθέντες νέοι ἔχοντες μισθὸν ἱκανὸν θέλουσιν ἀφιερωθῇ ὁλο-
»κλήρως εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κυρίου ἐφόρου σύνταξιν
»πάντων τῆς βιβλιοθήκης τῶν καταλόγων καὶ θέλουσι δυνηθῇ
»νὰ περατώσωσι τὸ ἔργον των, ὡς πιστεύει ὁ κύριος ἔφορος ἐντὸς
»δύο ἢ τὸ πολὺ τριῶν ἐτῶν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς α'. ὀκτωβρίου
»τοῦ παρόντος ἔτους. Τὴν δαπάνην ταύτην ζητεῖ ὁ κύριος ἔφορος
»παρὰ τῆς συγκλήτου, διότι ἄλλοθεν ἐλπὶς δὲν ὑπάρχει.» [1])

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην οὐδεμία μέχρι τοῦδε ἐπεδόθη προσοχή! Ἡ ἔκθεσις μάλιστα αὕτη, ἐπειδὴ ἦτον ὑπὲρ τοῦ ἐφόρου, ἐγένετο ἀφανὴς ἐκ τοῦ γραφείου τῆς πρυτανείας καὶ διὰ τῆς ἐπιμόνου θελήσεως ὑμῶν, κύριε πρύτανι, κατωρθώθη τέλος πάντων νὰ εὑρεθῇ ἀντίγραφον αὐτῆς παρά τινι κλητῆρι!

Ἐν τοσούτῳ, εἰ μὲν δὲν ἔχομεν εἰσέτι μονίμους καταλόγους τῆς βιβλιοθήκης, θέλομεν προσεχῶς ἔχει ἐντύπους καταλόγους, ἕνα μὲν τοῦ τμήματος *τῆς νομισματικῆς συλλογῆς*, ἕτερον δὲ τοῦ τῶν *χειρογράφων τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης*. Ὁ μὲν πρῶτος ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἕτοιμος ὢν δὲν ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ εἰς φῶς πρῶτον μὲν ἕνεκα τῆς κακίστης ποιότητος τοῦ χάρτου ὃν κατὰ τὸ λέγειν τοῦ νομισματογνώμονος ἔδιδε τὸ δημόσιον, δεύτερον δὲ ἕνεκα τῆς δαπάνης, ἣν ἀπῄτει ἡ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐκτύπωσις τῶν πινάκων· ἀλλ' ἡ σύγκλητος τοῦ πανεπιστημίου, ἅμα λαβοῦσα γνῶσιν δι' ὑμῶν, κύριε πρύτανι, τῶν ἐμποδίων τούτων, διέταξε τὴν τύπωσιν αὐτοῦ, τὰς δαπάνας πάσας ἀναλαβοῦσα. Ὁ δὲ τῶν χειρογράφων κατάλογος συνταχθεὶς ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου καὶ ἐπιστήμονος κ. Γ. Κρέμου β'. βιβλιοφύλακος, ταὐτοχρόνως τυποῦται δαπάνῃ ὡσαύτως τοῦ πανεπιστημίου ἐγκρίσει τῆς συγκλή-

(1) Ὅρα τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς τῆς συγκλήτου.

του καὶ ὅσον οὔπω ἐξέρχεται φιλοτίμως καὶ φιλοκάλως εἰς φῶς.

Ἡ δὲ δημοσίευσις τοῦ χειρογράφου τοῦ Ζαβείρα, περὶ ἧς οὕτω σπουδαῖος λόγος ἐγένετο τὸ πάλαι ἐν Κερκύρᾳ μεταξὺ τοῦ ἀειμνήστου Λόρδου Γυϊλφόρδου, τοῦ Μουστοξύδου καὶ τοῦ σεβασμίου διδασκάλου τοῦ ἔθνους κ. Κ. Ἀσωπίου, καὶ ἐνταῦθα κατ' ἀρχὰς μὲν μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ Ἀσωπίου καὶ τοῦ συγγραφέως τῶν Βυζαντινῶν μελετῶν Σπυρίδωνος Ζαμπελίου, ἐφεξῆς δὲ μετὰ τοῦ κ. Παύλου Λάμπρου, ἀνδρὸς τῆς μεγίστης τυγχάνοντος ὑπολήψεως παρὰ τοῖς ἐν Εὐρώπῃ σοφοῖς, ἐκρίθη ἀναγκαιοτάτη ὑπὸ τῆς ἐφορείας πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ τοῦ χειρογράφου καὶ ὠφέλειαν ἐπιστημονικήν. Καὶ τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἐξέρχεται ὅσον οὔπω εἰς φῶς τῇ ἐπιστασίᾳ τοῦ αὐτοῦ βιβλιοφύλακος κ. Γ. Κρέμου δαπάναις τοῦ φιλογενοῦς κ. Θ. Δούμπα.

Τρίτη ἀνάγκη τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης εἶναι ὁ ἐν αὐτῇ διορισμὸς νέων, οἵτινες ὀφείλουσι πρὸς τῇ ἀπαραιτήτως ἀναγκαίᾳ ἐγκυκλίῳ παιδείᾳ νὰ γνωρίζωσι μίαν τοὐλάχιστον ξένην γλῶσσαν καὶ νὰ πληρόνωνται ἀρκούντως, ἵνα ἔχωσι τὸ τῆς βιβλιοθήκης ἔργον κύριον ἐπάγγελμα. Ἄνευ τούτου εἶναι ἀνθρωπίνως ἀδύνατον νὰ λειτουργῇ ἡ βιβλιοθήκη καλῶς καὶ νὰ διατηρῆται ἐν αὐτῇ τάξις καὶ εὐπρέπεια. Εἰς ποίας καὶ ὁπόσας δυσχερείας ἄγει τήν τε ἐφορείαν καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἡ κακὴ ποιότης τῶν ὑπαλλήλων καὶ εἰς ποῖον κίνδυνον ἐμβάλλει αὐτὴν τὴν βιβλιοθήκην καὶ ἡ ὑπὸ τῆς συγκλήτου τοῦ πανεπιστημίου διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ εἶπε τὸ δέον.

Τετάρτη ἀνάγκη τῆς βιβλιοθήκης, ἧς εἰς πλήρωσιν ἡ ἐφορεία ἐπεκαλέσθη ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν τοῦ τε ὑπουργείου τῆς παιδείας καὶ τῆς συγκλήτου τοῦ πανεπιστημίου, εἶναι ἡ δέσις 30—40 χιλιάδων τόμων. Ἀδέτων βιβλίων ἡ χρῆσις ἀπαγορεύεται εἰς πάσας τὰς βιβλιοθήκας· διότι φύλλα καὶ εἰκόνες δύνανται πάντοτε ἐξ αὐτῶν νὰ ἐκπέσωσιν. Πλεῖστα συγγράμματα τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης ἀξίας πολλῶν χιλιάδων δραχμῶν κατεστράφησαν, διότι ἔμειναν ἄδετα. Ἐν τούτοις π. χ. εἶναι τὸ «L'expédition de la Morée» καὶ τὸ «*Voyage archéologique en Grèce et en Asie Mineure*» τοῦ Philippe le Bas». Διὰ τὰ ἄδετα ταῦτα καὶ πολλὰ ἀκόμη ἄλλα δεδεμένα, ἅτινα πρέπει νὰ δεθῶσιν ἐκ νέου· διὰ τὴν

φθορὰν, ἣν ὑπέστησαν ἐκ τῆς ἀκαθαρσίας τῆς βιβλιοθήκης, πρέπει νὰ ὁρισθῇ κεφάλαιον ἐκ 50,000 δραχμῶν.

Πέμπτη καὶ τελευταία ἀνάγκη τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης εἶναι ἡ τροποποίησις τοῦ περὶ δανείων βιβλίων νόμου. Ὁ ὑπάρχων νόμος, ἐν ᾧ παρέχει πλεῖστα εἰς τὴν ἐφορείαν πράγματα, εἶναι καὶ ὅλως ἀνεπίδεκτος ἐφαρμογῆς.

III.

Αἱ σχέσεις τῆς βιβλιοθήκης πρὸς τὰς ἐν Εὐρώπῃ δημοσίας βιβλιοθήκας καὶ ἀκαδημίας.

Ἡ ἐφορεία ἐλάχιστον εὑροῦσα ἴχνος ἐξωτερικῶν σχέσεων τῆς βιβλιοθήκης ἐφρόντισεν ἀμέσως νὰ συνάψῃ ταύτας ἀποστείλασα εἰς πάσας τὰς ἐν Εὐρώπῃ δημοσίας βιβλιοθήκας καὶ ἀκαδημίας τὴν παρ' ἡμῖν δαπάνῃ τῆς κυβερνήσεως ἐκδιδομένην ἀρχαιολογικὴν ἐφημερίδα, τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς λόγους τῶν πρυτάνεων καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν ποιητικῶν διαγωνισμάτων. Ὅτι δὲ αἱ ἀποστολαὶ αὗται ἔτυχον πανταχοῦ ἐξαιρέτου ὑποδοχῆς ἔστω πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον τῆς παντοδυνάμου αὐτοκρατορίας τῆς Γερμανίας πρὸς τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν:

ATHÈNES, 25 Janvier 1871.

Monsieur le ministre,

Le directeur de la bibliothèque nationale à Athènes Mr Komnos m'avait remis, sous la date du 20 Juin de l'année passée, plusieures exemplaires du journal archéologique publié sous les auspices et aux frais du gouvernement hellénique pour le faire parvenir à différentes academies et universités Allemandes. Un de ces exemplaires était destiné pour l'université de Heidelberg.

A la demande du ministre de Bade à Berlin je viens d'être chargé par mon gouvernement de remercier le gouvernement hellénique au nom de l'université de Heidelberg de cette obligeante communication. L'université de Heidelberg se déclare prête en même temps d'envoyer dorénavant à la bibliothèque nationale à Athènes un exemplaire de ses publications.

Veuillez agréér, monsieur le ministre, l'assurance de ma haute considération.

E. DE WAGNER.

A son excellence Mr Christopulos
ministre des affaires étrangères de S. M. le Roi des Hellènes.

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργεῖον διαπέμπεται ἐπὶ ἐπιστροφῇ, παρακαλούμενον νὰ λάβῃ γνῶσιν τοῦ περιεχομένου καὶ νὰ ἀνακοινώσῃ αὐτῷ καὶ τῷ κ. ἐφόρῳ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 16 Ἰανουαρίου 1871.

Ὁ Ὑπουργὸς
Χ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Διαπέμπεται ἐπὶ ἐπιστροφῇ πρὸς τὸν ἔφορον τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, ἵνα λάβῃ γνῶσιν.

Ἀθῆναι, τὴν 23 Ἰανουαρίου 1871.

Κατ' ἐντολὴν τοῦ Ὑπουργοῦ ὁ γενικὸς γραμματεὺς
Ι. ΜΑΜΟΥΚΑΣ.

Ἐκτὸς τῆς τιμῆς ταύτης, ἣν ἡ μεγαλειτέρα δύναμις τοῦ κόσμου ἀπένειμεν εἰς τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν, οὐκ ὀλίγον καὶ ἡ ἐθνικὴ βιβλιοθήκη ὠφελήθη. Πέρυσι μὲν ἡ ἐφορεία ἀνήγγειλε τὴν ἐκ πολλῶν χιλιάδων φράγκων δωρεὰν τοῦ ἐπισκόπου Ῥώμης, ἐφέτος δὲ ἀναγγέλλει δύο μεγάλας ἀποστολὰς βιβλίων, προερχομένας ἐκ Λονδίνου καὶ Παρισίων. Τὸ μὲν βρετανικὸν μουσεῖον πέμψαν εἰς τὴν ἐφορείαν τὸν ἔντυπον κατάλογον πάντων τῶν δαπάνῃ αὐτοῦ δημοσιευθέντων ἐπιστημονικῶν ἔργων, παρεκάλει αὐτὴν νὰ σημειώσῃ πάντα τὰ ἐν τῷ καταλόγῳ ἐκείνῳ μὴ ὑπάρχοντα ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ, ὅπως ἀποστείλῃ ἡμῖν. Ἰδοὺ τὸ ἔγγραφον τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου :

1596.

BRITISH MUSEUM, 6 April 1871.

Sir,

The trustees of the British museum have directed me to forward for the use of the library of the university of Athens, as a present fromthem, a copy of the catalogue of Prints and Drawings in the British museum, Division 1—Political and Personal Satires, vol 1—1320 to April 11 1689/1870 8. vo.

I have accordingly sent the volume to the Greek legation in London for transmission to you.

Will you be so good as to sign the form of receipt enclosed, herewith, and return it to me whem the book shall have reached you.

Javail myself of this opportunity of sending you a list of works which the trustees of the British museum have published from time to time, and of which copies still remain in their hands distribution.

Some of the museum publications have al ready been presented by the trustees to the library of the university of Athens; Some may have been obtained for it by other means, and some, from the subjects of which they treat, may not le required.

May request that, at your carlyconveni enee, you will be so good as to cause me to be furnished with a list of the trustees' publications actually in your library, and of those included in the accompanying list which ma y be considered desirable for it.

I have the honour to be
sir
your most obedient servant
I. WIHTE JONES,
Principal librarian.

The librarian of the university of Athens.

Ἐκ Γαλλίας ἠγγέλθη εἰς τὴν ἐφορείαν ὅτι πέμπεται εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην ἡ συνέχεια, ἣν αὕτη ἀπὸ τοσούτου χρόνου ἐμόχθει νὰ λάβῃ, πάντων τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν σταλέντων εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην. Ἰδοὺ καὶ τὸ ἔγγραφον τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως:

MIMISTRE DE L'INSTRUCSIOG PUBLIQUE DE CULTES ET DES BEAUX-ARTS

Bureau des souscriptions.

PALAIS—ROYAL, le 8 Aout 1871
3 Rue de Valois.

Monsieur le conservateur,

Il a été accordé à la bibliothèque publique à Athènes, divers ouvrages dont les suites *n'ont pas été livrées depuis* longtemps.

Vous êtes invité à les faire retirer dans le plus bref délai possible, si vous ne voulez pas perdre le bénéfice de cette concessione.

Les suites seront remises à la personne qui se présentera munie de votre autorisation au bureau des souscriptions.

Le dépôt est ouvert les lundi, mercredi et vendredi de midi à 3 heures, au Louvre, pavillon de Rohan, rue de Rivoli.

Le chef du bureau des souscriptions
GERSPPAL.

Monsieur le conservateur
de la bibliothèque publique d'Athènes.

Ἡ ἐν Πετρουπόλει ἱερὰ σύνοδος καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ τμήματος ἐπιτροπὴ ἀκαταπαύστως πέμπουσι βιβλία εἰς τὴν ἡμετέραν βιβλιοθήκην. Ἐσχάτως δὲ ἠγγέλθη εἰς τὴν ἐφορείαν ὅτι καὶ ἡ πρὸς διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως γνωστοτάτη ἐν Λονδίνῳ ἑταιρία πέμπει εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην κιβώτιον περιέχον βιβλία.

Ἡ ἐφορεία ἐπιθυμοῦσα νὰ πλουτήσῃ τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην μὲ τὰ πρακτικὰ πάντων τῶν ἐν Εὐρώπῃ συνταγματικῶν κρατῶν, μὲ τὰς ἐκθέσεις (reports) τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ διαφόρων διοικητικῶν ἐπιτροπῶν, μάλιστα δὲ μὲ τὰ πρακτικὰ τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας ἔπεμψεν εἰς τὸν κύριον πρόεδρον τῆς βουλῆς τῶν Ἑλλήνων τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον:

Ἀριθ. 253.

Κύριε πρόεδρε τῆς βουλῆς τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ ἐφορεία τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἐθνικοῦ νομισματικοῦ μουσείου ἐλθοῦσα εἰς σχέσεις πρὸς τὰς ἐν Εὐρώπῃ δημοσίας βιβλιοθήκας καὶ τὰ πανεπιστήμια καὶ ἤδη οὐκ ὀλίγα λαβοῦσα διὰ τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην πολύτιμα συγγράμματα ἐξ ἀνταλλαγῶν συγγραμμάτων δαπάνῃ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως ἐκδιδομένων, οἷον τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος, τῶν λογοδοσιῶν τῶν πρυτάνεων καὶ ἄλλων τῆς νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας ἔργων ἱκανῶν τὰ μάλιστα νὰ συστήσωσι τὴν ἡμετέραν χώραν εἰς τὸν πολιτισμὸν ὡς ὁδηγήτριαν τοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ πολιτισμοῦ καὶ τῆς παιδείας, πεποιθυῖα δὲ ὅτι αἱ σχέσεις αὗται πρὸς τὴν Εὐρώπην ἀνάγκη νὰ διατελῶσι καὶ εἰς τὸ μέλλον ὑπάρχουσαι, νομίζει καθῆκον αὐτῆς νὰ αἰτήσῃ παρ' ὑμῶν, κύριε πρόεδρε, 50 σώματα τῶν πρακτικῶν τῆς βουλῆς, ὅπως ἀποστείλῃ ταῦτα εἰς τὰ ἐν Εὐρώπῃ συνταγματικὰ κράτη. Ἐκ τούτου δὲ οὐ μόνον θέλει γίνει εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ ἀσφαλέστερον γνωστὴ ἡ ἡμετέρα πολιτικὴ ἀνάπτυξις, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐθνικὴ βιβλιοθήκη θέλει ἀποκτήσει τὰ πρακτικὰ πάντων τῶν συνταγματικῶν κρατῶν.

Εὐπειθέστατος

Ὁ ἔφορος τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης κτλ.

Σ. ΚΟΜΝΟΣ.

Ὁ κύριος πρόεδρος οὐδὲν μέχρι τοῦδε ἔστειλεν.

Ἡ ἐφορεία ἔχουσα διαφόρους αἰτήσεις περὶ ἀποστολῆς βιβλίων εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἀποικίας ἔστειλεν ἀντίγραφα τούτων εἰς τὸ ὑπουργεῖον μετ' ἐγγράφου θερμῶς συνιστῶντος αὐτάς.

Ἰδοὺ κατὰ πρῶτον αἱ αἰτήσεις:

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 5 Ὀκτωβρίου, 1870.

Ἡ ἐφορεία τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικῆς μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς λαμβάνει τὴν τιμὴν ἵνα παρακαλέσῃ τὴν ἐφορείαν τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς βιβλιοθήκης ὅπως, εἰ δυνατὸν, ἀποσταλῶσι τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἱερᾶς ταύτης σχολῆς ὅσοι τόμοι ὑπάρχουσι τῶν περισσευόντων βιβλίων, ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ λάβῃ ἡ ἐθνικὴ βιβλιοθήκη ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον ἢ καὶ δύο κατὰ τὴν ὑμετέραν παραγγελίαν τῶν διπλῶν καὶ περισσευόντων βιβλίων, ἅπερ ἡ τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς κέκτηται βιβλιοθήκη.

Διατελῶ δὲ ἀναμένων ἀπάντησιν καὶ ὑποσημειούμενος

Εὐπειθέστατος

Ὁ βιβλιοφύλαξ τῆς μεγάλης πατριαρχικῆς τοῦ γένους σχολῆς

ΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΓΕΔΕΩΝ.

Ἀριθ. Πρωτ. 1403. / Διεκπ. 381.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 18 Ἰουνίου 1870.

Η ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Πρὸς τὸν κύριον ἔφορον τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ νομισματικοῦ μουσείου τῆς Ἑλλάδος.

Αἰσθανόμενοι δριμεῖαν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἔλθωμεν εἰς ἀντίληψιν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλολογικοῦ συλλόγου, ὅστις ὑπέστη δυσεπανόρθωτον καταστροφὴν κατὰ τὴν συμβᾶσαν πυρκαϊὰν, καὶ ἐνθυμούμενοι τὸν σκοπὸν, ὃν οὗτος μετ' ἀπαραμίλλου προθυμίας ἐπεδίωκεν ἐνισχύων παντὶ σθένει τὸν ἑλληνισμὸν, ἀπεφασίσαμεν μετὰ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου νὰ προσφέρωμεν αὐτῷ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν πολλαπλῶν βιβλίων ὅσα νομισθῶσι χρήσιμα αὐτῷ καὶ ἄξια προσφορᾶς.

Γράψαντες δὲ περὶ τούτου καὶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, κύριε ἔφορε, ἵνα πέμψητε ἡμῖν σημείωσιν σειρᾶς τινος, ἥτις νομίζετε ὅτι δύναται ν' ἀποσπασθῇ ἄνευ βλάβης τῆς βιβλιοθήκης.

Ὁ πρύτανις

Π. ΚΑΛΛΙΓΑΣ.

Ἀριθ. Πρωτ. 46. / Διεκ. 17.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τῇ 11 Δεκεμβρίου 1870.

Η ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Πρὸς τὸν κύριον ἔφορον τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ νομισματικοῦ μουσείου τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ παρ' ἡμῖν διατρίβων ἔξαρχος τῆς Α. Π. τοῦ πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων ἀρχιμανδρίτης κύριος Κύριλλος Ἀθανασιάδης ᾐτήσατο παρὰ τῆς πρυτανείας διὰ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ αὐτοῦ πατριαρχείου ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον ἐκ τῶν πολλαπλῶν βιβλίων τῆς νεωτέρας φιλολογίας, ὑποσχεθεὶς τὸ αὐτὸ νὰ πράξῃ καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ πατριαρχείου πρὸς ἀμοιβαίαν ἀμφοτέρων τῶν βιβλιοθηκῶν ὠφέλειαν.

Ἡ δὲ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος, εἰς ἣν ὑπέβαλον τὴν πρότασιν ταύτην, ἐδέχθη ἀσπασίως αὐτὴν ὠφέλιμον πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐκείνους. Καὶ ἡμεῖς μὲν θέλομεν δώσει αὐτῷ ἐκ τῶν ἐν τῷ γραφείῳ πολλαπλῶν ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον· παρακαλοῦμεν δὲ καὶ ὑμᾶς, κύριε ἔφορε, νὰ πράξητε τὸ αὐτὸ δίδοντες ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον ἐκ τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ πανεπιστημίου πολλαπλῶν συγγραμμάτων τῆς τε νεωτέρας φιλολογίας καὶ τῆς κλασικῆς.

Ὁ πρύτανις

Κ. ΒΟΥΣΑΚΗΣ.

Ἀριθ. Πρωτ. 104. / Διεκπ. 39.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 13 Ἰανουαρίου 1871.

Η ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Πρὸς τὸν κύριον ἔφορον τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ νομισματικοῦ μουσείου τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ κοινότης Καλαφατίου συστήσασα ἀρτίως ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ βιβλιοθήκην ἅμα ἐν αὐτῷ παρεκάλεσεν ἡμᾶς νὰ συνδράμωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς βιβλιοθήκης αὐτῶν ἀποστέλλοντες ὅσα ἂν κρίνωμεν βιβλία χρήσιμα πρὸς τοῦτο.

Ἡ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος, εἰς ἣν ὑπεβάλομεν τὴν ἀναφορὰν αὐτῆς, μετὰ πλείστης εὐχαριστήσεως ἤκουσε τὴν πρότασιν ταύτην, ἐπῄνεσε τὴν προθυμίαν τῆς κοινότητος, ἥτις καίτοι κυμαινομένη ἐν τῷ μέσῳ πολυτρόπων ἐνεργειῶν τοῦ πανσλαβισμοῦ συνετῶς βουλεύεται καὶ μεριμνᾷ περὶ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ, καὶ παρεδέξατο ὁμοφώνως τὴν αἴτησιν αὐτῆς ἀποφηναμένη νὰ καταρτισθῇ ἐκ τῶν πολλαπλῶν τῆς πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης βιβλίων συλλογὴ καὶ νὰ ἀποσταλῇ εἰς αὐτήν.

Διὰ ταῦτα παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, κύριε ἔφορε, ἵνα συνάξητε ὅσα ἐκ τῶν πολλαπλῶν κρίνετε χρήσιμα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον βιβλία καὶ καταρτίσητε τὴν ῥηθεῖσαν συλλογήν. Καὶ ἡμεῖς ἐκ τῶν πολλαπλῶν συγγραμμάτων τῶν καθηγητῶν θέλομεν προσθέσει αὐτῇ ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον.

Πρὸς τούτοις κοινοποιοῦμεν ὑμῖν, κύριε ἔφορε, ὅτι ἡ ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος ἐπεδοκίμασε τὴν πρότασιν ὑμῶν περὶ τηρήσεως ἐν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ καὶ τῇ τοῦ πανεπιστημίου τεσσάρων ἀντιτύπων ἐκ τῶν πολλαπλῶν τουτέστιν ἀνὰ δύο δι' ἑκάστην αὐτῶν, καὶ ἐπῄνεσε τὴν περὶ τῶν βιβλιοθηκῶν ἀξιέπαινον ὑμῶν μέριμναν.

Ὁ πρύτανις
Κ. ΒΟΥΣΑΚΗΣ.

Ἰδοὺ μετὰ ταῦτα τὸ ἔγγραφον τῆς ἐφορείας:

Ἀριθ. 195.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, τὴν 22 Ἰανουαρίου, 1871.

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργεῖον.

Ἐπισυνάπτοντες ἐνταῦθα ἀντίγραφα διαφόρων αἰτήσεων καὶ ἀποφάσεων τῆς συγκλήτου τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου δι' ἀποστολὴν βιβλίων εἰς τὰς ἐν τῇ ἀνατολῇ ἑλληνικὰς ἀποικίας, ὑπομιμνήσκομεν ὅτι μέγαν ἐποιούμεθα περὶ τούτου λόγον ἐν τῇ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐκθέσει ἡμῶν ἀπὸ τῆς 31 Αὐγούστου τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἐζητοῦμεν τότε ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἐπιτηδείως μεταχειριζόμενοι τὰ ἠθικὰ ὅπλα ἡμῶν ἠδυνάμεθα νὰ φθάσωμεν ἀσφαλέστατα εἰς τὸν ἱερὸν ἐθνικὸν σκοπόν, εἰς ὃν ἀδυνατοῦμεν νὰ φθάσωμεν σήμερον διὰ τοῦ πολέμου, τουτέστιν εἰς τὴν ἕνωσιν τῶν διεσπαρμένων μελῶν τῆς μεγάλης ἑλληνικῆς οἰκογενείας. Ἀποστολαὶ τῷ ὄντι βιβλίων, διδασκάλων καὶ ἱερέων εἰς τοὺς ἐν δουλείᾳ στενάζοντας ἀδελφοὺς ἡμῶν εἶναι ἀληθεῖς ἀποστολαὶ θωρηκτῶν καὶ βελονωτῶν. Τόσῳ δὲ μᾶλλον καθῆκον ἔχομεν νὰ πράξωμεν τοῦτο, ὅσῳ ἡ γλῶσσα ἡμῶν καὶ ἡ ἐκκλησία ἤτοι ἡ ἐθνικότης πολεμοῦνται ἀπό τινος χρόνου ἀπηνέστατα ὑπὸ δύο φοβερῶν ἐχθρῶν, λέγω, τοῦ πανσλαβισμοῦ καὶ τοῦ καθολικισμοῦ. Ταῦτα δυστυχῶς δὲν εἶναι μῦθοι ἀλλὰ πράγματα. Ἂν ὁ σοφὸς καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου Φ. Ἰωάννου ἐν τῇ ὄντως σοφῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ, τῇ κατὰ τὴν ϛ' ὀλυμπιάδα ἐκφωνηθείσῃ, δὲν περιωρίζετο εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἀπὸ τοῦ 1821 ἑλληνιστὶ ἐκδοθέντων βιβλίων, ἀλλ' ἐλάμβανε ὑπ' ὄψιν αὐτὸν τὸν ἑλληνισμόν, ὅπως σήμερον ἔχει ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἤθελε φθάσει εἰς τὸ λυπηρὸν συμπέρασμα ὅτι πρὸ τοῦ ἐνδόξου ἔτους 1821 ὁ ἑλληνισμὸς ἦν ἰσχυρότερος. Οἱ Βλάχοι π. χ. Βούλγαροι καὶ ἄλλαι φυλαὶ ἀτενίζουσαι τότε μετὰ θάρρους εἰς τὸν ἑλληνισμόν, σήμερον ἕνεκα τῶν καταχθονίων ἐνεργειῶν τοῦ πανσλαβισμοῦ καὶ τοῦ καθολικισμοῦ μισοῦσιν αὐτὸν θανασίμως.

Τὸ καθ' ἡμᾶς τολμῶμεν νὰ ἐκφέρωμεν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἀληθὴς μεγάλη ἰδέα κεῖται κατὰ μέγα μέρος ἐν αὐτῷ τῷ ὑπουργείῳ τῆς παιδείας, ὃ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἔδει νὰ ἦναι τὸ σπουδαιότερον πάντων καὶ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ σκοποῦ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἐν αὐτῷ μόνιμός τις ἐπιτροπὴ οὐχὶ ἐκ σχολαστικῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ἐξ ἀνδρῶν κατ' ἐξοχὴν πολιτικῶν καὶ πρακτικῶν συσκεπτομένων μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἐθνικοῦ ζητήματος.

Ζητοῦντες συγγνώμην διὰ τὰς σκέψεις, ἃς ἐτολμήσαμεν νὰ καταθέσωμεν ἐνταῦθα, παρακαλοῦμεν ἐν τοσούτῳ τὸ ὑπουργεῖον νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ὧδε ἐπισυνημμένας ἀναφορὰς καὶ νὰ διατάξῃ τὰ δέοντα.

Εὐπειθέστατος

Ὁ ἔφορος

Σ. ΚΟΜΝΟΣ.

Ἡ ἐφορεία μείνασα ἄνευ ὁδηγιῶν οὐδὲν ἔπραξε.

Τοιαῦτά εἰσι, κ. πρύτανι, τὰ ἐπὶ τῆς ἐφορείας ἡμῶν ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ πεπραγμένα, αἱ ἀνάγκαι καὶ σχέσεις αὐτῆς.

Ὁ ἔφορος τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἐθνικοῦ νομισματικοῦ μουσείου

Σ. ΚΟΜΝΟΣ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Προσενεχθέντων τῇ τε ἐθνικῇ καὶ τῇ ἰδιαιτέρᾳ τοῦ πανεπιστημίου Βιβλιοθήκῃ κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1870—71 ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ.

Δωρηταί.	*Συγγράμματα.*	Σώματα	Φυλλάδια καὶ Τόμοι	Σχῆμα
Ἡ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολ. ἑταιρία.	*Δύο γενικαὶ Συνελεύσεις τῶν Ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.* Ἀθήν. 1870.........	1	1	4
Π. Καλεβρᾶς.	*Ἐπιστολαὶ ἢ τὰ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν κτλ.* ὑπὸ Π. Καλεβρᾶ. Ἀθήν. 1857..................	1	1	8
»	*Κρίσεις θρησκευτικαί.* Ἀθήν. 1857.	1	1	8
»	*Ἡ Ῥωσσοφοβία* ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Ἀθήν. 1860.................	1	1	8
»	*Τὸ ἐντελέστερον σχέδιον συντάγματος* ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Ἀθήν. 1861.	1	1	8
»	*Ἡ ἐν Ἑλλάδι πολυκέφαλος πολιτικὴ Λερναία Ὕδρα* ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Ἀθήν. 1866...........	1	1	8
»	*Ἱστορία τῶν διαφόρων πολιτικῶν ἢ θρησκευτικῶν ἑταιριῶν* ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Ἀθήν. 1869...........	1	1	8
»	*Ἱστορία καὶ στατιστικὴ τῆς Τραπεζοῦντος* ὑπὸ Σαβ. Ἰωαννίδου. Κωνσταντινουπ. 1870.........	1	1	8
Ι. Τσιπουριᾶς.	*Πρὸς τὸ διεθνὲς συνέδριον τῆς εἰρήνης,* λόγος ὑπὸ Α. Ῥηγοπούλου. Πάτραις. 1870	1	1	8
Ν. Δραγούμης.	*Πανδώρα,* σύγγραμμα περιοδικόν. Τόμος 20ός. Ἀθήν. 1869-1870...	1	1	4
Χριστ. Ἰγγλέσης.	*Λόγος περὶ ἐκπαιδεύσεως* ὑπὸ Χριστ. Ε. Ἰγγλέση. Κεφαλληνίᾳ 1870.	1	1	8
Ν. Σαρριγιάννης.	*Ἑλληνικὰ ὄστρακα* ὑπὸ Ν. Σαρριγιάννη. Ἀθήν. 1870	2	2	8
Π. Καλλιβούρσης.	*Recherches sur l' influence exercée*			
	πρὸς μεταφορὰν	13	13	

Δωρηταί.	*Συγγράμματα.*	Σώματα	Φυλλάδια καὶ Τόμοι	Σχῆμα
	ἐκ μεταφορᾶς	13	13	
	par la chaleur etc. par P. Caliburcés. Paris, 1870.........	2	2	8
Α. Δαμασκηνός.	*Λεγένδρου στοιχεῖα γεωμετρίας* ὑπὸ Ἀντ. Δαμασκηνοῦ. Ἀθήν. 1870.	2	2	8
Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν.	*Coutumes du pays de Brabant.* Tom. 1er par G. de Longé. Bruxelles, 1870	1	1	4
»	*Physique du globe* par D. Diamilla-Müller. Turin, 1870 ...	1	1	4
Τ. Ἀργυρόπουλος.	*Δοκίμιον πραγματείας περὶ τῆς διπλῆς τοῦ φωτὸς διαθλάσεως* ὑπὸ Τιμ. Ἀργυροπούλου. Ἀθήν. 1870.	1	1	4
Λέων Μελᾶς.	*Χριστιανικαὶ δεήσεις.* Ἀθήν. 1870.	2	2	8
Λ. Παπᾶ-Ἰωάννου.	*Ἀνατομικὰ μελετήματα* ὑπὸ Λ. Παπαϊωάννου. Τεῦχος α΄. Ἀθήν. 1870.	2	2	8
Ἡ διεύθυνσις.	*Εὐαγγελικὸς Κήρυξ,* σύγγραμμα θεολογικόν. Περ. Β΄, ἔτος Β΄. Τεύχη 1-4. Ἀθήν. 1870	1	4	8
Τυπάλδος Γ. Κ.	*Les inscriptions grécques interprétées* par W. Froehner. Paris, 1865	1	1	8
Ἀναστ. Γούδας.	*Βίοι παράλληλοι* ὑπὸ Ἀναστ. Γούδα. Τόμος Β΄. Ἀθήν. 1870	4	4	8
Σπυρ. Τρικούπης.	*Ὁ Δῆμος,* ποίημα Σπ. Τρικούπη. Ἀθήν. 1863	1	1	8
»	*Οἱ ἐπὶ τῆς Ἑλλην. Ἐπαναστάσεως Λόγοι* ὑπὸ Σπ. Τρικούπη. Ἀθήν. 1862.....................	1	1	8
Α. Ῥοντήρης.	*Ὑπόμνημα ἐπὶ τῆς δίκης μεταξὺ Ῥοΐδη καὶ Πικοπούλου* ὑπὸ Α. Ῥοντήρη. Ἀθήν. 1870.........	2	2	8
»	*Περὶ ἀπαντήσεως κατὰ τὴν Πολιτικὴν Δικονομίαν* ὑπὸ Α. Ῥοντήρη. Ἀθήν. 1870...............	2	2	8
Γ. Π. Λιδωρίκης.	*Τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικά,* ἐφημερὶς			
	πρὸς μεταφορὰν	36	39	

Δωρηταί.	Συγγράμματα.	Σώματα	Φυλλάδια καὶ Τόμοι	Σχῆμα
	ἐκ μεταφορᾶς	36	39	
	ὑπὸ Ι. Μάγερ. Ἀθήν. 1840.....	1	1	2
Ἀδὰμ Πετρίτσης.	*Διατριβὴ περὶ τῶν ζητημάτων, ἅτινα ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων τίθησι τοῖς ἐνόρκοις.* Ἑρμουπ. 1870...	2	2	8
Σπυρ. Π. Λάμπρος.	*Ὁ τελευταῖος κόμης τῶν Σαλώνων.* Δρᾶμα ὑπὸ Σ. Λάμπρου Ἀθήν. 1870.	2	2	8
Ὑπουργ. παιδείας.	*Ἔκθεσις συνοδεύουσα τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν κληροδοτημάτων.* Ἀθήν. 1870....................	5	5	4
Ἀδαμ. Πετρίτσης.	*Ἀνάλυσις τοῦ σχεδίου τοῦ ἀστυκοῦ Κώδηκος.* Ἑρμουπόλει 1870....	2	2	8
Εὐαγ. Κοφινιώτης.	*Λατινικὴ Γραμματικὴ* ὑπὸ Εὐαγ. Κ. Κοφινιώτου. Μέρος α'. Ἀθήν. 1870....................	2	2	8
»	*Ἐπίτομος Λατινικὴ Γραμματικὴ* ὑπὸ Ε. Κοφινιώτου. Ἀθήν. 1870.	2	2	8
Ὀρφανοτροφ. Κορασίων.	*Ἐκθέσεις τοῦ ἐφόρου τοῦ Ὀρφανοτροφείου τῶν ἐτῶν 1861-70.* Ἀθήν.	1	3	8
Γραφεῖον Πανεπιστημίου.	*Ἀναγραφὴ τῶν ἐπὶ τὸ ἔτος 1870-71 ἀρχῶν τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ προγράμματα.* Ἀθήν. 1870..	1	4	8
Α. Κορδέλλας.	*Περιγραφὴ διαφόρων μεταλλ. προϊόντων τοῦ Λαυρίου* ὑπὸ Α. Κορδέλλα. Ἀθήν. 1870.........	3	3	8
Ι. Τσιπουριᾶς.	*Πραγματεία περὶ κατασκευῆς οἴνων* ὑπὸ Ἰ. Τσιπουριᾶ. Ἀθήν. 1870..	1	1	8
Α. Σ. Λιβαθηνόπουλος.	*Παλμοὶ καὶ δάκρυα* ὑπὸ Ἀ. Σ. Λιβαθηνοπούλου. Κεφαλληνίᾳ 1870.	2	2	8
Γ. Μιστριώτης.	*Ἱστορία τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν* ὑπὸ Γ. Μιστριώτου. Ἐν Λειψίᾳ 1867...	1	1	8
Ν. Σαρίπολος.	*Σύστημα Ποινικῆς Νομοθεσίας* ὑπὸ Ν. Σαριπόλου. Τόμ. Γ'. Ἀθήνησι 1870....................	1	1	8
Ἀναστ. Γούδας.	*Βίοι Παράλληλοι.* Τόμ. Γ'. 1870..	4	4	8
Ι. Πχδοβᾶς.	*Ἐγχειρίδιον Ὀφθαλμολογίας* ὑπὸ			
	πρὸς μεταφορὰν	66	74	

Δωρηταί.	*Συγγράμματα.*	Σώματα	Φυλλάδια καὶ Τόμοι	Σχῆμα
	ἐκ μεταφορᾶς	66	74	
	Ἰ. Παδοβᾶ. Ἐν Κερκύρᾳ 1870..	1	1	8
Νικήτ. Πάσσαρης.	*Οἱ δύο Λοχίαι.* Δρᾶμα. Νέα ἔκδ. ὑπὸ Ἰ. Δαμιανοῦ. Ἀθήν. 1871..	1	1	8
Ι. Κ. Χούμης.	*Ἑλλην. Ἡμερολόγιον τοῦ 1871.* Ἔτος Α΄. Ἐν Ἑρμουπόλει 1870. (δεδεμένον)................	1	1	8
Πέτρος Μπουᾶς.	*Τρεῖς ἠθικαὶ διατριβαὶ* ὑπὸ Π. Μπουᾶ. Κερκύρᾳ 1870........	1	1	8
»	*Περὶ διαθέσεως τῶν Ἑλλην. ῥημάτων* ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Κερκ. 1870..	1	1	8
»	*Ἀρχικαί τινες γνώσεις τῆς Ἑλλ. Ἱστορίας* ὑπὸ τοῦ ἰδίου Κερκ. 1867.	1	1	8
Σκαρλ. Βυζαντίου.	*Ἡ Κωνσταντινούπολις* ὑπὸ Σκ. Δ. Βυζαντίου. Τόμος Γ΄. Ἐν Ἀθήναις 1869................	1	1	8
Α. Λιβαθηνόπουλ.	*Βιογραφίαι τῶν διασημοτέρων στρατηγῶν τῆς α΄ γαλλικῆς αὐτοκρατορίας* μετάφρ. Λιβαθηνοπούλου. Φυλλάδ. α΄. Ἀθήν. 1871......	2	2	8
Ἀχ. Γεωργαντᾶς.	*Ἰατροδικαστικαὶ Μελέται. Περὶ ἐρωτοπληξίας* ὑπὸ Ἀχ. Δ. Γεωργαντᾶ. Ἀθήν. 1871.........	2	2	8
Ἐδ. Μάσσων.	*Μνήμων,* σύγγραμμα περιοδ. ὑπὸ Ἐδ. Μάσσωνος. Ἔτος α΄, φυλλάδ. 1—6 Ἀθήν. 1870..........	1	1	8
Ν. Δραγούμης.	*Πανδώρα,* σύγγραμμα περιοδ. Τόμ. 21ος, φυλλ. 12. Ἀθήν. 1870—71.	1	1	8
Ν. Σαρίπολος.	*Σύστημα ποινικῆς νομοθεσίας.* Τόμ. Δ΄. Ἀθήν. 1871.............	1	1	8
Ἡ σύναξις τῶν πρεσβυτέρων.	*Καταστατικὰ καὶ Πρακτικά.* Φυλλάδια 9. Ἀθήν. 1870—71.....	2	2	8
Ν. Β. Νάκης.	*Τὰ ἀπόρρητα τοῦ Ἰσοκράτους* ὑπὸ Α. Κυπριανοῦ. Ἀθήν. 1871.....	2	2	8
Δ. Ἀποστολίδης..	*Σύνοψις τῆς ἱστορίας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου* τοῦ E. Lagrange. Με-			
	πρὸς μεταφορὰν	84	92	

Δωρηταί.	*Συγγράμματα.*	Σώματα	Τόμους	Σχῆμα
	ἐκ μεταφορᾶς	84	92	
	τάφρ. Διογενειάδου. Ἀθήν. 1865.	2	2	8
Α. Κοντουμᾶς.	*Ὁπλικὴ* ὑπὸ Α. Κουντουμᾶ. Ἀθήν. 1869	2	2	8
Σ. Κόμνος.	*Σκέψεις περὶ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς* ὑπὸ Σ. Κόμνου. Ἀθήν. 1867.	1	1	8
Τὸ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικ. καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδ. ὑπουργεῖον.	*Εὐαγγέλιον μεμβράνινον* (χειρόγραφον)*	1	1	4
	Φυλλάδα μεμβρανίνην (χειρόγραφον)	1	1	4
»	*Νομοκάνων* (χειρόγραφον)	1	1	4
	Τόμος χειρόγραφος, περιέχων ἀκολουθίας διαφόρων ἁγίων	1	1	4
Ἐξ ἀγορᾶς τοῦ ἐθν. πανεπιστημίου.	*Λόγοι θρησκευτικοὶ 32* ὑπὸ μοναχοῦ τινος Συμεών, ἀντιγρ. τῷ 1867 (χειρόγρ.)	1	1	4
»	*Κανονικὸν* γραφὲν ὑπὸ Μ. Μαλαξοῦ τῷ 1562 ἐν Θήβαις (χειρόγρ.)**.	1	1	4
»	*Κανονικὸν* Ματθαίου τοῦ Βλαστάρεως (χειρόγρ.)***	1	1	8
»	*Ἑρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς* παρὰ Διονυσίου, ἀντιγραφεῖσα παρὰ Γενναδίου	1	1	8
Ἡ ἑταιρία.	*Λογοδοσία τῆς ἑταιρίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ.* Ἀθήν. 1871	2	2	4
Ν. Κορέσιος.	*Ἡ Ἐκλεκτικὴ* τοῦ 1869—70 Ἀθήν.			
Λέανδρος Δόσιος.	*Στοιχειώδη μαθήματα Τεχνολογικῆς Χημείας* ὑπὸ Α. Δοσίου. Ἀθήν. 1871	1	2	8
»	*Ἐναρκτήριον μάθημα καὶ περὶ θερμότητος* ὑπὸ Λ. Δοσίου. Ἀθήν. 1869.	1	1	8
»	*Περὶ Βιομηχανίας ἐν Ἑλλάδι* ὑπὸ Λ. Δοσίου. Ἀθήν. 1871	1	1	8
	πρὸς μεταφορὰν	102	111	

* Ἐλλιπές.

** Ἐλλείπουσι φύλλα τινὰ ἐν τέλει.

*** Ἐν ἀρχῇ ἐλλιπές.

Δωρηταὶ	*Συγγράμματα.*	Σώματα	Φυλλάδια καὶ Τόμοι	Σχῆμα
	ἐκ μεταφορᾶς	102	111	
Σοφ. Κ. Οἰκονόμος.	*Τὰ σωζόμενα φιλολογικὰ συγγράμματα* Κωνστ. Οἰκονόμου. Τόμ. α'. Ἀθήν. 1871................	1	1	8
Ν. Νικολαΐδης.	*Analectes* par N. Nicolaidés. Livr. 1—2. Athènes 1871.........	2	2	8
Γ. Καραμήτσας.	*Συμβουλίδειον διαγώνισμα.* Κρίσεις ὑπὸ Γ. Καραμήτσα. Ἀθήν. 1871.	2	2	8
Μιχ. Γεδεών.	*Ἀνέκδοτος ἐγκύκλιος τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου Γ'* (1727). Κωνσταντινουπ. 1871..............	1	1	4
Ι. Γεννάδιος.	*Notes on the recent murders by brigands in Greece.* London 1870.	1	1	8
Α. Ἐδιπίδης.	*Ἡ πλάσις καὶ ἡ ἔκπτωσις τοῦ Ἀδὰμ* ὑπὸ Α. Θ. Ἐδιπίδου Ἀθήν. 1871.	3	3	8
Α. Φατσέας.	*Ὁ Βερτόλδος,* σειρὰ πολιτ. κωμῳδιῶν ὑπὸ Α. Φατσέα. Ἀθήν. 1871.	2	2	8
Γ. Ζαβιτσάνος.	*Φαρμακευτικὸν δελτίον* σύγγραμμα περιοδ. Φυλ. 1—6. Ἀθήν. 1871.	2	2	8
»	*Φαρμακευτικὴ χημεία* ὑπὸ Γ. Ζαβιτσάνου. Τόμ. α'. Ἀθήν. 1870...	2	2	8
	Τὸ ὅλον	118	127	

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Προσενεχθέντων κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1870—71 τῇ τε ἐθνικῇ καὶ τῇ ἰδιαιτέρᾳ τοῦ πανεπιστημίου βιβλιοθήκῃ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Δωρηταί.	Συγγράμματα.	Σώματα	Φυλλάδια καὶ Τόμοι	Σχῆμα
Η Α. Α. ὁ Πάπας Πῖος.	Pistolesi (Erasmo) *Il Vaticano descritto*. Vol 1—8. Roma 1829-1838	1	8	2
Μανουὴλ Γεδεών.	*Ἐξήγησις τοῦ ψαλτηρίου τοῦ 1668.* (Χειρόγραφον ἐκ σελ. 402).....	1	1	8
Ἐμμ. Ἰωαννίδης.	Χρ. Νοταρᾶ, *Εἰσαγωγὴ εἰς τὰ γεωγραφικὰ καὶ σφαιρικά*. Παρισίοις, 1716	1	1	4
Ὁ Κάρ. Tuckermann.	*The Iliad of Homer*, transl. by William Cullen Bryant. Τόμ. Β΄. Boston, 1870	1	1	4
»	*Journal of social science.* Nº 2. New-York, 1870...........	1	1	8
»	Brownson. *La république Américaine*, trad. par de Lubersac. Paris, 1870.................	1	1	8
B. G. Miraglia.	*Annali frenopatici Italiani.* Vol. 1-5. Aversa, 1863-7........	1	6	8
»	*Trattato di frenologia* di B. G. Miraglia. Vol. 1-2. Napoli, 1854-62	1	2	8
»	*Trattato di frenologia* di B. G. Migralia Aslante. Napoli, 1853.	1	1	4
»	*Programma di un manicomio Italiano* di B. G. Miraglia. Aversa 1861	1	1	8
»	*I martiri di Cosenza* di B. G. Miraglia. Aversa, 1864........	1	1	8
»	*Sulla procedura nei guidijii criminali ecct* di B. G. Miraglia.			
	πρὸς μεταφορὰν	11	24	

Δωρηταί.	Συγγράμματα.	Σώματα	Φυλλάδια καὶ Τόμοι	Σχῆμα
	ἐκ μεταφορᾶς	11	24	
	Napoli, 1870.	1	1	8
B. G. Miraglia.	*Della costrazione di un manicomio muliebre.* Aversa, 1862. . .	1	1	8
»	*Le amministrazione dei mamicomii* di B. G. Miraglia. Caserta, 1869	1	1	8
»	*R. Manicomio di Aversa* di B. G. Miraglia. Aversa, 1868.	1	1	8
»	*Rossegna delle opere* di B. G. Miraglia. Aversa, 1860.	1	1	8
»	*Progetto per regolamento del Manicomio di Aversa.* Caserta, 1866.	1	1	8
»	*Un raro caso di demonomania* di B. G. Miraglia. Napoli, 1870.	1	1	8
Ἡ μεγάλη τοῦ γένους σχολή.	*Ἔκθεσις τῆς καταστάσεως τῆς μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς* ὑπὸ Βρυεννίου. Κωνσταντινουπ., 1870. . .	1	1	8
Ἡ Β. γεωγρ. ἑταιρία ἐν Λονδίνῳ.	*Proceedings of the R. Georgaph. Society.* N° 3-5. London. 1870	1	3	8
Ἡ ἀσιατ. ἐν Λονδίνῳ ἑταιρία.	*The journal of the R. Asiatic Society.* Vol 4. Part 2. Vol 5. Part 1. London, 1870.	1	3	8
Ernst Ziller.	E. Ziller. *Ausgrabungen am Panathenäischen Stadion,* Berlin. 1870.	1	3	8
Ἡ βελγικὴ κυβέρνησις.	*Ly Myreur des Histors de Jean des Preis.* Tome II. Bruxelles, 1869	1	1	4
»	*Les gestes des ducs de Brabant* par Bormans. Tome III. Bruxelles, 1869	1	1	4
«	*Monuments pour servir à l'histoire de Namur etc.* Tom. II. Partie II. Bruxelles, 1869.	1	1	4
Ηρακλ. Λεβέντης.	*Collection des economistes.* Tom.			
	πρὸς μεταφορὰν	24	41	

Δωρηταί.	Συγγράμματα.	Σώματα	Φυλλάδια καὶ Τόμοι	Σχῆμα
	ἐκ μεταφορᾶς	24	41	
	1-4, 6-15. Paris, 1834-48...	1	1	8
Ἡρακλ. Λεβέντης.	*Système financier de la France* par d'Audiffert. Paris, 1863-4.	1	1	8
»	*Dictionaire général d'administration.* Tome 1-2. Paris, 1863..	1	1	8
»	*Dictionaire du Comemrce etc.* Tome 1-2. Paris 1863........	1	1	8
»	*Dictionaire de l'économie politique.* Tome 1-2. Paris, 1864......	1	1	8
The library Committee of the corporat. of London	Riley H. Thom, *Memorials of London and London hif in the 13-15th Centuries.* London, 1868.	1	1	8
R. Gr. Watson.	*A history of Persia* by R. Gr. Watson. London 1866......	1	1	8
Δημ. Νικολαΐδης.	*Ὀθωμανικοὶ Κώδηκες,* ἐκδ. ὑπὸ Δημ. Νικολαΐδου. Κωνσταντινουπ. 1871....................	1	1	8
Ὁ ἑλλην. φιλολογ. σύλλογος.	*Τοῦ ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου τὰ περισωθέντα.* Τόμ. Δ'. Κωνσταντ.. 1871...........	2	2	4
Τὸ ἐν Χριστιανίᾳ τῆς Νορβεγ. πανεπιστήμιον.	*Forhandlinger ved Skandin-Naturfosskery.* Christiania, 1869..	1	1	8
»	Botten-Hansen. *La Norvège eitté raire.* Christiania, 1868.....	1	1	8
»	Unger *Thomas Saga Erkibysenps.* Christiania, 1869...........	1	1	8
»	Holmpoe. *Νομισματικαὶ διατριβαὶ τρεῖς.* Christiania, 1868...	1	1	8
The Rev. W. Denton.	*The christians in Turkey* by W. Denton. London, 1863......	1	1	8
»	*Die Christen in der Türkei. Uebersetzung.* London, 1863....	1	1	8
»	*Крисmиаscu y Tyrpkoj.* (*ῥωσσικὴ*			
	πρὸς μεταφορὰν	40	56	

Δωρηταί.	Συγγράμματα.	Σώματα	Φυλλάδια καὶ Τόμοι	Σχῆμα
	ἐκ μεταφορᾶς	40	57	
	μετάφρασις) 1864.	1	1	8
The Rev. W. Denton.	*Servia and the Servians* by W. Denton. London 1862.	2	2	8
»	*Serbien und die Serben,* übers. von Cölln. Berlin, 1865.	1	1	8
»	*A brief account of soma travels* by Ed. Brown. London 1673.	1	1	8
»	*Letters to my choir at home* by W. Denton.	1	1	16
»	Cureton, *Spicilegium Syriacum.* London 1855.	1	1	8
»	*The natural history of the Bible* by Tristram. London 1868. . .	1	1	8
»	*Report of the journey of the Archbishof of Syra and Tenos.* To England in the original Greei-withktrans. London 1871. . . .	1	1	8 8
»	*Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Ἑρμηγ. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολ.* Τόμ. 1-5 Ὀξονίῳ 1849-55.	1	1	8
»	*Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Ὑπόμνημα εἰς Ματθαῖον.* Τόμ. 1-3. Κανταβριγίᾳ 1839.	1	1	8 8
»	*Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη.* Τόμ. 1-4. Ἀθήν. 1843-50.	1	1	4
Robert Hartley.	*Reports of the N. Y. assoc. for the condotion of the poor.* 1845-70. Vol. 1-4. N. York.	1	1	8
Charles Short.	Yonge (C. D.) *An Englich-Greek Lexicon.* N. York. 1870.	1	1	8
R. Geograph. Society.	*The Journal of the R. Geogr. Society.* Vol. 39-40. London 1869-70.	1	1	8
»	*Proceedinqs of the R. Geogr. Society.* Vol. XII. N. 2. Vol.			
	πρὸς μεταφορὰν	55	72	

Δωρηταί.	Συγγράμματα.	Σώματα	Φυλλάδια καὶ Τόμοι	Σχῆμα
	ἐκ μεταφορᾶς	55	72	
	XV. N. 2. London 1868. 1871.	1	1	8
L' association	*Annuaire de l' Association pour l'encouragement des études Grècques en France* Paris. 1871...	2	2	8
Statitisches Büreau.	*Pester Volkszählung im Jahre 1870* von J. Körösi Pest 1871	1	1	8
Geor. Rolleston.	*Sorms of animal life* by C. Rolleston. *Oxford* 1870.........	1	1	8
	Τὸ ὅλον	60	77	

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. ἐφόρου ἡ πρυτανεία νομίζει προσέτι χρήσιμον τὴν δημοσίευσιν Α΄ τῆς σπουδαίας ἐκθέσεως τοῦ πρώην ταξινόμου τῆς βιβλιοθήκης κ. Α. Στεφφενχάγεν, ὅπως πᾶς τις φιλόμουσος Ἕλλην γνῷ καὶ τὸ εἶδος τῆς κατατάξεως τῆς ἡμετέρας βιβλιοθήκης, τοὐλάχιστον ἐν διαγράμματι· Β΄ τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπείας, καὶ Γ΄ τῆς τοῦ νομισματογνώμονος.

Α΄.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΤΑΞΙΝΟΜΟΥ

Κ. Α. STEFFENHAGEN.

Ὁδηγὸς εἰς τὴν νέαν τάξιν καὶ τὴν τῶν καταλόγων μέθοδον τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης.

Ἐν τοῖς ἑπομένοις δύνανται νὰ συμπεριληφθῶσιν αἱ θεμελιώδεις βάσεις, ὧν χρῆσιν ἐποιήσατο ὁ ὑποφαινόμενος ἐπί τινος τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης μέρους, καὶ αἵτινες καὶ διὰ τὴν περαιτέρω ἐξακολούθησιν τῆς ἐργασίας ὡς μίτος δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν.

ΠΡΩΤΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Περὶ τῆς τάξεως καὶ διαρρυθμίσεως τῆς βιβλιοθήκης.

§ 1. Τὸ σύστημα, καθ' ὃ ἡ ἐθνικὴ βιλιοθήκη νῦν κατατάσσεται, εἶνε συνεκτικὸν καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς *ἐπιστημονικῶς ἀλφαβητικὸν καὶ χρονολογικὸν σύστημα.*

Νοητέον δὲ τοῦτο ὧδέ πως: 1) Ἅπασα ἡ βιβλιοθήκη διαιρεῖται κατὰ *τὰς ἐπιστήμας* εἰς κλάδους καὶ τμήματα. 2) Ἕκαστος κλάδος μετὰ τῶν τμημάτων αὐτοῦ διαιρεῖται *ἀλφαβητικῶς* κατὰ τοὺς συγγραφεῖς ἢ κατὰ τὰς λέξεις τῆς τῶν βιβλιοθηκῶν τάξεως. 3) Πλείω συγγράμματα ἢ πλείονες ἐκδόσεις τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλαις κατὰ χρονολογικὴν τάξιν.

§ 2. Διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ταξινόμησιν (§ 1, ἀριθ. 1) ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ὀργανικὴ σύνοψις τῶν κλάδων καὶ τῶν τμημάτων αὐτῶν.

I ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ.

II ΓΕΝΙΚΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ.

α) *Συγγράμματα τῶν ἀκαδημιῶν.*
Ἡ ἀλφαβητικὴ τάξις ἀκολουθεῖ ἐνταῦθα κατὰ τὸ ἀλφάβητον τῶν τοπικῶν ὀνομάτων τῶν ἀκαδημιῶν, π. χ. **Bairische, Böhmische, Mainzische, Preussische** κτλ. ἀκαδήμεια.

β) *Τὰ ἐπίλοιπα γενικὰ περιοδικὰ συγγράμματα.*
Ταῦτα κατατάσσονται οὐχὶ κατὰ τοὺς ἐκδότας, ἀλλὰ κατὰ τοὺς τίτλους αὐτῶν π. χ. **Annalen, Archir, Jahrbuch, Magazin, Zeitschrift.** Τὰ περὶ ἰδιαιτέρων ἐπιστήμης τινὸς ἀντικειμένων ἀνήκουσιν εἰς τοὺς οἰκείους κλάδους.

III ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ, ΕΠΑΡΧΙΑΚΑΙ ΤΕ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΑ ΦΥΛΛΑ.
Ἀλφαβητικῶς κατατάσσονται κατὰ τὰ ὀνόματα τῶν χωρῶν καὶ πόλεων.

IV ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

α) *Οἱ βιβλιοθηκῶν ἀναγνῶσται, ἰδίως ἀρχείων ἀναγνῶσται, τοῦτ᾽ ἔστιν οἱ ἀναγνῶσται τῆς διατάξεως καὶ διοικήσεως τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ ἀρχείων καθόλου.*

β) *Ἡ γνῶσις τῶν βιβλιοθηκῶν, τοῦτ᾽ ἔστιν ἡ γνῶσις ὡρισμένων δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν βιβλιοθηκῶν.* Εἰς τοῦτ᾽ ἀνήκουσιν οἱ χειρόγραφοι κατάλογοι.

γ) *Ἱστορία τῆς τυπογραφίας.* Εἰς τοῦτο ἀνήκουσι προσέτι τὰ εἰς τὴν ξυλοτυπογραφίαν ἀναφερόμενα ἔργα.

δ) *Βιβλιογραφία.* Μόνον τὰ καθολικὰ ἔργα.
Αἱ εἰδικαὶ βιβλιογραφίαι ἀνήκουσι μᾶλλον εἰς τὰς καθ᾽ ἑκάστας ἐπιστήμας.

V ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ. Μόνον ἐκεῖνα τὰ ἔργα, ἅτινα εἰς τὴν σύμπασαν τῶν γραμμάτων ἱστορίαν ἢ τὴν τῶν πεπαιδευμένων ἱστορίαν καθόλου ἀποβλέπουσι. Πᾶν δ᾽ εἰδικὸν ἀνήκει εἰς τὰς εἰδικὰς γραμματολογίας (κάτωθι VII) ἢ ἐπιστήμας.

VI ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ. Λεξικά, γραμματικαί, εἰδικώτεραι γλωσσικαὶ ἔρευναι, μετρική, ῥητορική, ἐπιστολογραφία κτλ.

α) *Καθολικὸν καὶ μικτὸν ἐκ τῆς γλωσσολογίας.*

ϐ) *Αἱ καθ' ἑκάστας γλῶσσαι.* Ἐνταῦθα σημειωτέον, ὅτι καταλέγεται ἐκείνη μόνον τῶν γλωσσῶν, ἥτις ἀναγινώσκεται.

VII ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ. Ἐνταῦθα ὑπάρχει τὸ ἀκριβὲς ἀξίωμα, ὅτι πᾶσαι αἱ μεταφράσεις τάσσονται παρὰ τοῖς πρωτοτύποις.

α) *γενικὸν καὶ μικτόν.*

ϐ) *αἱ καθ' ἑκάστας φιλολογίαι.* Ἑλληνική, Λατινική, Νεοελληνικὴ φιλολογία, νεωτέρα φιλολογία τῆς δύσεως (καλλιλογικῆς), Σλαυϊκή, ἀνατολικὴ φιλολογία.

VIII ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.

IX ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ.

α) *παιδαγωγικὴ καθόλου.*

ϐ) *προγράμματα σχολείων.* Ἀλφαϐητικῶς κατὰ τὰ τοπικὰ ὀνόματα.

γ) *παίδων βιϐλία.*

δ) *πανεπιστήμια.* Κατὰ τὴν ἀλφάϐητον τῶν τοπικῶν ὀνομάτων.

X ΘΕΟΛΟΓΙΑ.

α) *βίϐλοι.*

ϐ) *ὑμνολογία.*

γ) *ἑρμηνεία.*

δ) *ὁμιλίαι*

ε) *καθολικὴ θεολογία μετὰ πατρολογίας.*

ζ) *εὐαγγελικὴ θεολογία.*

XI ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.

XII ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

XIII ΙΑΤΡΙΚΗ.

XIV ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ.

XV ΦΥΣΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

α) *φυσική.*

ϐ) *χημεία.*

γ) *φυσικὴ ἱστορία.*

δ) *ζωολογία.*

ε) *βοτανική.*

ζ) *μετεωρολογία καὶ γεωλογία.*

XVI ΙΣΤΟΡΙΑ.

XVII ΒΟΗΘΗΤΙΚΑΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

α) *βιογραφία.* Ἡ ἀλφαβητικὴ διάταξις βαίνει κατὰ τὸ ὄνομα τῶν ἀντικειμένων.

β) *νομισματική.*

γ) *γενεολογία, ἡ τῶν παρασήμων ἐπιστήμη, σφραγιστική.*

δ) *διπλωματική, παλαιογραφική, ἐπιγραφική.*

ε) *χρονολογία.*

ζ) *μυθολογία.*

XVIII ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ. Διατατέον κατὰ τὴν παρ' Engelmam Bibliotheca geographica.

XIX ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. Μόνον τὰ ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα (πρὸς δὲ ἐπιγραφική), καθ' ὅσον αἱ ἀρχαιότητες ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἱστορίαν.

XX ΤΕΧΝΑΙ.

α) *γενικὸν καὶ μικτόν.*

β) *γραφικαὶ τέχναι.* Ἐν αἷς ζωγραφική, ξυλογραφία, χαλκογραφία, φωτογραφία.

γ) *πλαστική.*

δ) *ἀρχιτεκτονική.*

ε) *μουσική.*

XXI ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ.

α) *γεωργία καὶ οἰκονομία.*

β) *ζωοτροφία.*

γ) *ἱπποτροφία καὶ ἱππασία.*

δ) *κυνήγιον.*

ε) *δασονομία.*

ζ) *κηπουρική.*

ϛ) *μεταλλεία καὶ σκηνοπηγία.*

η) *ἐμπόριον.*

θ) *βιομηχανία.*

XXII ΠΟΛΕΜΙΚΗ.

XXIII ΣΥΜΜΙΚΤΑ.

§ 3. Εἰς τὴν ἀλφαβητικὴν τάξιν (§ 1, ἀριθ: 2) τίθεται ὡς βάσις οὐχὶ τὸ ἑλληνικόν, ἀλλὰ τὸ λατινικὸν ἀλφάβητον· διότι τὸ ἑλ-

ληνικὸν ἀλφάβητον δύναται εὐκόλως νὰ καθυπαχθῇ εἰς τὸ λατινικόν, τοὐναντίον δὲ ἤθελεν ἐπενέγκει τὸ μὲν διαίρεσιν καὶ διάσπασιν τμημάτων εἰς τὸ αὐτὸ ἀλφαβητικὸν στοιχεῖον ἀνηκόντων (**c** καὶ **ch**, **p** καὶ **ph**, **p** καὶ **ps**, **t** καὶ **th**), τὸ δὲ διὰ τὰ λατινικὰ στοιχεῖα (**q**, **u**, **v**, **w**) ὅλως ἄχρηστον. Τὰ δύο λοιπὸν ἀλφάβητα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ λατινικοῦ συνάπτονται ἀλλήλοις ὡς ἑξῆς:

a	α	o	ο (ω)
b	β	p (ph, ps)	π (φ, ψ)
c (ch)	— (χ)	q	—
d	δ	r	ρ
e	ε (η)	s	σ
f	—	t (th)	τ (θ)
g	γ	u	—
h	—	v	—
i j	ι	w	—
k	κ	x	ξ
l	λ	y	υ
m	μ	z	ζ
n	ν		

§ 4. Τὰ ἀνώνυμα τάσσονται πρὸ τοῦ ἀλφαβήτου τῶν γνωστῶν συγγραφέων χρονολογικῶς.

§ 5. Ἡ διάταξις τῶν βιβλίων ἐξαρτᾶται ἔπειτα ἀπὸ τοῦ σχήματος. Διακρίνονται δὲ τρία (οὐχὶ τέσσαρα) σχήματα: *φύλλον*, *τέταρτον*, *ὄγδοον*· πάντα δὲ τὰ μικρότερα σχήματα ὑπάγονται εἰς τὸ *ὄγδοον*.

§ 6. Τὰ διπλᾶ ἀποχωρίζονται, ἐφ' ὅσον τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ νόμου συγχωρεῖται.

§ 7. Τὸ τέλος τῆς κατατάξεως ἀποτελεῖ ἡ ἀρίθμησις τῶν βιβλίων. Ἐναντίον δὲ τῆς πρώην ἰσχυούσης μεθόδου τῆς καθηλώσεως ἡ *ἀρίθμησις* δύναται νὰ λύσῃ τὸ διπλοῦν πρόβλημα: 1) νὰ παράσχῃ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τὴν ἀναγκαίαν εὐκινησίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τοῦ χώρου, καὶ 2) διὰ τὰ εἰς τὸ μέλλον εἰσερχόμενα ἔργα ἀνάλογον θέσιν ἐν τῷ συστήματι τῆς κατατάξεως ἐλεύθερον νὰ διατηρήσῃ. Διότι δῆλον, ὅτι αἱ προσθῆκαι καὶ νέαι προσαγωγαὶ τῶν καθ' ἑκάστους κλάδων δὲν πρέπει νὰ προσαρτηθῶσιν, ἀλλ' εἰς τὰς ἀνηκούσας θέσεις ἀνάγκη νὰ παρεμβληθῶσιν.

§ 8. Ὡς *πρὸς τὸ πρῶτον* (§ 7 ἀριθ: 1) σκοπιμώτατον εἶνε, ἵνα ἐπὶ τῶν βιβλίων μὴ ψιλὸν σημεῖον τῶν στοιχείων, ἀλλὰ ἡ πλήρης

σημείωσις τοῦ κλάδου αὐτῶν (π. χ. Ἕλλην: φιλολογία, Ἑλληνικὴ γλῶσσα) μετ' αὐξόντων ἀριθμῶν προσκολλᾶται, καὶ μάλιστα μόνον ἓν εἶδος διηκόντων ἀριθμῶν ἀπὸ τοῦ φύλλου μέχρι τοῦ ὀγδόου. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι οὐχὶ οἱ τόμοι διαιροῦνται, ἀλλὰ τὰ ἔργα, οὕτως, ὥστε δίτομα καὶ πολύτομα ἔργα μόνον εἰς ἕνα ἀριθμὸν νὰ περιλαμβάνωνται.

§ 9. Κλάδος καὶ ἀριθμὸς γίνονται ὁρατοὶ ἔξωθεν ἐπὶ τεμαχίων χάρτου, ἅτινα ἐπὶ τῆς ῥάχεως ἑκάστου βιβλίου παρὰ τὴν βάσιν ὅσον ἔνεστι στερρῶς πρέπει νὰ προσκολλῶνται. Πρὸς τούτοις ὅμως ἀνάγκη τὰ τεμάχια τοῦ χάρτου νὰ προσκολλῶνται καὶ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς πλευρᾶς τῆς πινακίδος ἐπάνω ἀριστερά, ἵνα, ἐὰν ποτε τὸ ἔξω τεμάχιον ἀπολεσθῇ, *κλάδος* καὶ *ἀριθμὸς* ἐξασφαλίζωνται.

§ 10. Ὡς *πρὸς τὸ δεύτερον* (§ 7 ἀριθ. 2) ἐπὶ τῶν πληρουμένων χασμάτων καὶ εἰς τὸ μέλλον ἐκδιδομένων ἔργων ἀπαιτεῖται ἡ εἰσαγωγὴ τῶν πηδώντων ἀριθμῶν. Πρὸς καταρίθμησιν τῶν ἀριθμητικῶν χασμάτων συντελοῦσιν ἔνθεν μὲν τὰ γενικὰ βιβλιογραφικὰ ἐγχειρίδια, ὡς τοῦ **Brunet Manuel etc.** καὶ **Grässe Tresor etc.** ἔνθεν δ' εἰδικὰ βοηθητικὰ συγγράμματα διὰ τοὺς καθ' ἑκάστους κλάδους π. χ. **Engelman Bibliotheca scriptoum classicorum** διὰ τῆς Ἑλληνικὴν καὶ Λανινικὴν φιλολογίαν, **Engelmann philologica** διὰ τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν γλῶσσαν, **Engelmann Bibliothek der neueren Sprachen** διὰ τὰς νεωτέρας γλώσσας, **Engelmann Bibliotheca geographica** διὰ τὴν γεωγραφίαν καὶ οὕτω καθεξῆς.

§ 11. Ἐὰν δὲ, καίπερ τῆς ἀριθμήσεως ταύτης οὔσης, σὺν τῷ χρόνῳ τὰ ἀριθμητικὰ διαλείμματα μὴ ἀρκῶσι πλέον, μεταβαίνει τις εἰς τοὺς *παρενθέτους* ἀριθμούς. Αἱ παρενθῆκαι δὲ γίνονται κάλλιστα δι' ἀναλόγων μικρῶν Λατινικῶν στοιχείων. Ἐκ τῶν προταθεισῶν παρενθετικῶν μεθόδων, πρέπει νὰ προτιμήσῃ τις ὅλων τῶν ἄλλων τὴν τοῦ Ἐβέρτου (**Ebert**), διότι μέγιστος ἀριθμὸς διὰ τῶν παρενθηκῶν ἁπλούστατα διευκολύνεται, τουτέστι διὰ τῶν παρενθετικῶν στοιχείων 650 παρενθῆκαι μεταξὺ δύο ἀριθμῶν γίνονται. Ἂς παρενθέσῃ τις παραδείγματος χάριν μετὰ τὸν ἀριθμὸν 13 ὡς ἑξῆς: 13α, 13αα, **13ap**, **13ae**, μέχρι κ.τ.λ· **13ag**· ἔπειτα

13β, 13βα, **13bb**, **13bc**, κ.τ.λ. μέχρι **13bg**· πρὸς τούτοις **13c**, **13ca**, **13cb**, **13cc**, μέχρι **13cg**, καὶ οὕτω καθεξῆς δι' ὅλου τοῦ ἀλφαβήτου μέχρι **18gg**. Ἡ τοιαύτη παρενθήκη ἔχει τὸ πλεονέκτημα, ὅτι κατὰ πρῶτον δύναταί τις τὸ ἁπλοῦν ἀλφάβητον νὰ μεταχειρισθῇ, καὶ ἔπειτα προσέτι μεταξὺ δύο ἀριθμῶν ὄπισθεν ἑκάστου στοιχείου διὰ τῆς διπλασιάσεως 25 παρενθήκας ἐλευθέρας νὰ ἔχῃ. Σημειωτέον δὲ προσέτι, ὅτι ἄξιον προσοχῆς καὶ τοῦτο, ὅτι πρέπει οὐχὶ ἀμέσως τὰς μετὰ τοῦ α ἀποτελουμένας παρενθήκας νὰ μεταχειρίζηταί τις, ἀλλὰ νὰ ἐκλέγῃ τὰ παρενθετικὰ στοιχεῖα οὕτως, ὥστε καὶ πρὸ καὶ μετὰ πάντοτε χῶρος διὰ μελλούσας παρενθήκας νὰ μένῃ· λοιπὸν μετὰ τοῦ στοιχείου **m** πρέπει τις περίπου ν' ἄρχεται.

§ 12. Καὶ τὰ μεγάλου σχήματος βιβλία, ἅτινα χρήζουσιν ἰδίου χώρου, καὶ αἱ διατριβαὶ καὶ τὰ μικρὰ φυλλάδια, ἅπερ ἐν ἑκάστῳ κλάδῳ ἐν θήκαις συλλέγονται, λαμβάνουσιν ἐπίσης ἀριθμητικὸν δελτίον· ἀλλὰ πρὸς διάκρισιν πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ λαμβάνουσι τὰ μὲν πρῶτα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ (†), τὰ δὲ ἀστερίσκον (*).

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Περὶ τῶν καταλόγων τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης.

§ 13. Κατάλογοι γενικοὶ δι' ἑκάστην βιβλιοθήκην καὶ δὴ καὶ διὰ τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην κατ' ἀνάγκην ἀπαιτοῦνται: 1) Ὁ γενικὸς ἀλφαβητικὸς κατάλογος, ἐν ᾧ σημειοῦται ἐν ἀλφαβητικῇ τάξει τὸ σύνολον τῶν βιβλίων, 2) ὁ ἐπιστημονικὸς κατάλογος, ἐν ᾧ τὰ τῆς βιβλιοθήκης βιβλία κατ' ἐπιστημονικοὺς κλάδους σημειοῦνται, καὶ 3) ὁ τοπικὸς κατάλογος, ὅστις ἀνταποκρίνεται ἀκριβῶς εἰς τὴν κατάταξιν (ταξινόμησιν) τῆς βιβλιοθήκης. Ὁ τελευταῖος (εἶνε τῶν ὧν οὐκ ἄνευ) εἶνε ὁ κανὼν καὶ πρὸς ἐπιθεώρησιν τῆς βιβλιοθήκης καὶ πρὸς κατάταξιν καὶ τὴν διὰ δελτίων σημείωσιν τῶν νέων προσθηκῶν.

§ 14. Ἡ τάξις δέ, ἣν ἀνάγκη νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ἡ διεύθυνσις τῶν καταλόγων, στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἑξῆς κανόνων. Πρὸς κατανόησιν τῆς κατατάξεως τῆς βιβλιοθήκης καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης συγχύσεως ἀπαραίτητος ἀνάγκη, ἵν' ἅμα τῇ ἀποτελέσει τῶν

καθ' ἑκάστους κλάδων καὶ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος μέρη τοῦ ἐπιστημονικοῦ καταλόγου καταταχθῶσιν. Τὴν ἐπεξεργασίαν ὅμως τῶν καταλόγων δὲν πρέπει τις ν' ἀναβάλῃ μέχρι τῆς ἐντελοῦς κατατάξεως τῆς βιβλιοθήκης, ἀλλὰ συγχρόνως μετὰ τῆς κατατάξεως τῆς βιβλιοθήκης νὰ ἐπεξεργάζηται καὶ τὸν ἐπιστημονικὸν κατάλογον. Ἅμα δὲ συντελεσθῶσιν ἀμφότερα, ἥτε κατάταξις καὶ ὁ ἐπιστημονικὸς κατάλογος, ἀκολουθεῖ ἡ διάταξις τοῦ ἀλφαβητικοῦ καταλόγου. Ἐπὶ τέλει δὲ ἐκ τοῦ τῶν δελτίων καταλόγου θὰ διαμορφωθῇ ὁ μόνιμος κατάλογος.

§ 15. Ὁ ἐπιστημονικὸς κατάλογος ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν κατάταξιν τῆς βιβλιοθήκης, ἐξαιρουμένου ὅμως ὅτι τὰ τρία σχήματα ὡς πρὸς τὸν ἐπιστημονικὸν κατάλογον εἶνε ὅλως ἀδιάφορα καὶ ὅτι τὰ συστατικὰ μέρη τῶν τῶν συλλογῶν τόμων, τῶν ὁμοῦ δεδεμένων καὶ τῶν συμμίκτων ὡς αὐθύπαρκτα ἄτομα ἐκλαμβάνονται καὶ μόνον εἰς τὰς ἀνηκούσας θέσεις ἀνάγονται. Ἐπὶ τῶν δύο τούτων σημείων διακρίνεται ὁ ἐπιστημονικὸς κατάλογος τοῦ τοπικοῦ καταλόγου (§ 13 ἀρθ. 3). Τοὐναντίον ἡ ἐπιστημονικὴ τάξις διατηρεῖται ἀκριβῶς καὶ ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ καταλόγῳ καὶ δύναται ἡ ἔλλειψις τῆς συστηματικῆς διὰ προσηρτημένων συστηματικῶν συνόψεων νὰ πληρωθῇ.

§ 16. Ὅ τ' ἐπιστημονικὸς κατάλογος καὶ ὁ ἀλφαβητικὸς ἔχουσι τὴν ἑξῆς κοινὴν τάξιν: Ἀμφότεροι συνίστανται ἐν σχήματι τόμου, καὶ δὴ οὕτως, ὥστε πάντοτε μόνον ἡ μία πλευρά, ἡ ὄπισθεν ἑκάστου φύλλου γράφεται, ἐνῷ ἡ προτέρα σελίς, ἥτις, ὃ εὐνόητον, πρὸς τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ ἀμέσως προηγουμένου φύλλου ἀνταποκρίνεται, ἀφίεται κενὴ διὰ τὰς προσθήκας. Ἑκάστη σελὶς διαιρεῖται εἰς πέντε στήλας κατὰ πλάτος, αἵτινες περιλαμβάνουσι: 1) Τὸ κύριον τοῦ συγγραφέως ὄνομα· 2) Τὸν τίτλον κατὰ τὸ οὐσιῶδες αὐτοῦ περιεχόμενον μετὰ σημειώσεως τοῦ σχήματος ($2^{ον}$, $4^{ον}$, $8^{ον}$ κ.τ.λ.)· 3) Σημείωσιν τοῦ κλάδου, συγκεκομμένως, τουτέστιν ἐν μορφῇ σφραγῖδος, καὶ λοιπὸν **ΕΦ** ἀντὶ *Ἑλληνικὴ φιλολογία*, **ΛΦ** ἀντὶ *Λατινικὴ φιλολογία*, **ΝΕΦ** ἀντὶ *Νεοελληνικὴ φιλολογία*, **ΝΦ** ἀντὶ *νεωτέρα φιλολογία*, **ΕΓ** ἀντὶ *Ἑλληνικὴ γλῶσσα*, **ΛΓ** ἀντὶ *Λατινικὴ γλῶσσα*· 4) Ἀριθμὸν κατὰ τὸν κλάδον, πρὸς δέ, ὅπου ἀνάγκη, τὸν ἀριθμὸν τοῦ τόμου (Λα-

τινιστὶ) καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μερῶν ἐν τῷ τόμῳ (ἀλφαβητικῶς ἐν παρενθέσει)· 5) Τίτλον τῆς κατοχῆς, ἐκφραζόμενον διὰ τῶν ΔΒ, ΕΒ, ΠΒ, ΠΔΒ, ΠΕΒ, κατὰ τὸ βιβλίον μετὰ τῆς σφραγῖδος *δημοσία βιβλιοθήκη*, *ἐθνικὴ βιβλιοθήκη*, *πανεπιστημιακὴ βιβλιοθήκη*, ἢ διπλοῦν ἀριθμόν. Ὑπὲρ τὰς εἰρημένας πέντε στήλας ἀφίεται ἡ ἀνωτέρα στήλη πρὸς σημείωσιν τῶν τῶν τμημάτων τίτλων καὶ τῶν τῆς κατατάξεως λέξεων καὶ τῶν σελίδων τοῦ καταλόγου.

Ἀθήνησι, τῇ 8/20 Φεβρουαρίου, 1870.

E. STEFFENHAGEN.»

Καὶ αὕτη μὲν ἡ ἔκθεσις τοῦ ἀξιοτίμου Γερμανοῦ, τὰ δὲ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τμήματα εἶνε ταῦτα.

1. *Ἑλληνικὴ φιλολογία*	*δελτία*	*5,360*
2. *Λατινικὴ »*	»	*2,167*
3. *νεοελληνικὴ »*	»	*401*
4. *γλωσσολογία*	»	*2,123*
5. *νεωτέρα φιλολογία*	»	*3,347*
6. *ἀρχαιολογία καὶ ἐπιγραφικὴ*	*ἐν δελτίοις*	*1,723*
7. *ποικίλη φιλολογία*	»	*401*
8. *καλλιτεχνία*	»	*819*
9. *τεχνολογία*	»	*1,180*
10. *ἱστορία*	»	*4,352*
11. *ἐπικουρικαὶ ἐπιστῆμαι τῆς ἱστορίας*	»	*745*
12. *γεωγραφία καὶ περιηγήσεις*	»	*1,906*
13. *νομικὴ*	»	*1,847*
14. *πολιτικαὶ ἐπιστῆμαι*	»	*1,608*
15. *ἰατρικὴ*	»	*2,119*
16. *φυσικαὶ ἐπιστῆμαι*	»	*3,227*
17. *μαθηματικὴ καὶ ἀστρονομία*	»	*1,246*
18. *φιλοσοφία*	»	*1,386*
19. *παιδαγωγία*	»	*775*
20. *θεολογία καὶ Ἐκκλησ. ἱστορία*	»	*3,319*
21. *ἐγκυκλοπαιδεία*	»	*259*

22.	*βιβλιογραφία καὶ βιβλιοθηκολογία....*	*ἐν δελτίοις*	*289*
23.	*φιλολογικὴ ἱστορία..............*	»	*188*
24.	*στρατιωτικὰ....................*	»	*498*
25.	*σύμμικτα ....*	»	*319*
26.	*γενικὰ περιοδικὰ συγγράμματα.......*	»	*258*
27.	*ἀκαδημαϊκὰ.....................*	»	*251*
28.	*ἐφημερίδες......................*	»	*109*

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τοῖς δελτίοις τούτοις τοῖς ἀριθμηθεῖσιν ἅμα τῇ ἀναχωρήσει τοῦ Γερμανοῦ ταξινόμου δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ μετὰ ταῦτα προστεθέντα δελτία τῶν βιβλίων ἐκείνων, ὧν μνείαν ποιεῖται ὁ κ. ἔφορος ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτοῦ, οἷον τῶν *χειρογράφων*, τῆς *βιβλιοθήκης Παρρησιάδου*, τῆς τῶν *Μακεδόνων*, τῶν *δωρεῶν* καὶ πάντων τῶν ὕστερον εἰς τὴν βιβλιοθήκην εἰσελθόντων καὶ καταταχθέντων τὸ παρελθὸν θέρος.

Τούτων δὲ τῶν τμημάτων τὰ μὲν πρῶτα πέντε εἶχον καταταχθῆ ὑπὸ τοῦ πρώην ταξινόμου κ. Στεφφενχάγεν· τῶν δὲ ὑπολειπομένων ὁ μὲν κ. ἔφορος συνήνωσε καὶ κατέταξε κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ταῦτα:

1. *ἀρχαιολογίαν καὶ ἐπιγραφικήν.*
2. *καλλιτεχνίαν.*
3. *τεχνολογίαν.*
4. *ἱστορίαν.*
5. *ἐπικουρικὰς ἐπιστήμας τῆς ἱστορίας.*
6. *γεωγραφίαν καὶ περιηγήσεις.*
7. *νομικά.*
8. *πολιτικὰς ἐπιστήμας.*
9. *ἰατρικήν.*
10. *φυσικὰς ἐπιστήμας.*
11. *μαθηματικὰ καὶ ἀστρονομίαν.*
12. *φιλοσοφίαν.*

Ὁ δὲ β' βιβλιοφύλαξ κ. Γ. Κρέμος ταῦτα:

1. *τὰ τῆς βιβλιοθήκης χειρόγραφα*
2. *παιδαγωγίαν.*
3. *θεολογίαν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν.*

4. *ἐγκυκλοπαιδείαν*.
5. *βιβλιογραφίαν καὶ βιβλιοθηκολογίαν*.
6. *φιλολογικὴν ἱστορίαν*.
7. *στρατιωτικά*.
8. *σύμμικτα*.
9. *γενικὰ περιοδικὰ συγγράμματα*.
10. *ἀκαδημαϊκά*.
11. *ἐφημερίδας*.
12. *ποικίλην φιλολογίαν*.

Τουτέστιν ἤδη σύμπαντα τὰ τῆς βιβλιοθήκης τμήματα εἶνε κατατεταγμένα καὶ τοπικῶς ἡνωμένα καὶ ἅπασα ἡ βιβλιοθήκη ἔχει τὸ αὐτὸ ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ εἰσαχθὲν σύστημα, μηδενὸς τμήματος ἐξαιρουμένου.

Β΄.

Ἔκθεσις τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς τῆς ἐντολῇ τῆς συγκλήτου ἐπισκεψαμένης τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην καὶ ἐξαιτασάσης τὴν κατάστασιν αὐτῆς.

Πρὸς τὴν πρυτανείαν τοῦ πανεπιστημείου.

Κύριε Πρύτανι,

Λαβόντες ἐγκαίρως τὴν ἐντολὴν τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου τὴν διαβιβασθεῖσαν εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τῆς πρυτανείας διὰ τοῦ ἀπὸ 14 ὀκτωβρίου ἐγγράφου αὐτῆς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐκτελέσωμεν αὐτὴν ταχέως, κωλυθέντες ὑπ᾽ ἄλλων ἔργων ἀναφερομένων εἰς τὴν δημοσίαν ἡμῶν ὑπηρεσίαν. Εὑρόντες δὲ πρὸ μικροῦ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν συνεφωνήσαμεν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην, ἵνα ἐξετάσωμεν κατὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς ἡμᾶς ἐντολὴν τὴν κατάστασιν αὐτῆς καὶ ζητήσωμεν παρὰ τοῦ κυρίου ἐφόρου τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας περὶ τῆς συντάξεως τῶν καταλόγων καὶ τῶν λοιπῶν αὐτῆς χρειῶν.

Πρὶν τῆς μεταβάσεως ἡμῶν εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην ὁ κύριος ἔφορος αὐτῆς, μαθὼν τὴν σύστασιν τῆς ἡμετέρας ἐπιτροπείας, συνέταξε καὶ ἔπεμψεν εἰς αὐτὴν τὴν 9 ἰανουαρίου περιλη-

πτικὴν ἔκθεσιν τῆς καταστάσεως τῆς ῥηθείσης βιβλιοθήκης, τῶν μέχρι τοῦδε ἐνεργηθέντων πρὸς τακτοποίησιν αὐτῆς καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἔτι χρειῶν. Ἂν καὶ ἡ ἔκθεσις αὕτη περιέχει πάντα σχεδόν, ὅσα ἡ σύγκλητος ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ περὶ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, ἐκρίναμεν ὅμως σκόπιμον νὰ μεταβῶμεν εἰς αὐτήν, ἴδωμεν τὰ πράγματα ἰδίοις ὀφθαλμοῖς καὶ ζητήσωμεν παρὰ τοῦ κυρίου ἐφόρου προφορικῶς πᾶσαν ἀναγκαίαν ἐξήγησιν. Τούτου δὲ γενομένου, ἐρχόμεθα τώρα νὰ φέρωμεν διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν ἐκθέσεως εἰς γνῶσιν τῆς πρυτανείας καὶ τῆς συγκλήτου τὸ πόρισμα τῶν ἡμετέρων ἐξετάσεων.

Α΄. Ὁ *κινητὸς κατάλογος* τῶν τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης βιβλίων, ὅστις εἶναι ἡ βάσις τῶν ἄλλων καταλόγων αὐτῆς, συνταχθεὶς κατὰ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γερμανοῦ βιβλιονόμου, ἐπερατώθη ἤδη σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ κυρίου ἐφόρου περιέχων δελτία 44, 801, τόμους δὲ περὶ τοὺς ἑκατοντακισχιλίους. Μένει πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου νὰ προστεθῶσιν εἰς τὸν ῥηθέντα κατάλογον καὶ τὰ δελτία τῶν βιβλίων τῆς πρὸ πολλοῦ μὲν ἀποσταλείσης εἰς τὸ πανεπιστήμιον, πρὸ μικροῦ ὅμως ὁριστικῶς ἀποκτηθείσης βιβλιοθήκης τοῦ μακαρίτου Δ. Παρρησιάδου, περιεχούσης ἑπτακισχιλίους περίπου τόμους καταταχτέους εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην· ἔτι δὲ τὰ δελτία τριακοσίων περίπου τόμων προσενεχθέντων ὑπὸ τῆς κυρίας Καραθεοδωρῆ καὶ δισχιλίων περίπου διατριβῶν καὶ φυλλαδίων.

Β΄. Τοῦ *συστηματικοῦ* λεγομένου καταλόγου δὲν συνετάχθησαν ἀκόμη εἰμὴ τὰ ἑξῆς τμήματα· α΄.) τὸ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας: β΄.) τὸ τῆς Λατινικῆς φιλολογίας· γ΄.) τὸ τῆς Ἑλληνικῆς γλωσσολογίας καὶ δ΄.) τὸ τῆς Λατινικῆς. Τὰ μὲν δύο πρῶτα τμήματα συνετάχθησαν ἐπὶ τῶν προτέρων ἐφοριῶν τὰ δὲ δύο τελευταῖα ἐπὶ τῆς ἐφορίας τοῦ κυρίου Κόμνου. Εἶναι δὲ καὶ τῶν ῥηθέντων τμημάτων ὁ συνταχθεὶς κατάλογος ἀτελὴς ἔτι, διότι χρεία νὰ προστεθῶσιν εἰς αὐτὸν χίλια περίπου συγγράμματα τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Παρρησιάδου, ἑξακόσια περίπου ἀνευρεθέντα νεωστὶ ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐφόρου κατὰ τὴν διαλογὴν τῶν διαφόρων τῆς βιβλιοθήκης τμημάτων καὶ πολλὰ ἄλλα χωρισθέντα ἐσχάτως ἐκ τῶν διπλῶν νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ πανεπιστημίου

βιβλιοθήκην. Ἡ περαιτέρω σύνταξις τοῦ *συστηματικοῦ* καταλόγου διεκόπη διὰ τὴν εἰς Γερμανίαν ἀπέλευσιν τοῦ συντάξαντος τὰ ῥηθέντα τμήματα κ. Πατσοπούλου, καὶ τὴν ἔλλειψιν ἁρμοδίου διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην προσώπου.

Γ΄. Τοῦ δὲ *ἀλφαβητικοῦ καταλόγου* ἡ σύνταξις δὲν ἤρχισεν ἀκόμη, οὔτε εἶναι δυνατὸν ν' ἀρχίσῃ πρὶν διορισθῶσι τὰ προσήκοντα εἰς τὴν σύνταξιν τῶν καταλόγων πρόσωπα.

Ταῦτα ἐνηργήθησαν μέχρι τοῦδε περὶ συντάξεως τῶν καταλόγων τῶν ἐντύπων βιβλίων.

Δ΄. Τὴν δὲ σύνταξιν τοῦ τῶν ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ *χειρογράφων* ἤρχισε φιλοτίμως πρὸ τριῶν ἐτῶν ὁ σοφὸς καὶ φιλόπονος ἰατρὸς κ. Σοφοκλῆς Οἰκονόμου καὶ πιθανῶς ἐπεράτωσεν αὐτήν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ συνταχθεὶς ὑπὸ τούτου κατάλογος ζητηθεὶς παρὰ τοῦ κ. ἐφόρου δὲν ἐδόθη, ἠναγκάσθη οὗτος νὰ ἐπιφορτίσῃ τὴν σύνταξιν νέου τῶν χειρογράφων καταλόγου εἰς τὸν πεπαιδευμένον καὶ φιλόπονον κ. Γ. Κρέμον, δεύτερον βιβλιοθηκάριον. Οὗτος δὲ ἀναδεχθεὶς προθύμως τὸ ἔργον προεχώρησεν ἤδη εἰς αὐτὸ ἱκανῶς· ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζεται καὶ τούτου τοῦ καταλόγου ἡ περάτωσις.

Ε΄. Ἵνα περατωθῇ ἡ σύνταξις τῶν ἀναγκαίων τῆς βιβλιοθήκης καταλόγων καὶ καταστῇ ταύτης ἡ χρῆσις δυνατὴ καὶ εὔκολος, ἀπαιτεῖται κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κυρίου ἐφόρου, τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς συμμεριζόμεθα, νὰ διορισθῶσι κατ' ἐκλογὴν καὶ πρότασιν αὐτοῦ δύο πεπαιδευμένοι, νοήμονες καὶ φιλόπονοι νέοι, γινώσκοντες εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, λαμβάνοντες μισθὸν μηνιαῖον δραχμῶν 250. Οἱ ῥηθέντες νέοι ἔχοντες μισθὸν ἱκανὸν θέλουσιν ἀφιερωθῇ ὁλοκλήρως εἰς τὴν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ κ. ἐφόρου σύνταξιν πάντων τῆς βιβλιοθήκης τῶν καταλόγων καὶ θέλουσι δυνηθῆ νὰ περατώσωσι τὸ ἔργον των, ὡς πιστεύει ὁ κ. ἔφορος, ἐντὸς δύο ἢ τὸ πολὺ τριῶν ἐτῶν, ἀρχόμενοι αὐτοῦ ἀπὸ τῆς α΄. ὀκτωβρίου τοῦ παρόντος ἔτους. Τὴν δαπάνην ζητεῖ ὁ κ. ἔφορος παρὰ τῆς συγκλήτου, διότι ἄλλοθεν ἐλπὶς δὲν ὑπάρχει.

Ζ΄. Ἡ λύσις τοῦ περὶ χώρου ζητήματος, ὅπερ πολλάκις ἔγεινε σπουδαῖον ἀντικείμενον σκέψεως τῆς τε συγκλήτου τοῦ πανεπιστημίου καὶ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας παιδεύσεως, δύναται τώρα νὰ ἀναβληθῇ ἐπὶ εἴκοσι περίπου ἔτη διὰ τοῦ μέτρου, ὅπερ ὁ κ.

ἔφορος ἔλαβε καὶ ἐνήργησεν· ἤτοι διὰ τῆς προσθήκης νέων θηκῶν ἐπικειμένων εἰς τὰς μέχρι τοῦδε καὶ ὑψουμένων μέχρι τῆς ὀροφῆς.

Η΄. Σπουδαία χρεία τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, εἰς ταχεῖαν πλήρωσιν τῆς ὁποίας ὁ κύριος ἔφορος ἐπικαλεῖται τὴν πρόθυμον συνδρομὴν τῆς πρυτανείας καὶ τῆς συγκλήτου, εἶναι ἡ βιβλιοδεσία 30—40 χιλιάδων τόμων μενόντων μέχρι τοῦδε ἀδέτων καὶ ἑπομένως ἀχρήστων. Τῷ ὄντι βιβλίων ἀδέτων δὲν δύναται νὰ γείνῃ χρῆσις· ἀπαγορεύεται δὲ τοιούτων βιβλίων χρῆσις εἰς πάσας τὰς βιβλιοθήκας· διότι εὐκόλως τοιαῦτα βιβλία φθείρονται καὶ φύλλα αὐτῶν ἀποσπώμενα χάνονται. Ἡ δαπάνη θέλει ἀναβῆ εἰς 50 περίπου χιλιάδας δραχμῶν.

Θ΄. Μεγάλως δυσκολεύει τὴν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὑπηρεσίαν καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῆς ἡ ἄνευ θελήσεως καὶ προτάσεως τῆς ἐφορίας παῦσις τῶν ἐν αὐτῇ ἐργαζομένων ὑπαλλήλων καὶ ὁ ἄνευ ἐκλογῆς καὶ προτάσεως τῆς αὐτῆς ἐφορίας διορισμὸς ἄλλων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνικάνων καὶ ἀνασκήτων. Τοιαύτην π. χ. βλάβην προεξένησεν εἰς τὴν χρῆσιν τῆς βιβλιοθήκης ἡ πρὸ πολλῶν μηνῶν παῦσις τοῦ Ι. Τσιπουριᾶ, ἀξίου, νοήμονος, δραστηρίου καὶ ἠσκημένου βοηθοῦ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, ὅστις ἀσκηθεὶς εἰς τὸ ἔργον του διὰ τριετοῦς ὑπηρεσίας καὶ ὁδηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ γερμανοῦ βιβλιονόμου εὕρισκε προχείρως τὰ ζητούμενα ὑπὸ τῶν διαφόρων ἀναγνωστῶν βιβλία. Εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν βιβλιοθήκην ὁ ἄξιος οὗτος ὑπάλληλος. Τὸ Β. Διάταγμα τὸ κανονίζον τὴν χρῆσιν τῆς βιβλιοθήκης ὁρίζει νὰ μὴ γίνεται ἐν αὐτῇ παῦσις προσώπων καὶ διορισμὸς ἄνευ προτάσεως τῆς ἐφορίας. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ὁρισμὸς οὗτος παραβαίνεται, ὀφείλει ἡ πρυτανεία καὶ ἡ σύγκλητος τοῦ πανεπιστημίου, αἵτινες γινώσκουσι κάλλιον παντὸς ἄλλου τὴν ἐκ τοιαύτης παραβάσεως προερχομένην βλάβην, νὰ ὑποστηρίξωσιν, ὅπου δεῖ, τὸ ῥηθὲν τῆς ἐφορίας δικαίωμα, ἄνευ τοῦ ὁποίου συχνὰ καὶ μεγάλα προσκόμματα θέλουσι γεννᾶσθαι εἰς τὴν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὑπηρεσίαν. Ἐν τούτοις μένομεν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 6 Μαρτίου, 1871.

Εὐπειθέστατοι

Ἡ ἐπιτροπεία

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ, Θ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ, ΕΜΜ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ.

Γ'.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ.

Νομίσματα τὰ μὲν ἀγορασθέντα χρήμασι τοῦ ἐθν. Πανεπιστημίου, τὰ δὲ δωρηθέντα τῇ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῇ ἐθν. συλλογῇ.

	Χρυσᾶ	Ἀργυρᾶ	Χαλκᾶ	Μολύβ.	Τὸ ὅλον
Α'. Ἐξ ἀγορᾶς.					
Νομίσματα τῶν Ἰονίων νήσων προσκτηθέντα πρὸς συμπλήρωσιν τῆς παρὰ τοῦ φιλομούσου κ. Ἀλεξάνδρου Μουρούζη δωρηθείσης εἰδικῆς συλλογῆς.					
ΚΕΡΚΥΡΑΣ. Ἓν μολύβδινον αὐτόνομον φέρον τὸ τῆς Κερκύρας μονόγραμμα. Ἀνέκδοτον. —Ἓν Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς........	—	—	1	1	2
ΛΕΥΚΑΔΟΣ. Δίδραχμα ἐννέα, ἐν οἷς τὸ ἓν φέρει ἐπιγραφὴν [Λ]ΕΥΚΑΔΙΩΝ [Υ]ΠΕΡΒΑΛΛΩΝ.—Διώβολον καὶ δεκάχαλκον.—Χαλκᾶ δὲ δύο........................	—	11	2	—	13
Λευκάδος καὶ Κορίνθου ἐν συμμαχίᾳ. Δίδρ.	—	1	—	—	1
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ. Πάλης.................	—	—	1	—	1
» Σάμης.................	—	—	1	—	1
ΖΑΚΥΝΘΟΥ. Τετρώβολον καὶ ἓν χαλκοῦν....	—	1	1	—	2
Νομίσματα Ἑλληνικὰ διαφόρων πόλεων, Θηβῶν Βοιωτίας. Δίδραχμα τῆς ϛ'.—ε'. ἑκατονταετηρίδος πρ. Χ................	—	2	—	—	2
Ἀχαϊκῆς ὁμοσπονδίας. Αἰγείρας Ἀχαΐας.—Ἀλέας Ἀρκαδίας.—Διπαίας Ἀρκαδίας...	—	—	3	—	3
Κορίνθου, Νέρωνος καὶ Ὀκταουΐας.........	—	—	1	—	1
Πάρου νήσου........................	—	—	1	—	1
Β'. Ἐκ δωρημάτων γενομένων τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.					
1. Ἡ Κοινότης Μεγάλο Καβαλῆ, χωρίον παρὰ τὴν Ἀδριανούπουλιν.					
Τενέδου νήσου. Δύο κεφαλαὶ ἀντιμετώπως					
	—	15	11	1	27

	Χρυσᾶ	Ἀργυρᾶ	Χαλκᾶ	Μολύβ.	Τὸ ὅλον
Μεταφορὰ	—	15	11	1	27
συνημμέναι ὡς ἡ τοῦ Ἰανοῦ, ὧν ἡ πρὸς δεξιὰν νεανικὴ ἀγένειος, ἡ δὲ πρὸς ἀριστερὰν ἀνδρικὴ, δαφνηφόρος μετὰ πώγωνος.) (ΤΕΝΕΔΙΩΝ Πέλεκυς δίστομος· ἐν δὲ τῷ πεδίῳ ἔνθεν μὲν μονόγραμμα καὶ βότρυς, ἔνθεν δὲ Ἔρως βαδίζων κρατῶν στέφανον. Τετράδραχμον λίαν καλῶς διατετηρημένον, ζυγίζον Γραμμάρια 16,23...........	—	1	—	—	1
2. *Ὁ κ. Ἰωάννης Γ. Χρυσοβέργης.*					
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ νόμισμα Ἰωάννου Α΄. Τζιμισκῆ.	—	—	1	—	1
Νόμισμα Τουρκικὸν ἐκ κράματος (Billon), διαμέτρου 45 χιλιος. Γαλλ. Μέτρου. Διάτρητον........................	—	1	—	—	1
Νομίσματα σταλέντα παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως*) εἰς τὴν ἐθνικὴν Νομισματικὴν Συλλογήν.					
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ. Νόμισμα χρυσοῦν (Σόλιδος) Ἰουστινιανοῦ Α΄. Ἡμίφθαρτον καὶ διάτρητον, ζυγίζον Γραμμάρια 4,155............	1	—	—	—	1
Νόμισμα σκυφωτὸν ἐξ ἠλέκτρου (Or pâle), φέρον ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἱστάμενον μεταξὺ τῶν αὐτοκρατόρων Ἀνδρονίκου Β΄. καὶ Μιχαὴλ Θ΄., ἀφ' ἑτέρου δὲ σταυρὸν ἐγκεχαραγμένον. Νόμισμα νέας ἐπενοήσεως μετὰ κρικίσκου................	1	—	—	—	1
ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ. Νομισματόσημον χρυσοῦν, σχήματος κωνοειδοῦς, ἔχον τὴν περίμετρον ὀδοντωτὴν, φέρον ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν γέννη-					
	2	17	12	1	32

*) Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. $\frac{\text{Πρωτ}\ 9065}{\text{Διεκπ.}\ 6566}$ καὶ ὑπὸ ἡμερομ. 22 Δεκεμβρίου 1870 ἐγγράφου. Ἐκ τῶν παρ' εὐσεβῶν εἰς τὸ ἐν Τήνῳ εὐαγὲς ἵδρυμα τῆς Εὐαγγελιστρίας προσενεχθέντων.

	Χρυσᾶ	Ἀργυρᾶ	Χαλκᾶ	Μολύβ.	Τὸ ὅλον
Μεταφορὰ	2	17	12	1	32
σιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν βάπτισιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διάτρητον, ζυγίζον Γραμμ 6,71	1	—	—	—	1
Νομίσματα δωρηθέντα παρὰ διαφόρων φιλομούσων ἀνδρῶν τῇ ἐθνικῇ Νομισματικῇ Συλλογῇ.					
1. *Ὁ ἐν Τεργέστῃ κ. Γεώργιος Γιάμαρης.*					
ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ. Δύο νομισματόσημα, ὅμοια, τῶν παρὰ τοῦ φιλομούσου δωρητοῦ ἐκδοθέντων πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ κατὰ τὸ 1866—68 ἡρωϊκοῦ τῆς Κρήτης ἀγῶνος. Ἑκάστου τῶν νομισματοσήμων τούτων διαμέμέτρου 61 χιλιοστ. τοῦ Γαλλικοῦ μέτρου.	—	2	—	—	2
2. *Ὁ κ. Φίλιππος Μαργαρίτης,* φωτογράφος.					
ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ. Μάρκου Ἀντωνίου δηνάρια φέροντα τὸ μὲν ἐπιγραφὴν LEG—IV, τὸ δὲ LEG—XIII ὅπερ ἀρχαῖον κίβδηλον.	—	2	—	—	2
3. *Ὁ κ. Γρηγόριος Μπουρνιᾶς,* ἔμπορος ἀρχαίων νομισμάτων.					
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ τοῦ Ὠρωποῦ. Κεφαλὴ γυναικός.) (ΩΡΩ—ΠΙΩΝ Τρίαινα περὶ ἣν ἑλλίσσεται δελφίς. Νόμισμα ἀνέκδοτον ἕνεκα τῆς κεφαλῆς τῆς γυναικός.	—	—	1	—	1
4. *Ὁ κ. Ἀνδρέας Ι. Πάγκαλος.*					
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ τῆς Ἐπιδαύρου αὐτόνομον.	—	—	1	—	1
5. *Ὁ κ. Νικόλαος Σαρίπολος.*					
ΜΕΣΟΥ ΑΙΩΝΟΣ. Νομισμάτιον δῆθεν τοῦ Μωάμεθ Β'. Κατὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου Ζαμπακοῦ ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ἑνὸς μέρους ἐστὶ *Μαχαμμὰδ Ἀκὰρ*, ὄνομα κύριον, ἀλλ' οὐκ ἀνῆκον εἰς Μωάμεθ Β'. . .	—	1	—	—	1
	3	22	14	1	40

	Χρυσᾶ	Ἀργυρᾶ	Χαλκᾶ	Μολύβ.	Τὸ ὅλον
Μεταφορὰ	3	22	14	1	40
6. Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Α. Σοῦτσος.					
Νεωτερων χρονων. Νομίσματα διαφόρων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, ἐν οἷς τρία ἀργυρᾶ καὶ ἕνδεκα ἐκ κράματος (**Billon**)..........	—	14	8	—	22
7. Ὁ κ. Ἰωάννης Στεφάνου, ἀδαμαντέμπορος.					
Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 2456, 2535 / Διεκπ. 2009 καὶ ὑπὸ ἡμερομ. 14 Ἀπριλίου 1871 ἐγγράφου τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιας. καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσ. Ὑπουργείου.					
Ελληνικα.					
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Γ'., τοῦ Μεγάλου, βασιλέως Μακεδονίας.					
Κεφαλὴ Ἡρακλέους, ἀγένειος, μετὰ λεοντῆς, προσδεδεμένης ἔμπροσθεν ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ.) (**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ** μεταξὺ ῥοπάλου καὶ τόξου ἐν ᾧ φαρέτρα, ἁπάντων ὁριζοντίως κειμένων· ἐν δὲ τῷ πεδίῳ, ἄνωθεν **ΣΑ**, ὑπὸ δὲ τὸ τόξον **Μ** Νόμισμα κοπὲν ἐν Σαλαμίνι τῆς Κύπρου..................	—	—	1	—	1
ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ, βασιλέως Ἀσίας (Φρυγίας), 306—301 πρ. Χ., πατὴρ Δημητρίου Α'. τοῦ Πολιορκητοῦ, βασιλέως Μακεδονίας.					
Κεφαλὴ Ποσειδῶνος περιβεβλημένη στεφάνῳ ἐξ ἐνύδρου φυτοῦ (**Waterlily** κατὰ τὸν **Leake**.) (**ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ** γεγραμμένον ἐπὶ τῆς πλευρᾶς νηὸς ἡμίσεως, μετ' ἀκροστολίου, προεμβολίου καὶ τριεμβόλου, ἐφ' ἧς Ἀπόλλων γυμνὸς καθήμενος, ἔχων τὴν κόμην εἰς κόμβον ὄπισθεν συνδεδεμένην, μετὰ τριῶν βοστρύχων κρεμαμένων, κρατῶν μὲν τῇ δεξιᾷ ἐκτεινομένῃ τόξον, ἐρείδων δὲ τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τῆς νηός, ὑφ' ἣν δύο μονογράμματα. Τετράδραχμον καλλιτέχνου					
	3	36	23	1	63

	Χρυσᾶ	Ἀργυρᾶ	Χαλκᾶ	Μολύβ.	Τὸ ὅλον
Μεταφορὰ	3	36	23	1	63
ῥυθμοῦ, λίαν καλῶς διατετηρημένον, ζυγίζον Γραμμάρια 17,14	—	1	—	—	1
ΜΟΝΟΥΝΙΟΥ βασιλέως Δυρραχίου Ἰλλυρίδος. (Ἀβεβαίου ἐποχῆς.)					
Δάμαλις ἱσταμένη στρέφουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ὑπ' αὐτὴν θηλάζοντα μόσχον· ἄνωθεν δ' αὐτῆς σιαγών.) (ΒΑCΙΛΕΩC— Μ●Ν●ΥΝΙ●Υ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τετραγώνου ἐσχηματισμένου διὰ διπλῶν γραμμῶν, διαιρουμένου ἐσωτερικῶς διὰ καθέτου γραμμῆς εἰς δύο ἴσα ἐπιμήκη μέρη, ὧν ἕκαστον ἔχει κόσμημα ἐξ ἀκτινοειδῶν σχημάτων καὶ σφαιριδίων· ἐν δὲ τῷ πεδίῳ, ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τοῦ τετραγώνου, ΔΥ — d, τουτέστι ΔΥΡ· τὸ ὅλον ἐντὸς κυκλοτεροῦς γραμμῆς. Δίδραχμον πάνυ καλῶς διατετηρημένον, ζυγίζον Γραμμάρια 10,98.........	—	1	—	—	1
ΤΙΓΡΑΝΟΥ βασιλέως Ἀρμενίας καὶ Συρίας. (86—66 πρ. Χ.)					
Προτομὴ τοῦ βασιλέως ἔχουσα τὴν κεφαλὴν κεκαλυμένην διὰ τιάρας μετὰ διαδήματος, κεκοσμημένης ὑπὸ δύο ἀετῶν ἀντιθέτως ἱσταμένων καὶ στρεφόντων πρὸς τὰ ὄπισθεν τὰς κεφαλάς· μεταξὺ δ' αὐτῶν ἀστὴρ ἔχων ὀκτὼ ἀκτῖνας· τὸ ὅλον ἐντὸς κύκλου, ἐν μέρει ὁρατοῦ, ἐσχηματισμένου ἐξ ᾠοειδῶν σωμάτων μετὰ δύο παραλλήλων γραμμῶν ἐναλλάξ.) (ΒΑΣΙΛΕ — ΤΙΓΡΑΝΟΥ ἔνθεν καὶ ἔνθεν γυναικὸς (τῆς Τύχης τῆς πόλεως Ἀντιοχείας) καθημένης ἐπὶ βράχου, ἐχούσης τὴν κεφαλὴν πυργοφόρον, κρατούσης μὲν τῇ δεξιᾷ ἐκτεινομένῃ κλάδον φοίνικος ὀρθόν, πατούσης δὲ διὰ τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τὸν προσωποποιημένον Ὀρόντην ποταμὸν ἀναδυόμενον τῶν ὑδάτων· τὸ ὅλον ἐντὸς στεφάνου δάφνης. Τετράδραχμον καλῶς					
	3	38	23	1	65

	Χρυσᾶ	Ἀργυρᾶ	Χαλκᾶ	Μολύβ.	Τὸ ὅλον
Μεταφορὰ	3	38	23	1	65
διατετηρημένον, ζυγίζον Γραμμάρια 15,26	—	1	—	—	1
ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ βασιλέως Μαυρουσίας ἐν Ἀφρικῇ. (23—40 μ. Χ.)					
PTOLEMΛEΛV (οὕτω) — REX Προτομὴ τοῦ βασιλέως ἔχουσα τὴν κεφαλὴν περιβεβλημένην διαδήματι.) (R A — VII ὁριζοντίως ἔνθεν καὶ ἔνθεν κέρατος Ἀμαλθείας, μετὰ προσδεδεμένων ταινιῶν καὶ σκήπτρου, ἀμφοτέρων χιαστὶ συνεζευγμένων. Δηνάριον καλῶς διατετηρημένον, ζυγίζον Γραμμάρια 2,22........................	—	1	—	—	1
BYZANTINON.					
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ϛ'. μετὰ τῆς μητρὸς ΕΙΡΗΝΗΣ τῆς Ἀθηναίας (780—790 μ. Χ.)					
CONSTANTI. CAI (οὕτω)—AVG Προτομαὶ ἀντωποὶ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τῆς Εἰρήνης ἐνδεδυμέναι τὴν αὐτοκρατορικὴν στολήν, ἔχουσαι ἐπὶ τῶν κεφαλῶν στέμματα σταυροφόρα, καὶ τοῦ μὲν Κωνσταντίνου κρατοῦντος σφαῖραν σταυροφόρον, τῆς δὲ Εἰρήνης σκῆπτρον· ἐν δὲ τῷ πεδίῳ, ἄνωθεν, σταυρὸς μικρός· ἐν δὲ τῷ μέσῳ, μεταξὺ τῶν κεφαλῶν, σφαιρίδιον.) (Ἐπιγραφὴ δυσανάγνωστος. Τρία σχήματα, μετὰ πώγωνος, ἀντωπά, καθήμενα (τοῦ Λέοντος Δ'. τοῦ Χαζάρου, Κωνσταντίνου Ε'. τοῦ Κοπρωνύμου καὶ Λέοντος Γ'. τοῦ Ἰσαύρου, πατρός, πάππου καὶ προπάππου τοῦ ἔτι ἀνήλικος Κωνσταντίνου ϛ'.) ἔχοντα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν στέμματα σταυροφόρα, κρατοῦντα δὲ σφαῖραν σταυροφόρον. Σόλιδος καλῶς διατετηρημένος, ζυγίζων Γραμμάρια 4,465	1	—	—	—	1
Διὰ τοῦ γενναίου καὶ λίαν ἀξιολόγου τούτου δωρήματος, σπουδαιοτάτου ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ γεωγραφικὴν ἔποψιν, ὡς καὶ ὑπὸ τὴν τῆς ἐπιτυχοῦς τοῦ φιλομούσου δωρητοῦ					
	4	40	23	1	68

	Χρυσᾶ	Ἀργυρᾶ	Χαλκᾶ	Μολύβ.	Τὸ ὅλον
Μεταφορὰ	4	40	23	1	68
ἐκλογῆς, πλουτίζεται τὸ ἐθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον δι' ἓξ ἐλλειπόντων αὐτῷ καὶ ἀποπληρούντων κενὰ ἰδίως εἰς τὰς τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Συρίας σειράς· ἐκτὸς δὲ τούτου οὐ παραληπτέον ὅτι ἡ πολύτιμος αὕτη προσφορὰ ἐμπεριέχει νομίσματα τεσσάρων βασιλέων, ἤτοι· τοῦ Ἀντιγόνου, Μονουνίου, Τιγράνου καὶ Πτολεμαίου, ὧν πρῶτον ἤδη νομίσματα κτᾶται τὸ ἡμέτερον ἐθνικὸν Μουσεῖον.					
Εὐγνωμονοῦντες τῷ φιλοπάτριδι δωρητῇ ἐπὶ τῷ σημαντικῷ τούτῳ δώρῳ, εὐχόμεθα ὅπως καὶ εἰς τὸ μέλλον διατηρήσῃ τὰ αὐτὰ ὑπὲρ τοῦ Μουσείου τούτου εὐεργετικὰ αὐτοῦ αἰσθήματα, ὡς καὶ πρότερον ἔπραξεν (Ὅρα Λογοδοσίαν Πρυτάνεως τοῦ 1859, ἐν σελ. 91.)					
8. Ὁ κ. Γεώργιος Φιλήμων, δικηγόρος.					
Νεωτέρων χρόνων. Νόμισμα τῶν ἀνατ. Ἰνδιῶν	—	1	—	—	1
Νομισματόσημον χαλκοῦν ἐπίχρυσον κοπὲν τῷ 1867 διὰ τὴν ἕνωσιν τοῦ στέμματος τῶν κρατῶν τῆς Οὐγγαρίας καὶ Αὐστρίας....	—	—	1	—	1
9. Ὁ κ. Ἀνδρέας Κ. Χούμης.					
Νεωτέρων χρόνων. Νόμισμα ἀργυροῦν (μᾶλλον ἐκ νικελίου) τῶν ἡνωμένων τῆς Ἀμερικῆς πολιτειῶν τοῦ ἔτους 1869.......	—	1	—	—	1
Νομισματόσημον ἐκ κασσιτέρου κοπὲν ἐν Παρισίοις πρὸς ἀνάμνησιν τῶν ἐγκαινίων τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ................	—	—	—	1	1
	4	42	24	2	72

Ἐν Ἀθήναις τῇ α'. Σεπτεμβρίου ͵αωοα'.

Ὁ Νομισματογνώμων τοῦ ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΟΣΤΟΛΑΚΑΣ.

ΙΕ'.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Τῆς πολυτίμου ὀρυκτολογικῆς συλλογῆς τῆς δωρηθείσης τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ ὑπὸ τοῦ φιλογενοῦς κ. Κωνσταντίνου Δ. Μπεναρδάκη, υἱοῦ τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου Δ. Μπεναρδάκη, ἧς προτάσσονται τὰ περὶ αὐτῆς δύο ἔγγραφα τάδε:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ.

ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ, τῇ 20 Ἰουλίου, (1 Αὐγούστου) 1871.

Κύριε ὑπουργέ,

Πρό τινος ηὐτύχησα ἵνα ἀγγείλω ὑμῖν τὴν ὑπὲρ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ μουσείου γενναίαν προσφορὰν τοῦ κυρίου Νικολάου Δ. Μπεναρδάκη.

Σήμερον δ' ἀνακοινῶ ὑμῖν ἐπιστολὴν τοῦ ἀδελφοῦ τούτου, κυρίου Κωνσταντίνου Δ. Μπεναρδάκη, δωρουμένου πρὸς τὸ ἐθνικὸν πανεπιστήμιον πλείστου λόγου ἀξίαν συλλογὴν ὀρυκτῶν.

Τὴν συλλογὴν ταύτην εἶχεν ἀγοράσει, ὡς ἔμαθον, ὁ πατὴρ τοῦ δωρητοῦ ἀντὶ δωδεκάκις χιλίων ῥουβλίων, τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν ἀξίαν αὐτῆς.

Τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς ἀπὸ 28 Μαΐου χρονολογουμένης ἐπιστολῆς τοῦ δωρητοῦ ἀνέβαλον μέχρι τοῦδε, περιμένων τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου τῆς συλλογῆς, ὃν περαιωθέντα, ἐπισυνάπτω ὧδε.

Τὰ περιέχοντα τὴν συλλογὴν κιβώτια πέμπονται κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸ ἐθνικὸν πανεπιστήμιον.

Ἡ δωρεὰ αὕτη ἐμφαίνει τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα αἰσθήματα τοῦ Κυρίου Κωνστ. Δ. Μπεναρδάκη καὶ καθίστησι, νομίζω, τοῦτον ἄξιον τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Βασιλικοῦ Τάγματος τοῦ Σωτῆρος, οὗ τὴν ἀπονομὴν τολμῶ, ἵνα προτείνω, ὡς ἐπί τε τῇ γενομένῃ προσφορᾷ ἀμείβουσαν καὶ εἰς ἕτερα ἔργα, οὐχ ἧττον φιλελληνικά, ἐνθαρρύνουσαν τὸν εὐγενῆ νέον.

Εὐπειθέστατος
Μ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

Πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν κύριον Α. Κουμουνδοῦρον,
Πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου, ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ἐν ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ τῇ 28 Μαΐου, 1871

Κύριε Ἐπιτετραμμένε,

Ὁ μακαρίτης πατήρ μου Δημήτριος Μπερναδάκης ἐκέκτητο συλλογὴν....(διεγράφησαν τρεῖς λέξεις) ὀρυκτῶν, ἱκανῶς πλουσίαν καὶ πολύτιμον, ἥτις μετὰ θάνατον αὐτοῦ, περιῆλθεν εἰς τὰς ἐμὰς χεῖρας.

Μιμούμενος τὸ παράδειγμα τοῦ μακαρίτου πατρός μου καὶ ἐπιθυμῶν, ἵνα πράξω καὶ ἐγὼ μικρόν τι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἀφιερῶ τὴν συλλογὴν ταύτην εἰς τὸ Ἑλληνικὸν πανεπιστήμιον, ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς περὶ τὴν ὀρυκτολογίαν ἀσχολουμένους ἐπιστήμονας, ἐν ᾗ μάλιστα ὥρᾳ ἀποκαλύπτεται ὁ ἐν ὀρυκτοῖς πλοῦτος τῆς Ἑλλάδος.

Δι' ὃ παρακαλῶ ὑμᾶς ἵνα ἀναγγείλητε τὴν προσφοράν μου ταύτην πρὸς τὸ ἐθνικὸν πανεπιστήμιον.

Δέξασθε, κύριε ἐπιτετραμμένε, τὴν βεβαίωσιν περὶ τῆς ἐξόχου ὑπὲρ ὑμῶν ὑπολήψεώς μου.

Κ. ΜΠΕΡΝΑΔΑΚΗΣ.

Πρὸς τὸν κύριον Μ. Δραγούμην
Ἐπιτετραμμένον τὰ τῆς Ἑλλάδος ἐν Πετρουπόλει.

Ὅτι ἀκριβὲς τὸ ἀντίγραφον

Ἐν Πετρουπόλει, τῇ 4 Ἰουνίου, 1871.

Ὁ Ἐπιτετραμμένος τὰ τῆς Ἑλλάδος
Μ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

CATALOGUE

DE LA COLLECTION DES MINERAUX.

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrive.	Suède et Noreège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
	I. SUBSTANCES NON METALLIQUES																
	1. Carbone et ses combinaisone.																
1— 7	Diamant.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	7	..	..	7	7
15— 34	Graphite.	12	5	1	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	1	....	20
36— 56	Anthracites.	8	10	1	..	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	....	21
57— 89	Horcille (Charbon noir).	16	11	..	3	1	1	..	..	..	..	..	1	..	..	....	33
90—120	Lignites (Charbon brun) et tourbes avec ses variétés.	11	13	1	2	2	..	..	1	..	..	..	1	..	..	....	31
121—123	Huile de naphte.	..	1	..	..	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	....	3
124—125	Elatérite.	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
126—147	Asphalte.	8	4	2	..	5	..	..	..	..	..	..	..	..	3	....	22
148—151	Ozokérite.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	..	..	..	..	....	4
152	Succin-asphalte.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
153	Rianchite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	1
154—192	Succin.	4	33	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	....	39
193	Terre d' ombre.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
194	Retinites.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
195	Hatchettim.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
196—197	Schoererite.	..	1	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	....	2
198—199	Idicalite.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
	2. Bore.																
200	Sassoline.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	1
	3. Soufre.																
202—242	Soufre.	33	2	..	..	..	..	..	5	..	..	..	..	..	..	26	40
243	Sulphatite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	1
	4. Silice.																
244—278	Cristalle de roche.	12	15	1	..	..	..	3	..	..	..	..	3	1	..	33	35

N°	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
279—288	Cristalle de roche enfumé.	10														10	10
289—314	Amethyste.	12	11	1									2			25	26
315—317	Priase.		2						1							2	3
318— 19	Plasma.		2														2
320— 27	Quartz blanc et rose.	5	2										1				8
328— 29	Citrine.	1	1														2
330— 32	Sidérite.		3														3
333—420	Quartz.	34	31	4	2	4		2	1			1	9			47	88
421— 23	Fulgurite.		3														3
	Aventurine:																
424— 25	Oraie.		1			1											2
426— 32	Fandue.	3	4														7
433— 37	Oeil de chat.		4					1									5
438— 42	Calcidoine (quartz-agate) dans la pierre d' amigdaloide.	4						1									5
443— 89	Calcedoine.	29	6		1	1						1	2		7		47
490—508	Sardoine.	19															19
509— 30	Agate.	11	8												3		22
531— 32	Heliotrope.		1												1		2
533— 36	Chrysoprase.		4														4
537— 41	Silex.	2	2			1											5
542— 45	Geyserite.		1									4					5
547— 53	Quartz lydien.		5														5
554— 57	Pierre de corne.		4														4
558	Kornite.		1														1
559— 60	Farine fossile.		2														2
561— 79	Hyacinthe de Compostelle Sinople.	10	8	1												14	19
580—603	Jaspe.	10	14														24
604—606	Tripoli.	1	2														3
607	Schiste coticule.		1														1
608— 10	Opale noble.		3														3
612— 15	Opale couleur de feu.												5				5
618— 20	Hydrophane (Oeil du monde).												5				5
621	Fiorite.								1								1
622— 28	Hyalite		7														7
629—712	Opale (couleur de lait, de cire, de miel, chlore-opale, verte, ferrifère,																

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
	onanganifère, commune, demi opale).	44	36			1			1	1				1			84
713—719	Ménilite.		1			6											7
721—27	Cacholong.	2	2			1						2	1				8
728—29	Jaspe opalin.		2														2
730—32	Kerolithe.		2										1				3
733	Schiste happant.					1											1
734	Pierre meullière.	1															1
	II. SELS ALCALINS.																
	5. *Ammoniaque.*																
735—39	Salmiak.		2						3							3	5
	6. *Potasse.*																
740	Salpêtre.		1														1
	7. *Soude.*																
	Soude muriatée.																
741—70	Sel gemme.	5	22		1				1	1						13	30
771—73	Sel commun.	2													1	1	3
74	Soude nitratée.												1				1
75	Soude carbonatée.		1														1
776—77	Gay-lussite.		1										1			2	2
78	Sude sulfatée.		1														1
779—82	Bloedite.		4														4
783—87	Glauberite.		4							1						5	5
788—90	Borat.								1						2	1	3
	III. TERRES ALKALINES ET TERRES.																
	8. *Barite.*																
791—95	Whiterite.		1		4											4	5
796	Barito calcite — (Bromlite-Astonite).				1												1
797	Barite sulfatée.				1												1
798	Neotype.				1												1

N°	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
799— 860	Baryte sulfatée (Spath-pesant).	12	41	1	1	4	..	..	2	..	..	..	1	..	..	46	62
861	Wolnyn.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
	9. *Strontiane.*																
862— 870	Strontianite.	1	5	..	2	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	5	9
873— 89	Celestine.	4	4	..	2	2	..	..	3	..	..	..	4	..	..	14	19
	10. *Chaux.*																
890— 994	Chaux carbonatée—(calcite).	32	51	2	11	1	..	..	3	..	..	4	1	..	..	102	105
995— 997	Aphrite.	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
998—1000	Ecume de terre (Schaumèrde).	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
1002— 5	Anthraconite.	..	3	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	4
1006— 7	Madreporite.	..	1	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
1008— 9	Chaux carbonatée fibreuse.	..	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
1011— 14	Gois de Fontenebleaux.	..	..	..	..	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	5
1015— 19	Calcaire bitumineux.	2	2	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	5
1020— 21	Lucullite.	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	2
1022— 38	Marbre, calcaire sacttaroïde.	11	..	2	..	..	..	..	2	..	1	..	1	..	..	....	17
1039— 55	Calcaire grossier oolite.	11	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	17
1056— 57	Marne.	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
1058	Lumachelle.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
1059	Craie.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
1060— 61	Lait de montagne.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
1062	Farine fossile.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
1063— 78	Encroutement calcaire (stalactite) chaux carbonatée incrustante, tuf calcaire.	7	6	..	..	..	..	1	1	..	..	..	1	..	..	....	16
1079— 84	Calcaire oolitique (Pisolite).	..	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	5
1085—1122	Arragonite.	9	23	..	2	4	..	..	..	2	..	..	..	..	..	30	40
1124	Carnowitzite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
	———																
1125— 60	Dolomic(spath perlé, rau-																

N°	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
	tenspath, micmith, tharandite, Gurofiane, conite, miascyte, chromedolomic).	16	13	2	1	..	..	..	3	..	..	..	1	..	..	23	36
1161— 81	Spath perlé (Ankerite).	7	11	..	..	..	..	..	2	..	..	..	1	..	..	18	21
	——																
1182— 248	Chaux fluaté (Fluorite).	22	35	..	6	..	..	.1	1	..	..	..	1	..	1	59	67
	——																
1250— 59	Anhydrite.	..	11	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	10
1260— 316	Gypse (sélénite).	18	26	..	..	3	..	..	2	2	..	..	6	..	..	30	57
1317— 18	Polyhalite.	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	3
	——																
1320— 40	Apatite (Pierre d'Asperge).	11	6	1	..	..	..	3	..	..	..	..	..	..	..	19	21
1341— 51	Moroxite.	10	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	8	11
1352— 54	Apatite fibreuse.	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	3
1355	Phophorite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
1356	Francolite.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
1358	Pseudoapatite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
	11. *Magnésie.*																
1359	Periclase.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	1	1
1360— 63	Brucite (Magnésie hydratée).	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	3	..	..	1	4
1364——75	Magnésite.	6	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	....	12
1377	Bodiscrite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	1
1388	Struvite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
1380— 83	Boracite.	..	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	5
1384	Hydroboracite.	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
1387— 89	Magnésie sulfatée (sel amer).	1	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	3
	12. *Yttria.*																
1390	Yttria carbonatée.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
1391	Yttria phosphatée.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
1392— 95	Yttrotanta lite.			4													4
	13. Allumine.																
1400—1433	Spath adamantin et Corundum.	28	1	1				2					1		1	27	34
1434— 38	Emerile.	2	1							1	1						5
1439	Hercynite.		1														1
1441— 44	Diaspore.	4														3	4
1445— 46	Wavellite (Lazionite, Striegezan, Péganite).		19		2								1			22	22
1468	Fischerite.	1														1	1
1469	Ambligonite.		1														1
1470— 72	Lazulite (Hlaprothine).		3														3
1474	Childrenite.				2											2	1
1475— 77	Turquoise.														3		3
1478— 79	Kalait.		2														2
1480— 81	Wariscite.		2														2
1483— 84	Cryolite.												2			2	1
1487— 88	Aluminite ou Webstérite.		1		1												2
1489— 96	Alunite (Pierre d' alun).	4	3						1								8
1497—1503	Alun.	4	3													1	7
1504— 5	Beurre de montagne.	1	1														2
1506	Alun talko-ferifère (Ilfer salt).											1					1
1507	Pissophane.		1														1
1508— 9	Alunite.		1	1													2
1511— 17	Crhysoberile.	1	1										6			6	8
1518— 22	Rubis balais.														5	5	5
1523— 43	Spinelle (Pléonaste, Ceylanite).	8	5	3					2				3			20	21
1544— 45	Chlorospinelle.	2														2	2
1547	Berzelin.								1								1
1547— 48	Mellite.		2													2	2
	IV. MÉTAUX.																
	a) ÉLECTRO-NÉGATIFS.																
	14. Tellure.																
1549	Tellure natif.		1														1

N°	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
	15. *Arsenic.*																
1550— 54	Arsenic natif.		5														5
1555— 58	Arseng lanz.		4														4
1559— 68	Arsenic sulfuré rouge (réalgar).		7					1	2							7	10
1569— 80	Arsenic sulfuré jaune (orpiment).		10			1					1					10	12
1581— 85	Pharmacolite.		5													4	5
1586— 88	Picropharmacolite.		3														3
	16. *Antimoine.*																
1589— 90	Antlmoine natif.					2										1	2
1591	Antimoine arsenical.		1														1
1593—1612	Antimoine sulfurée.	5	12		1											12	20
1613— 15	Antimoine oxydé — sulfurée.		3													3	3
1616— 18	Heteromorphite.		3													2	3
1619— 26	Antimoine rouge.		7			1										7	8
1627— 29	Antimoine oxydé.		3													2	3
1630— 36	Stiblite ou Antimoine oxydé terreux.	5	2														7
	17. *Chrome.*																
1638— 40	Chrome oxydulé.		1			2											3
1641— 44	Wolconskite.	4															4
	18. *Molybdène.*																
1645— 67	Molybdène sulfuré.	11	6	3									3				23
1668	Molybdène oxydé.	1															1
	19. *Tungstene.*																
1669— 82	Schecliste (tungstene).	3	12													12	15
	20. *Tantale.*																
1684— 99	Pyrochlore.	13		1												14	16

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
	21. Niobium.																
1700— 3	Samarskite ou yttro-ilmenite.	4														3	4
	22. Titane.																
1704— 18	Rutile.	2	10	2		1										12	15
1719— 24	Anatase.		2					2					2			4	6
1729	Pérowskyte.	2														1	2
1730— 32	Polymignite.			3												3	3
1733— 40	Eschesnite.	8														4	8
1741— 44	Titane crystallique (d'après M Wöller titane asotique) dans les demolutions des fourneaux).	4														4	4
	b) ELECTRO-POSITIF.																
	23. Cérium.																
1746	Yttrocérite.			1													1
1747— 49	Monazite.	3														3	3
1750	Edwardsite.												1				1
	24. Manganèse.																
1751— 52	Manganèse sulfuré, (Manganblende).		2													1	2
1754— 56	Hausmanite.		3													3	3
1757	Braunite.		1													1	1
1758	Heterocline.								1								1
1759— 80	Pyrolasite. }																
	Warvicite. }		20													17	22
1781	Polianite.	2	1														1
1782— 91	Manganite.		10													10	10
1792—1800	Psilomélane.		5			2											9
1801— 9	Wade.	2	8														9
1810— 11	Kakochlore.	1	2														2
1812— 13	Coxprions manganèse.		2														2
1815— 16	Rhodochrosite ou spath manganeux.		2													2	2

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements. Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.	De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
	25. Fer.																
1818— 19	Fer météorique	1	1														2
1820	Fer natif.	1															1
1821	Aerolithes.		1														1
1822— 75	Pyxite.	16	20	9	4			2	3							35	54
1876— 78	Fer sulfuré blanc. (Marcasite).		3													3	3
1879— 84	Fer sulfuré magnétique (pyrite magnétique).		4	1									1			3	6
1885—1905	Mispickel, Plinian (Pyrit arsenicale).	4	15	2												15	21
1906— 9	Leucopyrite (Axotomer arsenik-kies).	4														4	4
1910— 12	Werissertz.		2										1				3
1913— 14	Berthicrite (Haidingerite).		1			1											2
1915—2023	Fer oxydé magnétique.	25	10	62					4	4*			4			27	109
2024— 27	Franklinite.												4			1	4
2028— 67	Fer oligiste (Hematite).	6	11	7		3			11				2			25	40
2068	Martite.												1			1	1
1069— 98	Fer oxydé rouge.	3	21	1	4								1				30
2099	Hydrobacmatite.		1														1
2100— 212	Fer oxydé hydraté (Gothite, Stilporosidérite, Lepidocrokite, etc.).	43	60		6				2				2			11	113
2213— 33	Limonite (mine de fer limoneuse).	3	6	12													21
2234— 55	Fer carbonaté lithoide.	5	16		1												22
2236— 57	Chamoisite ou Berthirine.					2											2
2258	Crucilite.				1												1
2259	Argile ferifère.		1														1
2260— 310	Fer oxydé carbonaté, Spherosidérite, Sph. argilé.	7	39		2	2							1			26	51
2311— 25	Fer chromaté.	7	2		2								4				15
2326— 7	Kricttonite.					1							1			2	2
2328— 49	Ilmenite.	22														18	22
2350— 65	Fer titané.	2	6	8												14	16
2366	Mengite.	1														1	1
2367— 69	Nigrine.		3														3
2370	Iserine.		1														1
2371	Ménachanite.				1												1

* Portugal.

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Ruisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique	Asie et Siberie.		
2372— 77	**Tantalite.**	4	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	6
2378	**Columbite.**	..		..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	1	1
2379— 93	**Chuline ferrugineux (Wolfram).**	7	8	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	15	15
2394— 98	**Triphilline.**	..	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	5
2399	**Tetraphilline.**	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
2400— 2	**Hétérozite ou Hétépozite.**	..	..	..	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
2403	**Triplite.**	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
2406— 49	**Vivianite.**	37	7	..	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	28	46
2450	**Berannite.**	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
2451	**Ticinite.**	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
2452— 55	**Craurite, Dufrénite, Alluotide.**	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	4
2456	**Mélanchlor.**	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
2457— 61	**Kakoxène.**	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	3	5
2462— 64	**Delvauxine, Diadochite.**	..	2	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	....	3
3465— 67	Pharmacosidérite.	..	2	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
2468— 69	**Bedantite.**	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
2471— 72	**Skorodite.**	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	3	3
2473	Simplesite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
2474	Arsenio sidérite.	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
2475— 76	**Terre sulfatée.**	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
2477	Misy.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
2478— 82	Pittizite.	..	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	5
2483	**Humboldite, Oxalite.**	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
	26. *Cobalt.*																
2484	**Cobalt sulfuré (Kobaltkies, Kobaldine).**	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
2486— 91	Smaltine (Spieskobalt, Cobalt arsenical).	..	7	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	7	7
2493	Skutterudite.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
2494— 503	Cloanthite.	..	10	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	10
2504— 5	Linnacite.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
2506— 12	Safflorite.	..	7	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	7
2515— 21	Cobaltine ou Cobalt sulfuré arsenical.	..	..	7	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	7	7
2522— 28	Cobalt oxydé noir.	1	5	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	7
2529— 31	Cobalt arsenical.	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
2532— 50	Ibidem.	..	17	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	19

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
	27. *Nickel.*																
2551— 2	Millerite (Nickel sulfuré, N. natif, Pyrite capillaire).	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
2553— 63	Kupfernickel, (Nickel arsenical).	..	11	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	11
2564— 66	Rammels bergite.	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	3
2567— 70	Gersdorffite (Amsibite).	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	4
2571— 75	Ullmannite (Nickel antimonié sulfuré, Antimonickel).	..	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	5
2576	Tombazite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
2577— 83	Nickel oxydé (Nickelocre).	..	6	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	...	7
2584	Cobaltnickel Kies.	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
	28. *Zinc.*																
2585— 624	Zinc sulfuré—(Zinc blende).	10	21	2	7	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	26	40
2625— 27	Zinc sulfuré compacte.	..	1	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	3
2628	Pricbromite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
2629— 62	Zincspath.	29	4	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	26	34
2664— 66	Zinc oxydé rouge.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	..	..	....	3
2667— 68	Zinc vitriol.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
2669— 72	Antomolite.	..	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	4	4
	29. *Cadmium.*																
2673	Grunockite.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
	30. *Plomb.*																
2675— 749	Galène (Plomb sulfuré, Bleiglanz).	33	26	3	9	..	..	..	..	..	..	4	..	..	..	50	75
2751— 57	Weissgültigerz, — (Argent blanc, Plomb argentifère).	..	7	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	7
2758— 60	Plomb phosphate (pseudomorphique).	..	1	..	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
2761— 71	Zinkenite.	..	11	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	11	11
2772— 3	Iamesonite.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
2774	Géokronite.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
2775— 76	Bonlangérite.		2														2
2777— 84	Embrithite.	8															8
2785— 90	Plumbostibe.	5	1														6
2791— 802	Bournonite.		11		1											11	12
2803— 7	Tilkerodite.		4														4
2813— 17	Plomp selénié, Claustalite.	2	3														5
2818— 24	Plomp blanc (Plomp carbonaté).	42	22		3											61	67
2885— 92	Anglesite (Plomp sulfaté, Bleivitriol).		7	1												8	8
2893— 5	Suzanite.				3											2	3
2897— 901	Caledonite.	2	1		2											4	5
2902— 24	Pyromorfite.	8	14		1											23	23
2925— 32	Polysphocrite.		7			1										5	8
2933— 36	Minectisite.	1	2		1											3	4
2937	Campylite.				1											1	1
2938	Meseicrite.					1											1
2939— 41	Vanaditicte.	2			1											3	3
2943— 62	Plompebromaté.	19											1			19	20
2963	Melanochroïte.	2														2	2
2964— 71	Vocelinite.	8														3	8
2972— 82	Wulfenite (Plomb jaune).		11													11	11
2983	Stolzite (Schulitine).		1													1	1
2985— 91	Plomp antimonié.	7															7
	31. Etain.																
2992	Etain pyriteux (Etain sulfuré).				1												1
2993—3036	Pierre d' etain, (Etain oxydé).	23	8		10	1			1				1			34	44
	32. Bismuth.																
3037— 49	Bismuth natif.	1	10	1	1											3	13
3050— 58	Bismuth sulfuré (Wismuthglanz).		5	4												6	9
3059— 65	Bismuth sulfuré plombo cuprifère.	7														7	7
3066	Bismuth sulfuré, plombo argentifère.		1														1

N°	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
3067— 8	Bismuth sulfuré cuprifère.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
3070— 73	Bismouth cobaltifère.	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	4
3074— 77	Bismouth oxydé (Wismouth hoeker).	2	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	4
3078	Bismuthin.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
	33. Urane.																
3079— 82	Coracite.	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	4
3083— 87	Uran oxydé hydraté (Uranockir).	..	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	5
3088— 92	Chalkolite.	..	2	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	5	5
3093— 96	Uranite.	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	4
	34. Cuivre.																
3097— 141	Cuivre natif.	29	11	..	4	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	32	45
3142— 46	Cuivre de comentation.	4	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	5
3149— 71	Cuivre sulfuré.	3	13	..	5	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	11	23
3172	Wœlchite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
3173— 75	Cavelline (Kupferinding).	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	3
3178	Cuivre selenié.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
3180— 93	Cuivre hépatique.	2	2	2	3	..	..	..	..	..	..	..	5	..	..	3	14
3194— 223	Pyrite cuivreuse (Kupferkies).	6	14	3	3	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	13	27
3221— 45	Tetrahedrite, Panabase, (Cuivre gris, Tahlerz).	6	18	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	8	25
3247	Tennantite.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
3248— 50	Kyrosite (Cuivre arsenical, Weisskupfererz).	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
3251	Kyrosite (idem).	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
3252— 75	Cuivre oxydé rouge (Rothkupfererz).	10	5	..	6	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	24	24
3276— 78	Chalcotrictite.	2	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
3279— 315	Cuivre oxydé rouge compacte, C. oxydé noir, C. noir.	26	10	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	....	37
3316	Tenorite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	1	1
3317— 69	Cuivre asuré.	40	12	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	38	53
3370— 71	Cuivre phosphaté.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
3372— 467	Malachite et Cuivre hydraté silicifère.	69	21	1	1	1	..	..	..	..	..	..	3	..	..	43	96

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
3468— 69	Aurichalcite (Buratite).	..	2	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	2	3
3471— 74	Atacamite.	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	..	2	..	..	1	4
3475— 95	Libethenite.	3	17	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	21	21
3496— 7	Elite ou Tagilite.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
3498	Dibydrite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
3499— 505	Phosphorocalcite.	2	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	7
3506— 10	Prasin ou Pseudomalachite.	1	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	5
3511— 22	Olivénite.	1	..	..	11	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	9	12
3525	Lirokonite.	2	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
3529— 30	Klinoclas.	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
3531— 33	Euchroïte.	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
3534	Condurite, (Cuivre arsenié).	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
3535— 38	Tirolite (Kupferchaum).	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	4
3540— 49	Volbarthite (Cuivre vanadié).	9	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	10
3550— 53	Vitriol de cuivre.	1	1	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	4
3554— 60	Brochantite.	5	..	..	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	5	7
	35. *Mercure.*																
3561— 63	Mercure natif.	..	2	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	....	3
3564— 602	Mercure sulfuré.	10	23	..	..	..	..	..	..	1	..	..	5	..	..	9	39
3604	Calomel (Mercure chloruré).	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
	36. *Argent.*																
3605	Effloriscence d' argent pure (artificiel dans les demolutions des fourneaux de l' Hôtel des monnaies de St. Pétersbourg).	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
3606— 32	Argent natif.	11	13	1	..	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	14	27
3635	Argent amalgamé (Natürliches Amalgam).	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
3636	Argent arsenical.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
3639	Argent antimonial.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
3643— 44	Argent telluré.	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
3645— 59	Argent sulfuré (Silberglanz).	5	10	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	5	15

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
3660— 63	Argent noir.	3	1														4
3664— 66	Eugenglanz.		3													3	3
3667	Polybasite.		1													1	5
3668— 72	Melanglanz ou Stephanite.		5													5	5
3673— 77	Stephanite (Arg. fragile).		5														5
3679— 81	Altaite.	3															3
3682	Sternbergite.		1													1	1
3683— 704	Argent rouge (Argyrithrose). (Arg. antimoné sulfuré).		22													16	22
3705	Miargyrite.		1													1	1
3708	Embolite (Bromure d'argent).												1				1
3709— 17	Kerate ou Argent corné.	5	1										3			1	9
3718— 21	Gonomatite.	1	3														4
	37. Or.																
3722— 58	Or natif.	28	8										1			9	37
3759— 66	Elctrum (Or argental).	6	2														8
3767— 71	Nagyagite (Or gris lamelleux).		5													1	5
3772— 74	Silvanite.		3													3	3
3775	Mullerine.		1														1
	38. Platine.																
3776— 82	Platine natif.	6											1			1	7
	V. SILICATES.																
	39. Silicates alumineux.																
3785— 807	Disthène (Cyanite, Rhäticite).	7	11			2		2					1			10	23
3808— 11	Tibrolite et Bucholzite.		3										1				4
3812	Sillimanite.												1			1	1
3813— 23	Andalousite.	1	9										1			8	11
3824— 31	Chiastolite.	3	2			1							2			8	8
3832— 49	Staurolith.	2	1			11		2					1			18	18

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique	Asie et Siberie.		
	40. *Silicates alumineux hydratés.*																
3851— 52	Worthite.	2															2
3853	Tolerite.					1											1
3854— 63	Kaolin.	2	2		1	5											10
3864	Limon argilieux du Nil.																1
3865— 71	Argiles divers.		6											1			7
3872— 3	Smectite.		2														2
3874	Argile à foulon.		1														1
3875— 6	Argile ocreuse jaune.		2														2
3877	Argile feuilletée					1											1
3878— 82	Argile litomarge.	1	2	1					1								5
3883	Carnat.		1														1
3884— 86	Bole.	1	2														3
3887	Siderobole.								1								1
3888	Ochrane.		1														1
3889— 90	Terre d' ombre.	1	1														2
3891— 93	Savon de montagne.		2											1			3
3894— 97	Teratolite.		4														4
3898	Novaculité.		1														1
3899— 900	Argile endurcie.		2														2
3901— 2	Halloysite.		1				1										2
3903	Lenzinite.		1														1
3904— 8	Allophane.	1	4														5
3910— 11	Collyrite.		2														2
3912	Glagérite.		1														1
3913	Scarbroïte.				1												1
3914	Galapictite.		1														1
3916— 17	Malthacite.		2														2
	41. *Silicates d' alumine, de chaux ou de ses isomorphes.*																
3918	Euclase.												1			1	1
3921— 25	Émerande.	4	1													5	5
3926—4121	Aigne-marine ou Beryl.	191	3						1				1			196	196
4122— 75	Grossulaire.	53	1													54	54
4176— 89	Grenat grossulaire	11	2	1												12	14
4190	Grenat blanc.			1													1
4191	Romanzovite.	1															1

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements. Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.	De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
4192	Aplome.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
4193	Topazolite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	1	1
4194— 5	Allachroïte.	..	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
4196	Erlane.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4197— 200	Colophonite.	1	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	1	4	4
4200— 2	Essonite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	1	..	1	1	3
4204— 7	Rothoffite.	..	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	4
4208— 33	Almandine.	13	8	3	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	26	26
4234— 42	Mélanite.	4	1	2	..	..	..	..	1	..	..	..	1	..	..	9	9
4243	Spesartine.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	....	1
4244— 77	Grenat commun.	18	7	3	..	..	..	..	3	..	..	..	3	..	..	34	34
4278— 84	Pyrope.	..	5	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	7	7
4286— 91	Uwarowite.	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	5	5
	——																
4292— 94	Vesuvian.	..	1	..	..	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	3	3
4295— 311	Idocrase.	11	4	1	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	8	17
4312— 43	Wilnite.	32	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	32	32
4344	Scorie d' usine, qui a la composition chimique d' Idocrase (Mogdesprung-Garz).	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4345	Egerane.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
4346	Trügerdite.	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
4349— 72	Epidote ferifère.	9	6	5	..	2	..	..	..	..	..	..	2	..	..	19	24
4373— 78	Zoïsite.	3	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	6
4380	Commingtonite.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	....	1
4382	Puschkinite.	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	5
4387	Violane.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	1
4388	Marceline.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	1
4389— 90	Bucklandite.	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
4393— 96	Orthite.	..	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	4
4397— 99	Ural-orthite.	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
4400	Pyrorthite.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4401— 2	Bodenite.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
	——																
4403— 28	Wernerite ou scapolite.	8	3	10	..	..	..	..	..	..	..	..	5	..	..	18	26
4431— 34	Meïonite.	..	1	..	..	..	..	..	3	..	..	..	..	..	..	3	4
4433	Peremikinite.	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4436	Nuttallite	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	1	1

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
4437— 38	Ekebergite.			2													2
4442— 43	Amphodelite.	1		1													2
4440— 1	Bergmanite			2													2
4444	Polyargite.			1													1
4445— 47	Gehlenite.		3													1	3
4449— 52	Glancolite.	4															4
4453	Isopyre.				1												1
4454— 61	Dichroïte ou Cordicrite.	4	1	2						1						5	8
4462— 3	Fahlunite dure.			2													2
4464	Aspasiolite.			1													1
4465	Esmarkite.			1													1
4466	Polychroïlite.			1													1
4467— 8	Prascolite.			2												2	2
4469— 70	Fahlunite.			2													2
4471— 2	Chloristoide.	2															2
4473	Mazonite.												1				1
4474— 77	Cérine.			4													4
	42. Silicates alumineux et alcalins avec leurs isomorphes.																
4478— 83	Démolisation des fourneaux de cuivre avec cristaux d' orthose (Langerhausen Mansfeld).		6													6	6
4484— 508	Ortooclase.	13	6	1	2				3							25	25
4509	Eisspath.								1							1	1
4510— 14	Sanidine.	1	3						1							5	5
4516— 22	Adulaire.	3	1					2					1			3	7
4523— 33	Pierre des amazones.	9	1	1												9	11
4534— 36	Murchisonite (Pierre de lune).														3		3
4538— 39	Mikrokline Valencianite.			2												1	2
4540— 46	Pierre de soleil.	7															7
4547— 61	Feldspath compacte.	9	3	3													15
4563— 65	Felds paht.		2						1								3
4566— 8	Tigererz.		3														3

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
4569— 70	**Helleflinte.**			2													2
4571— 76	**Lindsagite.**	6														6	6
4579— 85	**Albite.**	6							1							7	7
4586— 88	**Perikline.**		3													3	3
4589— 92	**Albite compacte.**	1	2	1													4
4593	**Albite porphire.**	1															1
4594— 98	**Oligoklase.**			5												4	5
4599— 600	**Sépolite.**	2														2	2
4601	**Hafnexijordite.**											1					1
4602— 6	**Petalite.**			4									1				5
4607— 18	**Triphane ou Spodumène.**	2	2	6	1								1				12
4619	**Ryacolite.**		1													1	1
4620— 24	**Anorthite.**								5							5	5
4625— 35	**Labradore.**	7				1							3				11
4636	**Humboldtilite.**								1							1	1
4637— 8	**Sarcolite.**								2							2	2
4639	**Biotine.**								1							1	1
4640	**Mélitite.**								1								1
4641	**Krablite.**																1

N°	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements. Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.	De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
4642— 50	Pechstein.	..	6	..	2	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	9
4651	Koulibinite.	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4652	Pechsteinporphire.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4653— 60	Perlite, perlstein Sphärulit.	..	7	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	8
4661	Krablite.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	....	1
4662— 63	Lave.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	1	..	..	..	....	2
4664— 66	Cendre vulcanique.	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	3
4667— 72	Rapilli.	..	..	..	..	..	..	..	6	..	..	..	..	..	..	....	6
4673— 77	Obsidian.	1	..	..	..	..	..	..	1	..	..	3	..	..	..	....	5
4678— 9	Verre de Moldavie.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
4680— 725	Marékanite.	46	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	46
4726— 28	Pumice.	..	1	..	..	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	....	3
	——																
4729	Saussurite.	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4730— 31	Dyskolite.	..	1	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	....	2
	——																
4732— 34	Leucite.	..	1	..	..	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	3	3
4735— 38	Néphéline.	..	2	..	..	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	4	4
4739— 40	Elacolite.	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
4741	Liebénérete.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4742	Sytrodes.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4743— 4	Bedantine.	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	....	2
4745	Cavolinite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	1
4746	Davyne.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	1	1
4747— 55	Cancrinite.	9	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	9
4756	Dipyre.	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	4
4757— 75	Pinite.	..	5	..	..	14	..	..	..	..	..	..	..	..	..	19	19
4776	Oosite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4777— 8	Tachylyte.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
4780— 82	Conseranite.	..	..	..	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
	43. *Silicates alumineux, avec alcalis, chaux et ses isomorphes.*																
4783— 90	Agalmatolythe, Pagodyte, Orite.	3	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	....	8

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
4792— 805	Mésotype.	5	7	..	..	2	..	..	1	..	..	..	..	..	..	10	15
4807— 15	Natrolith.	1	8	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	9
4816— 17	Mesolite.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
4818	Radiolite.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4820	Pectolite.	..	1	..	..		..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
4821— 23	Okenite.	..	..	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
4824	Antrimolite.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4825	Lehuntite.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4826	Harringtonite.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4827	Dysclasite.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	1	1
4828— 40	Analcime.	..	7	..	..	..	..	..	4	..	..	..	2	..	..	13	13
4844— 48	Harmotonie.	..	4	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	5	5
4849— 50	Phillipsite.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
4851— 53	Gismondine ou Zeagonite.	..	..	..	..	..	..	..	3	..	..	..	..	..	..	3	3
4854— 5	Faujasite.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
4856	Brustherite.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
4857— 73	Desmin ou Stilbite.	5	1	3	1	..	..	..	..	..	..	6	1	..	..	17	17
4874— 80	Henlandite.	..	4	1	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	..	7	7
4882	Edelforsite.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4883	Schabasite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	1
4885— 90	Schabasite.	2	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	6	6
4891— 93	Phacolite.	..	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
4894— 900	Lamonite (Zéolite furineuse).	3	2	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	7
4901— 3	Gmélinite.	..	1	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
4904	Thomsonite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	1	1
4906	Mesole.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4907— 8	Comptonite.	..	1	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	2	2
4909— 10	Levyne.	..	1	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
4911	Herschelite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	1	1
4913— 17	Prehnite.	..	1	..	2	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	5	5
4918	Brevicite.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4919— 21	Pyrophyllite.	1	..	..	..	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
4923	Anauxyte.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4924	Gibbertite.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
4925— 6	Carpholite.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
4927— 8	Killinite.	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
4929	Pyrosclérise.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	1
4930	Chonicrite.	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	....	1
4931	Bosellan ou Rosite.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
4932	Saccharite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4933	Kirvanite.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
4934	Pyrargillite.	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements. Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.	De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
4935	Alumocalcite.		1														1
4937	Ozarkite.												1				1
4938— 49	Clinochlore. Chlorite. Ripidolite.	9	2					1								7	12
4950	Glauconite.				1												1
4951	Pennine.							1								1	1
4952	Ogkoït.							1								1	1
4953— 4	Chlorophyllite.	1											1			2	2
4955	Disterrite ou Brandisite.		1													1	1
4956— 7	Leuchtenbergite.	2														2	2
4958	Clintonite.												1			1	1
4959	Gigantolite.	1														1	1
4960	Ottrélite.						1									1	1
4962	Rhodochrome.	1															1
4963	Antigorite.								1								1
4964	Turinguite.		1														1
5965	Karamsinite.	1														1	1
	44. *Silicates non alumineux.*																
4966— 72	Wollastonite.	2	3						1				1			7	7
4973	Zurlite.								1							1	1
4974	Danburite.												1				1
4975— 6	Helmsfordite.												2				2
4977	Lancasterite.												1			1	1
4978— 83	Phenakit.	4				2										6	6
4984— 86	Hyacinthe.		2												1		3
4987—5067	Zincon.	67	1	6		1			1				2		3	81	81
5068	Malacon.	1															1
5069	Kataplist.			1													1
5070	Ostranite.			1													1
5071— 2	Thorite.			2													2

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleter re.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
5074— 87	Talc, Stéatite.	4	5	2	1	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	1	14
5088	Talcite.	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
5089	Paragonite.	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
5090	Didrinite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
5091	Nacrite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
5092	Boltonite.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	....	1
5093— 4	Pierre allaïre.	1	..	..	..	..	:	1	..	..	..	..	..	..	..	....	2
	———																
5095— 106	Amphibole.	1	8	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	12	12
5107— 9	Bargazite.	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
5110	Egerane.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
5111	Keraphillite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
5112— 13	Calamite.	..	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
5114— 29	Actinote, Strahlstein, Grammatite.	10	4	1	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	....	16
5130— 43	Trémolite.	6	3	1	..	..	..	2	..	..	..	..	2	..	..	....	14
5144	Byssolite.	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
5145	Raphilite.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	....	1
5146— 7	Caranthine.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
5148	Nordenschildite.	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
5149— 59	Amphibole commun.	6	2	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	11
5160— 62	Anthophillite.	..	2	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	3
5163	Festine.	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
5164	Babingtonite.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
4165	Bustamite.	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	....	1
	———																
5166— 84	Augite, Pyroxène.	4	9	2	..	1	..	..	3	..	..	..	..	..	..	19	19
5185— 203	Diopside.	15	3	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	17	19
5204— 7	Fassaïte, Pyrgome.	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	4
5208— 16	Baïkalite.	9	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	9	9
5217	Pyroxene blanc.	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
5218— 28	Sahlite.	1	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	3
5221— 23	Mussite.	..	2	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	2	3
5224— 31	Malacolite.	..	1	7	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	8
5232— 35	Pyroxene commun.	1	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	....	4
5236	Dagroïte.	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
5237— 8	Basalte avec augite.	..	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
5239— 44	Omphosite.	..	6	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	6
5245— 50	Caccolite.	1	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	4	6

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
5251	Funkite.		1														1
5252— 3	Hédenbergite.			1					1								2
5254	Jeffersonite.												1			1	1
5255	Towlerite.												1				1
5256— 7	Breislakite.								2								2
5258— 61	Hypersthène, Paulite.		2						1				1				4
5262— 3	Schillerstein.		2														2
5264	Gédrite.					1											1
5265— 76	Diallogite, Bronzite.	4	4			1			1								10
5277	Diaklase.								2								2
5278	Exlogite.		1														1
5279— 80	Smaragdite.	3															3
5281— 307	Asbeste, Amiante, Carton de montagne.	12	9	5									1				27
5308	Porricin.		1														1
5309— 14	Achmite.			6												5	6
5316— 37	Olivine ou Chrisolite.	1	9			3									9	3	22
5338— 9	Hialosidérite.		2													2	2
5340	Batrachite.								1								1
5341	Pyrallolite.	1															1
5342	Monticellite.								1							1	1
5343— 54	Nephrite.	10								1			1				12
5355— 6	Ecume de mer.		2														2
5357— 8	Quincyte.					2											2
5359	Debeilite.												1				1
5360— 62	Picrosmine.	1	2														3
5363	Pichrophile.			1													1
5264	Villarsite.								1								1
5365— 7	Métaxite.		3														3
5368	Hydrophite.			1													1
5369	Némolite.												1				1

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
5370— 71	Marmolite.												2				2
5372— 97	Ophite, Ophicalce.	7	7	7									5				26
5398	Bensselacrite.												1				1
5399— 401	Picrolite.		2	1													3
5402	Spadaïte.								1								1
5403— 4	Pyknotrope.		2														2
5405— 16	Rhodonite.	4	4	4													12
5417	Wittingite.	1															1
5418— 22	Liévrite ou Ilvaïte.		1	1					3							1	5
5423— 4	Wehrlite.		2														2
5425— 6	Anthosidérite.												2				2
5427— 8	Chlorophacite.				1								1				2
5429	Pinguite.		1														1
5430	Sidérochisolite.												1				1
5431	Kronstedtite.		1														1
5432— 34	Thranlite ou Polyhidrite.		3														4
5435— 41	Hisingerite.	2	2	3													7
5442— 3	Stilpnomélane.		2														2
5444— 6	Terre de Verone.		2														3
5447— 51	Cerite.			5													5
5452— 57	Gadolinite.			6													6
5458— 60	Pimélite.		3														3
5461— 64	Hebetine ou Willemite.						4									4	4
5465— 66	Trorstite.												2			1	2
5467— 503	Galmic.	21	14		1											21	37
5504	Ozerskite.	1														1	1
5509— 20	Dioptase.	12														12	12
5521— 39	Cuivre hydro siliceux	18	1														19

Nº	Classes, genres, sous-espèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cre-stalliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
5540— 41	Wismuth blende.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
5543	Hypochlorite.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
	45. *Silicates sulfurifères.*																
5544— 47	Helvine.	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	4
	46. *Silicates avec sulfates.*																
5548— 49	Noséane spinellane.	..	1	..	..	..	..	..	1	..	..	..	..	..	..	1	2
5550— 51	Haüyne.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
5553— 67	Lasurik.	14	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	....	15
	47. *Silicates avec chlorure.*																
5568— 70	Sodalite.	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	..	1	..	..	3	3
5571— 74	Eudialyte.	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	....	4
5575— 78	Pyrosmalite.	..	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	4	4
	48. *Silico-fluates.*																
5579— 93	Apophillite.	4	6	1	2	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	11	15
5594	Albine.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
5595	Leucophane.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
	——																
5596— 639	Mica à un et 2 axes.	22	10	4	..	..	..	..	4	..	..	..	3	1	..	34	44
5640— 41	Rubillane.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
5642— 48	Fuchsite.	2	4	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	3	7
5649	Emerilyte.	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	1	1
5650— 52	Diphanite, Margarite.	2	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	3	3
5653— 72	Lepidolite.	16	1	1	..	..	..	..	1	..	..	..	1	..	..	16	20
5673— 75	Tabergite.	1	1	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	3
	——																
5676— 86	Chondrodite.	2	2	3	..	..	..	..	1	..	..	..	3	..	..	3	11
5688— 9	Ilumite.	..	..	..	..	..	..	..	2	..	..	..	..	..	..	2	2

N°	Clrsses, genres, souspèces, variétés.	D' après les gisements.														De ce nombre exemplaires cristaliques.	Total.
		Russie.	Allemagne et Hongrie.	Suède et Norvège.	Angleterre.	France.	Belgique.	Suisse.	Italie.	Espagne.	Grèce et Turquie.	Islande.	Amerique.	Afrique.	Asie et Siberie.		
5690— 845	Topaze.	65	82	..	1	..	..	..	..	..	..	..	8	..	..	156	156
5846— 47	Pyrophysalite.	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
5848— 49	Picnite.	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
	49. *Silicates avec carbonates.*																
5850— 52	Cancrinite.	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	3
	50. *Silicates avec bornates.*																
5853— 55	Datholite.	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	2	3
5856— 57	Humboldite.	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	2	2
5858— 9	Botryolite.	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
5861— 72	Axinite.	4	2	..	2	2	..	2	..	..	..	..	..	..	..	9	12
5873— 913	Schörl ou turmaline noire	26	10	4	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	40	41
5914— 24	id » verte	6	1	..	..	..	..	..	3	..	..	..	1	..	..	11	11
5926— 40	id » rose	14	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	14	14
5945— 75	id » jaune et brune	10	..	2	..	..	..	..	8	..	..	..	10	..	..	3	30
5976— 78	id bleu (Indicolite).	1	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	29	3
	51. *Silicates avec titanates.*																
5981—6010	Sphène ou titanite.	19	8	2	..	..	..	..	..	..	..	..	1	..	..	....	30
6011	Semeline.	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
6012	Mosandrite.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
	52. *Silicates avec tantalites.*																
6015— 16	Wöhlerite.	..	..	2	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	2
6017	Eucolite.	..	..	1	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	1
	53. *Silicates avec phosphates.*																
6018— 22	Sordavalite.	5	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	....	5

ΙϚʹ.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΝ ΤΟΥ ΑΝΔΡΙΑΝΤΟΣ ΤΟΥ ΡΗΓΑ ΤΟΥ ΦΕΡΑΙΟΥ.

Μεγαλειοτάτη Ἄνασσα!

Ἔντιμος ὁμήγυρις,

Δὲν ἐκάλεσεν ὑμᾶς παρὰ τὰ προπύλαια ταῦτα ὁ πρύτανις τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, ἀλλ' ὁ κατέναντι ἡμῶν ἱστάμενος. Αὐτὸς, ὃν κατέθετο ὧδε ἡ ἐκ τῆς εὐάνδρου Ἠπείρου ἐπιπνεύσασα αὖρα, ἡ τοῦ Γεωργίου Ἀβέροφ ζηλωτὴ φιλογένεια.

Ἀποκαλύψατε τὸ ἴνδαλμα τῆς ἐνθέου αὐτοῦ ψυχῆς!

Ἰδοὺ, Ῥήγας ὁ Φεραῖος!

Κλίνατε πάντες εὐλαβῶς τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ προδρόμου τῆς Ἑλληνικῆς παλλιγγενεσίας!

Θαυμάσατε καὶ ἐν τῇ ἀψύχῳ ταύτῃ μορφῇ τὸ θειότητος ἀποπνέον μεγαλεπήβολον πνεῦμα!

Ἴδετε εὐρὺ μέτωπον, διαλάμπουσαν τοῦ ἀνδρὸς τὴν περίνοιαν, καὶ τὴν ἔκφρασιν ἰσχυρᾶς τε καὶ ἐσκεμμένης βουλήσεως!

Ἴδετε, ἐν τῇ μαρμαρίνῃ ταύτῃ παραστάσει, τὸ μεγαλόφρον τῆς ψυχῆς, τὸ ἀγέρωχον τοῦ ἤθους, τὸ ὕψος τοῦ φρονήματος, τὴν μεγάλας ἰδέας κυοφοροῦσαν κεφαλήν!

Εὐλογητὸν εἴη τὸ ὄνομα τοῦ ἀνιδρύσαντός σε, Φεραῖε, σὲ, οὐχὶ ὡς κόσμον, ἀλλ' ὡς τύπον φιλοπατρίας καὶ ὑπογραμμὸν παντὸς ἀληθοῦς Ἕλληνος.

Ἰδὲ, θεῖε ἀοιδὲ, σὺ ὁ πρὸ ἑβδομήκοντα ἐτῶν σπείρας τὸν σπόρον τῆς ἐλευθερίας διὰ τῶν ἐμβατηρίων παιάνων, ἰδὲ, οἷα ἀγλαὰ βλαστήματα θάλλουσιν ἐν τῇ πεφιλημένῃ πατρίδι!

Ἰδοὺ βασιλεὺς, στηρίζων τὸ σκῆπτρον τῆς βασιλείας ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἄνασσα χαριτόβρυτος, γόνος κραταιοτάτης καὶ προστάτιδος δυνάμεως· ἰδοὺ διάδοχος, ἐν ὀρθοδοξίᾳ γεννηθείς!

Ἰδοὺ, ἡγήτορες τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἰθύνοντες τὰ τῆς πατρίδος ἐπὶ συνταγματικοῖς θεσμοῖς, καὶ γόνοι τῆς θεσπεσίας ἐκείνης τοῦ 1821 γενεᾶς, ἅπαντες μετὰ συντριβῆς καρδίας προσέρχονται

περὶ σέ, τὸ ἱερὸν τῆς ἀρετῆς σύμβολον, τὸν πρόδρομον τῆς τοῦ ἔθνους ἀναγεννήσεως.

Σεμνὴν, σοβαρὰν καὶ κατανυκτικὴν ἀληθῶς παρουσιάζει ὄψιν ἡ πανήγυρις αὕτη σήμερον!

Τίνος Ἕλληνος ἡ καρδία δὲν συγκινεῖται, ἀναλογιζομένου ὅτι πάντα ταῦτα, βασιλεία, αὐτονομία, θεσμοὶ, πανεπιστήμια καὶ παντοῖα διδασκαλεῖα, κέντρα ἤδη τοῦ κατὰ τὴν ἀνατολὴν πολιτισμοῦ, ἦσαν πρὸ ἑβδομήκοντα ἐτῶν ἰδέαι μόναι, ὀνειροπολήσεις τότε κατὰ τοὺς πλείστους, ἐν μόνῃ δὲ τῇ κεφαλῇ τοῦ Φεραίου ἐνεκυμόνησαν, διεσπάρησαν, καὶ πράγματα καὶ ἀλήθειαι κατέστησαν σήμερον.

Ὢ, πόσον βαρὺς, καὶ τοῦ Ἄτλαντος βαρύτερον ἐπεκάθητο ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ὁ τῆς δουλείας ἐφιάλτης καὶ πνιγηρῶς ἐπίεζε τῆς εὐγενεστέρας τῶν ἀνθρωπίνων φυλῶν τὴν καρδίαν καὶ τὸ πνεῦμα!

Ὁποῖον ζοφῶδες σκότος ἐκάλυπτε πᾶσαν τὴν Ἑλληνικὴν γῆν! Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτειλάντων ἀστέρων, ὡς ἀπαστράπτων κομήτης ἐπιφανεὶς ὁ Φεραῖος διεφώτισε διὰ τῆς λάμψεώς του καὶ κατηλέκτρισε τοὺς ἐν Χριστῷ ὁμοφύλους ἀδελφοὺς καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος.

Ζηλωτὴς τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ, ἐξ αὐτοῦ ἠρύσατο τῆς ἀρετῆς καὶ φιλοπατρίας τὰ σπέρματα καὶ διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἵματος ἐπότισεν, ὑπέθαλψε καὶ ἐζωογόνησεν αὐτά.

Οὕτως ἐβλάστησαν, ἔθαλον καὶ ἐπληθύνθησαν κατόπιν οἱ τῆς νέας Ἑλλάδος γίγαντες βλαστοί.

Πατρὶς καὶ πίστις ἦν τὸ σύνθημα τοῦ βίου αὐτοῦ.

Πατρὶς καὶ πίστις ἦν καὶ ὁ ὅρκος τῶν μετὰ ταῦτα ἐξεγερθέντων πατέρων ἡμῶν, οἵτινες διὰ πολλῶν καὶ ἀνηκούστων θυσιῶν καὶ διὰ ποταμῶν αἱμάτων συνέπηξαν ἐπὶ τῶν ἰδίων ὀστῶν τῆς αὐτονόμου καὶ βασιλευομένης ταύτης πολιτείας τὸ οἰκοδόμημα.

Πατρὶς, πίστις καὶ βασιλεία ἔστω καὶ ἐφεξῆς τὸ ἱερὸν παντὸς Ἕλληνος σύμβολον· καὶ ἅπαντες, ἐὰν τοῦ μεγαλείου τοῦ ἔθνους κηδώμεθα, μὴ ἀποκνῶμεν μιμούμενοι τῶν προγόνων ἡμῶν, τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν, τὰς ἀρετάς.

Καὶ σύ, ὦ νεότης, ἡ φοιτῶσα εἰς τὰ ὑψηλὰ ταῦτα τῶν Μουσῶν μέγαρα, ἔνθα ἀρύεσαι σοφίας ἀναβρύοντα νάματα, προσβλέπουσα εἰς τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας τὸν ἀνδριάντα, μὴ παύου πιστεύουσα, ὅτι μόνη ἡ ἀληθὴς παιδεία, ἡ συνοδευομένη ὑπὸ τῆς θερμῆς φιλοπατρίας καὶ ἀρετῆς, μεγαλύνει τὰ ἔθνη καὶ στηρίζει τοὺς θρόνους.

Ἀπονείμωμεν τῷ Θεῷ τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν, ὅτι κατηξίωσε μέχρι τοῦδε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος τοιούτων καὶ τηλικούτων ἀγλαῶν καρπῶν, καὶ εὐχώμεθα, ὅπως διαφωτίζῃ αὐτὸ πάντοτε εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, κρατύνῃ δὲ καὶ λαμπρύνῃ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

Ζήτω τὸ ἔθνος !
Ζήτω ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα !
Ζήτω ὁ διάδοχος !

ΙΖ΄.

Ἀριθ. { Πρωτ. 198. / Διεκπ. }

Η ΠΡΥΤΑΝΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Συμφώνως τῇ ἀποφάσει τῇ συγκλήτου γνωστοποιεῖ τοῖς κκ. καθηγηταῖς τὰ ἑξῆς:

Μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν καὶ ἔγκρισιν τοῦ ἐτησίου προϋπολογισμοῦ ὑπὸ τῆς συγκλήτου, οἱ καθηγηταὶ εἰς οὓς χορηγεῖται πίστωσις πρὸς ἀγορὰν τῶν ἀναγκαίων ὀργάνων ἢ ἐργαλείων, ὑλῶν, παρασκευασμάτων ἢ συγγραμμάτων, ὀφείλουσιν ὅπως ἀπευθύνωσι πρὸς τὴν πρυτανεία διὰ τῆς κοσμητείας κατάλογον τῶν πρὸς ἀγορὰν χρησίμων, ἀναλόγως τῆς ψηφισθείσης πιστώσεώς των. Ἡ δὲ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ καταλόγου παραγγελία διαβιβάζεται ἐξ ὀνόματος τῆς πρυτανείας πρὸς τὸν ἐργοστασιάρχην ἢ ἔμπορον, εἴτε κατ᾽ εὐθεῖαν, εἴτε διὰ τῶν ἑλληνικῶν προξενείων.

Τὰ ἐξ Εὐρώπης ἢ καὶ ἄλλοθεν προερχόμενα κιβώτια οἱαδήποτε ἀντικείμενα φέροντα, παραλαμβάνονται ὑπὸ τῆς πρυτανείας, καὶ

ἀνοίγονται ἐν τῷ πρυτανείῳ ἐνώπιον τοῦ πρυτάνεως, ἢ τοῦ γραμματέως καὶ τοῦ ἁρμοδίου καθηγητοῦ, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενα ἀντικείμενα παραβάλλονται πρὸς τοὺς καταλόγους τῆς παραγγελίας καὶ τῆς ἀποστολῆς. Ἀκολούθως συντάσσεται πρωτόκολλον τῆς παραλαβῆς αὐτῶν καὶ τῆς παραδόσεως ἅμα, πρὸς ὃν καθηγητὴν διαπιστεύονται, σημειουμένης καὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν καὶ τῶν ἐνδεχομένων περὶ ταύτης παρατηρήσεων. Τὸ δὲ πρωτόκολλον ὑπογράφεται παρὰ πάντων τῶν εἰς τὴν παραλαβὴν καὶ παράδοσιν παρόντων.

Τὸ οὕτω δὴ συντασσόμενον πρωτόκολλον ἠριθμημένον παρακατατίθεται ἐν τῷ ἀρχείῳ τοῦ πανεπιστημίου, ἀφοῦ καταγραφῶσιν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ τὰ ἀντικείμενα εἰς τὸ οἰκεῖον τῶν συλλογῶν βιβλίον τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἁρμοδίου καθηγητοῦ.

Μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς παραδόσεως καὶ τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ ὑπὸ πάντων, ἐκδίδοται τὸ χρηματικὸν ἔνταλμα καὶ ἡ πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγὴ τοῦ πρυτάνεως, ἐπὶ τῇ βάσει καταστάσεων εἰς διπλοῦν, ὑποβαλλομένων ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου καθηγητοῦ μετὰ τῶν ἐπίσης διπλῶν ἀποδεικτικῶν τῆς πληρωμῆς, ἵνα προσαρτηθῶσιν εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον ἔνταλμα.

Ἐὰν δὲ τὰ περιεχόμενα ἐν τοῖς κιβωτίοις ὦσι συγγράμματα, μετὰ τὴν σύνταξιν καὶ ὑπογραφὴν τοῦ πρωτοκόλλου, σφραγίζονται τῇ σφραγῖδι τοῦ πανεπιστημίου ἐπὶ τῆς σελίδος τῆς φερούσης τὸν τίτλον, καὶ ἐπὶ τῆς ἑπομένης, καὶ εἶτα καταγραφόμενα εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ βιβλίον τῶν δαπάνῃ τοῦ πανεπιστημίου προερχομένων συγγραμμάτων, παραδίδονται τῷ ἐφόρῳ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης παρ' οὗ καὶ μόνου ὀφείλει ὁ καθηγητὴς νὰ παραλαμβάνῃ αὐτά, ἐπὶ ἀποδείξει.

Ὁ καθηγητής, εἰς ὃν διαπιστεύονται τὰ εἰς τὸ πανεπιστήμιον ἀνήκοντα, οἱαδήποτε, εἶναι ὑπόλογος διὰ πᾶσαν ἀπώλειαν ἢ ἐξαφάνισιν, μὴ δικαιολογουμένην.

Οὐδεμία παραγγελία ἢ δαπάνη ἐγκρίνεται, μὴ γινομένη κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατάξεις.

Ἐν τῇ κατ' ἔτος τυπουμένῃ λογοδοσίᾳ τοῦ ἀποχωροῦντος πρυτάνεως δημοσιεύεται ὁ κατάλογος τῶν ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς παραδόσεως σημειωθέντων κατ' ὄνομα καὶ ἀξίαν ἑκάστου ἀντι-

κειμένου, πρὸς διασάφησιν καὶ δημοσίᾳ γνῶσιν τῆς γενομένης πρὸς χρῆσιν τοῦ καθηγητοῦ δαπάνης.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 27 Φεβρουαρίου 1871.

Ὁ πρύτανις
Κ. ΒΟΥΣΑΚΗΣ.

ΙΙΙ΄.

ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΑΝΑΓΟΜΕΝΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΕΙΣΑΣ ΟΙΚΟΔΟΜΑΣ.

Κύριε πρύτανι,

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 167 δοθεῖσαν ἡμῖν ἐντολὴν ἐπεσκέφθημεν τὸ κατάστημα τοῦ κ. Γρηγ. Παπαδοπούλου καὶ παρατηρήσαντες αὐτὸ λεπτομερῶς εὕρομεν ἐν γένει τὸ οἰκοδόμημα κατά τε τὴν διάθεσιν καὶ οἰκονομίαν ἀρχιτεκτονικῶς καὶ πρεπόντως διατεθειμένον· ἐξετάσαντες ἰδίως τούς τε ἐξωτερικοὺς καὶ ἐσωτερικοὺς τοίχους, εὕρομεν αὐτοὺς ἔχοντας τὰς πρεπούσας διαστάσεις πρὸς τὴν στατικὴν καὶ κανονικῶς συνδεδεμένους.

Προσέτι δὲ ἐκ διαφόρων ἐξωτερικῶς συλλεχθεισῶν πληροφοριῶν ἐμάθομεν ὅτι τὴν κατασκευὴν αὐτῶν ὡς καὶ ἅπαντα τὰ οἰκοδομητικὰ ἔργα διεύθυνε καὶ ἐπεστάτει ὁ κ. Κ. Δεινοκράτης, εἷς ἐκ τῶν ἱκανωτέρων καὶ πρακτικωτέρων πρωτοτεκτόνων.

Παρετηρήσαμεν δὲ ὅτι καὶ τὰ πατώματα ἕνεκα τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ ὑλικοῦ ὑπάρχουσιν ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς κατασκευῆς αὐτῶν καλῶς διατηρούμενα· τὰ δὲ κονιάματα ἐν γένει, τά τε ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικά, ὡς καὶ οἱ χρωματισμοὶ καί τινα πρὸς βορρᾶν ἰδίως κείμενα θυρώματα ἔχουσι χρείαν ἐπισκευῆς, διότι ἀπό τινων ἐτῶν οὐδεμία τις ἐπισκευὴ ἐγένετο εἰς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην.

Ἐν γένει τὸ οἰκοδόμημα ὡς πρὸς τὴν στερεότητα ἔχει καλῶς, διότι οὐδόλως διαφέρει τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἱδρυθέντων δημοσίων οἰκοδομημάτων κατά τε τὸν τρόπον καὶ τὴν οἰκοδομήσιμον ὕλην.

Τὸ οἰκοδόμημα συνίσταται ἐκ τριῶν πατωμάτων, ὡς τὸ τοῦ Ἀρσακείου, ἤτοι ἐξ ἰσογαίου, ἐκ πρώτου καὶ δευτέρου πατώματος καί τινων ὑπὸ τὴν στέγην δωματίων.

Ἐκ τοῦ ἐπισυναπτομένου ἰχνογραφήματος εὐχερέστερον φαίνεται ἡ διάθεσις καὶ ἡ ἐσωτερικὴ οἰκονομία ὡς καὶ τὸ μέγεθος τῶν διαφόρων αἰθουσῶν καὶ δωματίων, ἅτινα ἐν ἀνάγκῃ δύνανται εὐκόλως νὰ μεγαλυνθῶσι ἀφαιρουμένων μεσοτοίχων τινῶν ἢ νὰ ὑποδιαιρεθῶσι τῇ ἀνεγέρσει τοιούτων. Καὶ νὰ προσαρτισθῶσι δὲ καὶ ἕτερα ἐντὸς τοῦ ἐκ 2300 πήχεων τετραγωνικῶν χώρου τῆς αὐλῆς, ἐχούσης πρὸς δύο ὁδοὺς πρόσωπον, δύνανται. Ἡ παρὰ τοῦ κυρίου κτιρίου κατεχομένη ἐπιφάνεια σύγκειται ἐκ 1500 περίπου τετραγωνικῶν πήχεων, ἡ δὲ παρὰ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ κατεχομένη ἐπιφάνεια σύγκειται ἐκ πήχεων τετραγωνικῶν 580 περίπου.

Ὀφείλομεν δὲ νὰ προσθέσωμεν ἐπὶ τέλους καὶ τὴν παρατήρησιν ἡμῶν ἐπὶ τῆς μελλούσης ἀξίας τοῦ γηπέδου ὅτι, εὑρισκομένης ἐν τῷ περατοῦσθαι τῆς ἀπέναντι ἱδρυομένης Σιναίας ἀκαδημίας, θέλει λάβει τοῦτο οὐ μικρὰν ὑπερτίμησιν ἕνεκα τῆς λαμπρότητος ταύτης τῆς οἰκοδομῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Ἀπριλίου 1871.

Πρόθυμοι
Λ. ΚΑΥΤΑΝΖΟΓΛΟΥΣ.
Γ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

Σήμερον τῇ 19ῃ τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ πρώτου ἔτους, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ καὶ ὥρᾳ 5 μ. μ. μεταβάντες οἱ ὑποφαινόμενοι κατ' ἐντολὴν τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου, εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ἐκπαιδευτηρίου Γρηγορίου Γ. Παπαδοπούλου, ἀφοῦ παρελάβομεν καὶ ἕτερον μέλος τῆς συγκλήτου τὸν κ. Δαμιανὸν Γεωργίου ὡς συμπληρωματικὸν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς, μετὰ λεπτομερῆ ἐξέτασιν τοῦ κτιρίου τούτου καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ διαθεσίμου γηπέδου, ἀποφαινόμεθα ὁμοφώνως.

α΄) Τὸ κατάστημα τοῦτο θεωροῦμεν καταλληλότατον πρὸς θεραπείαν τῶν ἐπιστημονικῶν τοῦ πανεπιστημίου ἀναγκῶν. Πρώτιστος δὲ λόγος εἶναι ἡ γειτνίασις αὐτοῦ πρὸς τὸ πανεπιστήμιον καὶ πρὸς τὸ δημοτικὸν νοσοκομεῖον, τὸ ὁποῖον καὶ διὰ τὴν χρῆσιν, ἣν ποιεῖται αὐτοῦ ἡ ἐπιστήμη, καὶ διὰ τὴν ἐτησίαν συνδρομήν, ἣν πρὸς τοῦτο δίδει τὸ πανεπιστήμιον, θεωρεῖται, καθόσον ἀφορᾷ τὴν κλινικὴν διδασκαλίαν, ὡς ἓν τῶν παραρτημάτων τοῦ πανεπιστημίου.

β΄) Ἡ οἰκοδομὴ ἀπὸ τῆς εἰσόδου αὐτῆς ἐφάνη ἡμῖν ἀρχαιοπρεπὴς καὶ στερεὰ καὶ ἐμπρέπουσα εἰς δημόσιον μᾶλλον ἢ ἰδιωτικὸν κατάστημα. Ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ ὑπόγεια εὐρύχωρα καὶ εὐάερα, πλακόστρωτα, καθαρὰ καὶ φωτιζόμενα, δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀποθῆκαι διαφόρων πραγμάτων ἄνευ κινδύνου ἀλλοιώσεως. Εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα ὑπάρχουσι πολλὰ καὶ εὐρύχωρα δωμάτια παραδόσεων δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν εὐρέος διαδρόμου κείμενα, εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁποίου κεῖται μεγάλη αἴθουσα. Τὸ ἥμισυ τοῦ πατώματος τούτου, βραδύτερον δὲ καὶ περισσότερον μέρος αὐτοῦ, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βοτανικῆς μουσεῖον, πρὸς κατάθεσιν φυτολογίου γενικοῦ καὶ ἰδίως Ἑλληνικοῦ, φυτολογίου ἰατρικοῦ καὶ συλλογῶν φαρμακολογικῶν, καρπολογίας, συλλογῆς ξύλων, κορμῶν, τεχνητῶν μυκήτων καὶ ἄλλων ἀπολύτως ἀναγκαίων διὰ τὴν σπουδὴν τῆς ὠφελιμωτέρας καὶ πρακτικωτέρας τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Εἰς τὸ αὐτὸ πάτωμα θέλουσι μείνει διαθέσιμα καὶ δωμάτια, ἐν οἷς δύνανται νὰ κατατεθῶσι τὰ ἀπαρτίζοντα τὸ παθολογικὸν ταμεῖον, αἱ συλλογαὶ τῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων καὶ ἄλλα παρόμοια. Τὸ δὲ ἄνω πάτωμα περιέχον τὰς τρεῖς μεγαλειτέρας τῆς οἰκοδομῆς αἰθούσας τὰς καὶ λείαν εὐρυχώρους μετ' ἄλλων παρακειμένων δωματίων, εἶναι καταλληλότατον ὅπως χρησιμεύσῃ ἀποκλειστικῶς δι' ὀρυκτολογικόν, γεωλογικὸν καὶ ζωολογικὸν μουσεῖον, ἔχον ἴδια δωμάτια διὰ γραφεῖον, βιβλιοθήκην καὶ ἐργαστήριον ταριχεύσεως. Ἄνωθεν δὲ τοῦ πατώματος τούτου εὑρίσκονται ἕτερα διάφορα δωμάτια δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀποθῆκαι καὶ ταμεῖα τῶν μουσείων τούτων, καὶ τὰ ὁποῖα μουσεῖα, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, δύνανται καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὑπογείοις διὰ τὸ εὐρύχωρον

αὐτῶν νὰ ἔχωσι καὶ ἕτερα ταμεῖα τῶν βαρυτέρων ἢ ἐπουσιωδεστέρων ἀντικειμένων.

Προσθέτομεν εἰς τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα τοῦ κτιρίου καὶ τὴν παρακειμένην καὶ συνεχομένην κομψὴν καὶ εὐρύχωρον οἰκίαν, ἐν ᾗ κατοικεῖ ὁ ἰδιοκτήτης, ἥτις τὸ κατ' ἀρχὰς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡμῖν, εἴτε ὡς προσοδοφόρος ἐνοικιαζομένη, βραδύτερον δὲ ὡς παράρτημα τοῦ πανεπιστημίου δι' ἄλλην τινὰ χρῆσιν. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν γένει ὡς πρὸς τὴν χρησιμότητα τῆς ὅλης οἰκοδομῆς, ἥτις ἐφάνη ἡμῖν καλλιτεχνικὴ καὶ σύμμετρος.

γ'.) Ἐκεῖνο δὲ, διὰ τὸ ὁποῖον ἐφάνη ἡμῖν ἡ οἰκοδομὴ αὕτη λίαν ὠφέλιμος, εἶναι ὁ μέγας ὄπισθεν αὐτῆς παρακείμενος περίβολος, ὑπερβαίνων κατὰ προσέγγισιν τὰ 2000 τετραγ. μέτρα. Εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ περιβόλου τούτου ὑπάρχει τοῖχος στερεὸς καὶ ὑψηλὸς περὶ τὰ ὀκτὼ μέτρα· παραλλήλως τούτου καὶ εἰς ἀπόστασιν δέκα μέτρων ἐὰν ἐγερθῇ ἕτερος τοῖχος κατὰ κομψόν τι, οὐχὶ δὲ καὶ πολυτελὲς ἀρχιτεκτονικὸν σχεδίασμα, δύναται ν' ἀπαρτίσῃ μεγάλην παράλληλον πλευρὰν οἰκοδομῆς δι' ὀλίγης δαπάνης, χρησιμεύουσαν διὰ τὰ χημικὰ ἐργαστήρια καὶ τὰς οὐχ ἧττον ἐπικινδύνους παραδόσεις τῶν διαφόρων κλάδων τῆς χημείας. Μεταξὺ δὲ τοῦ οἰκοδομήματος τούτου καὶ τοῦ κυρίως κτιρίου, δύναται πρὸς βορρᾶν τῆς αὐλῆς ταύτης, οὔσης παραλλήλου καὶ γειτνιαζούσης μὲ τὸ δημοτικὸν νοσοκομεῖον νὰ οἰκοδομηθῇ δι' οἰκονομικῆς ἐπίσης δαπάνης τὸ ἀνατομεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ εἰσέρχωνται ἀπὸ τοῦ νοσοκομείου δι' ὑπογείου εἰσόδου ἀθέατα τὰ πρὸς ἀνατομίαν ἢ νεκροσκοπίαν πτώματα.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι μεθ' ὅλας ταύτας τὰς οἰκοδομὰς περισσεύουσιν ἔτι ὑπὲρ τὰ 1000 τετραγωνικὰ μέτρα, ἀποχωρίζοντα ὡς μεσαύλιον τά τε μουσεῖα, τὰ χημεῖα καὶ τὸ ἀνατομεῖον.

Ἐπὶ τέλους προσθέτομεν ὅτι τὰ μὲν ἱδρυθησόμενα ἰσόγεια ταῦτα καταστήματα ἐν τῷ μνησθέντι περιβόλῳ διά τε τὰ χημεῖα καὶ τὴν ἀνατομίαν μόλις θέλουσιν ἀπασχολήσει τὰ δύο τρίτα τῆς ἀξίας τοῦ πέρυσι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀγορασθέντος γηπέδου, νῦν δὲ δυναμένου νὰ ἐκποιηθῇ καί μετ' ὠφελείας· τὸ δ' ἕτερον τρίτον τῆς ἀξίας αὐτοῦ θέλει χρησιμεύσει εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ὅλου καταστήματος, τὸ ὁποῖον, καθ' ἃς ἔχομεν πληροφορίας, ἡ

ἐθνικὴ τράπεζα εἶναι πρόθυμος νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸ πανεπιστήμιον μὲ συμφέροντας ὅρους.

Ὁ πρύτανις
Κ. ΒΟΥΣΑΚΗΣ.

Ἡ ἐπιτροπὴ
ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ. Θ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ.
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΟΚΚΙΝΟΣ συμφωνῶ ὡς πρὸς τὸ κατάλληλον τοῦ ἐξετασθέντος καταστήματος διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἀναγκῶν τοῦ πανεπιστημίου. Ὡς πρὸς τὴν διὰ τὴν ἀπόκτησιν αὐτοῦ ἀπαιτουμένην δαπάνην, ἂν ἐγκριθῇ ἡ ἀγορὰ, ἀπόκειται εἰς τὴν σύγκλητον νὰ σκεφθῇ περὶ τῆς ἐξευρέσεως τῶν πόρων.

Κύριε πρύτανι,

Καθ' ἃς ἔλαβον παρ' ὑμῶν παραγγελίας, ἐκθέσας εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα κ. Λ. Καυτατζόγλου τὰς ὑποδειχθείσας μοι ἀνάγκας πρὸς ἵδρυσιν καταστήματος ἀνατομείου καὶ χημείου ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ παραρτήματος τοῦ πανεπιστημίου καὶ συνεννοηθεὶς μετ' αὐτοῦ καθ' ὅλα συνέταξα τὸ ἐπισυνημμένον διάγραμμα, προϋπολογισμὸν καὶ ὅρους συμφωνητικοῦ διὰ τὸ ἐν λόγῳ κτίριον καὶ λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω ταῦτα ὑμῖν διὰ τὰ περαιτέρω.

Μετὰ τῆς ἰδιαιτέρας πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως διατελῶ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἰουλίου 1871.

Προθυμότατος
Γ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

Πρὸς τὸν πρύτανην τοῦ πανεπιστημίου
κύριον Κωνσταντῖνον Βουσάκην

Ἀριθ. Πρωτ. 525.

Ἡ Πρυτανεία τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου δηλοῖ.

Ὅτι προκειμένου νὰ ἱδρυθῇ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ παρὰ τῷ πανεπιστημίῳ νεωστὶ ἀγορασθέντος καταστήματος τοῦ Γρ. Παπαδοπούλου, οἰκοδόμημα χημείου καὶ ἀνατομείου, προσκαλοῦνται οἱ θέλοντες νὰ ἀναδεχθῶσι τὴν ἐργολαβίαν τῆς οἰκοδομῆς αὐτῶν νὰ πέμψωσιν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ πανεπιστημίου ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, δελτία ἐσφραγισμένα, ἐν οἷς νὰ σημειῶσι τὰς τιμὰς μονάδος ἑκάστου εἴδους ἐργασίας, καθὼς καὶ τὴν τιμὴν κατὰ τετραγωνικὸν πῆχυν τῆς ἐπιφανείας τοῦ κτιρίου.

Τὸ διάγραμμα, οἱ τεχνικοὶ ὅροι καὶ οἱ ὅροι τῶν συμφωνιῶν εὑρίσκονται ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ πανεπιστημίου, ὅπου δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν αὐτῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Ἰουλίου 1871.

Ὁ πρύτανις
Κ. ΒΟΥΣΑΚΗΣ

Σήμερον τῇ εἰκοστῇ ἐννάτῃ τοῦ ἰουλίου μηνὸς τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἑβδομηκοστοῦ πρώτου ἔτους, ἡμέρᾳ πέμπτῃ, ὥρᾳ 4 μ. μ. συνῆλθεν εἰς τὸ πρυτανεῖον ὁ κ. πρύτανις, ὁ μηχανικὸς κ. Γεώργιος Ἰωαννίδης καὶ ὁ ὑπογραμματεὺς κύριος Γεώργιος Δαμιανὸς καὶ ἠνέῳξαν τὰς ἐγγράφους καὶ ἐσφραγισμένας προσφορὰς τῶν μειοδοτησάντων ἐργολάβων, συνεπείᾳ τῆς τὴν 26 ἰουλίου ε. ε. δημοσιευθείσης ἐν διαφόροις ἐφημερίσι τῆς πρωτευούσης δηλοποιήσεως τῆς πρυτανείας περὶ ἐργολαβίας οἰκοδομήματος χημείου καὶ ἀνατομείου, εὕρομεν ταύτας τέσσαρας τὸν ἀριθμὸν οὔσας, καλῶς ἐσφραγισμένας καὶ ἐχούσας ὡς ἑξῆς.

1) Γεώργιος Τράστας.................... δρ. 38,481,86
2) Πάνος Ἰ. Δέδες...................... » 35,632,30
3) Ἐμ. Χ. Ἰωάννου...................... » 39,314,51
4) Νικόλαος Παπαγεωργίου................ » 36,602,45

Διὸ συνετάχθη τὸ παρὸν πρωτόκολλον, ὅπερ ὑπεγράφη παρὰ τῶν κκ. Κ. Βουσάκη πρυτάνεως, τοῦ μηχανικοῦ κ. Γεωργίου Ἰωαννίδου καὶ τοῦ ὑπογγραμματέως Γ. Δαμιανοῦ.

Ὁ πρύτανις
Κ. ΒΟΥΣΑΚΗΣ

Ὁ μηχανικὸς
Γ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Ὁ γραμματεὺς καὶ α. α
Ὁ ὑπογραμματεὺς
Γ. ΔΑΜΙΑΝΟΣ

Γενομένης τῆς παραθέσεως τῶν προσφορῶν καὶ περὶ ἑνὸς ἑκάστου εἴδους καὶ περὶ τοῦ ὅλου μειοδότης ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εὑρέθη ὁ κ. Πάνος Δέδες, εἰς ὃν ἀνεκοινώθη προφορικῶς τὸ ἀποτέλεσμα καὶ προσεκλήθη εἰς σύνταξιν τοῦ συμβολαίου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Ἰουλίου 1871.

Ὁ πρύτανις
Κ. ΒΟΥΣΑΚΗΣ.

'Αριθ. 15897.

'Εν 'Αθήναις κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος τὴν τρίτην αὐγούστου, ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος τρίτην ἐν τῷ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πανδρόσου συμβουλαιογραφείῳ μου οἰκίᾳ Δελιγιάννη ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ συμβολαιογράφου καὶ κατοίκου 'Αθηνῶν Γεωργίου 'Αντωνιάδου καὶ τῶν μαρτύρων Π. Ν. Καλογεροπούλου ἰατροῦ καὶ Γ. 'Ιωαννίδου ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ, κατοίκων ἀμφοτέρων 'Αθηνῶν πολιτῶν 'Ελλήνων, γνωστῶν μοι καὶ μὴ ἐξαιρετέων, ἐνεφανίσθησαν αὐτοπροσώπως οἱ γνωστοί μοι κύριοι Κωνσταντῖνος Βουσάκης, ἰατρός, πρύτανις τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, ἐνεργῶν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ πρυτάνεως ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ κύριος Πάνος 'Ιω. Δέδες, ἐργολάβος δημοσίων ἔργων μετὰ τοῦ ἐγγυητοῦ του 'Αθανασίου Γαβριελάκη, ξυλεμπόρου, ἅπαντες κάτοικοι 'Αθηνῶν, καὶ ἐζήτησαν τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος συμβολαίου συνομολογήσαντος τὰ ἀκόλουθα.

'Ο μὲν κύριος Πάνος 'Ιω. Δέδες ὡμολόγησεν ὅτι ἀναδέχεται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ κατασκευάσῃ τὸ παράρτημα τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου ἰδίοις αὐτοῦ ἀναλώμασι, συμμορφούμενος ἀκριβῶς μὲ τὸν ἐπὶ τούτῳ συνταχθέντα προϋπολογισμὸν, καὶ τὸ σχετικὸν διάγραμμα, (ἅτινα ὁμολογεῖ ὅτι γινώσκει κάλλιστα) καὶ ὑπὸ τοὺς ἀκολούθους ὅρους: 1) ἔναρξις τῆς ἐργασίας δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρόντος συμβολαίου, περάτωσις δὲ καὶ παράδοσις τοῦ ἔργου μετὰ δύο μῆνας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως· 2) ἐκτέλεσις τῆς ἐργασίας βασιζομένη πρὸς τὸ συνταχθὲν διάγραμμα, τὸν προϋπολογισμόν, τοὺς τεχνικοὺς ὅρους, και ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ ὁδηγίαν τοῦ διορισθησομένου ἀρχιτέκτονος ἢ μηχανικοῦ, μεθ' οὗ καὶ μόνου θέλει συνεννοεῖσθαι ὁ ἐργολάβος περὶ ὅλων· 3) θέλει γίνει χρῆσις τοῦ ὑπάρχοντος ὑλικοῦ τῶν ἐν τῷ περιβόλῳ κρημνισθησομένων τοίχων, στεγασμάτων καὶ λοιπῶν ὑπαρχόντων εἰδῶν, ὧν ἡ ἀξία ἐκπεσθήσεται ἀναλόγως τῶν διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ ὁρισθεισῶν τιμῶν. Τὰ ὑλικὰ ταῦτα παραδοθήσονται τῷ ἐργολάβῳ, ὅστις δύναται νὰ ἀναλάβῃ καὶ τὴν κατεδάφισιν τῶν ἀχρήστων τούτων οἰκοδομῶν ἕτοιμα πρὸς χρῆσιν· 4) αἱ τυχὸν παρουσιασθησόμεναι διενέξεις θέλουσι διεξαχθῆ διαιτητικῶς, ἐφ' ᾧ ὁρίζει ἀπὸ τοῦδε ὁ ἐργολάβος διαιτητήν του τὸν 'Αναστάσιον Θεοφιλᾶν· 5) ἡ πλη-

ρωμὴ θέλει γίνεσθαι παρὰ τοῦ ταμείου τοῦ πανεπιστημίου ἐπὶ πιστοποιήσει τοῦ διευθύνοντος τὸ ἔργον καὶ ἀναλόγως τῆς προόδου τοῦ ἔργου καὶ τῆς προμηθείας τοῦ ὑλικοῦ, κρατουμένου ἑκάστοτε τοῦ ἑνὸς πέμπτου τῆς ἀξίας τοῦ ἐκτελεσθέντος ἔργου. Αἱ κρατήσεις αὗται καὶ ἡ τελευταία δόσις γεννήσεται μετὰ τὴν ἐντελῆ παράδοσιν τῆς ἐργασίας, ἥτις θέλει γίνει ἐνώπιον ἐπιτροπῆς ἐπὶ τούτου συστηθησομένης ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου· 6) ὁ ἐργολάβος ὑπόκειται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 11 σεπτεμβρίου 1850 ὑψ. β. διατάγματος περὶ ἐργολαβιῶν ὡς καὶ εἰς πάσας τὰς μετέπειτα περὶ τοῦ ἰδίου ἀντικειμένου ἐκδοθείσας ἐγκυκλίους τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν· 7) τὰς παρουσιασθησομένας ἐπὶ πλέον ἐργασίας καὶ διαφόρου εἴδους τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ θέλει ἀποζημιωθῆ ἐπὶ τῆς συμφωνηθησομένης πρὸ τῆς ἐργασίας ἀξίας· 8) τὰ διχόγγιστρα καὶ σιδηρᾶ ἐλάσματα τῶν στεγῶν συνυπολογίζονται εἰς τὴν κατὰ τετραγωνικὸν μέτρον ἐπιφάνειαν στέγης προϋπολογισθεῖσαν ἀξίαν· 9) τὰ κουφώματα λογισθήσονται ὡς τοιχοποιΐα ἐκ πλίνθων, ἐφ' ᾧ καὶ δὲν ὑπελογίσθη τιμὴ ἰδιαιτέρα, διὰ τοὺς ἄνωθεν ὅλων ἐν γένει τῶν κουφωμάτων κατασκευασθησομένους θόλους ἐκ πλίνθων· 10) ἡ ἀξία τῶν ὑπαρχόντων λίθων θέλει ἐκπεσθῆ πρὸς δραχμὰς δύο καὶ λεπτὰ ἑβδομήκοντα τὸ κυβικὸν μέτρον, ἡ τῶν πλακῶν Μελίτης πρὸς δραχμὰς δύο καὶ λεπτὰ εἴκοσι κατὰ τετραγωνικὸν μέτρον, ἡ τῶν στύλων πρὸς λεπτὰ ἑξήκοντα τὸ τρεχούμενον μέτρον, ἡ δὲ τῶν σανίδων στέγης πρὸς δραχμὴν μίαν καὶ λεπτὰ ἑβδομήκοντα κατὰ τρεχούμενον μέτρον, καὶ ἡ χιλιὰς τῶν κεράμων πρὸς δραχμὰς τριάκοντα ὀκτώ.

Ὅροι τεχνικοί.

Α'. *Θεμελίωσις*· βάθος θεμελίων ἓξ μέτρων ἢ μέχρι στερεοῦ ἐδάφους, πάχος αὐτῶν ἑξήκοντα ὑφεκατόμετρα· πλιθοδομὴ διὰ τῶν ὑπαρχόντων λίθων. Ἐκ τῆς κατεδαφίσεως τῶν περιττῶν τοίχων, καὶ διὰ κονίας ἐξ ἀσβέστου καὶ ποταμίας ἄμμου, εἰς ἀναλογίαν ἑνὸς ἐσβεσμένης ἀσβέστου πρὸς δύο ἄμμου· ὕψος αὐτῶν ἄνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους τὸ πολὺ μέχρι πεντήκοντα ὑφεκατομέτρων· οἱ χρησιμεύοντες περιπλέον λίθοι προμηθευθήσονται ἐκ τῶν λατομείων τοῦ Λυκαβητοῦ· Β'.) *ὀπτοπλινθοδομή*· πάχος

τοίχων τριάκοντα ὑφεκατομέτρων, μεσοτοίχων δεκαπέντε ὑφεκατομέτρων καὶ στηλῶν τεσσαράκοντα πέντε ὑφεκατομέτρων· κτισθήσονται διὰ κονίας ἐκ λεπτῆς ἄμμου καὶ ἀσβέστου ὑπὸ τὴν ἄνω ἀναλογίαν ἓν πρὸς δύο κατὰ ἰσοῦψῆ διαδοχικὰ στρώματα, τῶν πλίνθων βρεχομένων ἀναγκαίως. Τοὺς ὀχετούς τῶν ἀεριστηρίων καὶ καπνοδόχων θέλουν ἐνεργήσει διὰ πηλίνων σωλήνων συμπεριλαμβανομένων εἰς τὴν τοιχοποιΐαν. Οἱ ὀπτόπλινθοι προμηθευθήσονται ἐκ τοῦ χωρίου Κουκουβάουνες· μὴ ὑπάρχοντος δὲ τοῦ ὑλικοῦ ποσοῦ ἐκεῖ, οἱ ὑπόλοιποι προμηθευθήσονται ἐκ τῶν καμινίων τῶν πέριξ τῶν Ἀθηνῶν ἢ Πειραιῶς. Ὅπως δήποτε οἱ ἐξωτερικοὶ τοῖχοι ἱδρυθήσονται ἐκ τῶν πρώτων ὀπτοπλίνθων, ἤτοι τῶν τοῦ χωρίου Κουκουβάουνες, τῶν δευτέρων ὑποκειμένων εἰς προηγουμένην δοκιμήν. Γ'.) *Κονιάματα*· ταῦτα θέλουσι γίνει εἰς τρεῖς στρώσεις· α) πεταχτὴ κονία· β) διὰ χονδροκόκκου ἄμμου καὶ γ) διὰ κονίας ἐκ λεπτῆς ἄμμου, τῆς ἐσβεσμένης ἀσβέστου θέλει γίνει χρῆσις δέκα τοὐλάχιστον ἡμέρας μετὰ τὴν σβέσιν της· πρὸς ἀποφυγὴν χαραγῶν θέλει γίνει ἐντελὲς τρίψιμον τῶν κονιαμάτων, καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης. Δ'.) *Ὑδροχρωματισμοί*· οὗτοι θέλουσιν ἐνεργηθῆ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τοῦ κτιρίου διὰ τῶν καταλλήλων χρωμάτων καὶ προστεθήσονται τόσον εἰς τοὺς τοίχους ὅσον καὶ εἰς τὰς ὀροφὰς ταινίαι μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ κοσμήματα. Ε'.) *Ὀροφαί*· διὰ πήχεων ἐκ καδρονίου σχισμένου διὰ πριονίου εἰς δέκα πέντε πήχεις καὶ εἰς τρόπον ὥστε αἱ κάτωθι ἐπιφάνειαι τῶν πηχῶν νὰ ὦσι μεγαλειτέρου πλάτους τῶν ἄνω. Τὰ ἀροφοκονιάματα εἰς τρεῖς στρώσεις· α) κονία ἐξ ἀσβέστου ἐσβεσμένης ἄμμου ψιλῆς καὶ τριχῶν αἰγός· β) κονία ἐκ κορασανίου καὶ γ) κονία ἐκ μαρμαροκονίας μετ' ὀλίγης λεπτῆς ἄμμου τοῦ τρίτου στρώματος τριβωμένου καλῶς. Ϛ'.) *Πατώματα ξύλινα*, οἱ στρωτῆρες ἐννέα μὲ δώδεκα ὑφεκατόμετρα ἐκ ξύλων ποταμοῦ τεθήσονται ὥστε νὰ ἐπακουμβᾷ ἡ μικροτέρας διαστάσεως ἐπιφάνεια καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ ἄξονος εἰς ἄξονα τεσσαράκοντα πέντε ὑφεκατομέτρων· ἡ ἐπίστρωσις διὰ σανίδων τῆς Καρυνθίας, ἢ Λαρζίνων, ἢ καὶ πεύκων Εὐρώπης· τὰ δὲ καθίσματα διὰ σανίδων Καρυνθίας, καὶ αἱ κλίμακες διὰ πεύκων Εὐρώπης ἢ Λαρζίνων. Τὰ καθίσματα καὶ αἱ κλίμακες ὑπολογισθήσονται κατὰ

τὴν ἀνάπτυξίν των εἰς τετραγωνικὰ μέτρα καὶ ἐκτιμηθήσονται ὡς τὸ τετραγωνικὸν μέτρον πατώματος. Διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν καθισμάτων τοῦ ἀμφιθεάτρου θέλουσι δοθῇ ἐν καιρῷ αἱ δέουσαι ὁδηγίαι διὰ τὴν στερεότητά των. Ζ'.) *Πατώματα πλακόστρωτα* διὰ πλακῶν τοῦ Ὑμηττοῦ ἓξ ὑφεκατομέτρων μικροτέρου πάχους καὶ τριάκοντα πέντε ὑφεκατομέτρων μικροτέρας πλευρᾶς καὶ ὀρθογωνιασμένα στρωθήσονται ἐπὶ στρώμματος ἀμμοκονίας καὶ ἁρμολογισθήσονται ἁρμοδίως. Ἐὰν κριθῇ καλὸν, θέλει γίνει διάφορος στρῶσις τῶν πατωμάτων τούτων, ὅτε ὁ ἐργολάβος θέλει ἐνεργήσει ταύτην ἀποζημιούμενος ἀναλόγως καὶ κατὰ προηγουμένην συμφωνίαν. Η'.) *Στέγη*· θέλει περιλάβει ἡ στέγη τῆς αἰθούσης ἓξ ζευκτὰ μετὰ στρωτήρων τῶν δεκατριῶν μέτρων καὶ τοῦ λεπτοτέρου πάχους τῶν τοιούτου μήκους Εὐρωπαϊκῶν ξύλων. Ἐν διαμέσῳ δὲ τούτων καὶ εἰς ἀπόστασιν τεσσαράκοντα πέντε ὑφεκατομέτρων ἀπὸ ἄξονος εἰς ἄξονα τεθήσονται ὅμοια συστήματα ἐκ καδρονίων, ὀγδοήκοντα πέντε χιλιοστῶν ἕως ἐννέα ὑφεκατομέτρων (0,085—0,09) πάχους· καθέτως ἐπὶ τῶν πρώτων ἓξ ζευκτῶν θέλουσιν ἐπακουμβήσει δοκοὶ, ἐφ' ὧν στηριχθήσονται τὰ ἐνδιάμεσα· ἡ στέγασις γενήσεται διὰ σανίδων τῆς Στυρίας ἐφαρμοζομένων, ἡ δὲ ἐπιστέγασις διὰ κεράμων τοποθετησομένων εἰς τρόπον ὥστε κατὰ ὀρθογώνια ἀνὰ πᾶσαν πέμπτην ὁριζόντιον καὶ κάθετον γραμμὴν νὰ ἐπαναπαύωνται ἐπὶ στρώσεως κονίας ἐκ λεπτῆς ἄμμου, νὰ προσκολλῶνται προσέτι αἱ κέραμοι τῶν γραμμῶν τούτων μεταξύ των· ἡ στέγη τοῦ ἐπιλοίπου μέρους τοῦ κτιρίου θέλει ἐκτελεσθῇ διὰ ξύλων τοῦ ποταμοῦ δώδεκα ἕως δεκαπέντε ὑφεκατομέτρων. Οἱ στρωτῆρες εἰς δύο μέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ ἄξονος εἰς ἄξονα· ἐνδιαμέσως αὐτῶν εἰς ἀπόστασιν τεσσαράκοντα πέντε ὑφεκατομέτρων ἐπίσης θέλουσι τεθῇ ὅμοιοι στρωτῆρες σχισμένοι εἰς δύο διὰ πριονίου· ἡ στέγασις ὡς καὶ εἰς τὴν πρώτην στέγην διὰ καδρονίων καὶ ἄνω αὐτῶν διὰ σανίδων Στυρίας· ἐπιστέγασις ἐπίσης ὡς καὶ ἡ ἄνω διὰ κεράμων. Ἐν γένει αἱ κέραμοι χρωματισθήσονται διὰ μολυβδίνου ὑδροχρώματος. Θ.) *Αἱ κορωνίδες* θέλουσιν κατασκευασθῇ ἐκ πλακῶν Τήνου, τούβλων καὶ μαρμαροκονίας μετὰ γύψου κλπ. σύμφωνα μὲ τοὺς ὅρους τῆς κατασκευῆς αὐτῶν καὶ μὲ τὸ ὑποδειχθησόμενον διάγραμμα λεπτομερείας· ἡ ἐξοχὴ αὐτῶν

ἐπὶ μὲν τοῦ κεντρικοῦ μέρους τοῦ κτιρίου εἴκοσι πέντε ὑφεκατόμετρα, τῶν δὲ χαμηλῶν δέκα πέντε ὑφεκατόμετρα· Ι.) *Δώματα* (   ) οἱ στρωτῆρες ἐκ ξύλων καστανέας· ἐπίστρωσις διὰ σανίδων Στυρίας, ἐφ' ἧς στρωθήσεται στρῶμα ἐκ κορασανοκονίας, καὶ ἕτερον ἐκ πλακῶν Μελίτης ἁρμολογηθησομένων διὰ καταλλήλου κονίας ἐκ χώματος Μασσαλίας κλπ. ΙΑ.) *Κουφώματα*· τὰ τετράξυλα ἐν γένει ἐκ ξύλων καστανέας πάχους δέκα ὑφεκατομέτρων τοὐλάχιστον· τὰ δὲ ἐπίλοιπα διὰ πόντων καὶ σανίδων Καρυνθίας καλῶς κατεργασμένων· τὰ σιδερικὰ ἐξ Εὐρώπης προερχόμενα καί τινα ἐντεῦθεν ἐκ τῶν καλλιτέρων· αἱ κλεῖθραι Εὐρωπαϊκαὶ τῶν δραχμῶν ἕνδεκα μετὰ πομόλου διὰ τὰς διφύλλους θύρας καὶ χωνευταὶ, τῶν δραχμῶν δὲ ὀκτὼ μετὰ πομόλου ἐπίσης διὰ τὰς μονοφύλλους· ἡ τοποθέτησίς των στερεά· ὁ ἐλαιοχρωματισμός των ἐκ καλῆς ποιότητος χρώματος καὶ εἰς τρεῖς στρώσεις. Τὰ παράθυρα τῆς αἰθούσης διπλᾶ μετὰ διπλῶν τετραξύλων καὶ ὑελοστασίων, μετὰ φεγγιτῶν καὶ ἐκ πάντων λαρζίνων αἱ θύραι ἅπασαι καὶ τὰ παραθυρόφυλλα περαστά. ΙΒ΄.) *Ὀχετοί*· βάθος ἓν μέτρον, πλάτος ἑξήκοντα ὑφεκατόμετρα· στρῶσις κάτωθεν, ἀμφοτέρωθεν τοιχία εἴκοσιν ὑφεκατομέτρων πλάτους, ἐσωτερικῶς ἐπιχρισμένα καταλλήλως· τὸ δὲ μέσον ἐξ εἴκοσιν ὑφεκατομέτρων. Ἐπικαλυφθήσεται διὰ πλακῶν τριάκοντα ἕως τεσσαράκοντα ὑφεκοτομέτρων πλάτους· τίμημα τῆς κατασκευῆς τοῦ ἐν λόγῳ παραρτήματος τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου ὡρίσθη· 1) διὰ τὴν ὀπτοπλινθοποιΐαν δραχμαὶ τριάκοντα τρεῖς τὸ κυβικὸν μέτρον· 2) διὰ τὴν τοιχοποιΐαν τῶν θεμελίων μετὰ τῶν ἐκχωματισμῶν δραχμαὶ ἕνδεκα τὸ κυβικὸν μέτρον· 3) διὰ τὰ ἀμμοκονιάματα λεπτὰ ὀγδοήκοντα ὀκτὼ τὸ τετραγωνικὸν μέτρον· 4) διὰ τὰ ὀροφοκονιάματα δραχμαὶ τρεῖς καὶ λεπτὰ τριάκοντα τὸ τετραγωνικὸν μέτρον· 5) διὰ τὸ ὑδροχρωμάτισμα τῶν τοίχων λεπτὰ πέντε καὶ ἥμισυ τὸ τετραγωνικὸν μέτρον· 6) διὰ τὸ ὑδροχρωμάτισμα ὀροφῶν λεπτὰ ἕνδεκα τὸ τετραγωνικὸν μέτρον· 7) διὰ τὴν ἐξωτερικὴν κορνίζαν δραχμαὶ ἓξ καὶ λεπτὰ ἑξήκοντα τὸ τρέχον μέτρον· 8) διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κορνίζαν δραχμαὶ δύο καὶ λεπτὰ ἑβδομήκοντα πέντε τὸ τρέχον μέτρον· 9) διὰ τοὺς ὀχετοὺς δραχμαὶ πέντε καὶ λεπτὰ πεντήκοντα τὸ μέτρον· 10) διὰ τὸ πάτωμα

δραχμαὶ ἓξ καὶ λεπτὰ ἑξήκοντα τὸ τετραγωνικὸν μέτρον· 11) διὰ τὴν πλακόστρωσιν δραχμαὶ ὀκτὼ καὶ λεπτὰ ὀγδοήκοντα τὸ τετραγωνικὸν μέτρον· 12) διὰ τὴν ταράτζαν καὶ τὴν στέγασιν τῶν αἰθουσῶν δραχμαὶ ἕνδεκα τὸ τετραγωνικὸν μέτρον· 13) διὰ τὰς διφύλλους θύρας δραχμαὶ ἑκατὸν δέκα· 14) διὰ τὴν χαμηλοτέραν στέγασιν δραχμαὶ ὀκτὼ καὶ λεπτὰ ὀγδοήκοντα· 15) διὰ τὰς μονοφύλλους θύρας δραχμαὶ ἑβδομήκοντα ἑπτά· 16) διὰ τὰ διπλᾶ παράθυρα δραχμαὶ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τρεῖς καὶ 17) διὰ τὰ παράθυρα μετὰ παραθυροφύλλων δραχμαὶ ἐννενήκοντα ἐννέα· ἅπασαι αἱ θύραι καὶ τὰ παράθυρα σύμφωνα μὲ τὸ φύλλον λεπτομερείας κουφωμάτων, ὅπερ συνυπεγράφη. Ὑπελογίσθη δὲ ἡ ἀξία τῆς ὅλης οἰκοδομῆς διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἁρμοδίου σφραγιστοῦ χάρτου εἰς δραχμὰς τριάκοντα πέντε ἕως τεσσαράκοντα χιλιάδας. Ὁ ἐγγυητὴς Ἀθανάσιος Γαβριελάκης ὡμολόγησεν ὅτι παραιτούμενος ἀπὸ τοῦδε πάσης ἐνστάσεως ὡς καὶ τὰ εὐεργετήματα τῆς διζήσεως καὶ διαιρέσεως ἐγγυᾶται πρὸς τὸν κύριον Κωνστ. Βουσάκην ὑπὸ τὴν προμνησθεῖσαν ἰδιότητά του ὑποσχόμενος νὰ ἀποζημιοῖ τὸ ἐθνικὸν πανεπιστήμιον διὰ πᾶσαν ζημίαν προκύπτουσαν εἰς αὐτὸ ἐξ οἱασδήποτε ἐλλείψεως τοῦ ἐργολάβου Πάνου Ἰω. Δέδε. Ὁ δὲ κύριος Κωνστ. Βουσάκης ὑπὸ τὴν προμνησθεῖσαν ἰδιότητά του συνωμολόγησε καὶ παρεδέχθη ὅλα τὰ ἀνωτέρω. Πρὸς βεβαίωσιν συνετάχθη τὸ παρὸν καὶ ἀναγνωσθὲν εὐκρινῶς εἰς ἐπήκοον πάντων ὑπεγράφη παρ' αὐτῶν καὶ ἐμοῦ.

Οἱ συμβαλλόμενοι
ΚΩΝΣΤ. ΒΟΥΣΑΚΗΣ.
ΠΑΝΟΣ Ι. ΔΕΔΕΣ.
ΑΘ. ΓΑΒΡΙΕΛΑΚΗΣ.

Οἱ μάρτυρες
Π. Ν. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ.
Γ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

Ὁ συμβολαιογράφος Ἀθηνῶν
Γ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

Ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος τὴν δεκάτην ἕκτην δεκεμβρίου ἡμέραν τῆς ἑβδομά-

δος πέμπτην ἐν τῷ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πανδρόσου συμβολαιογραφείῳ μου οἰκίᾳ Δεληγιάννη ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ συμβολαιογράφου καὶ κατοίκου Ἀθηνῶν Γεωργίου Ἀντωνιάδου καὶ τῶν μαρτύρων Δημ. Γιαγλοπούλου, ἐμπόρου, καὶ Δημητρίου Νέζη, δικηγόρου, κατοίκων ἀμφοτέρων Ἀθηνῶν, πολιτῶν Ἑλλήνων, γνωστῶν μοι καὶ μὴ ἐξαιρετέων ἐνεφανίσθη αὐτοπροσώπως ὁ γνωστός μοι Πάνος Ἰω. Δέδες ἐργολάβος δημοσίων ἔργων, κάτοικος Ἀθηνῶν καὶ ὡμολόγησεν ὅτι ἀποπερατωθείσης τῆς ἐν τῷ παρόντι ἀναφερομένης ἐργασίας, ἔλαβε κατὰ διαφόρους καιροὺς τὴν ἀξίαν αὐτῆς κατὰ τὰ συμπεφωνημένα καὶ κατὰ τὰς ἐπὶ τούτου ἰδιαιτέρας ἀποδείξεις αὐτοῦ, ἀφεθείσας ἁρμοδίως. Ἑπομένως ἐξοφλεῖ καθ' ὁλοκληρίαν τὸ παρὸν συμβόλαιον, μὴ ἔχων οὐδεμίαν τοῦ λοιποῦ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπαίτησιν.

Πρὸς βεβαίωσιν συνετάγη ἡ παροῦσα καὶ ἀναγνωσθεῖσα εὐκρινῶς πρὸς αὐτὸν καὶ τοὺς μάρτυρας ὑπεγράφη παρὰ πάντων καὶ ἐμοῦ.

Ὁ ἐμφανισθεὶς
ΠΑΝΟΣ ΙΩ. ΔΕΔΕΣ.

Οἱ μάρτυρες
Δ. ΝΕΖΗΣ.
Α. ΓΙΑΓΛΟΠΟΥΛΟΣ.

Ὁ συμβολαιογράφος Ἀθηνῶν
Γ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

Διὰ τὴν ἀντιγραφὴν
Ἀθῆναι αὐθημερὸν

Ὁ συμβολαιογράφος Ἀθηνῶν.
Γ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

Ἀριθ. πρωτ. 613.

Πρὸς τὸν ὑπολοχαγὸν τοῦ μηχανικοῦ κύριον
Γεώργιον Ἰωαννίδην

Τῇ συστάσει τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ πανεπιστημίου καὶ κωλυομένου αὐτοῦ ἕνεκα τῆς ὑγείας του παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως ἀνα-

λάβητε τὴν διεύθυνσιν τῶν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ χημείου καὶ ἀνατομείου ἔργων κατὰ τὸ συνταχθὲν παρ' ὑμῶν καὶ τῇ ἐγκρίσει τοῦ κ. Καυταζόγλου διάγραμμα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑποδειχθέντος ὑμῖν καὶ φέρητε αὐτὰ τῇ ὑμετέρᾳ ἐποπτείᾳ εἰς πέρας, συνεννοούμενοι, ὁσάκις ἡ χρεία τὸ καλῇ καὶ μετὰ τοῦ εἰδικοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ πανεπιστημίου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Αὐγούστου 1871.

Ὁ πρύτανις
Κ. ΒΟΥΣΑΚΗΣ.

ΙΘ΄.

Πρὸς τὴν πρυτανείαν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου.

Ὑποβάλλω ὑμῖν, κύριε πρύτανι, ἀντίγραφον τῶν ἐπιδοθέντων μοι πρϋπολογισμῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1870—71, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ὤφειλον νὰ ἐνεργήσω τάς τε εἰσπράξεις καὶ δαπάνας, πρὸς δὲ καὶ τὸν ἀπολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ αὐτοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους, τοῦ μὲν ἐμφαίνοντος τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα ἐκ παραλληλισμοῦ κατὰ κεφάλαιον καὶ ἄρθρον συμφώνως πρὸς τὰ προϋπολογισθέντα ὑπὸ τῶν στοιχείων Α, Β καὶ Γ, Δ.

Καὶ Α΄) εἰσεπράχθησαν μὲν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας πρυτανείας ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου 1870 μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1871 ἔκ τε τῆς περιουσίας τοῦ πανεπιστημίου καὶ τῶν ἐπιβεβαρημένων αὐτοῦ κληροδοτημάτων, ὡς μαρτυροῦσι τὰ 134 διπλότυπα τοῦ βιβλίου τῶν εἰσπράξεων δηλοῦντα πόθεν ἑκάστη αὐτῶν καὶ κατὰ ποῖον μῆνα ἐγένετο ὡς ἑξῆς·

1) Ἀπὸ μερίσματα 365 μετοχῶν..........	δρ.	66,087.80
2) Ἀπὸ τόκους δανείων..................	»	22,813.90
3) Ἀπὸ τέλη διπλωμάτων, ἀποφοιτηρίων, ἐγγραφῶν καὶ μεταγραφῶν..............	»	11,616.—
4) Ἀπὸ πώλησιν διαφόρων βιβλίων.........	»	1,075.60
5) Ἀπὸ κληροδοτήματα διάφορα...........	»	30,625.76
6) Ἀπὸ ὑπουργεῖον ἐκκλησιαστικῶν κτλ.....	»	2,836.20
7) Ἀπὸ ποιητικὸν διαγωνισμὸν Ἰω. Βουτσινᾶ..	»	2,000.—
8) Ἀπὸ διαφόρους προσόδους..............	»	17,230.30
	δρ.	154,285.56

2ον 1) Ἀπὸ χρεώστας διαφόρους	δρ.	11,000,—		
2) Ἀπὸ κληρωθείσας ὁμολογίας τοῦ ἐθνικοῦ δανείου	»	1,600—		
3) Ἀπὸ πώλησιν ἑτοιμορρόπου οἰκίας λ/σμ.	»	548—		
4) Ἀπὸ λήξασαν ὁμολογίαν τῆς τραπέζης	»	100,000—		
Πρὸς μεταφορὰν	δρ.	113,148—	δρ.	154,285.56

Ἐκ μεταφορᾶς	δρ. 113,148.—	δρ.	154,285.56
5) Ἀπὸ τὴν ἐθν. τράπεζαν δι' ἀνοικτὸν λ/σμὸν	» 33,354,90	»	146,502.90

3ον Ὑπόλοιπον τοῖς μετρητοῖς τῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου 1870 ἐν τῷ ταμείῳ καθ' ἣν ἀνελάβετε τὰ πρυτανικὰ καθήκοντα παρὰ τοῦ προκατόχου ὑμῶν (Ὅρα Λογοδοσίαν π. έ.) » 260.11

Ἐν ὅλοις δραχμαὶ 301,048,57

Βον Ἐδαπανήθησαν δὲ δυνάμει 217 ἐνταλμάτων τῆς πρυτανείας διὰ διαφόρους τοῦ πανεπιστημίου ἀνάγκας τὰ ἑξῆς·

1ον 1) Εἰς ἀγορὰν ὀργάνων διαφόρων καθηγητῶν....	δρ.	3,855.50
2) Εἰς ἔξοδα διδασκαλίας.	»	6,567.65
3) Εἰς ἀστυκλινικῆς φάρμακα καὶ ἔξοδα.....	»	4,366.25
4) Εἰς μισθοδοσίας ὑπαλλήλων	»	21,503.20
5) Εἰς διαφόρους ὑποτρόφους.............	»	14,810.—
6) Εἰς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τοῦ φυσιογραφικοῦ μουσείου....	»	4,680.—
7) Εἰς ἔξοδα τοῦ φυσιογραφικοῦ μουσείου...	»	2,983.04
8) Εἰς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τοῦ βοτανικοῦ μουσείου	»	780.—
9) Εἰς ἔξοδα τοῦ βοτανικοῦ μουσείου.......	»	2,720.—
10) Εἰς φωτισμὸν τοῦ πανεπιστημίου δι' ἀεριόφωτος	»	1,118.22
11) Εἰς προμήθειαν διαφόρων βιβλίων........	»	5,794.85
Πρὸς μεταφορὰν	δρ.	69,178.71

'Εκ μεταφορᾶς .... δρ. 69,178.71

12) Εἰς ἐπισκευὰς τοῦ πανεπιστημίου	»	238.90	
13) Εἰς νομισματικὰς συλλογάς............	»	3,548.68	
14) Εἰς βοηθήματα καὶ συνδρομὰς διαφόρους.....	»	18,382.85	
15) Εἰς ἔξοδα τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ 1871...	»	1,985.70	
16) Εἰς τόκους τοῦ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ.....	»	2,484.90	
17) Εἰς ἔξοδα διπλωμάτων καὶ ἀγορὰν μεμβρανῶν.	»	3,389.20	
18) Εἰς δαπάνας διαφόρους.	»	21,748.62	
		120,957.56	

2ον 'Επληρώθησαν διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ καταστήματος Γρηγ. Παπαδοπούλ. μετὰ τῆς περιοχῆς καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ καὶ ἐξόδων	δρ.	150,253.—	
'Επληρώθησαν εἰς λογαριασμὸν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ χημείου καὶ ἀνατομείου	»	16,304.15	
'Εδανείσθησαν ἐντόκως	»	13,000.—	179,557.15

'Αφαιρουμένων λοιπὸν τῶν πληρωθεισῶν............. δρ. 300,514,71 = 300,514,71

ἀπὸ τὰ εἰσπραχθέντα, ὡς ἀνωτέρω, μένουσι σύμφωνα μετὰ τοῦ ἐν τῷ καθολικῷ........ δρ. 533,86

Ἀνακεφαλαίωσις.

Αον 1) Εἰσεπράχθησαν ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1870 μέχρι τῆς 31ης Αὐγούστου 1871 ἐκ διαφόρων εἰσοδημάτων, ὡς ἀνωτέρω...........................	δρ.	154,285.56
2) Ἀπὸ ὀφειλόμενα δάνεια............	»	11,000.—
3) Ἀπὸ κληρωθείσας ὁμολογίας.........	»	1,600.—
4) Ἀπὸ ἐκποιηθεῖσαν οἰκίαν............	»	548.—
5) Ἀπὸ λήξασαν ὁμολογίαν τῆς τραπέζης καὶ ἀνοικτὸν λογαριασμὸν..........	»	133,354.90
6) Ἀπὸ ὑπόλοιπον ἐν τῷ ταμείῳ τοῖς μετρητοῖς........................	»	260.11
		301,048.57

Βον 1) Ἐδαπανήθησαν δὲ ἀπὸ τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1870 μέχρι τῆς 31ης Αὐγούστου 1871 εἰς διαφόρους ἀνάγκας..	δρ.	120,957.56		
2) Εἰς ἀγορὰν τῆς οἰκίας Γρ. Παπαδοπούλου..........	»	150,253.—		
3) Εἰς τὴν μὴ περατωθεῖσαν εἰσέτι ἀνέγερσιν τοῦ χημείου καὶ ἀνατομείου.......	»	16,304.15		
4) Εἰς δάνεια ἔντοκα...	»	13,000.—	»	300,514.71
Ὑπόλοιπον τῶν χρημάτων σύμφωνα μὲ τ' ἀνωτέρω........................			δρ.	533.86

Οὕτω λοιπὸν καταδεικνύεται ὅτι ὁ διάδοχος ὑμῶν τῇ 1η Σεπτεμβρίου 1871 θέλει εὕρει χρέος μὲν πρὸς τὴν ἐθνικὴν Τράπεζαν εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν τὰ ἑξῆς·

1ον Ὅσα ὠφείλοντο κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος (Ὅρα Λογοδοσίαν).....................	δρ.	36,018.90
Πρὸς μεταφορὰν	δρ.	36,018.90

Ἐκ μεταφορᾶς	δρ.	36,008.90
2ον Ὅσα ἐλήφθησαν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας πρυτανείας........................	»	33,354.90
ἤτοι ἐν ὅλοις δραχμαὶ ἑξήκοντα ἐννέα χιλιάδες τριακόσιαι ἑβδομήκοντα τρεῖς καὶ λεπτὰ ὀγδοήκοντα................	»	69,373.80

Ἐν δὲ τῷ ταμείῳ τοῦ πανεπιστημίου μετρηταὶ δραχμαὶ πεντακόσιαι τριάκοντα τρεῖς καὶ λεπτὰ ὀγδοήκοντα ἓξ (533.86), σύμφωνα μὲ τὰ βιβλία ὡς ἐρρέθη.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Αὐγούστου 1871.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Λογιστὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Ι. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

Προϋπολογισμὸς ἐσόδων τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1870—71.

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ					
	κατ' ἐδάφιον		κατ' ἄρθρον		κατὰ κεφάλαιον	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.						
Ἄρθρον 1.						
Μερίσματα μετοχῶν.						
Ἐκ μερισμάτων 363 μετοχῶν τῆς ἐθνικῆς τραπέζης, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰσπραχθέντων κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1869—70.	......	..	59,909	50		
Ἄρθρον 2.						
Τόκοι δανείων καὶ καταθέσεων.						
α') Ἀπὸ τόκους 608 ὁμολογιῶν τοῦ ἐθνικοῦ δανείου τῶν 28,000,000 δρ.	13,700	—				
β') » τόκους 13 ὁμολογιῶν τοῦ ἐθνικοῦ δανείου τῶν 6,000,000 δρ.	78	—				
γ') » τόκους 100,000 δρ. μέχρι τῆς 1ης Μαρτίου καθ' ἣν λήγει ἡ ὁμολογία τῆς ἐθνικῆς τραπέζης.	2,900	—				
δ') » τόκους Εὐσταθίου Βουγιούκα δρ. 4,300	516	—				
ε') » τόκους Ἰω. Στεφανίδου δρ. 3,800	360	—				
ς') » τόκους τοῦ ὀφειλέτου Ν. Βάβαρη δρ. 2,500	200	—				
ζ') » τόκους τοῦ κεφαλαίου δρ. 250 Ἰω. Μάτσα	30	—				
η') » τόκους τοῦ κληροδοτήματος Παρασκευᾶ Νικολάου	1,700	—				
θ') » τόκους ὀφειλομένων ὑπὸ Εὐφροσύνης Σαρδέλη	1,850	—				
ι') » τόκους δανείου πρὸς Δ. Φιλάρετον, ἐπὶ μῆνας 10 ½	665	—				
ια') » ὁμοίους πρὸς Κ. Δημόπουλον	200	—	22,199	—		
Πρὸς μεταφορὰν	......	..	......	..	82,108	50

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ					
	κατ' ἐδάφιον		κατ' ἄρθρον		κατὰ κεφάλαιον	
	Δρ.	Λ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	......	..	......	..	82,108	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.						
Ἄρθρον 1.						
Κληροδοτήματα καὶ δωρήματα.						
α') Ἀπὸ κληροδότημα ἐπισκόπου Μαντινείας.	1,000	—				
β') » » Εὐαγγέλη Ζάππα....	1,340	—				
γ') » » ἐπισκόπου Οἰτύλου...	250	—				
δ') » » Θεοδ. Μαρμαρᾶ.....	500	—				
ε') » » Θεοδώρου Πέτρου ἐκ Παξῶν φλωρία 5............	65	—				
ς') » δώρημα Σ. Δ. Ζερβοῦ ταχυδρομικοῦ ἐπιστάτου................	120	—	3,275	—		
Ἄρθρον 2.						
Χρεῶσται διάφοροι.						
α') Ἀπὸ ὑπουργεῖον ἐκκλησιαστικῶν κτλ. τὰ προκαταβληθέντα τῷ κ. Θ. Ὀρφανίδῃ διὰ τὴν εἰς Ῥωσσίαν μετάβασίν του..................	2,462	55				
β') » χρεώστας διαφόρους............	2,000	—	4,462	55		
Ἄρθρον 3.						
Ὁμολογίαι ἐθνικοῦ δανείου.						
Ἀπὸ κληρωθείσας ὁμολογίας τοῦ ἐθνικοῦ δανείου.....................	......	..	2,000	—		
Ἄρθρον 4.						
Πώλησις βιβλίων.						
Ἀπὸ πώλησιν διαφόρων ἐπιστημονικῶν βιβλίων......................	......	..	200	—	9,937	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.						
Ἄρθρον 1.						
Διάφοροι πρόσοδοι.						
α') Ἀπὸ ἐνοίκιον οἰκίας Θ. Μανούσου.....	3,150	—				
β') » » » Ἰω. Κατριμάτσου.	1,500	—				
γ') » » » Χριστοδούλου Εὐθυμίου.......	1,800					
Πρὸς μεταφορὰν	6,450	..	......	..	92,046	05

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ					
	κατ' ἐδάφιον		κατ' ἄρθρον		κατὰ κεφάλαιον	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Ἐκ μεταφορᾶς	6,450	..	......	..	92,046	05
Ἀπὸ ἐνοίκιον οἰκίας						
» » καθυστερούμενα...........	900	—				
δ') » » οἰκίας Γ. Ψίμα...........	900	—				
ε') » » τοῦ ἐν Πάτραις οἰκοπέδου Ἰω. Σούτσου..............	300	—				
ς') » » οἰκίας χρησιμευούσης διὰ προξενικὸν κατάστημα ἐν Βουκουρεστίῳ (Καλλιφάροφ)..	1,200	—				
ζ') » » Νεοφύτου Ἱεραπόλεως κτῆμα Καλλινέστι καὶ Τσιγγανέστι.................	800	—				
η') » » ἀποθηκῶν Μακρῆ ἐν Βουκουρεστίῳ...........	6,837	60				
θ') » » ὑπογείων Παπάζογλου......	500	—				
ι') » » Ἐμμανουὴλ Κωνςαντίνου φρ. 1500......................	1,680	—	......	..	19,567	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Τέλη διπλωμάτων κ.τ.λ.						
Ἀπὸ τέλη διδακτορικῶν διπλωμάτων, πτυχίων, ἀποφοιτηρίων, ἐγγραφῶν καὶ ἀνανεώσεων εἰσιτηρίων καὶ πώλησιν προγραμμάτων.	......	..	......	..	12,000	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Ὑπουργεῖον Ἐκκλησιαστικῶν κτλ.						
Χορηγία τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτλ. δι' ἐνοίκιον καὶ ἔξοδα ἀστυκλινικῆς καὶ διδασκαλίαν τῶν καθηγητῶν....	......	..	......	..	10,000	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Ποιητικὸς διαγωνισμός.						
Ἀπὸ Ἰω. Βουτσινᾶ διὰ τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν τοῦ ἔτους 1871.	......	..	......	..	1.800	—
	......	..	......	..	135,413	65

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ

Τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1870—71.

Κεφάλαια καὶ ἄρθρα τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ προϋπολογισθέντα κατ' ἄρθρον		Ποσὰ προϋπολογισθέντα κατὰ κεφάλαιον		Ποσὰ εἰσπραχθέντα κατ' ἄρθρον		Ποσὰ εἰσπραχθέντα κατὰ κεφάλαιον		Ποσὰ εἰσπρακτέα	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Μερίσματα μετοχῶν.										
Τὰ εἰσπραχθέντα ἐκ μερισμάτων 363 μετοχῶν τῆς ἐθνικῆς τραπέζης δι' ἑξαμηνιῶν.......	....	..	59,909	50	....	..	66,087	80		
Ἄρθρον 2. Τόκοι δανείων καὶ καταθέσεων.										
α') Ἀπὸ τόκους 608 ὁμολογιῶν τοῦ ἐθνικοῦ δανείου τῶν 28,000,000....	13,700	—	....	..	13,832	—				
β') » τόκους 13 ὁμολογιῶν τοῦ ἐθνικοῦ δανείου τῶν 6,000,000.....	78	—	....	..	78	—				
γ') » τόκους 100,000 δραχμῶν ὁμολογίας τῆς ἐθνικ. τραπέζης μέχρι τῆς 1 Μαρτίου 1871 καθ' ἣν λήγει..	2,900	—	....	..	3,750	—				
δ') » τόκους κεφαλ. δραχμῶν 4000 Εὐσταθίου Βουγούκα............	516	—	....	..	516	—				
ε') » τόκους Ἰωάννου Στεφανίδου κεφ δραχ.3800.	360	—	....	..	....	..	....	..	360	—
ϛ') » τόκους Ν. Βάβαρη κεφ. 2,500............	200	—	....	..	200	—				
ζ') » » Ι. Μάτσα κεφ. 250..............	30	—	....	..	30	—				
η') » τόκους τοῦ κληροδοτήματος Παρασκευᾶ Νικολάου...........	1,700	—	....	..	1,830	25				
Πρὸς μεταφορὰν	19,484	—	59,909	50	20,236	25	66,087	80	360	

Κεφάλαια καὶ ἄρθρα τοῦ ἀπολογισμοῦ.	Ποσὰ προϋπολογισθέντα κατ' ἄρθρον		Ποσὰ προϋπολογισθέντα κατὰ κεφάλαιον		Ποσὰ εἰσπραχθέντα κατ' ἄρθρον		Ποσὰ εἰσπραχθέντα κατὰ κεφάλαιον		Ποσὰ εἰσπρακτέα	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	19,484	—	59,909	50	20,236	25	66,087	80	360	—
θ') Ἀπὸ τόκους ὀφειλομένους Εὐφροσύνης Σαρδέλη...	1,850	—	....	..	1,903	—				
ι') » τόκους Δ. Φιλαρέτου μηνῶν ἕξ..........	665	—	....	..	380	—	....	..	285	—
ια') » τόκους Κ. Δημοπούλου.	200	—	....	..	120	—	....	..	80	
ιβ') » » ἐντόκου καταθέσεως παρὰ τῇ ἐθνικῇ τραπέζῃ..........	....	..	....	..	174	65	22,813	90		
			22,199	—						
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.										
Ἄρθρον 1.										
Κληροδοτήματα καὶ δωρήματα.										
α') Ἀπὸ κληροδότημα τοῦ ἀοιδήμου Γαλάτη διὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ κυρίας Εὐφροσύνης Σαρδέλη...........	....	..	....	..	7,000	—				
β') » δώρημα τοῦ φιλογενοῦς Ἰω. Βουτσινᾶ.....	....	..	....	..	20,000	—				
γ') » κληροδότημα ἐπισκόπου Μαντινείας.....	1,000	—	....	..	1,000	—				
δ') » κληροδότημα Εὐαγγέλη Ζάπα.............	1,340	—	....	..	1,330	—	....	..	10	—
ε') » κληροδότημα Ἐπισκόπου Οἰτύλου..........	250	—	....	..	....	..	....	..	250	—
ς') » κληροδότημα Θεοδώρου Μαρμαρᾶ.........	500	—	....	..	....	..	....	..	500	—
ζ') » κληροδότημα Θεοδώρου Πέτρου ἐκ Παξῶν...	65	—	....	..	....	..	....	..	65	—
η') » δώρημα Σ. Δ. Ζερβοῦ..	120	—	....	..	50	—	....	..	70	—
	3,275	—	....	..	29,380	—				
Ἄρθρον 2.										
Χρεῶσται διάφοροι.										
α') Ἀπὸ ὑπουργεῖον ἐκκλησιαστικῶν κτλ. τὰ προκαταβληθέντα τῷ κ Θεοδώρῳ Ὀρφανίδῃ.	2,462	55	....	..	....	..	....	..	2,462	55
β') » Δ. Φιλάρετον τὸ ἐξοφληθὲν δάνειον........	....	..	....	..	9,500	—				
γ') » Κ. Δημόπουλον καὶ Ε. Βουγιούκανεῖς λογαριασμόν..........	2,000	—			1,500	—				
Πρὸς μεταφορὰν	7,737	55	82,108	50	40,380	—	88,901	70	4,082	55

Κεφάλαια καὶ ἄρθρα τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ προϋπολογισθέντα κατ' ἄρθρον Δρ.	Λ.	Ποσὰ προϋπολογισθέντα κατὰ κεφάλαιον Δρ.	Λ.	Ποσὰ εἰσπραχθέντα κατ' ἄρθρον Δρ.	Λ.	Ποσὰ εἰσπραχθέντα κατὰ κεφάλαιον Δρ.	Λ.	Ποσὰ εἰσπρακτέα Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	7,737	55	82,108	50	40,380	—	88,901	70	4,082	55
Ἄρθρον 3. Ὁμολογίαι τοῦ ἐθνικοῦ δανείου.										
α') Ἀπὸ κληρωθείσας ὁμολογίας τοῦ ἐθνικοῦ δανείου τῶν 28,000,000....	2,000	—	....	..	1,600	—	....	..	400	—
Ἄρθρον 4. Πώλησις βιβλίων.										
α') Ἀπὸ πώλησιν διαφόρων ἐπιστημονικῶν βιβλίων.	200	—			1,075	60				
			9,937	55			43,055	60		
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Τέλη διπλωμάτων κτλ.										
α') Ἀπὸ διδακτορικὰ διπλώματα............	....	..	....	..	8,910	—				
β') » ἀποφοιτητήρια......	....	..	....	..	260	—				
γ') » πτυχία φαρμακοποιῶν.	....	..	....	..	238	—				
δ') » ἀπορριφθέντας	....	..	....	..	216	—				
ε') » ἐγγραφὰς καὶ μεταγραφὰς..........	....	..	....	..	1,092	—				
ς') » ἀνανεώσεις εἰσιτηρίων.	....	..			900	—				
			12,000	—			11,616	—	384	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Ὑπουργεῖον Ἐκκλησιαστικῶν.										
α') Χορηγία τοῦ ὑπουργείου δι' ἐνοίκιον καὶ ἔξοδα τῆς ἀστυκλινικῆς......	10,000	—	10,000	—	....	..	2,836	20	2,163	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Ποινικὸς διαγωνισμός.										
α') Ἀπὸ Ἰωάννην Βουτσινᾶ διὰ										
Πρὸς μεταφορὰν	....	..	114,046	05	....	..	146,409	50	12,030	35

Κεφάλαια καὶ ἄρθρα τοῦ προϋπολογισμοῦ	Ποσὰ προϋπολογισθέντα κατ' ἄρθρον		Ποσὰ προϋπολογισθέντα κατὰ κεφάλαιον		Ποσὰ εἰσπραχθέντα κατ' ἄρθρον		Ποσὰ εἰσπραχθέντα κατὰ κεφάλαιον		Ποσὰ εἰσπρακτέα	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	....	..	114,046	05	....	..	146,409	50	12,030	35
τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν τοῦ ἔτους 1871.	....	..	....	..	2,000	—				
Ἄρθρον 2. Πώλησις ἀκινήτων κτημάτων.										
α') Ἀπὸ πώλησιν οἰκίσκου ἑτοιμορρόπου ἐν Σύρῳ εἰς λογαριασμόν......	....	..	1,840	—	548	—	2,548	—		
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ. Ἄρθρον 1. Διάφοροι πρόσοδοι.										
α') Ἀπὸ ἐνοίκιον οἰκίας Θ. Μανούσου............	3,150	—	....	..	3,120	—	....	..	30	—
β') » ἐνοίκιον » Ι. Κατριμάτσου...........	1,500	—	....	..	1,500	—				
γ') » ἐνοίκιον » Χ. Εὐθυμίου..............	1,800	—	....	..	1,800	—				
δ') » ἐνοίκιον » .... » καθυστεροῦντα.......	900	—	....	..	900	—				
ε') » ἐνοίκιον οἰκίας Γ. Ψίμα.	900	—	....	..	900	—				
ς') » » » Γ. Παδοπούλου........	....	..	....	..	400	—				
ζ') » ἐνοίκιον οἰκοπέδου Ι. Σούστου ἐν Πάτραις.	300	—	....	..	536	70				
η') » ἐνοίκιον προξενικοῦ καταστήματος Βουκουρεστίου............	1,200	—	....	..	1,200	—				
θ') » ἐνοίκιον κτήματος Ἱεραπόλεως Νεοφύτου(Καλλινέστι)..........	800	—	....	..	800	—				
ι') » ἐνοίκιον ἀποθηκῶν Μακρῆ ἐν Βουκουρεστίῳ..	6,837	60	....	..	6,837	60				
ια') » ἐνοίκιον ὑπογείου Παπάζογλου..........	500	—	....	..	445	76	....	..	54	24
ιβ') » οἰκίαν Ἐμμανουὴλ Κωνσταντίνου φρ. 1500...	1,680	—	19,567	60	....	..	18,476	06	1,680	—
			135,413	65			167,433	56		
			32,019	91						
Εἰσεπράχθησαν ἐπὶ πλέον διὰ τὴν ἀξίωσιν........	....	..	167,433	56	....	..	167,433	56		

Κεφάλαια καὶ ἄρθρα τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ προϋπολογισθέντα κατ' ἄρθρον		Ποσὰ προϋπολογισθέντα κατὰ κεφάλαιον		Ποσὰ εἰσπραχθέντα κατ' ἄρθρον		Ποσὰ εἰσπραχθέντα κατὰ κεφάλαιον		Ποσὰ εἰσπρακτέα	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ.										
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.......	....	..	82,108	50	....	..	88,901	70		
» Β'.......	....	..	9,937	55	....	..	43,055	60		
» Γ'.......	....	..	19,567	60	....	..	18,476	06		
» Δ'.......	....	..	12,000	—	....	..	11,616	—		
» Ε'.......	....	..	10,000	—	....	..	2,836	20		
» ς'.......	....	..	1,800	—	....	..	2,548	—		
Εἰσεπράχθησαν ἐπὶ πλέον διὰ τὴν ἐξίσωσιν.......	....	..	32,019	91						
			167,433	56	....	..	167,433	56		
α') Ἐξαργυρωθεῖσα ὁμολογία τῆς ἐθνικῆς τραπέζης..............	100,000	—								
β') Δάνειον ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ...	33,354	90	....	.	....	..	133,354	90		

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΞΟΔΩΝ

Τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1870—71.

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ					
	κατ' ἐδάφιον		κατ' ἄρθρον		κατὰ κεφάλαιον	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ. "Αρθρον 1. Μισθοδοσίαι ὑπαλήλων.						
α') Διὰ μισθὸν δύο ὑπογραμματέων ἀνὰ δρ. 260 κατὰ μῆνα..........	6,240	—				
6') » » ἑνὸς λογιστοῦ ἀνὰ δραχ. 260 κατὰ μῆνα..............	3,120	—				
γ') » » ἑνὸς καλλιγράφου ἀνὰ δραχ. 100 κατὰ μῆνα..........	1,200	—				
δ') » » ἑνὸς ἐπιστάτου ἀνὰ δρ. 60.—	720	—				
ε') » » δύο κλητήρων..... » 70.—	1,680	—				
ς') » » ἑνὸς ἔτι κλητῆρος τοῦ γραφείου.... » 60.—	720	—				
ζ') » » ἑνὸς καθαριστοῦ... » 70.—	840	—				
η') » » ἑνὸς προπαρασκευαςοῦ τῆς ἀνατομίας ἀνὰ........... » 50.—	600	—				
θ') » » δύο τῆς χημείας ἀνὰ » 25.—	600	—				
ι') » » ἑνὸς τοῦ φαρμακολογικοῦ ταμείου.. » 60.—	720	—				
ια') » » ἑνὸς προπαρασκευαστοῦ τῆς φυσικῆς ἐπὶ 6 μῆνας καὶ ὁδοιπορικά......	2,100	—				
ιβ') » » ἑνὸς βοηθοῦ τῶν σχολῶν.......... » 60.—	720	—				
ιγ') » » ἑνὸς βοηθοῦ διὰ τὴν πειραματικὴν διδασκαλίαν τῆς φυσιολογίας....... » 60.—	720	—				
ιδ') » » ἑνὸς βοηθοῦ τῆς χειρουργίας....... » 50.—	600	—				
πρὸς μεταφορὰν	......	..	20,580	—		

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ					
	κατ' ἐδάφιον		κατ' ἄρθρον		κατὰ κεφάλαιον	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	......	..	20,580	—		
Ἄρθρον 2. Ὑπότροφοι πανεπιστημίου.						
α') Δύο τοῦ κληροδοτήματος Θ. Μανούσου ἀνὰ....... δρ. 90.—	2,160	—				
β') Δύο τοῦ κληροδοτήματος Π. Ῥάλλη ἀνὰ......... » 50.—	1,200	—				
γ') Τρεῖς τοῦ κληροδοτήματος Δ. Μαυροκορδάτου ἀνὰ.. » 50.—	1,800	—				
δ') Εἷς τοῦ κληροδοτήματος Γ. Μαυροκορδάτου ἀνὰ.. » 40.—	480	—				
ε') Δύο τοῦ κληροδοτήματος Θ. Ῥάκου ἀνὰ......... » 45.—	1,080	—				
ς') Δύο τοῦ κληροδοτήματος Π. Νικολάου ἀνὰ....... » 50.—	1,200	—				
ζ') Εἷς τοῦ κληροδοτήματος ἐκ τῶν περισσευμάτων ἀνὰ » 45.—	540	—				
η') Εἷς εἰς Εὐρώπην ἀνὰ....... » 250.—	3,000	—				
θ') Εἷς » ἀνὰ....... » 175.—	2,100	—				
ι') Εἷς » ἀνὰ....... » 200.—	2,400	—	15,960	—	36,540	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. Ἄρθρον 1. Φυσιογραφικὸν μουσεῖον.						
α') Μισθὸς ἐπιμελητοῦ ἀνὰ..... δρ. 140—	1,680	—				
β') » διασάκτου ἀνὰ...... » 120—	1,440	—				
γ') » βοηθοῦ ταριχευτοῦ ἀνὰ » 65—	780	—				
δ') » ἑνὸς κλητῆρος ἀνὰ... » 65—	780	—	4,680	—		
Ἄρθρον 2. Ἔξοδα φυσιογραφικοῦ μουσείου.						
Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρελθόντος ἔτους διάφορα ἔξοδα..................	......	..	6,600	—	11,280	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Βοτανικὸν μουσεῖον.						
α') Ἐπιμίσθιον ἐπιμελητοῦ ἀνὰ. δρ. 60—	720	—				
β') Μισθὸς ἑνὸς βοηθοῦ ἀνὰ..... » 65—	780	—	1,500	—		
Πρὸς μεταφορὰν	......	..	1,500	—	47,820	—

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ					
	κατ' ἐδάφιον		κατ' ἄρθρον		κατὰ κεφάλαιον	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	......	..	1,500	—	47,820	
Ἄρθρον 2. Ἔξοδα βοτανικοῦ μουσείου.						
Διὰ διάφορα ἔξοδα τοῦ βοτανικοῦ μουσείου...	......	..	2,000	—	3,500	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Ἀγορὰ ὀργάνων καὶ ἐργαλείων.						
α') Δι' ἀγορὰν ἐργαλείων καὶ συλλογὰς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ κοσμήτορος καὶ ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου......	9,500	—				
β') Δι' ἀγορὰν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν συλλογῶν τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ κοσμήτορος καὶ ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου....	4,770	—	......	..	14,270	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Προμήθεια βιβλίων.						
α') Δι' ἀγορὰν βιβλίων τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ κοσμήτορος καὶ ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου	1,970	—				
β') Δι' ἀγορὰν βιβλίων τῆς ἰατρικῆς σχολῆς, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ κοσμήτορος καὶ ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου....................	660	—				
γ') Δι' ἀγορὰν βιβλίων τῆς νομικῆς σχολῆς, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ κοσμήτορος καὶ ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου....................	390	—				
δ') Δι' ἀγορὰν βιβλίων τῆς θεολογικῆς σχολῆς, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ κοσμήτορος καὶ ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου	980	—				
ε') Διὰ δέσιμον βιβλίων................	1,000	—	......	..	5,000	—
Πρὸς μεταφορὰν	.....	..	......	..	70,590	—

Λεπτομέρειαι τῶν ἄρθρων καὶ κεφαλαίων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ					
	κατ' ἐδάφιον		κατ' ἄρθρον		κατὰ κεφάλαιον	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	......	..	......	..	70,590	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.						
Ἄρθρον 1.						
Ἔξοδα διδασκαλίας τῶν καθηγητῶν.						
α') Ἔξοδα τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ κοσμήτορος...	2,700	—				
β') » τῆς ἰατρικῆς σχολῆς κατὰ τὴν ἀναφορὰν τοῦ κοσμήτορος......	2,750	—	......	..	5,450	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.						
Ἄρθρον 1.						
Ἀστυκλινική.						
α') Ἔξοδα ἀστυκλινικῆς, ἀγορὰ φαρμάκων.	4,500	—				
β') Ἐνοίκιον ἀστυκλινικῆς............	2,580	—	......	..	7,080	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.						
Ἄρθρον 1.						
Ἐπισκευαὶ τοῦ πανεπιστημίου.						
Δι' ἐπισκευὰς διαφόρους τοῦ καταστήματος.	......	..	......	..	6.000	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.						
Ἄρθρον 1.						
Βοηθήματα καὶ συνδρομαί.						
α') Εἰς τὸ νοσοκομεῖον Ἀθηνῶν.........	6,000	—				
β') » τὸ ὀφθαλμιατρεῖον.............	1,000	—				
γ') » τὴν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρίαν.....	1,000	—				
δ') » συμπλήρωσιν τῆς νομισματικῆς συλλογῆς.....................	1,000	—				
ε') » τὸν ἐν Παρισίοις σύλλογον τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων..........	600	—				
ς') » βοηθείας παθόντων καθηγητῶν....	1,500	—	11,100	—		
Ἄρθρον 2.						
ζ') » συνδρομὴν διαφόρων ἐπιστημονικῶν						
Πρὸς μεταφορὰν	......	..	11,000	—	89,120	—

Λεπτομέρειαι τῶν ἄρθρων καὶ κεφαλαίων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ					
	κατ' ἐδάφιον		κατ' ἄρθρον		κατὰ κεφάλαιον	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	......	..	11,000	—	89,120	—
συγγραμμάτων τῶν καθηγητῶν καὶ ἄλλων διδακτικῶν ἢ καὶ ἄλλων ἔργων ἀξίων ἐμψυχώσεως...	4,000	—	4,000	—	15,100	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.						
Ἄρθρον 1.						
Ποιητικὸς διαγωνισμὸς Ἰω. Βουτσινᾶ.						
α′) Εἰς τὸν βραβευθησόμενον............	1,000	—				
β′) » τοὺς κριτάς..................	500	—				
γ′) » τύπωσιν τῆς ἐκθέσεως..........	500	—	......	..	2,000	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.						
Ἄρθρον 1.						
Τέλη διπλωμάτων κτλ.						
α′) Δι' ἀγορὰν μεμβρανῶν..............	1,200	—				
β′) Δι' ἀμοιβὴν τῶν κλητήρων διὰ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ ὑπηρεσίαν τῶν ἐξεταζομένων.................	2,500	—	......	..	3,700	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ						
Ἄρθρον 1.						
Τόκοι δανείων.						
Διὰ τόκους τοῦ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ κτλ..	......	..	......	..	1,000	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.						
Ἄρθρον 1.						
Δαπάναι διάφοροι.						
α′) Ἐπισκευαὶ τῶν τεσσάρων οἰκιῶν τοῦ πανεπιστημίου.................	2,000	—				
β′) Διὰ τύπωσιν λογοδοσιῶν, προγραμμάτων καὶ ἄλλων ἀκαδημαϊκῶν λόγων..	2,500	—				
γ′) Φόρους οἰκοδομῶν καὶ ὕδατος.........	1,000	—				
δ′) Ἀσφάλιστρα καταστήματος καὶ οἰκιῶν..	5,000	—				
ε′) Μνημόσυνον τριῶν Ἱεραρχῶν.........	450	—				
Πρὸς μεταφορὰν	10,950	—	......	..	110,920	

Λεπτομέρειαι τῶν ἄρθρων καὶ κεφαλαίων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Ποσὰ κατ' ἐδάφιον Δρ.	Λ.	Ποσὰ κατ' ἄρθρον Δρ.	Λ.	Ποσὰ κατὰ κεφάλαιον Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	10,950	—	......	..	110,920	—
ς') Δικηγορικὰ καὶ δικαστικὰ ἔξοδα.......	1,000	—				
ζ') Ἐνιαύσιον ἀμοιβὴν ὡρολογοποιοῦ......	240	—				
η') Τελετὰς καὶ φωταψίας	1,000	—				
θ') Ζωγράφησιν εἰκόνων τεθνεώτων καθηγητῶν	2,000	—				
ι') Ἐπιμίσθιον δύο νυκτοφυλάκων ἀνὰ δρ. 30	720	—				
ια') Ἁμαξικὰ δι' ὑπηρεσίαν καὶ τελετάς...	500	—				
ιβ') Ἔξοδα γραφικῆς ὕλης, κηρίων, ξύλων, ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας κτλ......	1,433	65				
ιγ') Ταχυδρομικὰ τέλη	350	—				
ιδ') Ναύλους καὶ φορτωτικὰς καὶ ἀσφάλειαν χρηματοδεμάτων.............	300	—				
ιε') Δι' ἀπροβλέπτους δαπάνας..........	3,000	—	21,493	65		
Ἄρθρον 2. Φωτισμὸς δι' ἀεριόφωτος.						
Δι' ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν φωτισμὸν τοῦ καταστήματος	......	..	2,000	—	23,493	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Χρεῶσται καὶ δανεισταί.						
Εἰς διαφόρους......................	......	..	......	..	1,000	—
					135,413	65

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΞΟΔΩΝ

Τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1870—71.

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Πιστώσεις ψηφισθεῖσαι		Ἔξοδα πληρωθέντα		Διαθέσιμα		Ὑπερβάσεις	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Μισθοδοσίαι ὑπαλλήλων.								
Μισθοὶ διαφόρων τοῦ καταστήματος ὑπαλλήλων....................	20,580	—	21,503	20	....	..	923	20
Ἄρθρον 2. Ὑπότροφοι πανεπιστημίου.								
Ὑποτροφίαι διαφόρων ὑποτρόφων ἐκ τῶν κληροδοτημάτων αὐτοῦ........	15,960	—	14,810	—	1,150	—		
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. Ἄρθρον 1. Φυσιογραφικὸν μουσεῖον.								
Μισθοὶ διαφόρων τοῦ φυσιογραφικοῦ μουσείου ὑπαλλήλων..................	4,680	—	4,680	—				
Ἄρθρον 2. Ἔξοδα τοῦ φυσιογραφικοῦ μουσείου.								
Διάφορα τοῦ φυσιογραφικοῦ μουσείου ἔξοδα.	6,600	—	2,983	04	3,616	96		
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Βοτανικὸν μουσεῖον.								
Διὰ μισθοὺς ὑπαλλήλων τοῦ βοτανικοῦ μουσείου......................	1,500	—	780	—	720	—		
Πρὸς μεταφορὰν	49,320	—	44,756	24	5,486	96	923	20

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Πιστώσεις ψηφισθεῖσαι		Ἔξοδα πληρωθέντα		Διαθέσιμα		Ὑπερβάσεις	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	49,320	—	44,756	24	5,486	96	923	20
Ἄρθρον 2. **Ἔξοδα βοτανικοῦ μουσείου.**								
Εἰς Θ. Χελδράϊχ ἔξοδα ἐκδρομῆς. δρ. 181 Εἰς Θ. Ὀρφανίδην διὰ τὴν ἐν τῷ βοτανικῷ κήπῳ κατασκευὴν τοῦ ὑελοσκεποῦς φυτοκομείου εἰς λ/σμόν. » 2539	2,000	—	2,720	—	....	..	720	—
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. **Ἄρθρον 1.** **Ἀγορὰ ὀργάνων καὶ ἐργαλείων.**								
Ἐπληρώθησαν τοῖς κυρίοις καθηγηταῖς δι' ἀγορὰν ὀργάνων καὶ ἐργαλείων ὡς ἑξῆς .... 1) Α. Χρηστομάνος......... δρ. 642.50 2) Γ. Ζαβιτσάνος........... » 1491.80 3) Δ. Στροῦμπος........... » 3233.35 4) Κ. Βουσάκης .... » 1200 —	14,270	—	6,567	65	7,702	35		
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ. **Ἄρθρον 1.** **Ἀγορὰ βιβλίων.**								
Δι' ἀγορὰν διαφόρων ἐπιστημονικῶν βιβλίων τῶν τεσσάρων σχολῶν καὶ δέσιν αὐτῶν' ὡς ἑξῆς............... 1) Vilberg ἀντίτιμον βιβλίων διαφόρων......... δρ. 2,018.20 2) Ἀντίτιμον ἀνατομικῶν πινάκων κτλ....... » 524.15 3) » τῆς ἐφημερίδος τῆς πρώην Ἰονίου κυβερνήσεως.. » 2,040.— 4) Διὰ καθαρισμὸν τῆς βιβλιοθήκης........ » 300.— 5) Εἰς Μπὲκ δι' ἔκτακτον παρὰ τῇ βιβλιοθήκῃ ἐργασίαν .... » 120.— 6) » Γεώρ. Κρέμον ὑπάλλη-								
Πρὸς μεταφορὰν 5.002·35	65,590	—	54,043	89	13,189	31	1,643	20

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Πιστώσεις ψηφισθεῖσαι		Ἔξοδα πληρωθέντα		Διαθέσιμα		Ὑπερβάσεις	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς δρ. 5,002.35	65,590	—	54,043	89	13,189	31	1,643	20
λον τῆς βιβλιοθήκης » 250.—								
7) Ἀντίτιμον λεξικοῦ ἀρχαίου » 20.—								
8) Εἰς δέσιν βιβλίων........ » 522.50	5,000	—	5,794	85	....	..	794	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.								
Ἄρθρον 1.								
Ἔξοδα διδασκαλίας.								
Ἐπληρώθησαν δι' ἔξοδα διδασκαλίας τοῖς κυρίοις καθηγηταῖς ὡς ἑξῆς:								
1) Εἰς Δαμιανὸν Γεωργίου..... δρ. 594,85								
2) » Θεόδ. Ἀφεντούλην...... » 234.—								
3) » Δημ. Στροῦμπον........ » 198.95								
4) » Α. Χρηστομάνον....... » 797.20								
5) » Γ. Ζαβιτσάνον......... » 900.—								
6) » Θεόδ. Ὀρφανίδην...... » 500.—								
7) » Κ. Βουσάκην.......... » 235.80								
8) » Κ. Δηλιγιάννην........ » 362.70								
9) » Παῦλον Ἰωάννου....... » 32 —	5,450	—	3,855	50	1,594	50		
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.								
Ἄρθρον 1.								
Ἔξοδα καὶ φάρμακα ἀστυκλινικῆς.								
1) Εἰς τὸν κ. Δημήτριον Ὀρφανίδην καθηγητὴν καὶ διευθυντὴν διὰ φάρμακα καὶ ἔξοδα τῆς ἀστυκλινικῆς.	7,080	—	4,366	25	2,713	75		
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ.								
Ἄρθρον 1.								
Ἐπισκευαὶ πανεπιστημίου.								
Εἰς διαφόρους ἐπισκευὰς τοῦ τομείου τῆς φυσικῆς....................	6,000	—	238	90	5,761	10		
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΝΑΤΟΝ.								
Ἄρθρον 1.								
Βοηθήματα καὶ συνδρομαί.								
Τὰ πληρωθέντα πρὸς διαφόρους ὡς ἑξῆς:								
Πρὸς μεταφοράν	89,120	—	68,299	39	23,258	66	2,438	05

Λεπτομέρειαι τῶν ἄρθρων καὶ κεφαλαίων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Πιστώσεις ψηφισθεῖσαι Δρ.	Λ.	Ἔξοδα πληρωθέντα Δρ.	Λ.	Διαθέσιμα Δρ.	Λ.	Ὑπερβάσεις Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	89,120	—	68,299	39	23,258	66	2,438	05
1) Εἰς τὸ πολιτικὸν νοσοκομεῖον Ἀθηνῶν..... δρ. 6,000.—								
2) » τὸ ὀφθαλμιατρεῖον.... » 1,000.—								
3) » τὴν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρίαν.......... » 1,000.—								
4) » βοήθειαν τοῦ Γ. Παπασλιώτου.......... » 600.—								
5) » βοήθειαν τῆς κ. Ἑλένης Λευκίου.......... » 100.—								
6) » βοήθειαν Θ. Παπαθεοδώρου........... » 50.—								
7) » βοήθειαν χήρας Ι. Μαρμαρᾶ............. » 50.—								
8) » βοήθειαν εἰς τοὺς κλητῆρας Δημόπουλον καὶ Χάνουζαν......... » 200.—								
9) » βοήθειαν τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου τῶν ἑλλην. γραμμάτων.. » 460.—								
10) » Μ. Γονίδην καὶ Ι. Νικολαΐδην ἀμοιβὴ διαχειρίσεως καὶ ἐξελέγξεως........... » 550.—								
11) » Κ. Σάθαν διὰ τὴν εἰς Εὐρώπην μετάβασίν του » 750.—								
12) » Πατζόπουλον δι' ὁδοιπορικὰ αὐτοῦ ἔξοδα μεταβάντος εἰς Εὐρώπην διὰ τὴν ἐκμάθησιν τῆς ταξινομίας.. » 200.—	10,100	—	10,960	—	....	..	860	—
Ἄρθρον 2.								
1) Εἰς τὸν καθηγητὴν Β. Λάκωνα δι' ἀντίτιμον 100 σωμάτων τοῦ συγγράμματός του..... δρ. 500.—								
2) » καθηγητὴν Β. Οἰκονομίδην δι' ἀντίτιμον 45........... » 900.—								
3) » καθηγητὴν Γ. Ῥάλλην δι' ἀντίτιμον 40. » 640.—								
4) » καθηγητὴν Ν. Σαρίπολον δι' ἀντίτιμον 45............ » 1,035.—								
5) » καθηγητὴν Κ. Παπαρ-								
Ἐκ μεταφορᾶς δρ. 3,075.—	99,220	—	79,259	39	23,258	66	3,298	05

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Πιστώσεις ψηφισθεῖσαι		Ἔξοδα πληρωθέντα		Διαθέσιμα		Ὑπερβάσεις	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς δρ. 3,075.—	99,220	—	79,259	39	23,258	66	3,298	05
ρηγόπουλον δι' ἀντίτιμον 100 σωμ.. » 1,000.—								
6) Εἰς τὸν καθηγητὴν Γ. Ζαβιτσάνον δι' ἀντίτιμον 100.............. » 600.—								
7) » καθηγητὴν Α. Βιτσάρην δι' ἀντίτιμον 60.... » 700.—								
8) » καθηγητὴν Ν. Δαμαλᾶν. » 300.—								
9) » Ι. Πύρλαν δι' ἀντίτιμον 100.......... » 300.—								
10) » Α. Γούδαν δι' ἀντίτιμον 75.............. » 105.—								
11) » Π. Ἠλιόπουλον δι' ἀντίτιμον 60......... » 100.—								
12) Διὰ δέσιν διαφόρων βιβλίων. » 442.85	4,000	—	6,622	85	....	..	2,622	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ.								
Ἄρθρον 1.								
Ποιητικὸς διαγωνισμὸς 1871.								
Τὰ πληρωθέντα εἰς τοὺς κριτὰς τοῦ Βουτσιναίου διαγωνίσματος .... δρ. 500 —								
» εἰς ἐνοίκιον τῆς ἐκθέσεως............ » 485.70								
» διὰ τὴν προτομὴν τοῦ ποιητοῦ Ἀλ. Σούτσου. » 1,000.—	2,000	—	1,985	70	14	30		
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.								
Ἄρθρον 1.								
Τέλη διπλωμάτων καὶ ἀποφοιτητηρίων.								
1) Τὰ πληρωθέντα διὰ τύπωσιν διπλωμάτων καὶ ἀντίτιμον μεμβρανῶν. δρ. 1,705.20								
2) Ἐπιστροφὴ παραβόλου τοῦ ἀποβιώσαντος φοιτητοῦ Κ. Σπήλη..... » 54.—								
3) Ἀμοιβὴ κλητήρων διὰ τὴν ἰδιαιτέραν τῶν ἐξεταζομένων ὑπηρεσίαν............. » 1,630.—	3,700	—	3,389	20	310	80		
Πρὸς μεταφορὰν	108,920	—	91,257	14	23,583	76	5,920	90

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Πιστώσεις ψηφισθεῖσαι		Ἔξοδα πληρωθέντα		Διαθέσιμα		Ὑπερβάσεις	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	108,920	—	91,257	14	23,583	76	5,920	90
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Τόκοι δανείων.								
Τὰ πληρωθέντα εἰς τόκους τοῦ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ τῆς β'. ἑξαμηνίας.. δρ. 1,290.30 » εἰς τόκους τοῦ ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ τῆς α'. ἑξαμηνίας... » 1,194.60	1,000	—	2,484	90	....	...	1,484	90
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Δαπάναι διάφοροι.								
Τὰ πληρωθέντα διὰ φόρον οἰκοδομῶν ἀποθηκῶν Μαχρῆ.............. δρ. 598.35 » διὰ φόρον 4 οἰκιῶν τοῦ πανεπιστημίου.............. » 336.— » διὰ φόρον ὕδατος 4 οἰκιῶν....... » 240.— » δι' ἀσφάλιστρα τοῦ καταστήμττος ἔτη πέντε.......... » 3,882.75 » διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ πρὸς βορρᾶν κήπου πεζοδρομίου............. » 1,342.46 » δι' ἐπισκευὴν τοῦ ἐν Ἰβραΐλα προξενικοῦ καταςήματος » 1,800.36 » εἰς τὸν ἔφορον τῆς βιβλιοθήκης Κόμνον διὰ κατασκευὴν θέσεων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ.............. » 2,663.85 » εἰς τύπωσιν τῆς λογοδοσίας τοῦ ἔτους 1869—70......... » 1,309.50 » εἰς προετοιμασίας διὰ τὴν ἀποκάλυ-								
Πρὸς μεταφορὰν δρ. 12,173.27	109,920	—	93,742	04	23,583	76	7,403	80

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.		Πιστώσεις ψηφισθεῖσαι		Ἔξοδα σημειωθέντα		Διαθέσιμα		Ὑπερβάσεις	
		Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς δρ.	12,173.27	109,920	—	93,742	04	23,583	76	7,405	80
ψιν τοῦ ἀνδριάντος..	» 472,50								
Τὰ πληρ. εἰς ταχυδρομικὰ τέλη.	» 494.20								
» εἰς ζωγράφησιν τῆς εἰκόνος τοῦ ἀοιδίμου Ι. Ὀλυμπίου.........	» 500.—								
» εἰς κατασκευὴν ἀμφιθεάτρου ἐν τῷ νοσοκομείῳ διὰ τὸν καθηγητὴν Θ. Ἀρεταῖον.	» 825.—								
» εἰς δικηγορικὰ ἔξοδα ἐπὶ τῆς δίκης Τσιροπούλου	» 1152.50								
» εἰς δικηγορικὰ ἔξοδα ἐπὶ τῆς δίκης Παρρησιάδου............	» 158.—								
» εἰς ἔξοδα μνημοσύνου ὑπὲρ τῶν εὐεργετῶν.	» 283.—								
» εἰς ἐπιμίσθιον δύο νυκτοφυλάκων	» 796.—								
» εἰς Λύκερτ διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ μεγάλου ὡρολογίου.........	» 240.—								
» εἰς Π. Ἀποστολίδην διὰ τύπωσιν τοῦ καταλόγου τῶν νομισμάτων.	» 2500.—								
» εἰς Π. Λάμπρον διὰ τὴν χάραξιν πινάκων τοῦ καταλόγου......	» 1048.68								
εἰς καυσόξυλα......	» 86.10								
» εἰς φορτωτικὰ καὶ ναύλους.............	» 260.55								
» εἰς ἐπιδιόρθωσιν τοῦ τοίχου τοῦ περιβολίου.	» 34.60								
» εἰς κιγκλίδας τοῦ δωματίου τῶν ἐξετάσεων	» 315.—								
» εἰς τάπητας καὶ καθίσματα τοῦ αὐτοῦ δωματίου............	» 274.10								
» ἀντίτιμον νιτρικοῦ ὀξέος τοῦ ὑφηγητοῦ Ἀργυροπούλου......	» 91.50								
» ἀντίτιμον κηρίων διὰ τὰς τελετὰς 23 καὶ 25 Μαρτίου........	» 129.75								
» εἰς Ἰω. Τσιπουριὰν δι'									
Πρὸς μεταφορὰν δρ.	21,834.75	109,920	—	93,742	04	23,583	76	7,405	80

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.		Πιστώσεις ψηφισθεῖσαι		Ἔξοδα πληρωθέντα		Διαθέσιμα		Ὑπερβάσεις	
		Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς δρ.	21,834.75	109,920	—	93,742	04	23,583	76	7,405	80
ἔκτακτον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὑπηρεσίαν. »	44.—								
Τὰ πληρ. εἰς ἁμαξικὰ δι' ὑπηρεσίαν καὶ εἰς τελετάς. »	143.60								
» εἰς τύπωσιν πρωτοκόλλων, εἰσιτηρίων καὶ τίτλων........... »	183.—								
» εἰς εἰδοποιήσεις καὶ καταχωρίσεις ἐφημερίδων............ »	360.—								
» εἰς τὴν κηδείαν τοῦ ὑπηρέτου τῆς ἀνατομίας............. »	52.20								
» εἰς ἐπισκευὰς τῆς οἰκίας Θ. Μανούσου.. »	458.80								
» εἰς ἐπισκευὰς τῆς οἰκίας Ι. Κατριμάτζου. »	226.25								
» εἰς ἐπισκευὰς τῆς οἰκίας Χ. Εὐθυμίου (Μαιευτήριον)..... »	114.—								
» εἰς ἐπισκευὰς τῆς οἰκίας Γ. Ψίμα...... »	70.70								
» εἰς ἀσφάλιστρα οἰκίας Γ. Παπαδοπούλου.. »	156.25								
» εἰς φωτογραφικὰ ἔκτυπα τοῦ χημείου... »	130.—								
» εἰς ἐνσήμανσιν 100 ἀποφοιτητηρίων..... »	100.—								
» εἰς ἀντίτυπα τῆς χωρογραφικῆς θέσεως τοῦ ἰσθμοῦ Σουὲζ....... »	42.35								
» εἰς καθαρισμὸν τοῦ καταστήματος κατὰ διαφόρους ἐποχάς...... »	108.80								
» εἰς ἐπισκευὴν τῆς στέγης τοῦ φυσιολ. μουσείου............. »	29.25								
» εἰς ἀντίτιμον λογαριασμοῦ βιβλίων, γραφικῆς ὕλης, τύπωσις προγραμμάτων καὶ ἐγκυκλίων........... »	462.75								
» εἰς τοποθέτησιν ὑέλων τῶν παραθύρων κτλ. »	46.95								
» εἰς ἐπιδιόρθωσιν ἐργαλείων............ »	15.50								
Πρὸς μεταφορὰν	24,579.15	109,920	—	93,742	04	23,583	76	7,405	80

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.		Πιστώσεις ψηφισθεῖσαι		Ἔξοδα πληρωθέντα		Διαθέσιμα		Ὑπερβάσεις	
		Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς δρ.	24,579.15	109,920		93,742	04	23,583	76	7,405	80
Τὰ πληρ. εἰς ἀντίτιμον ἀνθράκων διὰ τοὺς νυκτοφύλακας......... »	27.—								
» εἰς ἔκτακτον γραφικὴν ἐργασίαν.......... »	25.25								
» εἰς ἐπισκευὰς τῶν δωματίων, ἑδρῶν, κλείθρων κτλ.......... »	194.60								
» εἰς ἐπισκευὴν τριῶν εἰκόνων.......... »	74.—								
» εἰς ἀντίτιμον ἐλαιοφύματος............ »	65.25								
» εἰς τηλεγραφήματα... »	12.10								
» εἰς ἀντίτιμον χάρτου διὰ τύπωσιν προγραμμάτων........ »	20.—								
» διὰ σάκκους, σπόγγους, κηρία, ψάδας, φώσφορα, βελόνας, σπάγκους, ποτήρια, πανία, κημολίαν, ἄμμον κτλ......... »	359.95	21,493	65	25,297	30	....	..	3,803	65
Ἄρθρον 2. Φωτισμὸς πανεπιστημίου.									
Τὰ πληρωθέντα διὰ τὸν ἐξωτερικὸν καὶ ἐσωτερικὸν φωτισμὸν τοῦ καταστήματος....................		2,000	—	1,118	22	881	78		
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ. Ἄρθρον 1. Χρήσεις διάφοροι.									
Τὰ δανεισθέντα ἐντόκως πρὸς διαφόρους....		1,000	—	13,000	—	....	..	12,000	—
Ἄρθρον 2. Νομισματικὴ συλλογή.									
Τὰ πληρωθέντα τῷ Κ. Παύλῳ Λάμπρῳ δι' ἀντίτιμον διαφόρων νομισμάτων εἰς πλουτισμὸν συλλογῆς.......		1,000	—	800	—	200	—		
Πρὸς μεταφοράν		135,413	65	133,957	56	24,665	54	23,209	45

Λεπτομέρειαι τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ προϋπολογισμοῦ.	Πιστώσεις ψηφισθεῖσαι		Ἔξοδα δαπανηθέντα		Διαθέσιμα		Ὑπερβάσεις	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Ἐκ μεταφορᾶς	135,413	65	133,957	56	24,665	54	23,209	45
Ἔκτακτοι πιστώσεις.								
Κατ' ἀπόφασιν τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου	166,557	15						
Ἐδαπανήθησαν ὡς ἑξῆς.								
1) Διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ καταστήματος Γ. Παπαδοπούλου.............5.	....	..	150,253	—				
2) Εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νέου χημείου κτλ. εἰς λογαριασμόν............	....	..	16,304	15				
	301,970	80	300,514	71				
α') Προστίθεται ἡ ὑπέρβασις διὰ τὴν ἐξίσωσιν....................	23,209	45						
β') » τὸ διαθέσιμον διὰ τὴν ἀξίωσιν....................	....	..	24,665	54				
	325,180	25	325,180	25				

Παρατηρήσεις.

Σημ. α'. Ἐν τῷ Κεφ. Αῳ ἄρθρῳ 1ῳ ἐγένετο ὑπέρβασις δραχμῶν 923,20, διότι τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν λόγῳ οἰκονομίας κατήργησε τὰς θέσεις ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1871 ἁπάντων τῶν προπαρασκευαστῶν καὶ κλητήρων.

Σημ. β'. Ἐν τῷ Κεφ. Γῳ ἄρθρῳ 2ῳ ἐγένετο ὑπέρβασις δραχμῶν 720 μὴ ἐπαρκέσαντος τοῦ ψηφισθέντος ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ποσοῦ διὰ τὴν ἐν τῷ βοτανικῷ κήπῳ κατασκευὴν ὑελοσκεποῦς φυτοκομείου.

Σημ. γ'. Ἐν τῷ Κεφ. Ε'. ἄρθρῳ 1ῳ ἐγένετο ὑπέρβασις δραχμῶν 794,85 %, διότι προσελήφθη ἔκτακτον παρὰ τῇ βιβλιοθήκῃ προσωπικὸν, κατὰ πρότασιν τοῦ ἐφόρου καὶ ἀποφάσει τῆς συγκλήτου.

Σημ. δ'. Ἐν τῷ Κεφ. Θ'. ἄρθρῳ 1ῳ ἐγένετο ὑπέρβασις δραχμῶν 860 διότι ἐδόθησαν τοῖς κκ. Σάθᾳ καὶ Πατζοπούλῳ διὰ τὴν εἰς Εὐρώπην μετάβασίν των δι' ἔξοδα ὁδοιπορικὰ κατ' ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου.

Σημ ε'. Ἐν τῷ Κεφ. Θ'. ἄρθρῳ 2ῳ ἐγένετο ὑπέρβασις δραχμῶν 2622,85 διὰ συνδρομὴν διαφόρων ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων διαφόρων καθηγητῶν καὶ τοῦτο κατ' ἀπόφασιν τῆς ἐγκυκλίου.

Σημ. ς'. Ἐν τῷ Κεφ. ΙΒ'. ἄρθρῳ 1ῳ ἐγένετο ὑπέρβασις δραχμῶν 1484,90 πληρωθεῖσαι διὰ τόκους τοῦ ἀνοικτοῦ πρὸς τὴν τράπεζαν λογαριασμοῦ.

Σημ. ζ'. Ἐν τῷ Κεφ. ΙΓ'. ἄρθρῳ 1ῳ ἐγένετο ὑπέρβασις δραχμῶν 3,803.65 διότι ἐπληρώθησαν διὰ τὴν τύπωσιν καὶ χάραξιν τοῦ καταλόγου τῶν νομισμάτων, μὴ καταλογισθέντων κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὅθεν κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου ὑπάγεται καὶ ἡ δαπάνη αὕτη εἰς τὰς ἐκτάκτους.

Σημ. η'. Ἐν τῷ Κεφ. ΙΔ'. ἄρθρῳ 1ῳ ἐγένετο ὑπέρβασις δραχμῶν 12,000 ἐκ τούτων μὲν 9,500 ἀνήκουσιν εἰς τὸ κληροδότημα Γαλάτη τὰς ὁποίας ἀνεδέχθη ὁ Κ. Φιλάρετος νὰ πληρώσῃ μετὰ μῆνας τρεῖς ἐπὶ τόκῳ 8 % καὶ ἐξώφλησεν, (ὅρα ἀπολογισμὸν ἐσόδων) αἱ δὲ 2,500 ἐδανείσθησαν εἰς Βουγιούκαν καὶ Δημόπουλον ἐπὶ τόκῳ 8 %.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ.

Σελ.	8	στίχ.	24	ἀντὶ	«μεδέποτε»	γράψον	«μηδέποτε».
»	10	»	3	ἀπάλειψον τὰς λέξεις «ἐν νομικῇ».			
»	26	»	30	ἀντὶ	«ῇ»	γράψον	«ᾗ».
»	41	»	τελευτ.	»	«κἐτύπωσιν»	»	«ἐκτύπωσιν».
»	42	»	5	»	«Ἀχιλεὺς»	»	«Ἀχιλλεὺς».
»	53	»	26	»	«Φερραίου»	»	«Φεραίου».
»	54	»	14	»	«δακρυρροῦντες»	»	«δακρυρροοῦντες».
»	106	»	9	»	«σώφων»	»	«σώφρων».
»	145	»	15	»	«1867»	»	«1687».
»	160	»	18	ἀπάλειψον τὰς λέξεις «ἐν δελτίοις».			